

ความต้องการและความคาดหวังของพระภิกษุสามเณร
ที่มีต่อห้องสมุดวัดในกรุงเทพมหานคร

ปริญญานิพนธ์

ของ

มานฤญช์ วิทย์ไพศาล

สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ต.ขุมวิท 23 พระโขนง กรุงเทพฯ 11 โทร. 3921575, 3915058

- 8 ก.ค. 2526

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประธานมิตร

เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

พุทธาพันธ์ 2526

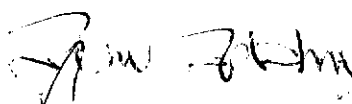
ลิขสิทธิ์ เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

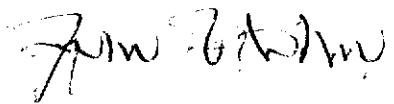
152014

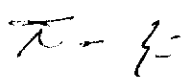
คณะกรรมการที่ปรึกษาประจำตัวนิสิตและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาปัญหานี้
ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการที่ปรึกษา

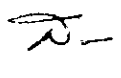
คณะกรรมการสอบ

 ประธาน

 ประธาน

กรรมการ

กรรมการ

กรรมการ

กรรมการ

ประกาศคุณูปการ

ปริญญาโทฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุวัฒน์ ส่องแสงจันทร์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สวณา พรพินันท์ ที่ให้ความช่วยเหลือ เสนอแนะหัวข้อปริญญาโท แนะนำให้คำปรึกษา ตรวจ และแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ตลอดเวลาแห่งการวิจัย ผู้เขียนซาบซึ้งและสำนึกในพระคุณเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ สมสร วังข่อยน้อย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ศิริเพ็ญ มากบุญ ที่ให้คำปรึกษากันสัปดาห์

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ เฉลิมชัย เมืองงาม อาจารย์มานพ พลไพรินทร์ ที่ให้คำปรึกษาเสนอแนะ เกี่ยวกับ เนื้อหาหลักสูตรการศึกษาพระปริยัติธรรม

ขอกราบนมัสการพระเจ้า ที่ให้ความอนุเคราะห์ร่วมมือในการตอบแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์

ขอขอบคุณ คุณสมบัติ สุวรรณพิทักษ์ ที่ให้ความช่วยเหลือด้านการเขียนบทความ

ขอขอบคุณ คุณวิจิตร อักษรฐ ที่กรุณาช่วยเหลือด้านการพิมพ์และการอัดสำเนา และ

ขอขอบคุณ คุณพิรัช ทองวิจิต ผู้ให้กำลังใจและให้การสนับสนุนทุก ๆ ด้านจนปริญญาโทฉบับนี้สำเร็จลงได้

มนัญญ์ วิทย์ไพศาล

สารบัญ

บทที่

หน้า

1	บทนำ	1
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	4
	ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	5
	ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	5
	นิยามศัพท์เฉพาะ	6
	สมมุติฐานในการศึกษาค้นคว้า	7
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
	ความเป็นมาของห้องสมุดวัด	8
	การศึกษาของพระภิกษุสามเณรในปัจจุบัน	15
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	17
3	วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	19
	กลุ่มตัวอย่าง	19
	เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล	20
	ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ	21
	การรวบรวมและจัดกระทำกับข้อมูล	21
	สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	24
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	26
	สภาพห้องสมุดวัด	26
	ความต้องการและความคาดหวังของพระภิกษุสามเณรแต่ละสถานภาพที่มี อายุต่างกันในวัดแต่ละประเภท	50

ความต้องการและความคาดหวังของพระภิกษุสามเณรที่มีสถานภาพ	
ต่างกันในทุกแต่ละประเภท	157
ความต้องการและความคาดหวังของพระภิกษุสามเณรในทุกแต่ละประเภท	208
ความต้องการและความคาดหวังของพระภิกษุสามเณรที่มีต่อห้องสมุดวัด	
ในทุกประเภทของวัด สถานภาพ และอายุต่าง ๆ กัน	224
การเปรียบเทียบความต้องการและความคาดหวังที่มีต่อห้องสมุดวัด	
กันต่าง ๆ ของพระภิกษุสามเณรที่มีกลุ่มอายุต่างกันในแต่ละสถานภาพ	
ของวัดแต่ละประเภท	235
การเปรียบเทียบความต้องการและความคาดหวังของพระภิกษุสามเณร	
ที่มีต่อห้องสมุดวัดกันต่าง ๆ ในวัดแต่ละประเภทที่จำแนกตามสถานภาพ	249
การเปรียบเทียบความต้องการและความคาดหวังของพระภิกษุสามเณร	
ที่มีต่อห้องสมุดวัดกันต่าง ๆ ในวัดต่างประเภทกัน	259
5 สรุป อภิปรายผล และขอเสนอแนะ	264
ความมุ่งหมายในการศึกษาครั้งนี้	264
ความสำคัญของการศึกษาครั้งนี้	264
สมมุติฐานของการศึกษาครั้งนี้	265
วิธีดำเนินการศึกษาครั้งนี้	265
เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล	266
การรวบรวมและจัดกระทำกับข้อมูล	267
สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล	268
อภิปรายผล	293
ขอเสนอแนะ	306

บัญชีตาราง

ตาราง

หน้า

1	จำนวนแบบสอบถามที่ส่งไป ที่ได้รับคืนมา และที่คัด เลือกแล้ว จำแนกตามประเภท	22
2	จำนวนแบบสอบถามที่คัด เลือกแล้ว จำแนกตามประเภท สถานภาพ ที่ดำรงอยู่ และอายุของผู้ตอบ	23
3	ลักษณะ และบริเวณเนื้อที่ของห้องสมุดวัดที่ไม่มีการสอนพระปริยัติธรรมแต่มีห้องสมุดวัด	27
4	ลักษณะ และบริเวณเนื้อที่ของห้องสมุดวัด ประเภทที่มีการสอนพระปริยัติธรรมและมีห้องสมุดวัด	28
5	จำนวนครุภัณฑ์ของห้องสมุดวัดประเภทที่ไม่มีการสอนพระปริยัติธรรมแต่มีห้องสมุดวัด	30
6	จำนวนครุภัณฑ์ของห้องสมุดวัดประเภทที่มีการสอนพระปริยัติธรรมและมีห้องสมุดวัด	30
7	หนังสือและ เอกสารของห้องสมุดวัดประเภทที่ไม่มีการสอนพระปริยัติธรรมแต่มีห้องสมุดวัด	32
8	วารสารและหนังสือพิมพ์ของห้องสมุดวัดประเภทที่ไม่มีการสอนพระปริยัติธรรมแต่มีห้องสมุดวัด	33
9	หนังสือและ เอกสารของห้องสมุดวัดประเภทที่มีการสอนพระปริยัติธรรมและมีห้องสมุดวัด	34
10	วารสารและหนังสือพิมพ์ของห้องสมุดวัดประเภทที่มีการสอนพระปริยัติธรรมและมีห้องสมุดวัด	36
11	การจัด เก็บหนังสือและจัดหมวดหมู่หนังสือของห้องสมุดวัดประเภทที่ไม่มีการสอนพระปริยัติธรรมแต่มีห้องสมุดวัด	38

12	การ เปิดบริการอ่านและยืมหนังสือของห้องสมุดวัดประเภทที่ไม่มีการสอน พระปริยัติธรรมแต่มีห้องสมุดวัด	39
13	การจัด เก็บหนังสือและจัดหมวดหมู่หนังสือของห้องสมุดวัดประเภทที่มีการสอน พระปริยัติธรรมและมีห้องสมุดวัด	40
14	การ เปิดบริการอ่านและยืมหนังสือของห้องสมุดวัดประเภทที่มีการสอน พระปริยัติธรรมและมีห้องสมุดวัด	42
15	วุฒิหรือความรู้ของผู้ทำหน้าที่บรรณารักษ์หรือผู้ดูแลห้องสมุดวัด ในวัดประเภท ที่ไม่มีการสอนพระปริยัติธรรมแต่มีห้องสมุดวัด	45
16	วุฒิหรือความรู้ของผู้ทำหน้าที่บรรณารักษ์หรือผู้ดูแลห้องสมุดวัด ในวัดประเภท ที่มีการสอนพระปริยัติธรรมและมีห้องสมุดวัด	46
17	ปัญหาในการดำเนินงานห้องสมุดวัด	48
18	ความต้องการ เพิ่มพูนความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์โดยวิธีต่าง ๆ	49
19	ค่าเฉลี่ยความต้องการ และความคาดหวังที่มีต่อห้องสมุดวัดของพระที่สอน พระปริยัติธรรมที่มีอายุต่างกัน ในวัดประเภทที่มีการสอนพระปริยัติธรรม และมีห้องสมุดวัด	50
20	ค่าเฉลี่ยความต้องการ และความคาดหวังที่มีต่อห้องสมุดวัดของพระภิกษุ ทั่วไปที่มีอายุต่างกัน ในวัดประเภทที่มีการสอนพระปริยัติธรรมและมี ห้องสมุดวัด	65
21	ค่าเฉลี่ยความต้องการ และความคาดหวังที่มีต่อห้องสมุดวัดของพระที่ ทำหน้าที่เป็นบรรณารักษ์หรือผู้ดูแลห้องสมุดวัดที่มีอายุต่างกัน ในวัด ประเภทที่มีการสอนพระปริยัติธรรมและมีห้องสมุดวัด	80
22	ค่าเฉลี่ยความต้องการ และความคาดหวังที่มีต่อห้องสมุดวัดของพระที่สอน พระปริยัติธรรมที่มีอายุต่างกัน ในวัดประเภทที่มีการสอนพระปริยัติธรรม แต่ไม่มีห้องสมุดวัด	

23	คำเฉลี่ยความต้องการและความคาดหวังที่มีต่อห้องสมุดวัดของพระภิกษุ ทั่วไปที่มีอายุต่างกัน ในวัดประเภทที่มีการสอนพระปริยัติธรรมแต่ไม่มี ห้องสมุดวัด	108
24	คำเฉลี่ยความต้องการและความคาดหวังที่มีต่อห้องสมุดวัดของพระภิกษุ ทั่วไปที่มีอายุต่างกัน ในวัดประเภทที่ไม่มีการสอนพระปริยัติธรรม แต่มีห้องสมุดวัด	123
25	คำเฉลี่ยความต้องการและความคาดหวังที่มีต่อห้องสมุดวัด ของพระที่ ทำหน้าที่บรรณารักษ์หรือดูแลห้องสมุดวัดที่มีอายุต่างกัน ในวัดประเภท ที่ไม่มีการสอนพระปริยัติธรรมแต่มีห้องสมุดวัด	139
26	คำเฉลี่ยความต้องการและความคาดหวังที่มีต่อห้องสมุดวัดของพระภิกษุ สามเณรที่มีสถานภาพต่างกัน ในวัดประเภทที่มีการสอนพระปริยัติธรรม และมีห้องสมุดวัด	157
27	คำเฉลี่ยความต้องการและความคาดหวังที่มีต่อห้องสมุดวัดของพระภิกษุ สามเณรที่มีสถานภาพต่างกัน ในวัดประเภทที่มีการสอนพระปริยัติธรรม แต่ไม่มีห้องสมุดวัด	176
28	คำเฉลี่ยความต้องการและความคาดหวังที่มีต่อห้องสมุดวัดของพระภิกษุ สามเณรที่มีสถานภาพต่างกัน ในวัดประเภทที่ไม่มีการสอนพระปริยัติธรรม แต่มีห้องสมุดวัด	192
29	คำเฉลี่ยความต้องการและความคาดหวังที่มีต่อห้องสมุดวัดของพระภิกษุ สามเณรในวัดแต่ละประเภท	208
30	ความต้องการและความคาดหวังของพระภิกษุสามเณรที่มีต่อห้องสมุดวัด ..	224
31	เปรียบเทียบความต้องการและความคาดหวังที่มีต่อห้องสมุดวัดพระที่ สอนพระปริยัติธรรมที่มีอายุต่างกัน ในวัดประเภทที่มีการสอน พระปริยัติธรรมและมีห้องสมุดวัด	236

32	แสดงค่า q - statistic ของพระที่สอนพระปริยัติธรรมที่มีอายุต่างกัน ในวัดประเภทที่มีการสอนพระปริยัติธรรมและมีห้องสมุดวัด ในด้าน ความคาดหวังด้านครูภิกษุ 238
33	เปรียบเทียบความต้องการและความคาดหวังของพระภิกษุทั่วไปที่มีต่อ ห้องสมุดวัดของพระภิกษุทั่วไปที่มีอายุต่างกัน ในวัดประเภที่มีการสอน พระปริยัติธรรมและมีห้องสมุดวัด 239
34	เปรียบเทียบความต้องการและความคาดหวังที่มีต่อห้องสมุดวัดของพระที่ ทำหน้าที่บรรณารักษ์หรือดูแลห้องสมุดวัดที่มีอายุต่างกัน ในวัดประเภที่ มีการสอนพระปริยัติธรรมและมีห้องสมุดวัด 240
35	เปรียบเทียบความต้องการและความคาดหวังที่มีต่อห้องสมุดวัดของพระที่สอน พระปริยัติธรรมที่มีอายุต่างกัน ในวัดประเภที่มีการสอนพระปริยัติธรรม แต่ไม่มีห้องสมุดวัด 241
36	เปรียบเทียบความต้องการและความคาดหวังที่มีต่อห้องสมุดวัดของพระภิกษุ ทั่วไปที่มีอายุต่างกัน ในวัดประเภที่มีการสอนพระปริยัติธรรมแต่ไม่มี ห้องสมุดวัด 242
37	เปรียบเทียบความต้องการและความคาดหวังที่มีต่อห้องสมุดวัดของพระภิกษุ ทั่วไปที่มีอายุต่างกัน ในวัดประเภที่ไม่มีการสอนพระปริยัติธรรมแต่มี ห้องสมุดวัด 243
38	แสดงค่า q - statistic ของพระภิกษุทั่วไปที่มีอายุต่างกัน ในวัดประเภ ที่ไม่มีการสอนพระปริยัติธรรมแต่มีห้องสมุดวัด ในด้านความคาดหวังด้าน ครูภิกษุ 245
39	เปรียบเทียบความต้องการและความคาดหวังที่มีต่อห้องสมุดวัดของพระที่ทำ หน้าที่บรรณารักษ์หรือดูแลห้องสมุดวัดที่มีอายุต่างกัน ในวัดประเภที่ ไม่มีการสอนพระปริยัติธรรมแต่มีห้องสมุดวัด 247

40	เปรียบเทียบความต้องการและความคาดหวังที่มีต่อห้องสมุดวัดของพระที่ทำหน้าที่ บรรณารักษ์หรือดูแลห้องสมุดวัดที่มีอายุต่างกัน ในวัดประเภทที่ไม่มีการสอน พระปริยัติธรรมแต่มีห้องสมุดวัด	247
41	เปรียบเทียบความต้องการและความคาดหวังที่มีต่อห้องสมุดวัดของพระภิกษุ สามเณรที่มีสถานภาพแตกต่างกัน ในวัดประเภทที่มีการสอนพระปริยัติธรรม และมีห้องสมุดวัด	247
42	แสดงค่า q - statistic ของพระภิกษุสามเณรที่มีสถานภาพต่างกัน ในวัด ประเภทที่มีการสอนพระปริยัติธรรมและมีห้องสมุดวัด ในด้านความต้องการ อ่านหนังสือศาสนา	251
43	เปรียบเทียบความต้องการและความคาดหวังที่มีต่อห้องสมุดวัดของพระภิกษุ สามเณรที่มีสถานภาพต่างกัน ในวัดประเภทที่มีการสอนพระปริยัติธรรม แต่ไม่มีห้องสมุดวัด	252
44	แสดงค่า q - statistic ของพระภิกษุสามเณรที่มีสถานภาพต่างกัน ในวัด ประเภทที่มีการสอนพระปริยัติธรรมแต่ไม่มีห้องสมุดวัด ในด้านความต้องการ อ่านหนังสือทั่วไป	254
45	แสดงค่า q - statistic ของพระภิกษุสามเณรที่มีสถานภาพต่างกัน ในวัด ประเภทที่มีการสอนพระปริยัติธรรมแต่ไม่มีห้องสมุดวัด ในด้านความคาดหวัง ด้านการให้บริการของห้องสมุดวัด	255
46	เปรียบเทียบความต้องการและความคาดหวังที่มีต่อห้องสมุดวัดของพระภิกษุ สามเณรที่มีสถานภาพต่างกัน ในวัดประเภทที่ไม่มีการสอนพระปริยัติธรรม แต่มีห้องสมุดวัด	256
47	แสดงค่า q - statistic ของพระภิกษุสามเณรที่มีสถานภาพต่างกัน ในวัดประเภทที่ไม่มีการสอนพระปริยัติธรรมแต่มีห้องสมุดวัด ในด้านความ ต้องการอ่านหนังสือศาสนา	258

48	เปรียบเทียบความต้องการและความคาดหวังที่มีต่อห้องสมุดวัดของพระภิกษุสามเณรในวัดต่างประเภทกัน	259
49	แสดงค่า q - statistic ของพระภิกษุสามเณรในวัดต่างประเภทกัน ในด้านความคาดหวังด้านคุณธรรม	261
50	แสดงค่า q - statistic ของพระภิกษุสามเณรในวัดต่างประเภทกัน ในด้านความคาดหวังด้านบรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุดวัด	262
51	แสดงค่า q - statistic ของพระภิกษุสามเณรในวัดต่างประเภทกัน ในด้านความคาดหวังด้านอาคารสถานที่	263

วัดเป็นสถาบันทางสังคมที่มีอิทธิพลต่อวิถีการดำเนินชีวิตของคนไทยมานับเป็นพันปี และมีบทบาทสำคัญต่อการศึกษาของไทยเป็นอย่างมาก เพราะในอดีตก่อนที่จะมีการจัดตั้งโรงเรียนตามระบบการศึกษาแบบตะวันตก สถานศึกษาสำหรับชาวบ้านก็คือวัดนั่นเอง ชาวบ้านจะส่งบุตรหลานของตนมาอยู่รับใช้พระ เพื่อรับการฝึกอบรมศีลธรรม จรรยา และฝึกอ่านเขียนเล่าเรียนวิชาการต่าง ๆ ตามที่มีสอนในสมัยนั้น เช่น ช่างไม้ ช่างปูน การแกะสลัก ตลอดจนศิลปะป้องกันตัวแบบต่าง ๆ นอกจากนี้วัดยังเป็นศูนย์รวมของประชาชนทุกเพศทุกวัย นับตั้งแต่แรกเกิดจนกระทั่งตาย และเป็นศูนย์กลางของศิลปวัฒนธรรมของชาติ โดยสภาพดังกล่าวจึงดูเหมือนว่าวัดจะเป็นสถานศึกษานอกโรงเรียนที่เก่าแก่ที่สุดของไทย (ทองอยู่ แก้วไทรยะ 2524 : 1) แต่ในปัจจุบันระบบการศึกษาของรัฐจะไถ่แยกออกไปจากวัดแล้วก็ตาม แต่วัดและพระภิกษุสงฆ์ก็ยังมิอุปการะคุณต่อการศึกษาของชาติอยู่อีกเป็นอย่างมาก เช่น การใช้สถานที่ตั้งโรงเรียน การอบรมสั่งสอนศีลธรรม และจริยธรรมแก่ ครู อาจารย์ นักเรียน นักศึกษา และประชาชน การจัดตั้งโรงเรียนเพื่อให้การศึกษาแก่เด็ก เช่น

โรงเรียนวัดสอนเด็กก่อนเกณฑ์ และโรงเรียนราษฎร์ของวัด การจัดตั้งโรงเรียนสอนศีลธรรมและจริยธรรม เช่น โรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ และการจัดตั้งโรงเรียนสอนวิชาการแก่พระภิกษุสงฆ์ เช่น โรงเรียนผู้ใหญ่สำหรับพระภิกษุสามเณร และโรงเรียนปริยัติธรรมฝ่ายสามัญศึกษา นอกจากนี้วัดในปัจจุบันก็ยังมียุทธศาสตร์สำคัญในการหยิบยื่นโอกาสทางการศึกษาให้แก่ประชาชนผู้ยากจน (ชาย โพธิ์สีดา 2522 : 24) โดยเข้ามาอาศัยวัดในฐานะผู้ขอเรียนเพื่อเป็นทางไต่ขึ้นไปสู่โอกาสทางการศึกษา หรือในฐานะคฤหัสถ์คือ ศิษย์วัด ในระหว่างวัยศึกษาเล่าเรียนด้วย

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าสถาบันสงฆ์เป็นส่วนหนึ่งของสังคมไทยอย่างชนิดที่แยกกันไม่ออก โดยพื้นฐานแล้วพุทธทระจะซึ่ง เป็นคำสั่งสอนในพระพุทธศาสนาทั้งฝ่ายธรรมะและฝ่ายวินัยก็กล่าวหนดให้พระสงฆ์มีความ เกี่ยวเนื่องผูกพันอยู่กับสังคมเป็นพื้นฐานโดยตลอด (ป. ละ เวนัน 2517 :

19 - 20) สถาบันสงฆ์จึงไม่สามารถ แยกออก เป็นเอกเทศจากสังคมชาวบ้านได้อย่าง เด็ดขาด

แต่จะต้องสัมพันธ์ เกี่ยวข้องกับประชาชนอยู่ตลอดเวลา ประชาชนชาวพุทธจะถือว่า สถาบันสงฆ์ เป็นศูนย์รวมแห่งจิตใจ และรอยร้าวต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชนไม่ว่าจะเป็นรอยร้าวแห่งความสามัคคี หรือรอยร้าวแห่งจิตใจ ผู้ที่จะประสานหรือลบรอยร้าวนั้นได้ เห็นจะไม่มีใครดีไปกว่าสงฆ์

ในปัจจุบัน จากความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ซึ่งเป็นผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางทันตกรรม สังคม เศรษฐกิจ และการเมือง สถาบันทางโลกได้มีการปรับและ เปลี่ยนบทบาทของตนให้สอดคล้องกับความเจริญทางโลกได้อย่างรวดเร็วและทันเวลา แต่สถาบันทางสงฆ์ยังมีการปรับและ เปลี่ยนบทบาทของตนให้ทันต่อความเจริญของโลกในอัตราส่วนที่ค่อนข้างช้า เพราะมุ่งยึดถือและยึดให้สภาพเดิมคงอยู่ในท่ามกลางสังคมที่เปลี่ยนไป สถาบันสงฆ์จึงตกเป็นเป้าถูกโจมตีว่า เป็นสถาบันส่วน เกินของสังคม ความสัมพันธ์ระหว่างพระสงฆ์และประชาชนซึ่งมีมาแต่เดิมจึง เริ่มแยกห่างกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางด้านการศึกษา (พระมหาสมทรง สิรินธโร 2525 : 33) ทำให้พระสงฆ์สูญเสียความเป็นผู้นำทางปัญญา สมัยก่อนพระสงฆ์มีความรู้ในคันธวิทยาการต่าง ๆ ไม่เฉพาะในทางศาสนา ประชาชนจึงให้ความเคารพนับถือ เชื่อฟังมาก เพราะพระสงฆ์เข้าใจสภาพของสังคมและความรู้สึกของชาวบ้านได้ดี คำแนะนำสั่งสอนของพระสงฆ์จึงมีค่าสูง เป็นของศักดิ์สิทธิ์ เมื่อพระสงฆ์ไม่ปรับตัวเข้ากับความจริงสมัยใหม่ โดยเฉพาะการศึกษาหรือวิชาการสมัยใหม่แล้ว ทำให้เกิดความรู้สึกว่าพระสงฆ์เป็นคนล้า ไม่ทันสมัย ไม่อาจเข้ากันได้ ทั้งนี้เพราะพระสงฆ์ขาดความรู้ที่จะใช้ เป็นสื่อกลางในการนำประชาชนเข้าหาหลักธรรมทางศาสนา ดังเช่นสมัยก่อน บรรดาหนุ่มสาวปัจจุบันจึงหันหลังให้กับวัด หันหลังให้พระธรรม ซึ่งในเรื่องนี้พระบาทสมเด็จพระมหาพรหมรังษีได้อภิปรายกันว่า สถาบันสงฆ์เอง เป็นสาเหตุอันยิ่งใหญ่ที่ทำให้หนุ่มสาวหันหลังให้พระธรรม นับแต่พิธีกรรมที่เหลือแต่รูปแบบไร้คุณค่า วิธีการเทศน์ การอบรมแนะนำสั่งสอน ตลอดจนพฤติกรรมของพระสงฆ์ที่ทำให้เกิดภาพพจน์ไม่น่าเลื่อมใส (บทบรรณาธิการ 2518 : 6 - 14)

อนึ่ง สถาบันสงฆ์จะเจริญรุ่งเรืองและยืนยงอยู่ได้จะต้องมีการสืบเนื่อง มีการปรับปรุงให้ทันกับความเจริญ ทันกับเหตุการณ์ของโลก และแะมือที่จะใช้ในการปรับปรุงนี้ได้อย่างดีก็คือ การศึกษา (วิเชียร ไตรเพิ่ม 2522 : 7) และเพื่อให้การศึกษาได้ผลโดยสมบูรณ์

สมความมุ่งหมาย พระสงฆ์จะต้องเพิ่มการศึกษาค้นคว้าทั้งวิชาการสมัยใหม่และพระธรรมวินัยให้มากยิ่งขึ้น พระสงฆ์จะต้องศึกษาพระปริยัติธรรมให้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น จนสามารถนำพาประยุกต์ใช้ให้มีส่วนสัมพันธ์กับชีวิตสังคมปัจจุบัน และเพิ่มการศึกษานอกแบบตามหลักอปริหานิยธรรมยิ่งขึ้น

(พระมหาสมทรง สิรินทโร 2525 : 32) เหมือนกันที่พระราชันท์พูนี (พระราชันท์พูนี 2525 : 17) ได้กล่าวถึงความอยู่รอดของพุทธศาสนาในประเทศไทยไว้ตอนหนึ่งว่า "ถ้าจะเป็นผู้ประกาศธรรม ต้องเรียนกันหลายปี ต้องอ่านหนังสือ ต้องค้นคว้า ..."

ดังนั้นพระสงฆ์ที่เป็นนักเทศน์ นักสอน และที่สามารถทำให้ผู้ฟังในสมัยนี้เข้าใจธรรมะได้ก็จะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ทั้งทางโลก และทางธรรมพอสมควร จึงควรที่พระสงฆ์จะหาความรู้เกี่ยวกับความเคลื่อนไหวของทางบ้านเมืองเอาไว้บ้าง แต่ต้องอยู่ในกรอบของพระธรรมวินัย

จะเห็นได้ว่า การศึกษามีความสำคัญยิ่งต่อสถาบันสงฆ์ เป็นเครื่องกำหนดทิศทางการพัฒนาสงฆ์ เป็นปัจจัยแห่งความเจริญรุ่งเรือง และรับช่วงความเจริญรุ่งเรืองนี้สืบต่อกันไปโดยตลอด แหล่งวิทยาการซึ่งจะเป็นอุปกรณ์สำคัญสำหรับการศึกษาไม่ว่าระดับหรือรูปใด เห็นจะไม่มีแหล่งใดสำคัญเกินกว่า "ห้องสมุด" (พระมหาอัมพร อมพโร 2516 : 26) เพราะเป็นแหล่งรวมวิชาการที่คนทั่วไปสามารถค้นคว้าหาความรู้ได้ตามประสงค์ ทุกสถาบันการศึกษาถ้าหากห้องสมุดแล้วก็จะคอยทางวิชาการลงมากทีเดียว ไม่เพียงแต่สถาบันการศึกษาเท่านั้นที่ควรมีห้องสมุด ในทางสังคมอื่น ๆ ก็ควรมีห้องสมุดเช่นกัน สำหรับสถาบันสงฆ์แหล่งความรู้หรือห้องสมุดที่จะเอื้ออำนวยและเป็นประโยชน์แก่พระภิกษุสงฆ์มากที่สุด คือ ห้องสมุดที่ตั้งในวัด หรือห้องสมุดวัดนั่นเอง

ห้องสมุดวัดนั้น มิใช่เป็นที่เก็บรักษาหนังสือไว้แต่เพียงอย่างเดียว หากแต่เป็นสถานที่ให้บริการศึกษาค้นคว้าหาความรู้อีกด้วย ห้องสมุดวัดจึงมีประโยชน์และมุ่งหมายในอันที่จะส่งเสริมพระภิกษุสงฆ์ให้ได้รับการศึกษาค้นคว้าต่าง ๆ เช่น ขาวสารเศรษฐกิจ ขนบธรรมเนียม ประเพณี ศาสนา และโบราณคดี เป็นต้น ดังนั้นวัดทุกวัดควรตระหนักถึงความสำคัญของห้องสมุดและหันมาสนใจใช้ห้องสมุดให้เป็นแหล่งบ่อนความรู้แก่พระภิกษุสามเณร (พระมหาอัมพร อมพโร 2516 : 28)

การจัดตั้งห้องสมุดเพื่อพระภิกษุสามเณรนี้ ได้มีผู้แสดงทัศนะเห็นด้วยไว้หลายท่าน เช่น

คามฟูโม ได้แสดงความคิดเห็นไว้ว่า "อยากให้วัดทุกแห่งมีห้องสมุดสำหรับประชาชน ทางคณะสงฆ์น่าจะจัดให้มีการอบรมวิชาบรรพชาภิเษกพระภิกษุสามเณร โดยเชิญวิทยากรหรือท่านผู้ทรงคุณวุฒิในการจัดทำห้องสมุดของทางราชการมาบรรยายให้เกิดความรู้ในการจัดห้องสมุด" (คามฟูโม 2523 : 29 - 30)

พระมหาอัมพร อมฺพโร ได้กล่าวว่า "ถ้าทางวัดใดจัดให้มีอุปกรณ์ซึ่งสามารถบริหาร แก่ปัญหาชีวิต และเพื่อศึกษาค้นคว้าหาความรู้ให้แก่ประชาชนทั่วไป คือ "ห้องสมุด" แล้วก็จะได้ชื่อว่า ไม่กินแรงสังคมเปล่า ๆ แคอย่างใดเคย เพราะอย่างน้อยที่สุดก็ยังได้ช่วยส่งเสริมการศึกษาโดยให้บริการสาธารณะเกี่ยวกับกิจการห้องสมุดแก่สังคมบ้าง (พระมหาอัมพร อมฺพโร 2516 : 26 - 32)

ในปัจจุบันห้องสมุดวัดในบางวัดได้มีการจัดตั้งขึ้น และในบางวัดที่เคยมีห้องสมุดวัดก็ยุบหรือเลิกร้างไป ดังนั้นเพื่อให้วัดใดมีห้องสมุดวัดที่เอื้ออำนวยประโยชน์ต่อการศึกษาศึกษาของพระภิกษุสามเณร จึงควรที่จะได้มีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับห้องสมุดวัด โดยเฉพาะในแง่ของความต้องการและความคาดหวังของพระภิกษุสามเณรที่มีต่อห้องสมุดวัด เพื่อจะได้ทราบถึงความต้องการและความคาดหวังของพระภิกษุสามเณรที่มีต่อห้องสมุดวัดในกรุงเทพมหานคร อันจะช่วยให้สามารถเสนอเป็นแนวทางในการจัดตั้ง ส่งเสริม ปรับปรุงกิจการด้านห้องสมุดวัดให้เจริญก้าวหน้าสืบไป

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาว่า ห้องสมุดวัดที่มีอยู่ได้สนองความต้องการทางการศึกษาและการใช้ บริการห้องสมุดของพระภิกษุสามเณร เพียงใด
2. เพื่อศึกษาว่า พระภิกษุสามเณรของวัดที่มีห้องสมุด กับพระภิกษุสามเณรของวัดที่ไม่มีห้องสมุด มีความคาดหวังต่อห้องสมุดมากน้อยเพียงใด
3. เพื่อเปรียบเทียบความต้องการและความคาดหวังของพระภิกษุสามเณรที่มีความแตกต่างกันในด้านประเภทของวัดที่จำพรรษา สถานภาพ และอายุ

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

1. ทำให้ทราบว่า ห้องสมุดวัดได้สนองความต้องการทางการศึกษาและการให้บริการของพระภิกษุสามเณรเพียงใด
2. ทำให้ทราบว่า พระภิกษุสามเณรของวัดที่มีห้องสมุด กับพระภิกษุสามเณรของวัดที่ไม่มีห้องสมุด มีความคาดหวังต่อห้องสมุดมากน้อยเพียงใด
3. ทำให้ทราบความต้องการและความคาดหวังของพระภิกษุสามเณรที่มีต่อความแตกต่างกันในก้นประเภทของวัดที่จำพรรษา สถานภาพ และอายุ
4. ผลที่ได้จากการวิจัย จะเป็นแนวทางประกอบการพิจารณาของวัด กรมการศาสนา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อหาทางจัดตั้ง ส่งเสริม ปรับปรุงกิจการก้นห้องสมุดวัดให้เจริญก้าวหน้าและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น สามารถสนองความต้องการของพระภิกษุสามเณร อีกทั้งให้เป็นไปตามความคาดหวังของพระภิกษุสามเณรผู้ให้บริการห้องสมุดวัด
5. เพื่อเป็นข้อมูลให้สถาบันที่มีการอบรมทางบรรณารักษศาสตร์ ศึกษารอบรรณวิทยา บรรณารักษศาสตร์ให้แก่พระภิกษุสามเณรที่ทำหน้าที่เป็นบรรณารักษ์ของห้องสมุดวัด หรือพระภิกษุสามเณรที่จะทำหน้าที่เป็นบรรณารักษ์สืบต่อไป

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. การศึกษาครั้งนี้ ศึกษาเฉพาะวัดในกรุงเทพมหานคร ที่มีลักษณะดังนี้
 - 1.1 วัดที่มีการสอนพระปริยัติธรรม และมีห้องสมุดวัด
 - 1.2 วัดที่มีการสอนพระปริยัติธรรม แต่ไม่มีห้องสมุดวัด
 - 1.3 วัดที่ไม่มีการสอนพระปริยัติธรรม แต่มีห้องสมุดวัด
2. ตัวแปรที่ศึกษา
 - 2.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่
 - 2.1.1 ประเภทของวัด คือ
 - วัดที่มีการสอนพระปริยัติธรรม และมีห้องสมุดวัด

- วัดที่มีการสอนพระปริยัติธรรมแต่ไม่มีห้องสมุดวัด
- วัดที่ไม่มีการสอนพระปริยัติธรรม แต่มีห้องสมุดวัด

2.1.2 อายุของพระภิกษุสามเณร จัดแบ่งดังนี้ คือ

- ต่ำกว่า 20 ปี
- 20 ถึง 30 ปี
- 31 ถึง 40 ปี
- 40 ปีขึ้นไป

2.1.3 สถานภาพของพระภิกษุสามเณร คือ

- เจ้าอาวาส
- พระที่สอนพระปริยัติธรรม
- พระที่ทำหน้าที่บรรพชาภิเษกหรือผู้ดูแลห้องสมุดวัด
- พระภิกษุสามเณรทั่วไป

2.2 ตัวแปรตาม คือ

2.2.1 ความต้องการของพระภิกษุสามเณรที่มีต่อห้องสมุดวัด

2.2.2 ความคาดหวังของพระภิกษุสามเณรที่มีต่อห้องสมุดวัด

3. การเก็บข้อมูลจะเก็บข้อมูลในช่วงระยะเวลาที่พระภิกษุสามเณรอยู่ในพรรษา
ปี พ.ศ. 2524 นี้เท่านั้น

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ความต้องการ หมายถึง ความต้องการในการอ่านธรรมะเพื่อการเรียน การสอน
ปริยัติธรรม หรือในการอ่านทั่ว ๆ ไป รวมทั้งความต้องการในการใช้บริการห้องสมุดวัด

2. ความคาดหวัง หมายถึง การมุ่งต่อผลที่พึงปรารถนา หรือคาดคะเนในสิ่งที่เชื่อว่า
น่าจะเป็นไปได้ ความคาดหวังของพระภิกษุสามเณรที่มีต่อห้องสมุดวัดได้แก่ ความคาดหวังด้าน
ต่าง ๆ ดังนี้

- ความคาดหวังด้านหนังสือ เอกสาร และครุภัณฑ์
- ความคาดหวังด้านการให้บริการของห้องสมุดวัด
- ความคาดหวังด้านบรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุดวัด
- ความคาดหวังด้านอาคารสถานที่

3. ห้องสมุดวัด หมายถึง ห้องสมุดที่วัดดำเนินงานโดยวัดนั้น ๆ โดยมีบรรณารักษ์หรือผู้ดูแลห้องสมุดอย่างใดอย่างหนึ่ง เป็นผู้ดำเนินการ และให้บริการแก่พระภิกษุสามเณรของวัดมิได้หมายถึงห้องสมุดประชาชน หรือห้องสมุดของสถาบันการศึกษาที่ตั้งอยู่ในวัดนั้น

สมมุติฐานในการศึกษาครั้งนี้

1. ความต้องการที่มีต่อห้องสมุดวัดของพระภิกษุสามเณรในวัดต่างประเภทกันมีความแตกต่างกัน
2. ความคาดหวังที่มีต่อห้องสมุดวัดของพระภิกษุสามเณรในวัดต่างประเภทกัน มีความแตกต่างกัน
3. พระภิกษุสามเณรที่มีอายุต่างกัน มีความต้องการห้องสมุดวัดแตกต่างกัน
4. พระภิกษุสามเณรที่มีอายุต่างกัน มีความคาดหวังต่อห้องสมุดวัดแตกต่างกัน
5. พระภิกษุสามเณรที่มีสถานภาพต่างกัน มีความต้องการห้องสมุดวัดแตกต่างกัน
6. พระภิกษุสามเณรที่มีสถานภาพต่างกัน มีความคาดหวังต่อห้องสมุดวัดแตกต่างกัน

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาค้นคว้า เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จะขอแยกกล่าวเป็น 3 ตอนดังนี้คือ

1. ความป็นมาของห้องสมุดวัด
2. การศึกษาของพระภิกษุสามเณรในปัจจุบัน
3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ความป็นมาของห้องสมุด

คำว่า ห้องสมุดวัด สมเด็จพระวชิรญาณวงศ์ ได้ให้ความหมายไว้ว่า ห้องสมุดวัด คือ สถานที่เก็บรวบรวมรักษาและจัดหาหนังสือเนื่องด้วยพุทธศาสนาและศาสนาอื่น ๆ และวิทยาการสารคดีต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมการศึกษาค้นคว้า (สมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงวชิรญาณวงศ์ 2499 : 1) ในอดีตห้องสมุดวัดก็คือ "หอไตร" ประจำวัน "หอไตร" ก็คือห้องสมุดหรือห้องสมุดพระไตรปิฎกนั่นเอง (พระมหาอัมพร อมฺพโร 2516 : 26) หอไตรเป็นที่เก็บพระไตรปิฎก คัมภีร์ใบลาน วัสดุจารึก และสมุดข่อยบันทึกวิชาการต่าง ๆ อันเป็นตำราเรียนของบรรดาสงฆ์และสามเณร หอไตรจึงเป็นห้องสมุดสำหรับพระสงฆ์และสามเณรใช้เป็นที่พักศึกษาทางธรรมโดยเฉพาะ (ราณี กุลสมบุญ 2508 : 29) ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่า ห้องสมุดขนานกับถิ่นเกิดของไทยก็คือหอไตรนั่นเอง เข้าใจกันว่าได้เริ่มมีขึ้นตั้งแต่ครั้งกรุงสุโขทัย (สุทธิลักษณ์ อำพันวงศ์ 2507 : 191) นับตั้งแต่ในสมัยพ่อขุนรามคำแหงมหาราชได้มีการส่งสมณทูตไปสืบพุทธศาสนาในประเทศลังกา และได้นำเอาพุทธศาสนาหลักลังกาวงศ์เข้ามาสู่กรุงสุโขทัย สมณทูตได้นำเอาคัมภีร์พระไตรปิฎกซึ่งจารึกลงในใบลานเข้ามาด้วย ใบลานนั้นสามารถจารึกอักษรได้มาก อีกทั้งน้ำหนักเบา เหมาะแก่การที่จะนำไปเผยแพร่พระพุทธศาสนาในที่ต่าง ๆ ได้สะดวก พระสงฆ์ในเมืองไทยจึงได้ความศึคในการจารึกเรื่องราวต่าง ๆ ลงในใบลานจากประเทศลังกา เมื่อมีการจารึกมาก ๆ เข้าก็ต้องมีการเก็บรวบรวมคัมภีร์พระไตรปิฎกเหล่านี้ จึงตกเป็นหน้าที่ของพระสงฆ์จะต้องควบคุมดูแลรักษา

ไว้ไม่ให้สูญหายไป ทั้งนี้เพื่อประโยชน์สองประการคือ

1. เพื่อให้พระสงฆ์ได้ศึกษาเล่าเรียนเพื่อสืบศาสนา
2. เพื่อนำไปเป็นหลักฐานอ้างอิงเวลาเผยแพร่พระพุทธศาสนาออกไปในที่อื่น

(ศรีทอง สีสางค์ 2517 : 399)

ดังนั้น พระสงฆ์ในเมืองไทยจึงมีการคัดลอกพระไตรปิฎก หรือหนังสือเทศน์ลงในใบลาน ประเพณีเช่นนี้ยังคงมีตกค้างอยู่ในภาคอีสาน การคัดลอกพระไตรปิฎกนี้เรียกว่า "การสร้างหนังสือ" และคนไทยโบราณเชื่อกันว่า การสร้างหนังสือใดก็ศลแรงยิ่งนัก (ศรีทอง สีสางค์ 2510 : 18) ทำให้หนังสือทางพระพุทธศาสนาซึ่งเรียกกันว่าหนังสือผูกใบลานมีปริมาณเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ วัคใหญ่ ๆ ที่มีหนังสือผูกจำนวนมากจึงต้องมีการสร้างเรือนเอกเทศสำหรับเก็บหนังสือทางพระพุทธศาสนา ซึ่งเรียกกันว่า "หอไตร" สถานที่เก็บพระคัมภีร์ หรือหอไตรนี้มักสร้างขึ้นให้สวยงามเป็นพิเศษ สร้างเป็นอาคาร เอกเทศต่างหากจากกุฏิพระสงฆ์ (พระครูวิจิตรธรรมคุณ (เขมาจาโร) 2508 : 308) และมักสร้างในเขตพุทธาวาส ซึ่งถือเป็นเขตสำคัญที่สุดของวัด โดยปกติจะสร้างเป็นรูปคล้ายโบสถ์ ขนาดเล็ก สร้างด้วยไม่วั้นหรือขางล่างก่ออิฐถือปูน หรือมีเสาสูงกว่าอาคารอื่น ๆ ในบริเวณวัด (แมนมาศ ขวลิต 2520 : 8)

ตลอดระยะเวลาอันนานถึง 417 ปีในสมัยกรุงศรีอยุธยา พุทธศาสนาได้เจริญรุ่งเรือง มาโดยตลอด พระมหากษัตริย์เกือบทุกพระองค์สนพระทัยที่จะทำนุบำรุงพุทธศาสนาและวรรณคดี มีการสร้างวัดและมีวรรณคดีเกี่ยวกับพุทธศาสนาเกิดขึ้นอย่างมากมาย เมื่อมีการสร้างวัดมากจึงมี หอไตรตามวัดต่าง ๆ ตามมา เพื่อเก็บคัมภีร์พระไตรปิฎกและหนังสือที่เกี่ยวกับพุทธศาสนา ครั้นเมื่อ กรุงศรีอยุธยาเสียแก่พม่าครั้งที่ 2 พม่าเผาผลาญบ้านเรือนวัดคาอารามวอควาย หอไตรเลยถูก ทำลายไปจนเกือบหมดสิ้น

ในสมัยกรุงธนบุรี สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชได้โปรดให้ขอยืมพระไตรปิฎกจากเมือง นครศรีธรรมราชมาคัดลอกและโปรดให้สร้างหอพระไตรปิฎกหลวง หรือที่เรียกกันว่า "หอหลวง" (อากาศกัณฑ์ วชิรปรีชาพงษ์ 2522 : 21) ขึ้นในบริเวณพระราชวัง เพื่อเป็นที่เก็บรักษา พระไตรปิฎกที่ได้คัดลอกไว้ นอกจากนี้พระองค์ได้มีรับสั่งให้เสาะแสวงหาหนังสือต่าง ๆ จาก กรุงศรีอยุธยาที่เหลือจากการทำลายของพม่าคนเสียกรุงมารวมเก็บไว้ในหอหลวงด้วย

ในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกได้อุปถัมภ์เกล้าฯ ให้สร้างหอพระสมเด็จเกษรธรรมขึ้น เมื่อ พ.ศ. 2326 ในพระบรมมหาราชวังบริเวณวัดพระศรีรัตนศาสดาราม เพื่อเก็บพระไตรปิฎกหลวง แต่หอนี้ไฟไหม้ เมื่อ พ.ศ. 2331 จึงโปรดเกล้าฯ ให้สร้างขึ้นใหม่และใช้นามเดิม วัดกุปฺรสังคของการสร้างหอพระสมเด็จเกษรธรรมก็เพื่อให้เป็นสถานที่เก็บรวบรวมพระไตรปิฎกที่ไ้ทรงพระมหากรุณาธิคุณโปรดเกล้าฯ ให้ทำการสังคายนา และหนังสือเบ็ดเตล็ดทางพระพุทธศาสนา กับใช้เป็นสถานที่เรียนหนังสือและศึกษาคนควาของพระและสามเณรในสมัยนั้นด้วย (ดำรง เพ็ชรพลอย 2510 : 103)

รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดเกล้าฯ ให้ปฏิสังขรณ์วัดพระเชตุพนฯ ซึ่งสร้างขึ้นในสมัยกรุงศรีอยุธยา และให้รวบรวมเลือกสรรตำราต่าง ๆ มาตรวจตราแก้ไข แล้วจารึกลงบนแผ่นศิลาประทับไว้ในบริเวณวัด เรื่องที่จารึกไว้อาจแบ่งได้เป็น 8 หมวด ดังนี้

1. หมวดประวัติศาสตร์ ได้แก่ จารึกเกี่ยวกับประวัติศาสตร์การสร้างวัดพระเชตุพน
 วิมลมังคลารามราชวรมหาวิหาร

2. หมวดพุทธศาสนา

3. หมวดวรรณคดี

4. หมวดตำรายา

5. หมวดสุภาษิต

6. หมวดประเพณี

7. หมวดทำเนียบ เช่น ทำเนียบสมณศักดิ์ ทำเนียบหัวเมืองขึ้น เป็นต้น

8. หมวดพลานามัย

เนื่องจากพระองค์พระราชนิพนธ์ให้วัดนี้เป็นแหล่งศึกษาวิชาความรู้ของคนทั่วไป โดยไม่เลือกชั้นวรรณะ ดังนั้น วัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามจึงถือได้ว่าเป็นมหาวิทยาลัยสำหรับประชาชนแห่งแรกของประเทศไทย (ธาดาศักดิ์ วชิรปรีชาพงษ์ 2522 : 52) นอกจากนั้นภายในวัดยังมีหอพระธรรม หรือห้องสมุดประจำวัด โดยที่สมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวโปรดฯ ให้สร้างขึ้นเพื่อประดิษฐานพระไตรปิฎกซึ่งจารึกลงในใบลานเป็นอักษรขอมฉบับหนึ่ง เรียกว่า "พระไตรปิฎกฉบับเทพชุมนุม" โดยมีพระราชนิพนธ์ในการสร้างพระไตรปิฎกและหอไตร เพื่อเป็นห้องสมุดสำหรับสงฆ์

สามเณร ไชยศึกษาพระธรรมวินัย บนผนังหอไตรนี้มีเขียนภาพการสังคายนาพระไตรปิฎก 9 ครั้ง (รำภี กุลสมบุญ 2508 : 28)

ในปี พ.ศ. 2443 ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระองค์ทรงตั้งหอสมุดขึ้นอีกแห่งหนึ่งที่วัดเบญจมบพิตรสถิตยมหาเสนาาราม เพื่อเป็นที่รวบรวมหนังสือต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับพุทธศาสนา หอสมุดแห่งนี้ พระราชทานนามว่า หอพุทธศาสนสังหระ

หอไตรดังกล่าวมีไว้เพียงเก็บรวบรวมสรรพวิทยากรไว้ให้อยู่เท่านั้น หากแต่เป็นสถานที่สำหรับบริการคนควาของผู้ศึกษาทั้งพระภิกษุ สามเณร และประชาชนทั่วไปอีกด้วย จะเห็นได้จากการจัดระบบหมวดหมู่ของหนังสือ คัมภีร์ต่าง ๆ เพื่อสะดวกในการบริการคนควา (พระมหาฉมพร อมพโร 2516 : 26 - 27) โดยจัดหมู่ใหญ่ไว้สามหมู่ ตามเรื่องของคัมภีร์ คือ

1. พระวินัย ไค้แก่ หมวดที่ว่าด้วยเรื่องระเบียบวินัยของพระสงฆ์ ตลอดจนข้อวัตรปฏิบัติเล็ก ๆ น้อย ๆ ทั้งที่เป็นของพระสงฆ์โดยตรงและที่เกี่ยวข้องกับฆราวาส

2. พระสูตร ไค้แก่ หมวดที่ว่าด้วยเรื่องเกี่ยวกับพระธรรมที่แสดงโดยระบุถึงเวลา เหตุการณ์ บุคคล และสถานที่

3. พระอภิธรรม ไค้แก่ หมวดที่ว่าด้วยหลักอภิปรัชญาหรือธรรมล้วน ๆ

หมู่ใหญ่ ๆ ทั้งสามนี้ยังแยกย่อยออกไปไค้เป็น 9 หมวด ซึ่งมีชื่อเรียกอันเป็นที่รู้จักทั่วไป

(คำสอนของพระศาสดา 9 หมวด) คือ

1. สุตตะ คือ หมวดที่เกี่ยวกับความซึ่งทรงแสดงไว้เป็นเรื่อง ๆ เช่นเรื่องมงคลสูตร

2. เคยยะ คือ หมวดที่เกี่ยวกับความเรียงบ้าง ร้อยกรองบ้าง ปะปนคละกันไป

3. เวยยาकरणะ คือ หมวดที่เกี่ยวกับความเรียงล้วน ๆ ไม่มีร้อยกรองปน

4. คถา คือ หมวดที่เกี่ยวกับร้อยกรองล้วน ๆ ไม่มีความเรียงปน

5. อุทาน คือ หมวดที่เกี่ยวกับถ้อยคำที่พระพุทธเจ้าทรงเปล่งด้วยโสมนัสญาณ

6. อิติวุตตะ คือ หมวดที่เกี่ยวกับเรื่องที่พระพุทธเจ้าตรัสคำอุทาน (คำขึ้นต้น) แล้ว

ทรงแสดงนิเทศ (คำอธิบาย) และจบลงด้วยคำนิคม (คำสรุป) ในตอนท้าย

7. ชาตกะ คือ หมวดที่เกี่ยวกับนิทาน แสดงความเป็นมาในอภิศาติของพระพุทธเจ้า

8. อพฺพุตฺตัมมะ คือ หมวดที่เกี่ยวกับเรื่องที่ทรงแสดงข้อที่นาคัจจรรย

๑. เวทีลละ คือ หมวดที่เกี่ยวกับถ้อยคำที่ทรงไว้ตอบข้อซักถามเพื่อให้เข้าใจเรื่องนั้น ๆ
แจ่มแจ้งยิ่งขึ้น

การจัดแยกไว้เป็นหมวดหมู่ทั้งกล่าวช่วยใหญ่ที่ศึกษาสามารถค้นคว้าได้สะดวกและตรงตาม
เนื้อเรื่องที่ต้องการ แม้การจัดหมวดหมู่ดังกล่าวนั้นมิได้ใช้สัญลักษณ์อย่างใดอย่างหนึ่งแทนอย่าง
ปัจจุบัน แต่ก็ก่อให้เกิดความสะดวกในการค้นคว้าพอสมควร หอไตรจึงได้เจริญรุ่งเรืองสืบต่อกัน
มานาน หอไตรได้เสื่อมโทรมลงและสูญหายไปจากความทรงจำของชาวไทยภายในช่วงระยะเวลา
ไม่เกิน 50 - 60 ปีที่ผ่านมาเอง (เป็น มุทกัณฑ์ 2511 : 2) หอไตรจึงกลายเป็นที่เก็บ
พระคัมภีร์อันศักดิ์สิทธิ์ไว้เพื่อสักการบูชาเท่านั้น มิได้ใช้ให้ถูกต้องตามวัตถุประสงค์เดิม จึงปรากฏ
ว่า ลม แดก และฝน ได้ทำลายหอไตรพร้อมทั้งพระคัมภีร์เกือบหมดสิ้น ที่เหลือก็ถูกสัตว์ มี หนู
ปลวก เป็นต้น เตะชนไชจนจะไม่เหลือ คัมภีร์หรือตำราที่จารึกสิ่งที่มีค่าก็สูญหายไปเป็นจำนวน
มาก (พระมหาอัมพร ฌพโร 2516 : 28)

ในการพัฒนาวัด กรมการศาสนาได้เสนอแนะให้วัดต่าง ๆ พยายามรักษาหอไตรไว้เพื่อ
เป็นฐานพัฒนาห้องสมุดวัดและพิพิธภัณฑ์ทางศาสนา (เป็น มุทกัณฑ์ 2511 : 2) ดังนั้น เพื่อเป็น
การส่งเสริมและสนับสนุนกิจการงานนี้ กรมการศาสนาจึงได้ออกพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการ
ขึ้นใหม่ ในปี พ.ศ. 2506 ให้มีการตั้งแผนกตำราและห้องสมุดขึ้น สังกัดอยู่ในกองศาสนศึกษา โดย
ได้กำหนดหน้าที่ของแผนกตำราและห้องสมุดไว้ข้อหนึ่งเกี่ยวกับห้องสมุดวัด คือ การจัดหาและรวบรวม
สรรพตำราทั้งในและนอกประเทศ จัดตั้งห้องสมุดและพิพิธภัณฑ์ทางศาสนา (ราชกิจจานุเบกษา
2506 : 1 - 2)

ด้วยเหตุนี้เองกรมการศาสนาจึงได้จัดตั้งห้องสมุดกรมการศาสนาขึ้นในปี พ.ศ. 2506 โดย
ให้อยู่ในความดูแลของแผนกตำรา และห้องสมุด เปิดโอกาสให้ข้าราชการและประชาชนได้เข้ามา
อ่าน ค้นคว้าและยืมหนังสือ แผนกตำราและห้องสมุดได้ทำหน้าที่เป็นศูนย์บริการจัดหาหนังสือทาง
ศาสนา และให้บริการตอบคำถามเกี่ยวกับทางศาสนาและวิธีดำเนินงานด้านห้องสมุดประจำวัด
ห้องสมุดวัดจึงได้เจริญขึ้นมาโดยลำดับ (กรมการศาสนา 2511 : 15)

ในเดือนมกราคม พ.ศ. 2511 แผนกตำราและห้องสมุดได้จัดทำแบบสอบถามเพื่อสำรวจ
ความต้องการและข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับห้องสมุดวัด โดยส่งแบบสอบถามไปยังสำนักเรียนต่าง ๆ

ที่วัดราชอาณาจักร ประมาณ 5,800 แห่ง ปรากฏว่า ได้รับความสนใจจากทั่วราชอาณาจักรเป็นจำนวนมากที่จะดำเนินงานด้านห้องสมุดของวัดให้โดยล กรมการศาสนาจึงได้วางโครงการ "จัดตั้งห้องสมุดและพิพิธภัณฑ์ทางศาสนา" มีระยะเวลาดำเนินการ 5 ปี ตั้งแต่ พ.ศ. 2511 ถึง พ.ศ. 2514 โดยระยะแรกจัดสัมมนาพระภิกษุและบรรณารักษ์ห้องสมุดประจำวันเฉพาะในเขตพระนคร และธนบุรี ขึ้นต่อไปจะได้จัดสัมมนาพระภิกษุและบรรณารักษ์เป็นภาค ๆ ในต่างจังหวัดด้วย (กรมการศาสนา 2511 : 16)

โครงการจัดตั้งห้องสมุดและพิพิธภัณฑ์ทางศาสนามีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อมีแหล่งรวมเอกสารและศาสนวัตถุอันมีค่าควรแก่การศึกษาไม่ให้อยู่สูญหาย
2. เพื่อให้วัดเป็นศูนย์ศึกษาค้นคว้าสำหรับประชาชนทั่วไป
3. เพื่อมุ่งบำเพ็ญประโยชน์ส่วนรวมจะ เกิดรักษา เพิ่มขึ้นโดยถือเป็นวิทยาทาน
4. เพื่อจัดหาหนังสือสมัยใหม่ที่จะเป็นประโยชน์ให้ประชาชนได้ศึกษาค้นคว้า
5. เพื่อให้ประชาชนเกิดความรักและหวงแหนชาติและศาสนา (กรมการศาสนา

2508 : 2)

โครงการนี้มีเป้าหมายจะดำเนินการจัดตั้งห้องสมุดและพิพิธภัณฑ์ขึ้นตามวัดพัฒนาตัวอย่างของกรมการศาสนา จำนวน 1,000 แห่ง หรือปีละประมาณ 200 แห่ง และส่งเสริมกันวิชาการให้วัดที่ราชอาณาจักรดำเนินการจัดตั้งห้องสมุดและพิพิธภัณฑ์ขึ้นเอง โดยถือวัดพัฒนาเป็นตัวอย่าง นอกจากนี้กรมการศาสนายังวัดมาตรฐานห้องสมุดประจำวัดขึ้น ซึ่งช่วยให้ห้องสมุดวัดได้มีหลักในการดำเนินงาน และมีแนวทางในการปรับปรุงห้องสมุดของวัดด้วย มาตรฐานห้องสมุดประจำวัดที่จัดทำขึ้นนี้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของห้องสมุดประจำวัด คณะกรรมการดำเนินงาน สถานที่ และขนาดของห้องสมุดวัด วัสดุภัณฑ์และวัสดุ บุคลากร การเงิน ตลอดจนคู่มือบรรณารักษ์ งานในหน้าที่ของบรรณารักษ์ห้องสมุดประจำวัด

ระหว่างวันที่ 1 - 4 ตุลาคม พ.ศ. 2511 ทางกรมศาสนาได้จัดสัมมนาพระภิกษุบรรณารักษ์ห้องสมุดประจำวัดขึ้นเป็นครั้งแรก ที่ห้องประชุมกรมการศาสนา โดยจัดสัมมนาเฉพาะพระภิกษุบรรณารักษ์ห้องสมุดประจำวัดเขตพระนครและธนบุรี ซึ่งมีพระภิกษุบรรณารักษ์เข้าร่วมประชุมสัมมนาทั้งหมด 56 รูป (กรมการศาสนา 2511 : 1 - 2) ผลที่ได้เป็นที่

นำเอาใจมาก เป็นการกระตุ้นให้วัดวาอารามต่าง ๆ ดำเนินการด้านห้องสมุดเพิ่มมากขึ้น และ
ในปีนี้มีวัดหลายแห่งในพระนครและชนบุรีได้ดำเนินการจัดห้องสมุดเป็นขั้นมาตรฐาน และ เปิด
ให้ประชาชนได้เข้าไปศึกษาหาความรู้ นับว่าเป็นการช่วยชาติและทางศาสนาอีกส่วนหนึ่ง

(กรมการศาสนา 2512 : 113 - 114)

ต่อมาในเดือนตุลาคม พ.ศ. 2513 กรมการศาสนาร่วมกับพระราชวรมณี วัดเทพธิตา
ราม พระนคร เข้าคณะภาค 18 ได้จัดให้มีการสมมนาพระภิกษุบรรพชาภิเษกในเขตภาค 18 เพื่อ
ส่งเสริมการจัดห้องสมุดและพิพิธภัณฑสถานในวัด และในการสมมนานครั้งนี้เพื่อให้ได้ประโยชน์ยิ่งขึ้น
ไปอีก ก็ได้มีการติดต่อขอความร่วมมือไปยังกระทรวงการต่างประเทศ เพื่อแจ้งสถานเอกอัคร
ราชทูตในสหพันธรัฐมาเลเซียและสิงคโปร์ อาราธนาพระภิกษุในประเทศทั้งสองที่สนใจเกี่ยว
กับเรื่องนี้มาสมมนาด้วย การสมมนานครั้งนี้ได้จัดขึ้น ณ วัดโลกสมาณคุณ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัด
สงขลา ตั้งแต่วันที่ 18 ถึง 22 ตุลาคม พ.ศ. 2513 มีพระภิกษุมาร่วมสมมนานครั้งนี้ 80 รูป
(กรมการศาสนา 2514 : 51)

ต่อมาในปี พ.ศ. 2515 ได้มีประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ 269 ลงวันที่ 17
พฤศจิกายน พ.ศ. 2515 ให้ยกเลิกพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการกรมการศาสนาฉบับ
พ.ศ. 2506 มีการโอนงานวันธรรมที่จัดตั้งเป็นกองจากสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
มาอยู่ในสังกัดของกรมการศาสนา แต่แผนกตำราและห้องสมุดถูกยุบไป (ประกาศคณะปฏิวัติ
ฉบับที่ 269 : 34 - 35) การที่ฝ่ายตำราและห้องสมุดสังกัดกองศาสนาถูกยุบไป เนื่องจาก
กองวัฒนธรรมโอนมาสังกัดกรมการศาสนา และกองวัฒนธรรมนี้มีห้องสมุดมาตั้งแต่ครั้ง เป็น
กระทรวงวัฒนธรรม ซึ่งมีหนังสือในครอบครองเป็นจำนวนมาก กรมการศาสนาจึงมอบหมายงาน
ห้องสมุดให้กองวัฒนธรรมรับหน้าที่ไป ห้องสมุดของกรมการศาสนาที่มีชื่อว่า ศรีกรุงนานเทพ ซึ่ง
ดูแลโดยแผนกตำราและห้องสมุดจึงถูกยุบ ก่อปรกับหัวหน้าแผนกตำราและห้องสมุดสอบบรรจุเป็น
หัวหน้ากองศาสนาได้ และเนื่องจากไม่มีตำแหน่งบรรณาธิการของแผนกตำราและห้องสมุด
ซึ่งทางแผนกก็ได้ขอตำแหน่งไปทาง ก.พ. แล้ว แต่ ก.พ. ไม่อนุมัติ ผู้ที่ทำหน้าที่บรรณาธิการ
ของแผนกนี้จึงลาออก ทำให้แผนกนี้ขาดบุคลากรไป (ธีรวิทย์ วังพงศ เป็นผู้ที่สัมภาษณ์
มณฑุส วิทย์ไพศาล เป็นผู้สัมภาษณ์ที่กองศาสนา กรมการศาสนา เมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม
2524)

เมื่อแผนกตำราและห้องสมุดถูกลบลง โครงการจัดตั้งห้องสมุดและพิพิธภัณฑ์ประจำวัด ที่ได้จัดทำไว้ก็พลอยหยุดชะงัก และไม่มีการสืบหอการดำเนินงานเกี่ยวกับห้องสมุดวัด เนื่องจากขาดการส่งเสริมจากกรมการศาสนา จึงเป็นที่น่าเสียดายอย่างยิ่งถ้าห้องสมุดประจำวัดต่าง ๆ จะพลอยหยุดชะงักลง วัดทุกวัดควรตระหนักถึงความสำคัญของห้องสมุด และหันมาสนใจใช้ห้องสมุด เป็นแหล่งป้อนความรู้แก่พระภิกษุ สามเณร ถ้าหากพระสงฆ์ตื่นตัวในเรื่องนี้แล้ว คาคว่าอีกไม่นาน นัก กิจการของห้องสมุดวัดก็จะฟื้นตัว และคงจะได้รับการสนับสนุนและสามารถบริการให้เป็น ประโยชน์เต็มที่ไ้

การศึกษาของพระภิกษุสามเณรในปัจจุบัน

การศึกษาของพระภิกษุสามเณรในปัจจุบันมีดังนี้ คือ

ก. การศึกษาของพระภิกษุสามเณรซึ่งได้รับการรับรองจากคณะสงฆ์และรัฐ ได้แก่

1. การศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกธรรม เป็นการศึกษาระดับขั้นพื้นฐานของสงฆ์ โดยใช้ภาษาไทยเป็นหลักในการศึกษา สำหรับพระภิกษุสามเณรที่จบประถมศึกษาปีที่ 4 แล้ว แบ่งการศึกษาออกเป็นสามระดับ คือ นักธรรมตรี เป็นระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา นักธรรมโท เป็นระดับมัธยมศึกษาและปริยัติพื้นฐาน นักธรรมเอก เทียบเท่ากับอนุปริญญา
2. การศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลี เป็นการศึกษาระดับขั้นสูงของสงฆ์ ที่จะต้องศึกษา การศึกษาในสาขานี้เป็นการศึกษาพระปริยัติธรรมเป็นภาษาบาลีโดยตรง และพระภิกษุสามเณรที่ศึกษาในสาขานี้จะต้องศึกษาควบคู่กันไปกับการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกธรรม ซึ่งมีข้อบังคับดังนี้

ก) ต้องได้นักธรรมตรีก่อนจึงจะมีสิทธิ์ได้เปรียญธรรม 3 ประโยค (เปรียญตรี)

ข) ต้องได้นักธรรมโทก่อนจึงจะมีสิทธิ์ได้เปรียญธรรม 4 ประโยค (เปรียญโทขั้นต้น)

ค) ต้องให้นักธรรมเอกก่อนจึงจะมีสิทธิ์ได้เปรียญธรรม 7 ประโยค
(เปรียญเอกชั้นต้น)

การศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลีนี้ แบ่งออกเป็นสามระดับคือ

2.1 เปรียญตรี แบ่งออกเป็นสามประโยค คือ ประโยค 1 ถึง 3 ต้องศึกษา 3 ประโยคเสียก่อนจึงจะเรียกว่า "เปรียญตรี" เป็นระดับประถมศึกษา และมีชั้นต้น

2.2 เปรียญโท แบ่งออกเป็น 3 ประโยค คือ เปรียญโท 4 ประโยค คือ เปรียญโท 6 ประโยค เป็นระดับมัธยมศึกษา และปริยัติธรรมพื้นฐาน

2.3 เปรียญเอก แบ่งออกเป็น 3 ประโยค คือ เปรียญเอก 7 ประโยค ถึงเปรียญเอก 9 ประโยค เป็นระดับอุดมศึกษาของฝ่ายสงฆ์

3. การศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา เป็นการศึกษาประยุกต์ ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้ออกระเบียบกระทรวงศึกษาว่าด้วยโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา พ.ศ. 2514 (กรมการศาสนา 2516 : 50 - 51) เป็นการประยุกต์วิชาพระพุทธศาสนากับวิชาสามัญเข้าด้วยกัน โดยกำหนดให้เรียน 9 หมวด คือ บาลี ธรรมวินัย ศาสนปฏิบัติ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ สังคมศึกษา วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และหมวดพิเศษศึกษา วิชาเหล่านี้ได้พิจารณาเห็นว่า จะเป็นประโยชน์แก่การเผยแผ่พระพุทธศาสนา ผู้สำเร็จการศึกษามีทักษะและสิทธิ์เท่าเทียมกับการศึกษาสายสามัญของรัฐ ระดับประถมศึกษาตอนปลาย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลายตามลำดับ โดยให้การศึกษาสายนี้อยู่ในความควบคุมของสภากาการศึกษาของคณะสงฆ์ มีกรมการศาสนาเป็นผู้รับผิดชอบ การจัดตั้งโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษานี้จะจัดตั้งได้เมื่อได้รับอนุญาตจากกระทรวงศึกษาธิการ และด้วยความเห็นชอบของคณะสงฆ์และจะต้องตั้งอยู่ในที่วัด ที่ธรณีสงฆ์ หรือที่ดินของมูลนิธิทางพระพุทธศาสนา เท่านั้น หลักสูตรนี้ แบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ ชั้นประโยคประถมศึกษาตอนปลาย ชั้นประโยคมัธยมศึกษาตอนต้น และชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

ข. การศึกษาของพระภิกษุสามเณรที่ยังไม่ได้รับการรับรองจากรัฐ

การศึกษาในระดับนี้เป็นการศึกษาในรูปแบบหาวิทยาลัย ซึ่งได้รับการรับรองจากคณะสงฆ์แล้ว แต่ยังไม่ได้รับการรับรองหรือเทียบกับการศึกษาสายสามัญในระบบโรงเรียนโดยทั่วไปจาก

รัฐ แบ่งออกเป็น 2 ระดับ คือ

1. ระดับวิทยาลัย มีหลักสูตร 2 ปี รับพระภิกษุสามเณรที่สำเร็จการศึกษาจากระดับเตรียมอุดมศึกษาของคณะสงฆ์ หรือสอบไล่ได้ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ของกระทรวงศึกษาธิการ และต้องได้เปรียญธรรมตั้งแต่ 4 ประโยคขึ้นไป มีวัตถุประสงค์เพื่อผลิตพระภิกษุสามเณรให้มีวุฒิทางการศึกษา เพื่อทำการสอนจริยศึกษาและวิชาการสมัยใหม่ และเพื่อเข้าศึกษาต่อในคณะครุศาสตร์ของมหาวิทยาลัยสงฆ์โดยเฉพาะ

2. ระดับอุดมศึกษา การศึกษาระดับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อผลิตนักวิชาการศาสนาที่มีคุณวุฒิสำหรับสอนวิชาศาสนาตามสถาบันต่าง ๆ และสำหรับการวิจัยทางศาสนาสถาปัตยกรรม ปกครอง รวมกิจกรรม สร้างสัมพันธภาพได้เป็นอย่างดีในฐานะ เป็นผู้นำทางศาสนา การเผยแผ่พระพุทธศาสนา และการบำเพ็ญประโยชน์ต่อส่วนรวม สถาบันที่จัดการศึกษาในระดับนี้ มี 2 สถาบันคือ มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และมหามกุฏราชวิทยาลัย โดยรับพระภิกษุสามเณรที่เป็นเปรียญและสอบไล่ชั้นมาดีเตรียมอุดมศึกษา หรือสอบไล่ประโยคเตรียมอุดมศึกษา เป็นเปรียญตั้งแต่ 5 ประโยคขึ้นไป หรือสอบไล่ประโยคมัธยมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาและได้คะแนนรวมร้อยละ 65 ขึ้นไป โดยสอบคัดเลือกเข้าศึกษาได้ด้วย มีหลักสูตร 4 ปี และอบรมพิเศษอีก 1 ปี

จะเห็นได้ว่า การจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ไทย เป็นการจัดการศึกษาซึ่งถือว่าเป็นเอกเทศต่างหากจากการศึกษาของรัฐ อันเป็นส่วนหนึ่งในการเสริมเติมเต็มและ เป็นพื้นฐานการศึกษา ช่วยให้ผู้ที่คลาดโอกาสในการศึกษาทางสามัญชนได้มีโอกาสศึกษาหาความรู้ ได้ตามสมควรแก่ฐานะานุรูป และถือได้ว่าการศึกษาของพระภิกษุสามเณรนี้เป็นรูปแบบหนึ่งของการศึกษานอกระบบโรงเรียน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาค้นคว้าพบว่า งานวิจัยที่เกี่ยวกับห้องสมุดวัดโดยตรงนั้นไม่มี ที่มีอยู่ก็มีเฉพาะที่เกี่ยวกับการศึกษาของพระสงฆ์ และการประเมินผลโครงการทอดผ้าป่าหนังสือดังนี้

กล้า สมตระกูล (กล้า สมตระกูล 2524 : 41 - 42) ได้ศึกษาถึงสภาพ ปัญหาและความต้องการของประชาชนผู้นอกโรงเรียน เมื่อปี พ.ศ. 2523 ผลปรากฏว่า การจัดการศึกษานอกโรงเรียนของไทยในปัจจุบันยังไม่สามารถจัดให้ครอบคลุมถึงกลุ่มเป้าหมาย ได้ จากการสอบถามถึงความเป็นไปได้ของการที่จะใช้วิธีการเรียนรู้แบบอื่น ๆ เช่น การใช้ วัด เป็นสถานที่ให้การศึกษา ผู้ที่ถูกสัมภาษณ์ให้ความสำคัญของการที่จะใช้วัดเป็นสถานที่ศึกษา โดยการเทศน์ของพระเป็นรูปแบบได้มาก โดยเฉพาะกลุ่มผู้เฒ่าอายุเกินกว่า 30 ปีขึ้นไป โดยมี รายละเอียดของคำตอบคือ เป็นไปได้มากที่สุด ร้อยละ 29.3 เป็นไปได้น้อย ร้อยละ 41.4 เป็นไปได้ ร้อยละ 19.4 เป็นไปได้น้อย ร้อยละ 8.4 และเป็นไปได้น้อยมาก ร้อยละ 1.2

สวนา พรพัฒน์กุล (สวนา พรพัฒน์กุล 2524 : 5 - 6) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการ ศึกษาและดำรงสมณเพศของสงฆ์ไทย พบว่าในการอุปสมบทของพระภิกษุสงฆ์ไทยมีจุดหมาย ที่สำคัญที่สุดคือ การศึกษาหาความรู้ ซึ่งมีมากถึง 43 เปอร์เซ็นต์ ในบรรดาผู้ที่มาบวชเรียนในกลุ่มตัวอย่างนี้มาจากอาชีพกสิกรรม และเมื่อมาบวชเรียนแล้ว 72 เปอร์เซ็นต์ของตัวอย่าง ทั้งหมดได้พยายามศึกษาหาความรู้ตามจุดหมายที่ต้องการจนได้ความรู้ตามหลักสูตรทางธรรม ตั้งแต่นักธรรมตรีขึ้นไป ทางด้านความเพียงพอของหนังสืออ่านประกอบการเรียนการสอน ประมาณ 40 - 45 เปอร์เซ็นต์เท่านั้นที่รายงานว่าพอเพียง นอกนั้นยังไม่พอหรือไม่มีเลย

กัญญาพร นิตยประภา (กัญญาพร นิตยประภา 2522 : 7) ได้ทำการวิจัย เกี่ยวกับการประเมินผล โครงการทอดผ้าป่าหนังสือ ระหว่าง 5 ธันวาคม 2518 - 5 ธันวาคม 2519 โดยศึกษาจากพระภิกษุบรรพชาภิกษุหองสมุคประจำวัด 49 รูป และประชาชนที่มาใช้ หองสมุคประจำวัด แต่ละวัดที่ได้รับผ้าป่าหนังสือของคณะกรรมการโครงการทอดผ้าป่าหนังสือ จำนวน 483 คน ผลการวิจัยปรากฏว่า วัดที่ได้รับผ้าป่าหนังสือทุกแห่งได้จัดหองสมุคบริการ ประชาชนในท้องถิ่น ผู้ให้บริการหองสมุควัดส่วนมาก คือ ร้อยละ 37.1 เป็นเกษตรกร อยู่ในวัย 19 - 25 ปี ประชาชนเข้ามาใช้หองสมุคเพราะต้องการอ่านหนังสือและสิ่งพิมพ์ใน หองสมุค ประชาชนทุกระดับอายุต้องการอ่านนิตยสาร หนังสือพิมพ์ และหนังสือสารคดี โดยเฉพาะแล้วประชาชนเห็นว่าสภาพของหองสมุค วัสดุครุภัณฑ์ หนังสือ ตลอดจนบริการ และกิจกรรมของหองสมุคมีความเหมาะสมปานกลาง และประชาชนมีความต้องการในเรื่อง หนังสือพิมพ์และการจัดบริการและกิจกรรมของหองสมุคแตกต่างกันตามระดับอายุ

วิธีคำนวณการศึกษาค้นคว้า

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่

1. วัด จำนวนของวัดได้มาโดยวิธีสุ่มแบบ

โดยแบ่งวัดเป็น 3 ประเภท แล้วจึงสุ่มตัวอย่างมาร้อยละ 50 ของแต่ละประเภท ได้จำนวนวัดที่เป็นกลุ่มตัวอย่างดังนี้

- วัดที่มีการสอนพระปริยัติธรรมและมีห้องสมุดวัด สุ่มมาได้ 20 วัด
- วัดที่มีการสอนพระปริยัติธรรมแต่ไม่มีห้องสมุดวัด สุ่มมาได้ 68 วัด
- วัดที่ไม่มีการสอนปริยัติธรรม แต่มีห้องสมุดวัด สุ่มมาได้ 6 วัด

(ดูรายละเอียดชื่อวัดในภาคผนวก)

2. จำนวนพระภิกษุสามเณร ได้มาโดยวิธีสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ตามประเภทวัด คือ

2.1 วัดที่มีการสอนปริยัติธรรมและมีห้องสมุดวัด จำนวนพระภิกษุสามเณรที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีดังนี้

- เจ้าอาวาสวัด 17 รูป
- พระที่เป็นบรรพชาโรหรือผู้ดูแลห้องสมุดวัด 20 รูป
- พระที่สอนปริยัติธรรม สุ่มมาจำนวนร้อยละ 25 ของพระที่สอน

ปริยัติธรรม เป็นจำนวน 83 รูป

- พระภิกษุสามเณรทั่วไป สุ่มมาจำนวนร้อยละ 25 ของพระภิกษุ

สามเณรทั่วไป เป็นจำนวน 290 รูป

2.2 วัดที่มีการสอนปริยัติธรรม แต่ไม่มีห้องสมุดวัด จำนวนพระภิกษุสามเณรที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีดังนี้

- เจ้าอาวาสวัด 39 รูป
- พระที่สอนปริยัติธรรม สุ่มมาจำนวนร้อยละ 5 ของพระที่สอน

ปริยัติธรรม

- พระภิกษุสามเณรทั่วไป สุ่มมาจำนวนร้อยละ 25 ของพระภิกษุ

สามเณรทั่วไป เป็นจำนวน 972 รูป

2.3 วัดที่ไม่มีการสอนพระปริยัติธรรมแต่มีห้องสมุดวัด จำนวนพระภิกษุสามเณรที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีดังนี้

- เจ้าอาวาสวัด 6 รูป
- พระที่ทำหน้าที่บรรณาธิการหรือผู้ดูแลห้องสมุดวัด 6 รูป
- พระภิกษุสามเณรทั่วไป สุ่มมาจำนวนร้อยละ 25 ของพระภิกษุ

สามเณรทั่วไป เป็นจำนวน 85 รูป

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามซึ่งจำแนกออกได้ดังนี้

1. แบบสัมภาษณ์สภาพห้องสมุด ใช้สำหรับวัดที่มีห้องสมุดเท่านั้น ใช้สัมภาษณ์ด้วยตนเอง รวมทั้งสิ้น 23 ข้อ

2. แบบสอบถาม แยกออกเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 รายละเอียดส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม คือ ชื่อวัด ที่อยู่ สถานภาพที่ดำรงอยู่ และอายุ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญของห้องสมุดและความต้องการในการอ่านของพระภิกษุสามเณร เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า รวมทั้งสิ้น 45 ข้อ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามความคาดหวังของพระภิกษุสามเณรที่มีต่อห้องสมุด
เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า รวมทั้งสิ้น 47 ข้อ

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

1. ศึกษาเกณฑ์มาตรฐานห้องสมุดประจำวัดที่กรมการศาสนาเคยออกมาและ เกณฑ์
มาตรฐานห้องสมุดประเภทต่าง ๆ
2. ศึกษาหลักสูตรการเรียนพระปริยัติธรรม
3. สร้างแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามตามแนวทางที่ได้ศึกษาจากข้อ 1 และ 2
แล้วนำไปปรึกษานักวิชาการทางด้านห้องสมุดและในกรมการศาสนา
4. นำแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามไปทดลองใช้กับวัดราชเขมาภิการาม เขตพระนคร
กับวัดลำกระดาน เขตมีนบุรี ซึ่งไม่ได้อยู่ในกลุ่มตัวอย่างเพื่อการแก้ไขปรับปรุงแบบสัมภาษณ์
และแบบสอบถามให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นนำไปเก็บข้อมูลต่อไป

การรวบรวมและจัดกระทำกับข้อมูล

1. นำแบบสัมภาษณ์ ไปสัมภาษณ์ด้วยตนเองกับกลุ่มตัวอย่าง
2. นำแบบสอบถามไปให้กลุ่มตัวอย่างตอบ โดยนัดวันไปรับคืนในภายหลัง
3. เก็บรวบรวมแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม ได้กระทำในช่วงเดือนสิงหาคม
ถึงเดือนตุลาคม ปี พ.ศ. 2524 สำหรับแบบสอบถามคัดเลือกเอาฉบับที่ไม่สมบูรณ์ออก แล้วจัด
ประเภทตามลักษณะตัวแปร ปรากฏว่าในจำนวนแบบสอบถามที่ส่งไปทั้งหมด 2,173 ฉบับ
ได้รับกลับมา 2,099 ฉบับ และเมื่อคัดเลือกลงฉบับที่ไม่สมบูรณ์ออกแล้วคงเหลือ 1,806 ฉบับ
มีรายละเอียดดังปรากฏในตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนแบบสอบถามที่ส่งไป ที่ได้รับคืนมา และที่คัดเลือกแล้ว จำแนกตามประเภทของวัด

แหล่งข้อมูล	จำนวนฉบับที่ส่งไป	จำนวนฉบับที่ได้รับคืนมา	จำนวนฉบับที่คัดเลือกแล้ว	ร้อยละของจำนวนที่ส่งไป
วัดที่มีการสอนปริยัติธรรมและมีห้องสมุดวัด	508	507	410	80.71
วัดที่มีการสอนปริยัติธรรมและไม่มีห้องสมุดวัด	1,500	1,402	1,299	83.81
วัดที่ไม่มีการสอนปริยัติธรรมแต่มีห้องสมุดวัด	155	100	97	84.35
รวม	2,173	2,009	1,806	83.11

จากจำนวนแบบสอบถามที่คัดเลือกแล้ว 1,806 ฉบับนี้ เมื่อจำแนกตามประเภทของวัด สถานภาพ และอายุ แล้ว มีรายละเอียดดังปรากฏในตาราง 2

ตาราง 2 จำนวนแบบสอบถามที่คัดเลือกแล้ว จำแนกตามประเภทวัด สถานภาพที่ดำรงอยู่ และอายุของผู้ตอบ

ตาราง 2 จำนวนแบบสอบถามที่คัดเลือกแล้ว จำแนกตามประเภทวัด สถานภาพที่ดำรงอยู่ และอายุของผู้ตอบ

สถานภาพของ พระภิกษุสามเณร	อายุ/ปี	วัดประเภทที่ 1		วัดประเภทที่ 2		วัดประเภทที่ 3		รวม	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
เจ้าอาวาส	20-30	-	-	-	-	-	-	-	-
	31-40	3	0.17	-	-	-	-	3	0.17
	40 ขึ้นไป	14	0.78	39	2.16	6	0.33	59	3.27
พระที่ทำหน้าที่ สอนพระปริยัติ ธรรม	20-30	50	2.77	154	8.53	-	-	204	11.30
	31-40	23	1.27	69	3.82	-	-	92	5.10
	40 ขึ้นไป	10	0.55	65	3.60	-	-	75	4.16
พระภิกษุทั่วไป	20-30	161	8.91	529	29.30	42	2.32	732	40.53
	31-40	32	1.77	125	6.92	12	0.66	169	9.35
	40 ขึ้นไป	12	0.66	72	3.99	2	0.11	86	4.76
สามเณร	ไม่เกิน 20	85	4.71	246	13.62	29	1.60	360	19.93
พระที่ทำหน้าที่ บรรณาธิการ หรือผู้ดูแล ห้องสมุดวัด	20-30	11	0.61	-	-	2	0.11	13	0.72
	31-40	4	0.22	-	-	2	0.11	6	0.33
	40 ขึ้นไป	5	0.28	-	-	2	0.11	7	0.39
รวม		410	22.70	1,299	71.93	97	5.37	1,806	100

4. ค่าตอบจากแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม แบบเลือกตอบ คิดเทียบค่าเป็นร้อยละ เว้นแต่จะเป็นจำนวนตัวเลข จึงใช้วิธีหาค่าเฉลี่ย ส่วนคำตอบแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า ใช้พิจารณาค่าน้ำหนักจากน้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก และมากที่สุด โดยให้คะแนนจาก 1 ถึง 5 แทนค่า น้ำหนักดังกล่าว ตามลำดับ แล้วหาค่าเฉลี่ย โดยถืออัตราการแปรผลจากค่าเฉลี่ยของแต่ละรายการดังนี้

- 1.00 - 1.49 หมายความว่า น้อยที่สุด
- 1.50 - 2.49 หมายความว่า น้อย
- 2.50 - 3.49 หมายความว่า ปานกลาง
- 3.50 - 4.49 หมายความว่า มาก
- 4.50 - 5.00 หมายความว่า มากที่สุด

5. สำหรับการจัดลำดับความสำคัญ ลำดับสำคัญที่สุดให้ 5 คะแนน รองลงมาคือ 4, 3, 2, 1 ตามลำดับ ในกรณีที่ได้จัดลำดับเพียง 4 ลำดับ ค่าสูงสุดจะเท่ากับ 4

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ครั้งนี้ ทำการวิเคราะห์และคำนวณค่าสถิติต่าง ๆ ดังนี้

1. ค่าร้อยละ
2. ค่าเฉลี่ย ใช้สูตร (ถวน สายยศ และ อังคณา สายยศ 2522 : 51)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ $\bar{X}$ คือ ค่าเฉลี่ย

$\sum X$ คือ ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

N คือ จำนวนพระภิกษุสามเณรที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

3. หาค่าความแปรปรวน (Variance) โดยใช้สูตร (Ferguson, 1976:64)

$$S^2 = \frac{N\sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}$$

เมื่อ s^2 คือ ความแปรปรวนของคะแนน

X^2 คือ ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง

$(\Sigma X)^2$ คือ ผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง

N คือ จำนวนประชากรสาม เปรที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

4. ทดสอบความแตกต่างของตัวแปรทุกกลุ่ม โดยใช้วิธีวิเคราะห์ความแปรปรวน

one - way Classification Design โดยใช้สูตร

$$F = \frac{MS_B}{MS_W}$$

เมื่อ F คือ ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน

MS_B คือ ค่าเฉลี่ยของผลบวกของกำลังสองระหว่างกลุ่ม

MS_W คือ ค่าเฉลี่ยของผลบวกของกำลังสองภายในกลุ่ม

และเมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติแล้ว จะตรวจสอบเพื่อหาค่าสูงสุด

และค่าต่ำสุด โดยใช้ q - statistic ตามวิธีของ Newman - Keuls

$$q = \frac{\bar{T}_{largest} - \bar{T}_{smallest}}{MS \text{ error}/n^2}$$

$$MS \text{ error}/n^2$$

เมื่อ q แทน ความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ย

$\bar{T}_{largest}$ แทน คะแนนเฉลี่ยของ Treatment ที่มีค่ามากที่สุด

$\bar{T}_{smallest}$ แทน คะแนนเฉลี่ยของ Treatment ที่มีค่าน้อยที่สุด

n แทน ตัวกลางอาร์โมนิคของจำนวนกลุ่มตัวอย่าง

$MS \text{ error}$ แทน Mean Square error

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไปนี้ แยกเสนอได้เป็นสองตอนคือ

- ตอนที่ 1 สภาพของสมุควัด ในด้านต่าง ๆ ได้แก่ อาคารสถานที่ ครุภัณฑ์ หนังสือและเอกสาร การบริการ บุคลากร ปัญหาและความต้องการ
- ตอนที่ 2 ความต้องการและคาดหวังของพระภิกษุสามเณรที่มีต่อห้องสมุควัด ซึ่งประกอบด้วย ความคิดเห็นเกี่ยวกับห้องสมุควัด ประเภทหนังสือที่ต้องการ และความคาดหวังเกี่ยวกับห้องสมุควัด การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลความหมายในตอน 2 นี้ ได้จัดแบ่งเป็นหัวข้อตามลำดับต่อไปนี้

2.1 การหาความสำคัญของความต้องการและคาดหวังของพระภิกษุสามเณรที่มีต่อห้องสมุควัด

2.2 การหาความสำคัญของความต้องการและความคาดหวังของพระภิกษุสามเณรที่มีต่อห้องสมุควัดจำแนกตามประเภทของวัด

2.3 การหาความสำคัญของความต้องการและความคาดหวังของพระภิกษุสามเณรที่มีต่อห้องสมุควัดในแต่ละประเภทของวัดที่จำแนกตามสถานภาพและในแต่ละสถานภาพที่จำแนกตามอายุ

2.4 การเปรียบเทียบความต้องการและความคาดหวังของพระภิกษุสามเณรที่มีต่อห้องสมุควัดด้านต่าง ๆ ในวัดต่างประเภทกัน

2.5 การเปรียบเทียบความต้องการและความคาดหวังของพระภิกษุสามเณรที่มีต่อห้องสมุควัดด้านต่าง ๆ ในวัดแต่ละประเภทที่จำแนกตามสถานภาพ และในแต่ละสถานภาพที่จำแนกตามอายุ ทั้งนี้ได้เปรียบเทียบระหว่างอายุของเจ้าอาวาส เนื่องจากอายุของเจ้าอาวาส 59 ใน 61 รูป มีอายุอยู่ในช่วง 40 ปีขึ้นไป

อนึ่ง เพื่อสะดวกในการเสนอตาราง จึงขอกำหนดล้อย่างต่าง ๆ ไว้ดังนี้

วัดประเภท 1	หมายถึง	วัดที่มีการสอนพระปริยัติธรรมและมีห้องสมุดวัด
วัดประเภท 2	หมายถึง	วัดที่มีการสอนพระปริยัติธรรม แต่ไม่มีห้องสมุดวัด
วัดประเภท 3	หมายถึง	วัดที่ไม่มีการสอนพระปริยัติธรรม แต่มีห้องสมุดวัด
เจ้าอาวาส	หมายถึง	เจ้าอาวาส
พระสอน	หมายถึง	พระที่สอนพระปริยัติธรรม
ภิกษุ	หมายถึง	พระภิกษุทั่วไป
บรรพช	หมายถึง	พระที่เป็นบรรพชารักษาศีลหรือผู้ดูแลห้องสมุดวัด
สามเณร	หมายถึง	สามเณร

ตอนที่ 1 สภาพห้องสมุดวัด

1.1 อาคารสถานที่ อาคารสถานที่ของห้องสมุดวัด ปีรายละเอียดดังปรากฏ

ในตาราง 3 และตาราง 4

ตาราง 3 ลักษณะและบริเวณเนื้อที่ของห้องสมุดวัด ประเภท ที่ไม่มีการสอนพระปริยัติธรรม แต่มีห้องสมุดวัด

ห้องสมุดวัด	เป็นอาคารเฉพาะ	เป็นห้อง ๆ หนึ่ง ของกุฏิหรืออาคาร	เป็นเพียงมุมหนึ่งของ กุฏิ	บริเวณเนื้อที่ห้องสมุด (ตารางเมตร)
ดวงแข		✓		24.00
เทวราชกุฎชวร		✓		13.00
มัทนังคการาม		✓		32.00
สันติธรรมาราม	✓			36.00
สุคันธาราม	✓			36.00
หลักสี่	✓			50.00

จากตาราง 3 แสดงว่า หอสมุดวัดในวัดประเภทที่ไม่มีการสอนพระปริยัติธรรมแต่มีหอสมุดวัดจำนวน 3 แห่ง คือ หอสมุดวัดสันติธรรมาราม หอสมุดวัดสุคันธาราม และหอสมุดวัดหลักสี่ มีลักษณะ เป็นอาคารเฉพาะ นอกนั้นอีกสามแห่ง เป็นห้อง ๆ หนึ่งของกุฏิ ส่วนบริเวณเนื้อที่นั้นหอสมุดวัดหลักสี่มีบริเวณเนื้อที่หอสมุดมากที่สุด คือ 50 ตารางเมตร ส่วนหอสมุดวัดเทวราชกุญชร มีบริเวณเนื้อที่น้อยที่สุด คือ 13 ตารางเมตร

ตาราง 4 ลักษณะและบริเวณเนื้อที่ของหอสมุดวัด ประเภท ที่มีการสอนพระปริยัติธรรม และหอสมุดวัด

หอสมุดวัด	เป็นอาคารเฉพาะ	เป็นห้อง ๆ หนึ่งของกุฏิหรืออาคาร	เป็นเพียงมุมหนึ่งของกุฏิ	บริเวณเนื้อที่หอสมุด (ตารางเมตร)
กัณหาศุยาราม	✓			55.00
วัดเกรียงกมล		✓		200.00
ไตรมิตร		✓		48.00
คอนเปื่อง		✓		115.00
ทองนพคุณ	✓			225.09
เทพากร		✓		52.00
ธาตุทอง	✓			160.00
นรนาถสุนทริการาม	✓			54.00
บวรนิเวศน์วิหาร	✓			502.82
ปทุมคงคา	✓			81.90
ประมูรวงศาवास	✓			60.00
โพธิ์นิมิตร	✓			50.00
เพลงวิไลสนา		✓		54.00

ตาราง 4 (ต่อ)

ห้องสมุดวัด	เป็นอาคารเฉพาะ	เป็นห้อง ๆ หนึ่งของกุฏิหรืออาคาร	เป็นเพียงมุมหนึ่งของกุฏิ	บริเวณเนื้อที่ห้องสมุด (ตารางเมตร)
มกุฏกษัตริยาราม	✓			98.00
ราชาธิวาส	✓			32.00
สระ เกศ		✓		32.00
สุทธารวาส		✓		119.00
เสมียนนารี	✓			195.00
อินทวิหาร	✓			50.00
อรุณราชวราราม	✓			180.00
รวม	13	7		

จากตาราง 4 แสดงว่า ห้องสมุดวัดในวัดประเภทที่มีการสอนพระปริยัติธรรมและมีห้องสมุดวัด จำนวน 13 แห่ง มีลักษณะเป็นอาคารเฉพาะ อีกเจ็ดแห่งมีลักษณะเป็นห้อง ๆ หนึ่งของกุฏิหรืออาคารเรียน ส่วนบริเวณเนื้อที่ในวัดที่มีห้องสมุดวัดบริเวณเนื้อที่มากที่สุด คือ 502.82 ตาราง เมตร รองลงมาคือ ห้องสมุดวัดทองนพคุณ มีเนื้อที่ 225.09 ตาราง เมตร ส่วนห้องสมุดวัดที่มีเนื้อที่น้อยที่สุด คือ ห้องสมุดวัดราชาธิวาส และห้องสมุดวัดสระ เกศ คือ 32.00 เมตร

ตาราง 5 จำนวนภูมิภาคของห้องสมุดwickประเภทที่ไม่มีการสอนพระปริยัติธรรมแต่มีห้องสมุดwick

ประเภทภูมิภาค ห้องสมุดwick	โคะ	เกาะสี	ภูมึงสี	จันทิงสี	จันทิงสี	หัวาง นสท.		ภูมิตรรายการ	ภูมึงสี	พิมพ์คัก	
						โคะ	ไม้มั			ไทย	อังกฤษ
คงมอ	3	8	4	-	-	-	-	-	-	-	-
เขารวชฎม	1	4	9	-	-	-	-	-	-	-	-
มัทนัทการม	10	10	4	5	-	1	-	-	-	1	-
สันทิรณารม	4	9	4	-	-	-	-	1	-	-	-
สุกัณารม	2	7	9	-	-	1	-	-	-	-	-
หลัก	3	14	7	-	-	1	-	-	-	-	-

จากตาราง 5 พบว่า จำนวนภูมิภาคของห้องสมุดwickประเภทที่ไม่มีการสอนพระปริยัติธรรม ห้องสมุดwick มีจำนวนภูมิภาคแตกต่างกันไปตามลักษณะของห้องสมุดแต่ละแห่ง ห้องสมุดส่วนใหญ่มีตู้สำหรับจัดเก็บหนังสือ ขนาดของตู้ในแต่ละวัดไม่เท่ากัน และมีหลายขนาด ส่วนใหญ่จะเป็นตู้ที่ได้รับจากการบริจาค ห้องสมุดwickมัทนัทการมเท่านั้นที่มีทั้งตู้และชั้นหนังสือ ไม่มีห้องสมุดwickใดเลยที่ไม่มีชั้นวางวารสาร มีห้องสมุดwick 3 แห่ง คือ ห้องสมุดwickมัทนัทการม ห้องสมุดwickสุกัณารม และห้องสมุดwickหลัก ที่มีหัวางหนังสือพิมพ์ มีห้องสมุดwickสันทิรณารมเพียงแห่งเดียวที่มีภูมิตรรายการ และห้องสมุดwickมัทนัทการมแห่งเดียวที่มีพิมพ์คักไว้ในห้องสมุด

ตาราง 6 จำนวนภูมิภาคของห้องสมุดwickประเภทที่มีการสอนพระปริยัติธรรมและห้องสมุดwick

ประเภทภูมิภาค ห้องสมุดwick	โคะ	เกาะสี	ภูมึงสี	จันทิงสี	จันทิงสี	หัวาง นสท.		ภูมิตรรายการ	ภูมึงสี	พิมพ์คัก	
						โคะ	ไม้มั			ไทย	อังกฤษ
กัณมาชฎารม	3	15	9	-	-	-	-	-	-	-	-
ฉัตรเขารวชฎม	2	20	8	-	-	-	-	-	2	1	-
โคะมัท	4	16	2	5	-	-	-	-	-	-	-
คอนเมือง	2	15	20	-	-	-	-	-	-	-	-
ห้องนทพ	2	10	6	-	-	-	-	-	-	-	-

ตาราง 6 (ต่อ)

ประเภทภูมิภาค ห้องสมุดวัด	โคะ	เก๊า	ตู้หนังสือ	ชั้นหนังสือ	ชั้นวางสาร	พื้นวาง นสพ		ตู้บัตร	ตู้	พิมพ์ดีด	
						โคะ	ไม้ทาบ			ไทย	อังกฤษ
เทพากร	1	1*	19	-	-	-	-	-	-	-	-
ธาตุทอง	4	40	2	10	-	-	-	-	-	-	-
นรนาถสุนทรภรณ์	1	15	4	-	-	-	-	-	-	-	-
บวรนิเวศน์	4	30	54	-	-	1	-	3	1	1	-
บุญคงคา	6	12	5	7	1	-	-	-	-	1	-
ประยูรวงศาवास	4	46	14	-	-	1	-	-	-	-	-
โพธิ์นิมิตร	2	10	3	-	2	1	-	-	-	-	-
เพลงวิไลนา	3	15	3	3	-	-	-	-	-	-	-
นฤพนธ์ภิรมย์	2	30	7	-	-	-	-	-	-	-	-
ราชกิจจานุเบกษา	3	7	8	1	-	-	-	-	-	-	-
สระเกษ	6	14	-	8	-	-	-	1	-	1	1
สุทธาวาส	6	30	-	2	-	1	-	-	-	1	1
เสมียนนารี	2	8	2	3	-	-	-	-	-	-	-
อินทราภิรมย์	1	4	4	4	-	-	-	-	-	-	-
อุษารณาราม	12	25	5	2	-	-	5	1	-	1	-

* นานังขาว

จากตาราง 6 แสดงว่าจำนวนภูมิภาคของห้องสมุดวัดประเภทที่มีการสอนปริยัติธรรมและมีห้องสมุด มีจำนวนภูมิภาคแตกต่างกันไปมากน้อยที่สุดคือ ห้องสมุดที่มีจำนวนโคะมากที่สุดคือ ห้องสมุดวัดอุษารณาราม จำนวน 12 ตัว ห้องสมุดที่มีโคะน้อยที่สุดคือ ห้องสมุดวัดเทพากร ห้องสมุดวัดนรนาถสุนทรภรณ์ และห้องสมุดวัดอินทราภิรมย์ คือ มีโคะเพียง 1 ตัว ห้องสมุดที่มีเก๊าจำนวนมากที่สุดคือ ห้องสมุดวัดประยูรวงศาवासมี 46 ตัว ห้องสมุดวัดเทพากรมีนานังขาว 1 ตัว ห้องสมุดที่มีตู้หนังสือมากที่สุดคือ ห้องสมุดวัดบวรนิเวศน์ มีตู้ 54 ตู้ มีห้องสมุดเพียง 2 แห่งที่มีชั้นวางสาร คือ ห้องสมุดวัดบุญคงคา และห้องสมุดวัดโพธิ์นิมิตร มีห้องสมุดเพียง 4 แห่งที่มีพื้นวางหนังสือพิมพ์เฉพาะ มีห้องสมุดแห่งเดียวคือ ห้องสมุดวัดอุษารณารามที่มีพื้นวางหนังสือพิมพ์เป็นไม้ทาบ 5 ไม้ สำหรับหนังสือพิมพ์ 5 ฉบับ มีห้องสมุด 3 แห่งที่มีตู้บัตรรายการ คือ

ห้องสมุดวัดบวรนิเวศน์ ห้องสมุดวัดสระเกศ และห้องสมุดวัดอรุณราชวราราม มีห้องสมุดวัดสองแห่งที่มีตู้จุฬาร คือ ห้องสมุดวัดจักรแก้วจกฉมี และห้องสมุดวัดบวรนิเวศน์ ที่มีเครื่องพิมพ์ดีดมีแจ็กแท่ง คือ ห้องสมุดวัดจักรแก้วจกฉมี วัดบวรนิเวศน์ วัดมกุฏกษัตริยาราม วัดสระเกศ วัดสุทธาวาส และวัดอรุณราชวราราม

1.3 หนังสือและเอกสาร หนังสือและเอกสารของห้องสมุดวัด มีรายละเอียดดังปรากฏในตาราง 7 - 10

ตาราง 7 หนังสือและเอกสารของห้องสมุดวัดประเภทที่ไม่มีการสอนพระปริยัติธรรมแต่มีห้องสมุดวัด

ห้องสมุดวัด	จำนวนหนังสือ (เล่ม)		สภาพหนังสือ				การได้มา	
	ไทย	อังกฤษ	ใหม่	ใหม่ เก่า	เก่าแต่ยังสภาพดี	ส่วนมากเก่าและชำรุด	ได้รับบริจาค	ซื้อ
			ส่วนมาก	พอๆกัน				
ทรงแซ	750				✓		✓	
เทวราชกุญชร	1,260			✓				✓
มัทนันทิการาม	600	50		✓			✓	
สันติธรรมาราม	1,430	30			✓		✓	
สุคันธาราม	1,500	30	✓					✓
หลักสี่	1,340	32		✓			✓	

จากตาราง 7 จะเห็นว่าห้องสมุดวัดสุคันธารามมีจำนวนหนังสือมากที่สุดคือ 1,530 เล่ม ห้องสมุดวัดมัทนันทิการามมีจำนวนหนังสือน้อยที่สุด คือ 650 เล่ม สภาพของหนังสือส่วนใหญ่อยู่ในสภาพใหม่เก่า ๆ กัน มีเพียงแห่งเดียวที่หนังสือส่วนใหญ่อยู่ในสภาพใหม่ คือ ห้องสมุดวัดสุคันธาราม การได้มาของหนังสือส่วนใหญ่ได้มาโดยได้รับบริจาค มีห้องสมุดวัดสุคันธาราม เท่านั้นที่ได้มาโดยได้รับทั้งการบริจาคและซื้อ

ตาราง 8 วารสารและหนังสือพิมพ์ของห้องสมุดวัดประเภทที่ไม่มีการสอนพระปริยัติธรรมแต่มีห้องสมุดวัด

ห้องสมุดวัด	วารสาร			หนังสือพิมพ์		การได้มาของวารสาร/นสพ	
	มีประจำ	มีเฉพาะฉบับ ล่วงเวลา	มีไม่ แน่นอน	มีประจำ	มีไม่ ประจำ	รับบริจาค	ซื้อ
กวางเข			✓		✓	✓	
เทวราชกุญชร		✓			✓	✓	
มัชฌันติกการาม				✓			✓
สันติธรรมาราม		✓				✓	
สุคันธาราม			✓			✓	
หลักสี่		✓	✓	✓		✓	✓

จากตาราง 8 จะเห็นว่าไม่มีห้องสมุดวัดใดในวัดประเภทที่ไม่มีการสอนพระปริยัติธรรมแต่มีห้องสมุดวัดที่มีวารสารประจำ วัดที่ไม่มีหนังสือพิมพ์เลยคือ วัดสันติธรรมาราม มีอยู่สองวัด คือ วัดมัชฌันติกการาม และวัดหลักสี่ เท่านั้นที่มีหนังสือพิมพ์ประจำ 1 ฉบับ ซึ่งได้มาโดยการบริจาค

ตาราง 9 หนังสือของหอสมุดวัดประเภทมีการสอนพระปริยัติธรรมและมีห้องสมุด

หอสมุดวัด	จำนวนหนังสือ (เล่ม)		สภาพหนังสือ				การได้มา	
	ไทย	อังกฤษ	ใหม่ ส่วน มาก	ใหม่เก่า พอๆกัน	เก่าแต่ อยู่สภาพที่	ส่วนมาก เก่าและ ชำรุด	ได้รับ บริจาค	ซื้อ
กันมาตุยาราม	1,450	320			✓		✓	
จักรแก้วจงกลณี	760	20		✓			✓	✓*
โครมิตร	400	23		✓			✓	✓
กอนเมือง	1,300	-		✓			✓	✓
ทองนพคุณ	450	-			✓		✓	
เทพากร	2,000	-	✓				✓	✓
ธาตุทอง	1,012	300	✓				✓	✓
นรนาถสุนทรภการาม	1,210	10	✓				✓	✓
ขรนิเวศน์	30,000	200	✓				✓	✓
ปทุมคงคา	1,087**			✓			✓	✓
ประยูรวงศาवास	2,000	600	✓				✓	✓
โพธิ์นิมิตร	664	58	✓				✓	
เพลงวิไลนา	1,500 - 1,600	-	✓				✓	
มฤกษนิตรียาราม	1,700	80		✓			✓	✓
ราชธิวาส	565	-			✓		✓	✓
สระเกษ	2,200	38	✓				✓	✓
สุทธาวาส	500	50		✓			✓	

ตาราง 9 (ต่อ)

ห้องสมุดวัด	จำนวนหนังสือ (เล่ม)		สภาพหนังสือ				การได้มา	
	ไทย	อังกฤษ	ใหม่ส่วน มาก	ใหม่ เก่า พอๆกัน	เก่าแต่ อยู่สภาพดี	ส่วนมาก เก่าและ ชำรุด	ได้รับ บริจาค	ซื้อ
เสมียนนารี	600	-			/		/	✓
อินทรวีหาร	400	-		/			/	
อรุณราชวราราม	1,297	45	✓				✓	✓

* ปัจจุบันไม่มีการซื้ออีก

** มีหนังสือครบทุกประเภท

จากตาราง 9 แสดงว่า หนังสือของห้องสมุดประเภทมีการสอนพระปริยัติธรรมและมีห้องสมุดวัด จำนวน 12 แห่งที่มีทั้งหนังสือภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ห้องสมุดวัดที่มีจำนวนหนังสือมากที่สุดคือ ห้องสมุดวัดบวรนิเวศน์ จำนวน 30,200 เล่ม ห้องสมุดวัดที่มีจำนวนหนังสือน้อยที่สุด คือ ห้องสมุดวัดอินทรวีหาร จำนวน 400 เล่ม ส่วนสภาพของหนังสือห้องสมุดวัดเก่าแห่ง มีสภาพของหนังสือใหม่เป็นส่วนใหญ่ ห้องสมุดวัดเจ้าคณะ ที่มีหนังสือใหม่หนังสือเก่า เป็นจำนวนเท่า ๆ กัน ห้องสมุดวัดสามแห่งที่มีหนังสือเก่าแต่ยังอยู่ในสภาพดี การได้มาของหนังสือมีห้องสมุดวัดหกแห่ง คือ ห้องสมุดวัดกัมมาตุยาราม ห้องสมุดวัดทองนพคุณ ห้องสมุดวัดโพธิ์นิมิตร์ ห้องสมุดวัดเพลงวิไลสนา ห้องสมุดวัดสุทธาวาส และห้องสมุดวัดอินทรวีหาร ที่ได้หนังสือมาจากการบริจาคอย่างเกียวก ห้องสมุดวัดอีก 14 แห่ง ได้หนังสือมาจากการบริจาคและซื้อ ยกเว้นห้องสมุดวัดไตรมิตรซึ่งปัจจุบันไม่มีการซื้อเพิ่ม

ตาราง 10 วารสารและหนังสือพิมพ์ของห้องสมุดวัดพระบาทที่มีการสอน

ห้องสมุดวัด	วารสาร			หนังสือพิมพ์		การไถ่มา	
	มีประจำ	มีแต่ฉบับ ล่วงเวลา	มีไม่ แน่นอน	มีประจำ	มีไม่ ประจำ	รับบริจาค	ซื้อ
กัณมาตุยาราม				1			✓
ฉัตรแก้วจงกลณี		✓	✓			✓	✓
ไตรมิตร				1			✓ *
คอนเมือง	3			1			✓
ทองนพคุณ		✓				✓	
เทพากร							
ธาตุทอง				5		✓	✓
นรนาถสุนทริการาม							
บวรนิเวศน์			✓	1			✓
ปทุมคงคา	3		✓	1		✓	✓ *
ประยูรวงศ์वास			✓	2		✓	
โพธิ์นิมิตร	5			1		✓	
เพลงวิปัสสนา				1		✓	
มกุฎกษัตริยาราม				1			✓
ราชาธิวาส				3		✓	
สระ เกศ	5			1		✓	
สุทธาวาส	3		✓	5			✓
เสมียนนารี				1		✓	

ตาราง 10 (ต่อ)

ห้องสมุดวัด	วารสาร			หนังสือพิมพ์		การได้มา	
	มีประจำ	มีแต่ฉบับ ล่วงเวลา	มีไม่ แน่นอน	มีประจำ	มีไม่ ประจำ	รับบริจาค	ซื้อ
อินทรวีหาร	1					✓	
อรุณราชวราราม		✓	✓	5		✓	✓

เงินทุนเวียนของสำนักเรียน

จากตาราง 10 แสดงว่ามีห้องสมุดวัดประเภทการสนพระปริยัติธรรมและมีห้องสมุดวัดจำนวนสองแห่ง ที่ไม่มีวารสารและหนังสือพิมพ์ คือ ห้องสมุดวัดทองนพคุณ และห้องสมุดวัดเทพากร ห้องสมุดวัดหาแห่งที่มีวารสารและหนังสือพิมพ์ประจำ คือ ห้องสมุดวัดคอนเมือง ห้องสมุดวัดปทุมคงคา ห้องสมุดวัดโพธิ์นิมิตร ห้องสมุดวัดสระเกษ และห้องสมุดวัดสุทธาวาส ห้องสมุดวัดที่มีจำนวนวารสารมาก คือ ห้าชื่อเรื่อง ได้แก่ ห้องสมุดวัดโพธิ์นิมิตร และห้องสมุดวัดสระเกษ ห้องสมุดวัดที่มีหนังสือพิมพ์มาก ได้แก่ ห้องสมุดวัดสุทธาวาส และห้องสมุดวัดอรุณราชวราราม คือ มีหนังสือพิมพ์ห้าชื่อเรื่อง ส่วนห้องสมุดวัดธาตุทองมีหนังสือพิมพ์สี่ชื่อเรื่อง จำนวนห้าฉบับ การได้มาของวารสารและหนังสือพิมพ์ห้องสมุดวัดสี่แห่งได้มาโดยการรับบริจาคและซื้อ ห้องสมุดวัดแปดแห่งได้มาโดยการบริจาคอย่างเดียว และห้องสมุดวัดหาแห่งที่ได้มาโดยการจัดซื้อ เท่านั้น

1.4 การบริการ การให้บริการห้องสมุดวัด มีรายละเอียดดังปรากฏใน
ตาราง 11 - 14

ตาราง 11 การจับเก็บหนังสือและจัดหมวดหมู่หนังสือของห้องสมุดวัดประเภทที่ไม่มีการสอน
พระปริยัติธรรมแต่มีห้องสมุดวัด

ห้องสมุดวัด	จัดเก็บหนังสือไว้แบบ		การจัดหมวดหมู่หนังสือ			เหตุผลที่ไม่ได้จัดหมวดหมู่ หนังสือ
	ชั้นเปิด	ชั้นปิด	จัด	ระบบ	ไม่ได้จัด	
กวังแซ เขวราชกุญชร มัชฌันติการาม สันติธรรมาราม สุคันธาราม หลักสี่				เทศนิยม		จำนวนหนังสือมีน้อย ขาดเจ้าหน้าที่ จำนวนหนังสือมีน้อย ขาดความรู้ ขาดความรู้

เริ่มจัดหมวดหมู่และทำบัตรรายการ

จากตาราง 11 แสดงว่า มีห้องสมุดวัดประเภทที่ไม่มีการสอนพระปริยัติธรรมแต่มี
ห้องสมุดวัดที่จัดเก็บหนังสือไว้แบบชั้นเปิด นอกนั้นจัดเก็บไว้แบบชั้นปิด สำหรับการจัด
หมวดหมู่หนังสือนั้น พบว่าห้องสมุดวัดสันติธรรมารามแห่งเดียวที่มีการจัดหมวดหมู่หนังสือตาม
ระบบเทศนิยมของทิวอี้ เหตุผลที่ห้องสมุดวัดต่าง ๆ ไม่ได้มีการจัดหมวดหมู่หนังสือเพราะหนังสือ
มีอยู่จำนวนไม่มาก ขาดเจ้าหน้าที่รับผิดชอบเรื่องนี้โดยตรง และขาดความรู้ทางบรรณารักษ-
ศาสตร์

ตาราง 12 การเปิดบริการอ่านและยืมหนังสือออกนอกห้องสมุดวัดประเภทที่ไม่มีการสอนพระปริยัติธรรมแต่มีห้องสมุดวัด

ห้องสมุดวัด	เปิดบริการ	เวลา	ยืมหนังสือออกไป			
			ได้	จำนวนเล่มที่ยืม	ระยะเวลาให้ยืม	ยืมออกไปไม่ได้
กวังแซ	ทุกวัน	ไม่แน่นอน	✓	ไม่จำกัด	ไม่กำหนด	
เทวราชกุญชร	ทุกวัน	ไม่แน่นอน	✓	ไม่จำกัด	ไม่กำหนด	
มณฑนติการาม	จันทร์-ศุกร์	5 ชม.	✓	2	7 วัน	
สันติธรรมาราม*	ทุกวัน	8.00-12.00	✓	3	7 วัน	
สุคันธาราม	ทุกวัน	9.00-17.00	✓	1	ไม่กำหนด	
หลักสี่	ทุกวัน	ไม่แน่นอน	✓	ไม่จำกัด	ไม่กำหนด	

* ฆราวาสเข้าใช้บริการได้

จากตาราง 12 แสดงว่า ห้องสมุดวัดของวัดประเภทที่ไม่มีการสอนพระปริยัติธรรมแต่มีห้องสมุดวัด ส่วนใหญ่เปิดทุกวัน มีแต่ห้องสมุดวัดมณฑนติการามเท่านั้นที่เปิดวันจันทร์ - วันศุกร์ ห้องสมุดวัดสันติธรรมาราม และห้องสมุดวัดสุคันธารามที่กำหนดเวลาเปิดปิดที่แน่นอน ห้องสมุดของทุกวัดให้บริการยืมหนังสือออกไปได้ ห้องสมุดวัดมณฑนติการามและห้องสมุดวัดสันติธรรมารามที่กำหนดจำนวนเล่มและระยะเวลาการยืม และมีห้องสมุดวัดสุคันธารามเท่านั้นที่ให้ยืมเพียงเล่มเดียว

ตาราง 13 การจัดเก็บหนังสือและจัดหมวดหมู่หนังสือของห้องสมุดวัดประเภทที่มีการสอน
ปริยัติธรรมและมีห้องสมุดวัด

ห้องสมุดวัด	วัดเก็บหนังสือไว้แบบ		การจัดหมวดหมู่หนังสือ			เหตุผลที่ไม่ได้จัด หมวดหมู่หนังสือ
	ชั้นเปิด	ชั้นปิด	จัด	ระบบ	ไม่ได้จัด	
กัณยาตุยาราม	✓				✓	ขาดผู้ทำหน้าที่และ
ฉัตรแก้วจงกลณี		✓			✓	ขาดความรู้ ขาดความรู้ทาง บรรณารักษศาสตร์
ไตรมิตร คอนเมือง	✓	✓		ทศนิยม	✓	ขาดความรู้ทาง บรรณารักษศาสตร์
ทองนพคุณ		✓			✓	ขาดผู้ทำหน้าที่และขาด ความรู้
เทพากร	✓				✓	ขาดความรู้ทาง บรรณารักษศาสตร์
ธาตุทอง	✓	✓			✓	ขาดความรู้ทาง บรรณารักษศาสตร์
นรนาถสุนทริการาม	✓				✓	ขาดผู้ทำหน้าที่และขาด ความรู้
บวรนิเวศน์				ทศนิยม		
ปทุมคงคา	✓			ทศนิยม		
ประยุรวงศาवास		✓		แยกประเภ		

ตาราง 13 (ต่อ)

ห้องสมุดวัด	วัดเก็บหนังสือไว้แบบ		การจัดหมวดหมู่หนังสือ			เหตุผลที่ไม่ได้จัด หมวดหมู่หนังสือ
	ชั้นเปิด	ชั้นปิด	จัด	ระบบ	ไม่ได้จัด	
โพธิ์นิมิตร		✓			✓	ขาดความรู้ทาง บรรณารักษศาสตร์
เพลงวิปัสณา	✓		✓	แยกประเภท		ขาดความรู้ทาง บรรณารักษศาสตร์
มกุฏกษัตริยาราม	✓			ทศนิยม		
ราชาธิวาส	✓				✓	จำนวนหนังสือมีน้อย
สระ เกศ	✓		✓	ทศนิยม		
สุทธาวาส	✓				✓	ขาดความรู้ทาง บรรณารักษศาสตร์
เสมียนนารี	✓				✓	ขาดความรู้ทาง บรรณารักษศาสตร์
อินทวิหาร	✓				✓	ขาดความรู้ทาง บรรณารักษศาสตร์
อรุณราชวราราม		✓	✓	ทศนิยม		

จากตาราง 13 แสดงว่า มีห้องสมุดวัดประเภทที่มีการสอนพระปริยัติธรรมและมี
ห้องสมุดวัดส่วนใหญ่ คือ 13 แห่งจัดเก็บหนังสือไว้แบบชั้นเปิด อีกเจ็ดแห่งจัดเก็บไว้แบบ
ชั้นปิด ห้องสมุดวัดส่วนใหญ่ไม่ได้จัดหมวดหมู่หนังสือ เพราะขาดความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์
มีห้องสมุดวัดเพียงหกแห่ง เท่านั้นที่จัดหมวดหมู่หนังสือตาม ระบบทศนิยมของคิวอี้ ไท่แก่ ห้องสมุด

วัดไตรมิตร หอสมุดวัดบวรนิเวศน์ หอสมุดวัดเทพศิรินทราวาส หอสมุดวัดมกุฏกษัตริยาราม
หอสมุดวัดสระเกษ และหอสมุดวัดอรุณราชวราราม มีหอสมุดทั้งสองแห่งที่จัดหมวดหมู่
หนังสือโดยใช้วิธีการแยกประเภทตามที่เห็นสมควร ได้แก่ หอสมุดวัดประยูรวงศาวาส และ
หอสมุดวัดเพลงวิปัสสนา

ตาราง 14 การเปิดบริการอ่านและยืมหนังสือของหอสมุดวัดประเภทที่มีการสอนพระปริยัติธรรม
และหอสมุดวัด

หอสมุดวัด	เปิดบริการ	เวลาเปิด	การยืมหนังสือออก			
			ได้	จำนวนเล่ม	ระยะเวลา ให้ยืม (วัน)	ยืมออก ไม่ได้
กัมมาตุยาราม	เฉพาะวันอาทิตย์	6 ชม.	✓	ไม่จำกัด	ไม่กำหนด	
จักรแก้วจงกลณี	ทุกวัน	10 ชม.	✓	2	7	
ไตรมิตร	หยุดเฉพาะวัน	13.00-	✓	ไม่จำกัด	7	
	โกน วันพระ	17.00	✓			
คอนเมือง	ทุกวัน	8.30-	✓	ไม่จำกัด	ไม่กำหนด	
		11.30	✓			
ทองนพคุณ	ทุกวัน	ไม่แน่นอน	✓	ไม่จำกัด	ไม่กำหนด	
เทพากร	เสาร์-อาทิตย์	4 ชม.	✓	4	7	
ธาตุทอง	ทุกวัน	13.00-	✓	ไม่จำกัด	ไม่กำหนด	
		16.00	✓			

ตาราง 14 (ต่อ)

ห้องสมุดวัด	เปิดบริการ	เวลาเปิด	การยืมหนังสือออก			
			ได้	จำนวนเล่ม	ระยะเวลาให้ยืม (วัน)	ยืมออกไม่ได้
นรนาถสุนทริกราม	ทุกวัน	9.00-16.00	✓	ไม่จำกัด	ไม่กำหนด	
บวรนิเวศน์วิหาร	อังคาร, พุธ, เสาร์, วันพระและวันอาทิตย์	10.00-16.00				
ปทุมคงคา*	วันอาทิตย์	13.00-16.30	✓	ไม่จำกัด	7	
ประยูรวงศ์วาาส*	วันพระ	8.00-11.00	✓	ไม่จำกัด	ไม่กำหนด	
โพธิ์นิมิตร*	วันพระและอาทิตย์	8.00-15.00	✓	ไม่จำกัด	ไม่กำหนด	
เพลงวิสาข	ทุกวัน	7-8 ชม.	✓	ไม่จำกัด	30	
มกุฎกษัตริยาราม	ทุกวัน	ไม่แน่นอน	✓	ไม่จำกัด	ไม่กำหนด	
ราชาธิวาส	ทุกวัน	9.00 - 16.00	✓	5	30	
สระเกศ	วันพระ	9.00 - 16.00	✓	3	7	

ตาราง 14 (ต่อ)

ห้องสมุดวัด	เปิดบริการ	เวลา เปิด	การยืมหนังสือออก			
			ได้	จำนวนเล่ม	ระยะเวลา ให้ยืม (วัน)	ยืมออก ไม่ได้
สุทธาวาส	ทุกวัน	วันละ 10 ชม.	✓	ไม่จำกัด	ไม่กำหนด	
เสมียนนารี	ทุกวัน	9.00- 16.00	✓	ไม่จำกัด	ไม่กำหนด	
อินทรวihar*	ทุกวัน	ไม่แน่นอน	✓	ไม่จำกัด	ไม่กำหนด	
อรุณราชวราราม*	เว้นวันพุธ	8.30- 16.00	✓	1	5	

*มีมรณวาสเข้าใช้ประจำ

จากตาราง 14 แสดงว่าห้องสมุดวัดประเภทที่มีการสอนพระปริยัติธรรมและมีห้องสมุด
วัด 11 แห่งเปิดบริการทุกวัน มีหนึ่งแห่งที่เปิดบริการเฉพาะวันอาทิตย์ คือ ห้องสมุดวัด
กัมมาตุยาราม นอกนั้นเปิดเป็นบางวัน วันที่ห้องสมุดจะเปิดบริการส่วนใหญ่เป็นวันอาทิตย์
วันพระและวันโกน ยกเว้นวัดอรุณราชวรารามที่เปิดเฉพาะวันพุธ

เวลาในการเปิดบริการ มีห้องสมุดวัด 12 แห่งที่กำหนดเวลาเปิดบริการที่แน่นอน
อีกแปดแห่ง ไม่กำหนดเวลาแน่นอน ทั้งนี้แล้วแต่เวลาว่างของพระบรรณารักษ์หรือผู้ดูแลห้อง
สมุด

ห้องสมุดวัดส่วนใหญ่อนุญาตให้ยืมหนังสือออกไปจากห้องสมุดได้ ยกเว้นห้องสมุดวัด
บวรนิเวศน์เท่านั้นที่ไม่อนุญาตให้ยืม ห้องสมุดส่วนใหญ่ไม่ได้วางระเบียบกฎเกณฑ์ในการยืม
ที่แน่นอน คือ ให้ยืมได้โดยไม่จำกัดจำนวน และไม่กำหนดเวลาให้ยืม มีห้องสมุดวัดเพียง
ห้าแห่งที่กำหนดจำนวนเล่มที่ยืมและระยะเวลาให้ยืม ได้แก่ ห้องสมุดวัดจักรวรรดิราชมณี
ห้องสมุดวัดเทพากร ห้องสมุดวัดราชาธิวาส ห้องสมุดวัดสระเกษ และห้องสมุดวัดอรุณ
ราชวราราม ห้องสมุดวัดที่กำหนดจำนวนเล่มและระยะเวลาที่ให้น้อยที่สุดคือ ห้องสมุด
วัดอรุณราชวราราม ให้ยืมได้ไม่เกิน 1 เล่ม ต่อ 5 วัน

1.5 บุคลากรของห้องสมุดวัด มีรายละเอียดดังปรากฏในตาราง 15 - 6

ตาราง 15 วุฒิหรือความรู้ของบรรณารักษ์หรือผู้ดูแลห้องสมุดวัดในวัดประเภทที่ไม่มีการสอน
พระปริยัติธรรม และมีห้องสมุดวัด

บรรณารักษ์หรือ ผู้ดูแลห้องสมุดวัด	วุฒิสามัญ	วุฒิทางสงฆ์		วุฒิหรือความรู้ทางบรรณารักษ์ ศาสตร์
		นักธรรม	เปรียญ	
กวางแข	ป.7	เอก	2	—
เทวราชกุญชร	ป.7	เอก	—	—
มัทนันทิการาม	ป.กศ.	เอก	—	—
สันติธรรมาราม	ม.ศ.5	เอก	5	—
สุคันธาราม	ม.ศ.5	เอก	—	—
หลักสี่	ป.7	เอก	—	—

จากตาราง 15 จะเห็นว่าบรรณารักษ์หรือผู้ดูแลห้องสมุดวัดในวัดประเภทที่ไม่มี
การสอนพระปริยัติธรรมและมีห้องสมุดวัดนั้นทุกวัดไม่มีวุฒิหรือความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์

วุฒิสามัญของบรรณารักษ์หรือผู้ดูแลห้องสมุดส่วนใหญ่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 และมีวุฒิทางสงฆ์
คือ นักธรรมเอก

ตาราง 16 วุฒิหรือความรู้ของพระที่ทำหน้าที่บรรณารักษ์หรือผู้ดูแลห้องสมุดวัด ในวัดประเภท
ที่มีการสอนพระปริยัติธรรมและมีห้องสมุดวัด

บรรณารักษ์หรือ ผู้ดูแลห้องสมุด	วุฒิสามัญ	วุฒิทางสงฆ์		วุฒิหรือความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์
		นักธรรม	เปรียญ	
กัณหาตุยาราม	ป.4	เอก	—	—
ฉัตรแก้วจงกลณี	พ.กศ.	เอก	5	—
ไตรนิมิตร	ม.ศ.5	เอก	8	—
คอนเมือง	ป.7	เอก	4	—
ทองนพคุณ	ป.4	เอก	6	—
เทพากร	ป.4	เอก	4	—
ธาตุทอง	ป.7	เอก	—	—
นรนาถสุนทริการาม	ป.7	เอก	—	—
บวรนิเวศน์วิหาร	ป.4	เอก	—	—
ปทุมคงคา	พ.ก.ศ.	เอก	3	พ.กศ. (บรรณารักษศาสตร์)
ประยูรวงศาवास	ม.ศ.3	เอก	—	—
โพธิ์นิมิตร	ม.ศ.5	เอก	2	—
เพลงวิไลสนา	ม.ศ.5	เอก	—	—

ตาราง 16 (ต่อ)

บรรณารักษ์หรือ ผู้ดูแลห้องสมุด	วชิรสามัญ	วชิรทางสงฆ์		วชิรหรือความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์
		นักธรรม	เปรียญ	
มกุฎราชวิทยาลัย	ป.4	เอก	2	—
ราชาธิวาส	ป.ป.	เอก	7	ประชุมสัมมนาบรรณารักษ์ที่กรุงเทพฯ จัด
สระเกษ	พ.ม.	เอก	5	บรรณารักษศาสตร์จากอินเดีย
สุทธาวาส	ม.ศ.3	เอก	—	—
เสมียนนารี	ป.4	เอก	—	—
อินทรวินัย	ม.ศ.5	เอก	—	—
อรุณราชวราราม	พ.กศ.	เอก	5	พ.กศ. (บรรณารักษศาสตร์)

จากตาราง 16 จะเห็นได้ว่าพระที่ทำหน้าที่บรรณารักษ์ หรือผู้ดูแลห้องสมุดวัด ในวัดประเภทที่มีการสอนพระปริยัติธรรมและมีห้องสมุดวัด ส่วนใหญ่ไม่มีวชิรทางบรรณารักษศาสตร์ ที่มีวชิรหรือความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์ มีเพียงสี่แห่งเท่านั้น กล่าวคือ พระที่ทำหน้าที่บรรณารักษ์ของห้องสมุดวัดพุทธคยา และของห้องสมุดวัดอรุณราชวรารามที่มีวชิร พ.กศ. (บรรณารักษศาสตร์) พระที่ทำหน้าที่บรรณารักษ์ห้องสมุดวัดราชาธิวาสเคยเข้าประชุมสัมมนาบรรณารักษ์ห้องสมุดวัดที่กรมการศาสนาเคยจัด และพระที่ทำหน้าที่บรรณารักษ์ห้องสมุดวัดสระเกษมีวชิรปริญญาตรีทางบรรณารักษศาสตร์จากประเทศอินเดีย วชิรสามัญของพระที่ทำหน้าที่บรรณารักษ์หรือผู้ดูแลห้องสมุดวัดส่วนใหญ่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และเป็นที่น่าสนใจเกี่ยวกับวชิรทางสงฆ์ของพระที่ทำหน้าที่บรรณารักษ์ทั้งหมด คือ นักธรรมเอก

1.6 ปัญหาและความต้องการ ของพระบรรณาธิการหรือผู้ดูแลห้องสมุด
มีรายละเอียดทั้งปรากฏในตาราง 17 - 18

ตาราง 17 ปัญหาในการดำเนินงานห้องสมุด

รายการ	ค่าเฉลี่ยความสำคัญ
ขาดความช่วยเหลือและสนับสนุนจากวัด	2.85
ขาดคณะกรรมการดำเนินงานห้องสมุดประจำวัด	3.43
ขาดแคลนเจ้าหน้าที่ช่วยเหลืองานห้องสมุด	3.67
ขาดงบประมาณในการดำเนินงาน	3.98
ขาดความรู้ในการดำเนินงาน	4.10

จากตาราง 17 แสดงว่าปัญหาในการดำเนินงานห้องสมุด ข้อที่เป็นปัญหาใน
ระดับมาก คือ ขาดความรู้ในการดำเนินงาน (ค่าเฉลี่ยความสำคัญ 4.10) นอกนั้นอยู่ใน
ระดับปานกลาง คือ ขาดงบประมาณในการดำเนินงาน (ค่าเฉลี่ยความสำคัญ 3.98)
ขาดแคลนเจ้าหน้าที่ช่วยเหลืองานห้องสมุด (ค่าเฉลี่ยความสำคัญ 3.67) ขาดคณะกรรมการ
ดำเนินงานห้องสมุด (ค่าเฉลี่ยความสำคัญ 3.43) และขาดความช่วยเหลือและสนับสนุน
จากวัด (ค่าเฉลี่ยความสำคัญ 2.85)

ตาราง 18 ความต้องการเพิ่มพูนความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์โดยวิธีต่าง ๆ

รายการ	ค่าเฉลี่ยความสำคัญ
-- ต้องการศึกษาค้นคว้าเพิ่มพูนความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์จากหนังสือและตำราทางบรรณารักษศาสตร์ด้วยตนเอง	3.00
- ต้องการเข้าอบรมวิชาบรรณารักษศาสตร์ที่จัดโดยสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย	2.77
- ต้องการให้มีการจัดอบรมวิชาบรรณารักษศาสตร์สำหรับพระภิกษุโดยเฉพาะ	3.50
- ต้องการให้ผู้ที่มีความรู้ทางบ้านห้องสมุดมาช่วยจัดห้องสมุดและแนะนำความรู้ให้ที่ห้องสมุดด้วยกัน ๆ	3.80

จากตาราง 18 แสดงว่าพระบรรณารักษ์หรือผู้ดูแลห้องสมุดต้องการให้ผู้มีความรู้ทางบ้านห้องสมุดมาช่วยจัดห้องสมุดวัดและแนะนำความรู้ที่ห้องสมุดด้วยกัน ๆ ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยความสำคัญ 3.80) รองลงไปคือ ต้องการให้มีการจัดอบรมวิชาบรรณารักษศาสตร์สำหรับพระภิกษุโดยเฉพาะในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยความสำคัญ 3.50) ต้องการศึกษาค้นคว้าเพิ่มพูนความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์จากหนังสือและตำราทางบรรณารักษศาสตร์ด้วยตนเอง และต้องการเข้าอบรมวิชาบรรณารักษศาสตร์ที่จัดโดยสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยความสำคัญ 3.00 และ 2.77 ตามลำดับ)

ตอนที่ 2 ความต้องการและความคาดหวังของพระภิกษุสามเณรแต่ละสถานภาพที่มีอายุ
ต่างกันในวัดแต่ละประเภท ปรากฏผลดังตาราง 19 - 25

2.1 วัดประเภทที่มีการสอนพระปริยัติธรรมและมีห้องสมุดวัด

2.1.1 พระที่สอนพระปริยัติธรรมที่มีอายุต่างกัน ในวัดประเภทที่มีการ
สอนพระปริยัติธรรมและมีห้องสมุดวัด

ตาราง 19 ค่าเฉลี่ยความต้องการและความคาดหวังที่มีต่อห้องสมุดวัดของพระที่สอน
พระปริยัติธรรมที่มีอายุต่างกัน ในวัดประเภทที่มีการสอนพระปริยัติธรรมและมีห้องสมุดวัด

ข้อ	รายการ	กลุ่มอายุ (ปี)		
		20-30	31-40	40 ขึ้นไป
1	<u>ความคิดเพิ่มเติมเกี่ยวกับห้องสมุดวัด</u> วัดทุกวัดมีห้องสมุดวัดเพื่อใช้เป็นสถานที่เก็บรวบรวม คัมภีร์พระไตรปิฎกและหนังสือต่าง ๆ อันเกี่ยวกับ ศาสนา	4.67	4.61	4.38
2	นอกจากหนังสือทางศาสนาแล้ว ห้องสมุดวัดควร มีหนังสือสาขาวิชาอื่น ๆ อีกด้วย	4.38	4.36	3.98
3	ห้องสมุดวัดมีประโยชน์ต่อพระภิกษุสามเณรใน การศึกษาทั้งทางโลกและทางธรรม	4.67	4.57	4.18
4	ห้องสมุดวัดมีคุณประโยชน์ต่อพระภิกษุสามเณร เป็น อย่างมาก สำหรับศึกษาและค้นคว้า เพื่อเผยแพร่ ศาสนาและสืบศาสนา	4.67	4.65	4.18

ตาราง 19 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	กลุ่มอายุ (ปี)		
		20-30	31-40	40 ขึ้นไป
5	ห้องสมุดวัดจะช่วยให้พระภิกษุสามเณรสามารถปรับปรุงตนให้มีความรู้กว้างขวางและทันสมัยอยู่เสมอ	4.45	4.36	3.98
6	ห้องสมุดวัดจะช่วยให้พระภิกษุสามเณรมีความรู้ทันต่อเหตุการณ์และสามารถใช้ความรู้นี้ประยุกต์หลักการหรือคำสอนทางพุทธศาสนา เผยแพร่แก่ประชาชนได้เป็นอย่างดี	4.67	4.44	4.38
7	การจัดตั้งห้องสมุดวัด จะก่อให้เกิดประโยชน์เอนกประการต่อการศาสนา คู่มากับการลงทุน	4.33	4.35	4.18
8	ห้องสมุดวัดควรมีบรรณารักษ์ที่มีความรู้ทางบรรณารักษ์ เป็นผู้ดูแล ดำเนินงาน และให้บริการ	4.36	4.39	3.68
9	การดำเนินการห้องสมุดวัด ควรจะได้รับการสนับสนุนจากวัดและกรมการศาสนาเป็นอย่างดี	4.62	4.62	4.46
	ค่าเฉลี่ยรวม	4.53	4.48	4.15
10	<u>หนังสือทางศาสนาที่ต้องการอ่าน</u> หนังสือประวัติพุทธศาสนา ประวัติพระสงฆ์ และพุทธสาวก	3.96	4.26	3.72

ตาราง 19 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	กลุ่มอายุ (ปี)		
		20-30	31-40	40 ขึ้นไป
11	หนังสือคัมภีร์ทางศาสนา เช่น พระไตรปิฎก พระวินัยปิฎก พระสุตตันตปิฎก พระอภิธรรมปิฎก	4.19	4.48	4.42
12	หนังสือพิธีทางศาสนา ศาสนพิธี หนังสือสวดมนต์	3.66	3.82	3.72
13	หนังสือเกี่ยวกับวิปัสสนาธุระ	3.66	3.97	4.02
14	หนังสือเกี่ยวกับความเชื่อในพระพุทธศาสนา เช่น นรก สวรรค์ พุทธปรัชญา เรื่องเกี่ยวกับ ชาติหน้า ปรโลกภพ ไตรภูมิพระร่วง เทศน์พระมาลัย	3.46	3.78	3.52
15	หนังสือชาดกต่าง ๆ เช่น เวสสันดรชาดก มิลินทนิมิต	3.60	3.43	3.52
16	พจนานุกรมทางศาสนา	3.84	3.74	3.42
17	หนังสือพุทธศาสนสุภาษิต	3.50	3.97	3.62
18	หนังสือเกี่ยวกับพระพุทธรูป พระเครื่อง ตำนาน พระพุทธรูป	2.39	2.95	2.92
19	หนังสือทางพุทธศาสนิกายต่าง ๆ	3.90	3.30	3.72
20	หนังสือที่มีเรื่องราวเกี่ยวกับศาสนาต่าง ๆ หลักคำสอนและพิธีกรรมของศาสนานั้น ๆ	3.90	3.56	3.92
21	หนังสือเกี่ยวกับระเบียนข้อบังคับของพระสงฆ์ พระราชนิพนธ์วิเทศนະสงฆ์	3.30	3.48	3.62

ตาราง 19 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	กลุ่มอายุ (ปี)		
		20-30	31-40	40 ปีขึ้นไป
22	หนังสือแบบเรียนธรรมะชั้นต่าง ๆ เช่น หนังสือ นวโกวาท หนังสือคู่มือนักธรรมบาลีชั้นต่าง ๆ เฉลยธรรมะสนามหลวง หนังสือแปลบาลี	3.82	3.87	4.02
23	วารสารคานพุทธศาสนา	3.70	3.40	3.42
24	หนังสือนวนิยายอิงศาสนา เช่น เข็ญดาหิมพานต์ ลีลาวดี	3.34	3.08	3.02
	ค่าเฉลี่ยรวม	3.61	3.68	3.64
25	<u>หนังสือทั่วไปที่ต้องการอ่าน</u> หนังสือที่ให้ความรู้ทั่วไป ให้เกร็ดความรู้สั้น ๆ รวมกันในเล่มเดียว เช่น หนังสือความรู้รอบตัว สารานุกรม สารพันปัญหา	3.57	3.43	3.75
26	หนังสือที่อธิบายถึงการสร้างความเจริญแก่ชีวิต โดยการใช้ความสามารถของตนเอง วิธีปรับปรุง ตัว และการเสริมสร้างบุคลิกภาพ เช่น หนังสือที่ อธิบายถึงวิธีชนะทุกข์สร้างสุข การกำจัดปมร้อย วิธีจูงใจคนและวิธีครองใจคน	3.97	3.89	3.75
27	หนังสือเกี่ยวกับการทำนาย พยากรณ์ เช่น การทำนายฝัน การทำนายลักษณะ การดูลายมือ	1.84	1.87	1.85

ตาราง 19 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	กลุ่มอายุ (ปี)		
		20-30	31-40	40 ปีขึ้นไป
28	หนังสือปรัชญาต่าง ๆ เช่น ปรัชญาตะวันออก	3.73	3.39	3.35
29	หนังสือทางทฤษฎีศาสตร์ เช่น การปฏิบัติในสังคม	3.83	3.79	3.35
30	หนังสือที่เกี่ยวกับจิตวิทยาและการใช้หลักจิตวิทยาให้เป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวัน	3.93	3.87	3.75
31	หนังสือเกี่ยวกับสังคมวิทยา จิตวิทยาสังคม และสภาพสังคม	3.58	3.69	3.75
32	หนังสือเกี่ยวกับกฎหมายอาญา กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่ควรรู้	3.22	3.26	3.45
33	หนังสือเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ และประวัติรัฐธรรมนูญ	3.19	3.22	3.26
34	หนังสือที่ให้ความรู้เกี่ยวกับการศึกษา การเรียนการสอน หลักสูตร ในโรงเรียน วิทยาลัย และมหาวิทยาลัย	3.52	3.49	3.26
35	หนังสือที่ให้ความรู้เกี่ยวกับการศึกษาผู้ใหญ่ เช่น การศึกษาค้นคว้าตนเอง สำหรับผู้ใหญ่ โรงเรียนผู้ใหญ่	3.05	3.26	3.06
36	หนังสือเกี่ยวกับขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรม	3.56	3.53	3.85
37	หนังสือเกี่ยวกับหลักภาษาไทย พจนานุกรมไทย พจนานุกรมอังกฤษ บาลี มหาพจนานุกรม สันสกฤต พจนานุกรม แบบเรียนภาษาอังกฤษด้วยตนเอง เป็นต้น	3.79	3.88	3.65

ตาราง 19 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	กลุ่มอายุ (ปี)		
		20-30	31-40	40 ขึ้นไป
38	หนังสือเกี่ยวกับการแพทย์ การพยาบาลและ สุขวิทยา เช่น การป้องกันโรค การใช้ยา รักษาโรค สุขวิทยาสวนบุคคล	3.70	3.65	3.06
39	หนังสือที่มีเรื่องราวเกี่ยวกับศิลปะ ศิลปะ ประจำชาติ และศิลปะแขนงต่าง ๆ	3.40	3.13	3.26
40	หนังสือทางงานเกษตรกรรม เช่น การเพาะปลูก การเลี้ยงสัตว์	2.87	2.92	2.75
41	หนังสือวรรณกรรมไทยและประเพณีไทย เช่น นิราศของสุนทรภู่ เลือโลกคำฉันท์	3.05	3.04	3.45
42	หนังสือวรรณกรรมประเพณีไทย เช่น สี่แผ่นดิน ละครแห่งชาติ	3.05	3.08	3.45
43	หนังสือเกี่ยวกับชื่อสถานที่ ประวัติของสถานที่ ต่าง ๆ และภูมิศาสตร์ของประเทศต่าง ๆ	3.12	3.48	3.65
44	หนังสือชีวประวัติบุคคลสำคัญ เช่น ภัยพิบัติและ ประมุขของประเทศ บุคคลสำคัญของโลก เป็นต้น	3.39	3.38	3.45
45	หนังสือเกี่ยวกับประวัติศาสตร์และอารยธรรมของ ประเทศต่าง ๆ	3.38	3.22	3.55
ค่าเฉลี่ยรวม		3.37	3.35	2.92

ตาราง 19 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	กลุ่มอายุ (ปี)		
		20-30	31-40	40 ขึ้นไป
	<u>ความคาดหวังงานหนังสือและ เอกสาร</u>			
1	ห้องสมุดควรมีหนังสือเกี่ยวกับศาสนาทุกประเภท และหนังสือที่ไม่ขัดต่อพระธรรมวินัย	4.37	4.65	3.92
2	หนังสือทางศาสนาพุทธศาสนาควร เน้นหนักทาง การเรียนการสอนพระ ปรัชญาธรรม	3.68	4.30	3.73
3	ห้องสมุดควรมีหนังสือที่เป็นหลักทางพุทธศาสนา เช่น พระไตรปิฎก มงคลดัตตปิฎก สังคีตปิฎก ปฐมสมโพธิกถา ฯลฯ ครบทุกเรื่อง	4.18	4.42	4.62
4	นอกจากหนังสือทางศาสนาแล้ว ห้องสมุดควรมีหนังสือสาขาวิชาอื่น ๆ ด้วย	4.28	4.30	3.83
5	หนังสือตามข้อ 4 ควร เป็นเรื่องที่ให้ความรู้อย่าง กว้าง ๆ ทั้ง ๆ ไปที่มีใช้หลักวิชาการที่ลึกซึ้ง	3.86	4.17	3.83
6	ห้องสมุดควรมีหนังสือทางบันเทิงคดีด้วย	3.58	3.34	3.03
7	ห้องสมุดควรมีจัดหาหนังสือที่ใหม่ ทันสมัย มา เพิ่มตลอดเวลา	4.38	4.12	3.33
8	ห้องสมุดควรมีจัดหาหนังสือที่ได้รับรางวัลดีเด่น เข้าไว้ในห้องสมุดด้วย	4.13	3.87	3.53
9	ห้องสมุดควรมีเป็นแหล่งรวบรวมหนังสืองานศพ ด้วย โดยเฉพาะหนังสืองานศพของวัดนั้น ๆ	3.50	3.12	3.73

ตาราง 19 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	กลุ่มอายุ (ปี)		
		20-30	31-40	40 ขึ้นไป
10	หนังสือในห้องสมุดควรจัดหมวดหมู่ เพื่อสะดวกในการค้นคว้า	4.64	4.42	4.22
11	ห้องสมุดควรมีการวารสารทางศาสนาทุกฉบับ	3.62	3.78	3.53
12	นอกจากจะมีการวารสารทางศาสนาแล้ว ก็ควรมีวารสารทางวิชาการอื่น ๆ บ้าง เช่น วารสารการศึกษา วารสารการเกษตร	3.62	3.82	3.32
13	ห้องสมุดควรจะมีหนังสือพิมพ์รายวันด้วย	4.66	4.69	4.12
14	ท่านต้องการให้มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในการซื้อหนังสือเข้าห้องสมุดด้วย	3.82	3.91	3.32
15	ห้องสมุดควรตัดข่าวหรือภาพที่สำคัญรวบรวมไว้	3.60	4.04	3.62
16	สภาพหนังสือในห้องสมุด ควรอยู่ในสภาพดี มีการซ่อมแซมหนังสือที่ชำรุดอยู่เสมอ	4.56	4.13	3.82
	ค่าเฉลี่ยรวม	4.03	4.07	3.76
<u>ความคาดหวังจากองค์กร</u>				
17	ดูและทันหนังสือในห้องสมุดควรเป็นแบบชั้นเปิด คือ สามารถที่จะหยิบอ่านได้เองตามความต้องการ	4.12	4.13	4.12
18	ควรจะมีชั้นวางนิตยสาร วารสารฉบับใหม่ และที่เก็บรวบรวมนิตยสาร วารสารฉบับเก่าด้วย	4.27	4.18	3.61

ตาราง 19 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	กลุ่มอายุ (ปี)		
		20-30	31-40	40 ขึ้นไป
19	ควรมีที่วางหนังสือพิมพ์ไว้โดยเฉพาะ และมีชั้นเก็บหนังสือพิมพ์ฉบับเก่าด้วย	4.17	4.31	3.31
20	ควรมีโต๊ะเก้าอี้สำหรับนั่งอ่านในห้องสมุดด้วย	4.67	4.40	4.02
21	ควรมีแผนป้ายสำหรับติดข่าวใหม่ ๆ หรือเกร็ดความรู้ หรือแนะนำหนังสือที่น่าสนใจและหนังสือใหม่ด้วย	4.43	4.27	3.12
	ค่าเฉลี่ยรวม	4.33	4.27	3.64
22	<u>ความคาดหวังด้านการให้บริการของห้องสมุด</u> ห้องสมุดควรติดป้าย อธิบายการใช้ห้องสมุดให้ชัดเจน	4.36	4.08	3.44
23	ชั้นหนังสือทุกชั้น ควรมีป้ายบอกหมวดหมู่ติดไว้ และ เห็นได้ชัดเจน	4.50	4.25	3.94
24	ห้องสมุดควรมีบริการตอบคำถามและช่วยค้นคว้า	4.00	3.99	4.04
25	ควรมีการจัดบริการแนะนำการอ่าน การใช้ห้องสมุดและการค้นคว้า	4.06	3.91	3.64
26	สามารถยืมหนังสือออกไปอ่านนอกห้องสมุดได้	4.00	3.99	3.74
27	ควรมีบริการยืมระหว่างห้องสมุดด้วย	4.00	4.16	3.50
28	ห้องสมุดควรเก็บเล่มวารสารล่วงหน้าเก็บไว้บริการ	3.73	4.04	3.64

ตาราง 19 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	กลุ่มอายุ (ปี)		
		20-30	31-40	40 ขึ้นไป
29	ห้องสมุดควรทำบัตรรายการให้กับหนังสือทุกเล่ม ที่มีอยู่ในห้องสมุด	4.48	4.43	4.34
30	ห้องสมุดควรมีประชาสัมพันธ์ถึงชาวคราวความ เคลื่อนไหวของห้องสมุดให้ทราบอยู่เสมอ	4.27	4.12	3.64
31	ห้องสมุดควรเปิดบริการทุกวัน	4.17	4.25	3.84
32	ระยะเวลาในการยืมหนังสือ ไม่ควรต่ำกว่า 5 - 7 วัน	4.25	4.17	4.04
ค่าเฉลี่ยรวม		4.16	4.13	3.80
33	<u>ความคาดหวังด้านบรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุด</u> พระที่เป็นบรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุดควร มีความกระตือรือร้นในการให้บริการผู้ใช้ห้องสมุด	4.39	4.65	4.20
34	พระที่เป็นบรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุดควรเป็น ผู้รักการอ่านและรู้เรื่องราวของหนังสือดี	4.52	4.52	4.40
35	พระที่เป็นบรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุด ควร เป็นผู้ที่สามารถให้คำแนะนำแก่ผู้ขอคำแนะนำด้าน หนังสือและแหล่งค้นคว้าต่าง ๆ ได้	4.62	4.47	4.40
36	ผู้ที่จะเป็นบรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุด ควร เป็นผู้มีความรู้ด้านบรรณารักษศาสตร์			

ตาราง 19 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	กลุ่มอายุ (ปี)		
		20-30	31-40	40 ขึ้นไป
37	บรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุด ควรได้รับการ			
	เพิ่มพูนความรู้โดยการเข้ารับการอบรมทาง			
	บรรณารักษศาสตร์อยู่เสมอตามเวลาอันควร	4.71	4.43	4.10
38	ห้องสมุดควักที่ยังไม่มีบรรณารักษ์ ควรส่งพระเจ้า			
	มาอบรมความรู้ทางงานบรรณารักษศาสตร์	4.19	4.42	4.20
39	พระที่จะเข้ามาอบรมเป็นบรรณารักษ์ ควรเป็น			
	พระที่มีแนวโน้มที่จะบวชนาน	3.69	4.00	4.00
40	จำนวนบรรณารักษ์หรือผู้ช่วยห้องสมุดควรมี			
	อย่างน้อยอย่างละ 1 คน	3.93	4.21	3.20
	ค่าเฉลี่ยรวม	4.24	4.39	4.10
	<u>ความสะอาดห้วงงานอาคารสถานที่</u>			
41	สถานที่ตั้งหรืออาคารห้องสมุดควัก ควรตั้งอยู่ในที่ ๆ			
	ไม่มาสะดวกเป็นศูนย์กลางของควัก	4.63	4.65	4.09
42	พื้นที่ที่เป็นห้องสมุด ควรมีความกว้างขวางพอเพียง	4.62	4.56	4.48
43	ห้องสมุดควักควรมีความสะอาดและความเป็นระเบียบ	4.68	4.74	4.48
44	ห้องควักควรมีอากาศถ่ายเทสะดวก	4.72	4.61	4.58
45	ห้องสมุดควักควรมีความสงบ ห่างไกลจากเสียงรบกวน	4.41	4.57	4.39

ตาราง 19 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	กลุ่มอายุ (ปี)		
		20-30	31-40	40 ขึ้นไป
46	ภายในห้องสมุดวัดควรจัดและตกแต่งให้สวยงามและชวนดู	4.18	4.26	4.29
47	ห้องสมุดวัดควรมีบริเวณเป็นมุมสำหรับอภิปรายหรือถกเถียงกันได้	3.36	3.65	4.29
	ค่าเฉลี่ยรวม	4.37	4.43	4.37

จากตาราง 19 แสดงว่าพระที่สอนพระปริยัติธรรมทุกกลุ่มอายุในวัดประเภทที่มีการสอนพระปริยัติธรรมและมีห้องสมุดวัดนั้น มีความคิดเห็น ความต้องการ และความคาดหวังต่อห้องสมุดวัดในท่านต่าง ๆ โดยเฉลี่ยส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละท่านแต่ละกลุ่มอายุ ปรากฏว่า

ในท่านความคิดเห็นเกี่ยวกับห้องสมุดวัด

พระที่สอนพระปริยัติธรรมกลุ่มอายุ 20 - 30 ปี มีความคิดเห็นระดับสูงสุด ได้แก่

- วัดทุกวัดมีห้องสมุดวัดเพื่อเป็นสถานที่เก็บรวบรวมคัมภีร์พระไตรปิฎกและหนังสือต่าง ๆ อันเกี่ยวกับศาสนา

- ห้องสมุดวัดมีประโยชน์ต่อพระภิกษุสามเณรในการศึกษาทั้งทางโลกและทางธรรม

- ห้องสมุดวัดมีคุณประโยชน์ต่อพระภิกษุสามเณรเป็นอย่างมาก สำหรับศึกษาค้นคว้าเพื่อเผยแพร่ศาสนาและสืบศาสนา และ

- ห่องสมุดวัดจะช่วยทำให้พระภิกษุสามเณรมีความรู้ทันต่อเหตุการณ์และสามารถใช้ความรู้นี้ประยุกต์หลักการหรือคำสอนทางพุทธศาสนาเผยแพร่แก่ประชาชนได้เป็นอย่างดี (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด คือ 4.67 ทั้งสี่ข้อ)

พระที่สอนพระปริยัติธรรมกลุ่มอายุ 31 - 40 ปี มีความคิดเห็นระดับสูงสุด คือ

- ห่องสมุดวัดมีคุณค่าประโยชน์ต่อพระภิกษุสามเณรเป็นอย่างมาก สำหรับศึกษาค้นคว้าเพื่อเผยแพร่ศาสนาและสืบศาสนา (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด คือ 4.67)

พระที่สอนพระปริยัติธรรมกลุ่มอายุ 40 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นระดับสูงสุด คือ

- การดำเนินการห่องสมุดวัด ควรจะได้รับการสนับสนุนจากวัดและกรรมการศาสนาเป็นอย่างยิ่ง (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก คือ 4.46)

ในด้านความต้องการอ่านหนังสือทางศาสนา

พระที่สอนพระปริยัติธรรมทุกกลุ่มอายุมีความต้องการอ่านสูงสุด คือ

- หนังสือคัมภีร์ทางศาสนา เช่น พระไตรปิฎก พระวินัยปิฎก พระสุตตันตปิฎก พระอภิธรรมปิฎก (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก คือ 4.19 - 4.48)

ในด้านความต้องการอ่านหนังสือทั่วไป

พระที่สอนพระปริยัติธรรมกลุ่มอายุ 20 - 30 ปี และกลุ่มอายุ 31 - 40 ปี มีความต้องการอ่านสูงสุด คือ

- หนังสือที่อธิบายถึงการสร้างความเจริญแก่ชีวิต โดยการใช้ความสามารถของตนเอง วิธีปรับปรุงตัว และการเสริมสร้างบุคลิกภาพ เช่น หนังสือที่อธิบายถึงวิธีชนะทุกข์ สร้างสุข การกำจัดกิเลส วิธีรู้ใจคนและวิธีครองใจคน (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก คือ 3.97 และ 3.89 ตามลำดับ)

พระที่สอนพระปริยัติธรรมกลุ่มอายุ 40 ปีขึ้นไป มีความต้องการอ่านสูงสุด คือ

- หนังสือเกี่ยวกับขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรม (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก คือ 3.83)

ในด้านความคาดหวัง เกี่ยวกับหนังสือและเอกสาร

พระที่สอนพระปริยัติธรรมกลุ่มอายุ 31 - 40 ปี และกลุ่มอายุ 20 - 30 ปี มีความคาดหวังสูงสุด คือ

- ห้องสมุดวัดควรมีหนังสือพิมพ์รายวันด้วย (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดคือ 4.69 และ 4.66 ตามลำดับ)

พระที่สอนพระปริยัติธรรมกลุ่มอายุ 40 ปีขึ้นไป มีความคาดหวังสูงสุด คือ

- ห้องสมุดวัดควรมีหนังสือที่เป็นหลักทางพุทธศาสนา เช่น พระไตรปิฎก มังคลัตถปิฎก สังคีตกถา ปฐมสมโพธิกถา ฯลฯ ครบทุกเรื่อง (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดคือ 4.62)

ในด้านความคาดหวังด้านครุภัณฑ์

พระที่สอนพระปริยัติธรรม กลุ่มอายุ 20 - 30 ปี และกลุ่มอายุ 31 - 40 ปี มีความคาดหวังสูงสุด คือ

- ควรมีโต๊ะเก้าอี้ สำหรับนั่งอ่านในห้องสมุดด้วย (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดคือ 4.67 และ ระดับมาก คือ 4.40)

พระที่สอนพระปริยัติธรรมกลุ่มอายุ 40 ปีขึ้นไป มีความคาดหวังสูงสุด คือ

- ตู้และชั้นหนังสือในห้องสมุดวัด ควรเป็นแบบชั้นเปิด คือ สามารถที่จะหยิบอ่านได้เองตามความต้องการ (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก คือ 4.12)

ในด้านความคาดหวังด้านการให้บริการของห้องสมุดวัด

พระที่สอนพระปริยัติธรรมกลุ่มอายุ 20 - 30 ปี มีความคาดหวังสูงสุด คือ

- ชั้นหนังสือทุกชั้น ควรมีป้ายบอกหมวดหมู่จัดไว้ และเห็นได้ชัดเจน (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด คือ 4.50)

พระที่สอนพระปริยัติธรรมกลุ่มอายุ 31 - 40 ปี และกลุ่มอายุ 40 ปีขึ้นไป มีความคาดหวังสูงสุด คือ

- ห้องสมุดควรทำบัตรรายการให้กับหนังสือทุกเล่มที่มีอยู่ในห้องสมุด (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดคือ 4.43 และ 4.34 ตามลำดับ)

ในด้านความคาดหวังด้านบรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุด

พระที่สอนพระปริยัติธรรมกลุ่มอายุ 20 - 30 ปี มีความคาดหวังสูงสุด คือ

- บรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุด ควรได้รับการเพิ่มพูนความรู้โดยการเข้ารับการอบรมทางบรรณารักษศาสตร์อยู่เสมอตามเวลาอันควร (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด คือ 4.71)

พระที่สอนพระปริยัติธรรมกลุ่มอายุ 31 - 40 ปี มีความคาดหวังสูงสุด คือ

- พระที่เป็นบรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุดควรมีความกระตือรือร้นในการให้บริการผู้ใช้ห้องสมุด (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด คือ 4.65)

พระที่สอนพระปริยัติธรรมกลุ่มอายุ 40 ปีขึ้นไป มีความคาดหวังสูงสุด คือ

- พระที่เป็นบรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุดควรเป็นผู้รักการอ่านและรู้เรื่องราวของหนังสือดี และ
- พระที่เป็นบรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุด ควรเป็นผู้ที่สามารถให้คำแนะนำแก่ผู้ขอคำแนะนำด้านหนังสือและแหล่งค้นคว้าต่าง ๆ ได้ (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก คือ 4.40 ทั้งสองข้อ)

ในด้านความหวังด้านอาคารสถานที่

พระที่สอนพระปริยัติธรรมกลุ่มอายุ 20 - 30 ปี และกลุ่มอายุ 40 ปีขึ้นไป มีความคาดหวังสูงสุด คือ

- ห้องสมุดควรมีอากาศถ่ายเทสะดวก (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด คือ 4.72 และ 4.58 ตามลำดับ)

พระที่สอนพระปริยัติธรรมกลุ่มอายุ 31 - 40 ปี มีความคาดหวังสูงสุด คือ

- ห้องสมุดควรมีความสะอาดและความเป็นระเบียบ (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด คือ 4.74)

เมื่อพิจารณาโดยสรุปแล้ว จะเห็นว่าพระที่สอนพระปริยัติธรรมกลุ่มอายุ 20 - 30 ปี มีความต้องการและความคาดหวัง เกี่ยวกับห้องสมุดสูงกว่าพระที่สอนพระปริยัติธรรมกลุ่มอายุ 40 ปีขึ้นไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านความต้องการอ่านหนังสือทั่วไป

2.1.2 พระภิกษุทั่วไปที่มีอายุต่างกัน ในวัดประเภทที่มีการสอน
พระปริยัติธรรมและมีห้องสมุดวัด

ตาราง 20 ค่าเฉลี่ยความต้องการและความคาดหวังที่มีต่อห้องสมุดวัดของพระภิกษุทั่วไป
ที่มีอายุต่างกัน ในวัดประเภทที่มีการสอนพระปริยัติธรรมและมีห้องสมุดวัด

ข้อ	รายการ	กลุ่มอายุ (ปี)		
		20-30	31-40	40 ขึ้นไป
1	<u>ความพึงพอใจเกี่ยวกับห้องสมุดวัด</u> วัดทุกวัดมีห้องสมุดวัดเพื่อใช้เป็นสถานที่เก็บรวบรวม คัมภีร์พระไตรปิฎกและหนังสือต่าง ๆ อันเกี่ยวกับ ศาสนา	4.68	4.64	4.60
2	นอกจากหนังสือทางศาสนาแล้ว ห้องสมุดวัดควร มีหนังสือสาขาวิชาอื่น ๆ อีกด้วย	4.14	4.33	4.00
3	ห้องสมุดวัดมีประโยชน์ต่อพระภิกษุสามเณรในการ ศึกษาทั้งทางโลกและทางธรรม	4.79	4.73	4.80
4	ห้องสมุดวัดมีคุณประโยชน์ต่อพระภิกษุสามเณร เป็น อย่างมาก สำหรับศึกษาค้นคว้า เพื่อเผยแพร่ศาสนา และสืบศาสนา	4.76	4.57	4.60
5	ห้องสมุดวัดจะช่วยให้พระภิกษุสามเณรสามารถ ปรับปรุงตนให้มีความรู้กว้างขวางและทันสมัย อยู่เสมอ	4.35	4.29	4.80

ตาราง 20 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	กลุ่มอายุ (ปี)		
		20-30	31-40	40 ขึ้นไป
6	ห้องสมุดควักจะช่วยให้พระภิกษุสามเณรมีความรู้ ทันต่อเหตุการณ์และสามารถใช้ความรู้ที่ประยุกต์ หลักการหรือคำสอนทางพุทธศาสนา เผยแพร่แก่ ประชาชนได้เป็นอย่างดี	4.27	4.36	4.80
7	การจัดตั้งห้องสมุดควัก จะก่อให้เกิดประโยชน์ เอนกประการต่อการศาสนา คู่มากับการลงทุน	4.19	4.29	4.60
8	ห้องสมุดควักควรมีบรรณารักษ์ที่มีความรู้ทาง บรรณารักษ์ เป็นผู้ดูแล คำนึงงาน และให้บริการ	4.15	4.03	4.60
9	การดำเนินการห้องสมุดควัก ควรจะได้รับการสนับสนุน จากวัดและกรมการศาสนา เป็นอย่างยิ่ง	4.36	4.29	4.20
	ค่าเฉลี่ยรวม	4.41	4.39	4.56
<u>หนังสือทางศาสนาที่ต้องการอ่าน</u>				
10	หนังสือประวัติพุทธศาสนา ประวัติพระสงฆ์ และ พุทธสาวก	4.27	4.00	4.49
11	หนังสือคัมภีร์ทางศาสนา เช่น พระไตรปิฎก พระวินัยปิฎก พระสุตตันตปิฎก พระอภิธรรมปิฎก	4.19	4.16	4.57
12	หนังสือพิธีทางศาสนา ศาสนพิธี หนังสือสวดมนต์	3.98	3.75	4.49
13	หนังสือเกี่ยวกับวินัยสงฆ์	3.64	3.40	4.49

ตาราง 20 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	กลุ่มอายุ (ปี)		
		20-30	31-40	40 ขึ้นไป
14	หนังสือเกี่ยวกับความเชื่อในพระพุทธศาสนา เช่น นรก สวรรค์ พุทธปรัชญา เรื่องเกี่ยวกับ ชาติหน้า ปรโลกภพ ไตรภูมิพระร่วง เทศน์พระมาลัย	3.67	3.78	3.89
15	หนังสือชาดกต่าง ๆ เช่น เวสสันดรชาดก มิลินทปัญหา	3.72	3.50	4.29
16	พจนานุกรมทางศาสนา	3.94	3.85	4.09
17	หนังสือพุทธศาสนสุภาษิต	3.62	3.28	3.69
18	หนังสือเกี่ยวกับพระพุทธรูป พระเครื่อง ตำนานพระพุทธรูป	3.05	2.96	3.29
19	หนังสือทางพุทธศาสนิกายต่าง ๆ	3.49	3.52	3.69
20	หนังสือเกี่ยวกับระเบียบข้อบังคับของพระสงฆ์ พระราชาคณะผู้ใหญ่สงฆ์	3.84	3.77	3.69
22	หนังสือแบบเรียนธรรมะชั้นต่าง ๆ เช่น หนังสือ นวโกวาท หนังสือคู่มือนักธรรมบาลีชั้นต่าง ๆ เฉลยธรรมะสนามหลวง หนังสือแปลบาลี	3.99	3.85	4.49
23	วารสารทางพุทธศาสนา	3.72	3.35	4.09
24	หนังสือนวนิยายอิงศาสนา เช่น เจิงดาหิมพานต์ ลีลาวดี	3.37	3.21	3.89
ค่าเฉลี่ยรวม		3.76	3.59	4.05

ตาราง 20 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	กลุ่มอายุ (ปี)		
		20-30	31-40	40 ขึ้นไป
	<u>หนังสือทั่วไปที่ต้องการอ่าน</u>			
25	หนังสือที่ให้ความรู้ทั่วไป ให้เกร็ดความรู้สั้น ๆ รวมกันในเล่มเดียว เช่น หนังสือความรู้รอบตัว สารานุกรม สารพันปัญหา	3.82	3.76	3.94
26	หนังสือที่อธิบายถึงการสร้างความเจริญแก่ชีวิต โดยการใช้ความสามารถของตนเอง วิธี ปรับปรุงตัว และการเสริมสร้างบุคลิกภาพ เช่น หนังสือที่อธิบายถึงวิธีชนะทุกข์ สร้างสุข การกำจัด เบ้าทุกข์ วิธีรุ่งโรจน์และวิธีครองใจคน	4.01	3.76	4.14
27	หนังสือเกี่ยวกับการทำนาย พยากรณ์ เช่น การทำนายฝัน การทำนายลักษณะ การดูลายมือ	2.58	2.50	2.14
28	หนังสือประเภทต่าง ๆ เช่น ประชุมตะวันออก	2.50	3.14	3.34
29	หนังสือทางกานจริยศาสตร์ เช่น การปฏิบัติในสังคม	3.70	3.54	4.14
30	หนังสือที่เกี่ยวกับจิตวิทยาและการใช้หลักจิตวิทยา ให้เป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวัน	3.90	3.48	4.14
31	หนังสือเกี่ยวกับสังคมวิทยา จิตวิทยาสังคม และ สภาพสังคม	3.70	3.29	3.74
32	หนังสือเกี่ยวกับกฎหมายอาญา กฎหมายแพ่งและ พาณิชย์ที่ควรรู้	3.40	3.20	3.14

ตาราง 20 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	กลุ่มอายุ (ปี)		
		20-30	30-40	40 ขึ้นไป
33	หนังสือเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ และประวัติรัฐธรรมนูญ	3.24	3.10	3.54
34	หนังสือที่ให้ความรู้เกี่ยวกับการศึกษา การเรียน การสอน หลักสูตรในโรงเรียน วิทยาลัย และ มหาวิทยาลัย	3.53	3.36	3.54
35	หนังสือที่ให้ความรู้เกี่ยวกับการศึกษาผู้ใหญ่ เช่น การศึกษาค้นคว้าตนเองสำหรับผู้ใหญ่ โรงเรียนผู้ใหญ่	3.57	3.38	3.16
36	หนังสือเกี่ยวกับขนบธรรมเนียม ประเพณี และ วัฒนธรรม	3.80	3.83	3.34
37	หนังสือเกี่ยวกับหลักภาษา ไก่แก้ว พวงไวยากรณไทย ไวยากรณอังกฤษ บาสี มหาไวยากรณ สันสกฤตไวยากรณ แบบเรียนภาษาอังกฤษด้วยตนเอง เป้าตน	3.88	3.79	3.94
38	หนังสือเกี่ยวกับการแพทย์ การพยาบาลและสุขวิทยา เช่น การป้องกันโรค การใช้ยารักษาโรค สุขวิทยาสวนบุคคล	3.84	3.42	3.94
39	หนังสือที่มีเรื่องราวเกี่ยวกับศิลปะ ศิลปะประจำชาติ และศิลปะแขนงต่าง ๆ	3.60	3.29	3.74
40	หนังสือทางกานเกษตรกรรม เช่น การเพาะปลูก การเลี้ยงสัตว์	3.20	3.07	4.34

ตาราง 20 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	กลุ่มอายุ (ปี)		
		20-30	31-40	40 ขึ้นไป
41	หนังสือวรรณกรรมไทยประเภทร้อยกรอง เช่น นิราศของสุนทรภู่ เล่มโคคำฉันท์	3.30	3.10	3.54
42	หนังสือวรรณกรรมไทยประเภทร้อยแก้ว เช่น สำนวนกิน ละครแห่งชีวิต	3.38	2.93	3.94
43	หนังสือเกี่ยวกับชื่อสถานที่ ประวัติของสถานที่ต่าง ๆ และภูมิศาสตร์ของประเทศต่าง ๆ	3.55	3.45	3.94
44	หนังสือชีวประวัติบุคคลสำคัญ เช่น กษัตริย์และประมุขของประเทศ บุคคลสำคัญของโลก เป็นต้น	3.70	3.67	4.34
45	หนังสือเกี่ยวกับประวัติศาสตร์และอารยธรรมของประเทศต่าง ๆ	3.55	3.67	4.14
	ค่าเฉลี่ยรวม	3.51	3.37	3.67
	<u>ความคาดหวังงานหนังสือและ เอกสาร</u>			
1	ห้องสมุดควักควรมีหนังสือเกี่ยวกับศาสนาทุกประเภท และหนังสือที่ไม่ขัดต่อพระธรรมวินัย	4.27	4.25	4.25
2	หนังสือทางานพระพุทธศาสนาควรเน้นหนักทางานการเรียนการสอนพระปริยัติธรรม	3.97	4.14	3.85
3	ห้องสมุดควักควรมีหนังสือที่เป็นหลักทางพระพุทธศาสนา เช่น พระไตรปิฎก มังคลัตถปิณี สังคีติกถา ปฐมสมโพธิกถา ฯลฯ ครบทุกเรื่อง	4.04	4.22	4.45

ตาราง 20 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	กลุ่มอายุ (ปี)		
		20-30	31-40	40 ขึ้นไป
4	นอกจากหนังสือทางศาสนาแล้ว ห้องสมุดวัดควร มีหนังสือสาขาวิชาอื่น ๆ ด้วย	3.97	3.97	3.85
5	หนังสือตามข้อ 4 ควรเป็นเรื่องที่ให้ความรู้อย่าง กว้าง ๆ ทั้ง ๆ ไป ที่มีใช้หลักวิชาการที่ลึกซึ้ง	3.11	3.72	3.65
6	ห้องสมุดวัดควรมีหนังสือทางบันเทิงคดีด้วย	3.38	3.28	2.05
7	ห้องสมุดวัดควรจัดหาหนังสือที่ใหม่ ทันสมัย มา เพื่อตลอดเวลา	3.88	4.19	4.05
8	ห้องสมุดวัดควรจัดหาหนังสือที่ได้รับรางวัลดีเด่น เข้าไว้ในห้องสมุดด้วย	3.82	3.94	4.25
9	ห้องสมุดวัดควรเป็นแหล่งรวบรวมหนังสืองานศพด้วย โดยเฉพาะหนังสืองานศพของวัดนั้น ๆ	3.40	3.50	3.45
10	หนังสือในห้องสมุดวัดควรจัดหมวดหมู่ เพื่อสะดวก ในการค้นคว้า	4.32	4.10	4.85
11	ห้องสมุดวัดควรมีวารสารทางศาสนาทุกฉบับ	3.79	3.50	4.25
12	นอกจากจะมีวารสารทางศาสนา ก็ควรมีวารสาร ทางวิชาการอื่น ๆ บ้าง เช่น วารสารการศึกษา วารสารการเกษตร	3.60	3.25	3.85
13	ห้องสมุดวัดควรมีหนังสือพิมพ์รายวันด้วย	4.03	3.85	4.25

ตาราง 20 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	กลุ่มอายุ (ปี)		
		20-30	31-40	40 ขึ้นไป
14	ท่านต้องการให้มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในการซื้อหนังสือเข้าห้องสมุดควย	3.39	3.70	3.65
15	ห้องสมุดควยควรจัดข่าวหรือภาพที่สำคัญรวบรวมไว้	3.77	3.24	3.65
16	สภาพหนังสือในห้องสมุด ควรอยู่สภาพดี มีการซ่อมแซมหนังสือที่ชำรุดอยู่เสมอ	4.22	4.03	4.45
	ค่าเฉลี่ยรวม	3.81	3.81	3.93
<u>ความคาดหวังจากบรรณารักษ์</u>				
1	ดูและชั้นหนังสือในห้องสมุดควย ควรเป็นแบบชั้นเปิด คือ สามารถที่จะหยิบอ่านได้เองตามความต้องการ	4.17	4.21	4.15
2	ควรมีชั้นวางนิตยสาร วารสารฉบับใหม่ และที่เก็บรวบรวมนิตยสาร วารสารฉบับเก่าควย	4.24	4.02	3.92
3	ควรมีที่วางหนังสือพิมพ์ไว้โดยเฉพาะ และมีชั้นเก็บหนังสือพิมพ์ฉบับเก่าควย	3.92	4.40	4.35
4	ควรมีโต๊ะเก้าอี้ สำหรับนั่งอ่านในห้องสมุดควย	4.20	4.71	4.75
5	ควรมีแผนป้ายสำหรับติดข่าวใหม่ ๆ หรือเกร็ดความรู้ หรือแนะนำหนังสือที่น่าสนใจ และหนังสือใหม่ควย	4.50	4.24	3.75
	ค่าเฉลี่ยรวม	4.21	4.32	4.18

ตาราง 20 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	กลุ่มอายุ (ปี)		
		20-30	31-40	40 ขึ้นไป
	<u>ความคาดหวังด้านการให้บริการของห้องสมุด</u>			
1	ห้องสมุดควรติดป้าย อธิบายการใช้ห้องสมุดให้ชัดเจน	4.59	4.30	3.95
2	ชั้นหนังสือทุกชั้น ควรมีป้ายบอกหมวดหมู่ติดไว้ และเห็นได้ชัดเจน	4.40	4.42	4.35
3	ห้องสมุดควรมีบริการตอบคำถาม และช่วยคนคว้า	3.82	4.17	4.05
4	ควรที่จะจัดบริการแนะนำการอ่าน การใช้ห้องสมุด และการค้นคว้า	3.81	4.14	4.15
5	สามารถยืมหนังสือออกไปอ่านนอกห้องสมุดได้	3.94	3.77	3.95
6	ควรมีบริการยืมระหว่างห้องสมุดด้วย	3.78	3.86	2.95
7	ห้องสมุดควรเก็บเล่มวารสารล่วงหน้าเก็บไว้บริการ	3.78	3.83	3.55
8	ห้องสมุดควรทำบัตรรายการให้กับหนังสือทุกเล่มที่มีอยู่ในห้องสมุด	4.24	4.30	4.15
9	ห้องสมุดควรมีประชาสัมพันธ์ถึงข่าวสารความเคลื่อนไหวของห้องสมุดให้ทราบอยู่เสมอ	3.88	4.05	4.05
10	ห้องสมุดควรเปิดบริการทุกวัน	3.99	3.77	3.55
11	ระยะเวลาในการยืมหนังสือ ไม่ควรต่ำกว่า	3.93	3.75	4.80
	5 - 7 วัน	3.93	3.77	4.80
	ค่าเฉลี่ยรวม	4.01	4.02	3.93

ตาราง 20 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	กลุ่มอายุ (ปี)		
		20-30	31-40	40 ขึ้นไป
1	<u>ความคาดหวังต่านบรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุด</u> พระที่เป็นบรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุดควรมี ความกระตือรือร้นในการให้บริการผู้ใช้ห้องสมุด	4.30	4.41	4.60
2	พระที่เป็นบรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุดควรเป็น ผู้รักการอ่านและรู้เรื่องราวของหนังสือดี	4.42	4.66	4.80
3	พระที่เป็นบรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุด ควรเป็น ผู้ที่สามารถให้คำแนะนำแก่ผู้อ่านคำแนะนำด้านหนังสือ และแหล่งค้นคว้าต่าง ๆ ได้	4.32	4.41	5.00
4	ผู้ที่จะเป็นบรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุด ควรเป็น ผู้ที่มีความรู้ทางกานบรณารักษ์ศาสตร์	4.22	4.09	4.60
5	บรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุด ควรได้รับการ เพิ่มพูนความรู้โดยการเข้ารับการอบรมทาง บรณารักษ์ศาสตร์อยู่เสมอตามเวลาอันควร	4.15	4.09	4.80
6	ห้องสมุดวัดที่ยังไม่มีบรณารักษ์ ควรส่งพระเข้ามา อบรมความรู้ทางกานบรณารักษ์ศาสตร์	4.09	4.13	4.60
7	พระที่จะมาอบรมเป็นบรณารักษ์ ควรเป็นพระที่มี แนวโน้มจะบวชนาน	3.88	3.91	4.40
8	จำนวนบรณารักษ์หรือผู้ช่วยห้องสมุดวัด ควรมี อย่างน้อยอย่างละ 1 คน	3.93	3.75	4.80
	ค่าเฉลี่ยรวม	4.16	4.18	4.70

ตาราง 20 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	กลุ่มอายุ (ปี)		
		20-30	31-40	40 ขึ้นไป
	<u>ความคาดหวังด้านอาคารสถานที่</u>			
1	สถานที่ตั้งหรืออาคารห้องสมุดควรมีที่ตั้งอยู่ในที่ ๆ ไม่มาสะดวก เป็นศูนย์กลางของวัด	4.51	4.43	4.74
2	พื้นที่ที่เป็นห้องสมุด ควรมีความกว้างขวางพอเพียง	4.26	4.28	4.74
3	ห้องสมุดควรมีความสะอาดและความเป็นระเบียบ	4.59	4.46	4.74
4	ห้องสมุดควรมีอากาศถ่ายเทสะดวก	4.59	4.37	4.74
5	ห้องสมุดควรมีความสงบ ห่างไกลจากเสียง รบกวน	4.54	4.62	4.74
6	ภายในห้องสมุดควรจัดและตกแต่งให้สวยงาม และชวนดู	4.08	4.09	4.34
7	ห้องสมุดควรมีบริเวณเป็นมุมสำหรับอภิปรายหรือ ถกเถียงกันได้	3.48	3.00	3.63
	ค่าเฉลี่ยรวม	4.29	4.18	4.52

จากตาราง 20 แสดงว่า พระภิกษุทั่วไปทุกกลุ่มอายุ ในวัดประเภทที่มีภรรยา
พระปริยัติธรรม และมีห้องสมุด มีความคิดเห็น ความต้องการ และความคาดหวังที่มี
ต่อห้องสมุดในวัดต่าง ๆ โดยเฉลี่ยส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในประเด็นด้าน
ของแต่ละกลุ่มอายุ ปรากฏว่า

ในด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับห้องสมุดวัด

พระภิกษุทั่วไปกลุ่มอายุ 20 - 30 ปี และกลุ่มอายุ 31 - 40 ปี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับห้องสมุดวัดในระดับสูงสุด คือ

- ห้องสมุดวัดมีประโยชน์ต่อพระภิกษุสามเณรในการศึกษาทั้งทางโลกและทางธรรม (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดคือ 4.79 และ 4.73 ตามลำดับ)

พระภิกษุทั่วไปกลุ่มอายุ 40 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นเกี่ยวกับห้องสมุดวัดในระดับสูงสุด คือ

- ห้องสมุดวัดมีประโยชน์ต่อพระภิกษุสามเณรในการศึกษาทั้งทางโลกและทางธรรม

- ห้องสมุดวัดจะช่วยให้พระภิกษุสามเณรสามารถปรับปรุงตนให้มีความรู้กว้างขวางและทันสมัยอยู่เสมอ และ

- ห้องสมุดวัดจะช่วยให้พระภิกษุสามเณรมีความรู้ทันต่อเหตุการณ์และสามารถใช้ความรู้นี้ประยุกต์หลักการหรือคำสอนทางพุทธศาสนา เผยแพร่แก่ประชาชนได้เป็นอย่างดี (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดคือ 4.80 ทั้งสามข้อ)

ในด้านหนังสือทางศาสนาที่ต้องการอ่าน

พระภิกษุทั่วไปกลุ่มอายุ 20 - 30 ปี มีความต้องการอ่านสูงสุด คือ

- หนังสือประวัติพุทธศาสนา ประวัติพระสงฆ์ และพุทธสาวก (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด คือ 4.27)

พระภิกษุทั่วไปกลุ่มอายุ 40 ปีขึ้นไป และกลุ่มอายุ 30 - 40 ปี มีความต้องการอ่านสูงสุดคือ

- หนังสือคัมภีร์ทางศาสนา เช่น พระไตรปิฎก พระวินัยปิฎก พระสุตตันตปิฎก พระอภิธรรมปิฎก (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด คือ 4.57 และอยู่ในระดับมากที่สุด คือ 4.16 ตามลำดับ)

ในค่านหนังสือทั่วไปที่ต้องการอ่าน

พระภิกษุทั่วไปกลุ่มอายุ 20 - 30 ปี มีความต้องการอ่านสูงสุด คือ

- หนังสือที่อธิบายถึงการสร้างความเจริญแก่ชีวิต โดยใช้ความสามารถของตนเอง วิธีปรับปรุงตัว และการเสริมสร้างบุคลิกภาพ เช่น หนังสือที่อธิบายถึงวิธีชนะทุกข์ สร้างสุข การกำจัดกิเลส วิธีรุ่งโรจน์และวิธีครองใจคน (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก คือ 4.01)

พระภิกษุทั่วไปกลุ่มอายุ 31 - 40 ปี มีความต้องการอ่านสูงสุด คือ

- หนังสือเกี่ยวกับขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรม (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก คือ 3.82)

พระภิกษุทั่วไปกลุ่มอายุ 40 ปีขึ้นไป มีความต้องการอ่านสูงสุด คือ

- หนังสือทางกานเกษตรกรรม เช่น การเพาะปลูก การเลี้ยงสัตว์ และ
- หนังสือชีวประวัติบุคคลสำคัญ เช่น กษัตริย์และประมุขของประเทศ บุคคลสำคัญของโลก เป็นต้น (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก คือ 4.34 ทั้งสองข้อ)

ในค่านความคาดหวังค่านหนังสือและ เอกสาร

พระภิกษุทั่วไปกลุ่มอายุ 20 - 30 ปี และกลุ่มอายุ 31 - 40 ปี มีความคาดหวังสูงสุดคือ

- ห้องสมุดวัดควรมีหนังสือเกี่ยวกับศาสนาทุกประเภทและหนังสือที่ไม่ขัดต่อพระธรรมวินัย (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก คือ 4.27 และ 4.25 ตามลำดับ)

พระภิกษุทั่วไปกลุ่มอายุ 40 ปีขึ้นไป มีความคาดหวังสูงสุด คือ

- หนังสือในห้องสมุดวัดควรจัดหมวดหมู่ เพื่อสะดวกในการค้นคว้า (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดคือ 4.85)

ในค่านความคาดหวังค่านครุภัณฑ์

พระภิกษุทั่วไปกลุ่มอายุ 20 - 30 ปี มีความคาดหวังสูงสุด คือ

- ควรมีแผนป้ายสำหรับติดข่าวใหม่ ๆ หรือเกร็ดความรู้ หรือแนะนำหนังสือที่น่าสนใจ และหนังสือใหม่ด้วย (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด คือ 4.50)

พระภิกษุทั่วไปกลุ่มอายุ 40 ปีขึ้นไป และกลุ่มอายุ 31 - 40 ปี มีความคาดหวังสูงสุดคือ

- ควรมีโต๊ะเก้าอี้ สำหรับนั่งอ่านในห้องสมุดด้วย (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด คือ 4.75 และ 4.71 ตามลำดับ)

ในด้านความคาดหวังด้านการให้บริการของห้องสมุดวัด

พระภิกษุทั่วไปกลุ่มอายุ 20 - 30 ปี มีความคาดหวัง คือ

- ห้องสมุดควรติดป้าย อธิบายการใช้ห้องสมุดให้ชัดเจน (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด คือ 4.59)

พระภิกษุทั่วไปกลุ่มอายุ 31 - 40 ปี มีความคาดหวังสูงสุด คือ

- ชั้นหนังสือทุกชั้น ควรมีป้ายบอกหมวดหมู่ติดไว้ และเห็นได้ชัดเจน (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด คือ 4.42)

พระภิกษุทั่วไปกลุ่มอายุ 40 ปีขึ้นไป มีความคาดหวังสูงสุด คือ

- ระยะเวลาในการยืมหนังสือ ไม่ควรต่ำกว่า 5 - 7 วัน (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด คือ 4.55)

ในด้านความคาดหวังด้านบรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุด

พระภิกษุทั่วไปกลุ่มอายุ 31 - 40 ปี และกลุ่มอายุ 20 - 30 ปี มีความคาดหวังสูงสุดคือ

- พระที่เป็นบรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุดควรเป็นผู้รักการอ่านและรู้เรื่องราวของหนังสือดี (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด คือ 4.66 และระดับมากที่สุด คือ 4.42 ตามลำดับ)

พระภิกษุกลุ่มอายุ 40 ปีขึ้นไป มีความคาดหวังสูงสุด คือ

- พระที่เป็นบรรพชาหรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุด ควรเป็นผู้ที่สามารถให้คำแนะนำแก่ผู้ขอคำแนะนำหนังสือและแหล่งค้นคว้าต่าง ๆ ได้ (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด คือ 5.00)

ในด้านความคาดหวังงานอาคารสถานที่

พระภิกษุทั่วไปกลุ่มอายุ 20 - 30 ปี มีความคาดหวังสูงสุด คือ

- ห้องสมุดวัดควรมีความสะอาดและความเป็นระเบียบ และ
- ห้องสมุดวัดควรมีอากาศถ่ายเทสะดวก (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด คือ

4.59)

พระภิกษุทั่วไปกลุ่มอายุ 31 - 40 ปี มีความคาดหวังสูงสุด คือ

- ห้องสมุดวัดควรมีความสงบ ห่างไกลจากเสียงรบกวน (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด คือ 4.62)

พระภิกษุทั่วไปกลุ่มอายุ 40 ปีขึ้นไป มีความคาดหวังสูงสุด คือ

- สถานที่ตั้งหรืออาคารห้องสมุดวัด ควรตั้งอยู่ในที่ ๆ ไปมาสะดวก เป็นศูนย์กลางของวัด

- พื้นที่ที่เป็นห้องสมุด ควรมีความกว้างขวางพอเพียง
- ห้องสมุดวัดควรมีความสะอาดและความเป็นระเบียบ
- ห้องสมุดวัดควรมีอากาศถ่ายเทสะดวก และ
- ห้องสมุดวัดควรมีความสงบ ห่างไกลจากเสียงรบกวน (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด คือ 4.74, ทั้งห้าข้อ)

จะเห็นได้ว่าพระภิกษุทั่วไปที่มีอายุ 40 ปีขึ้นไป โดยส่วนรวมมีความต้องการและความคาดหวังสูงกว่าพระภิกษุทั่วไปกลุ่มอายุน้อยกว่า

2.1.3 พระที่ทำหน้าที่เป็นบรรณรักษ์หรือดูแลห้องสมุดวัดที่มีอายุต่างกัน ในวัดประเภทที่มีการสอนพระปริยัติธรรมและมีห้องสมุดวัด

ตาราง 21 ค่าเฉลี่ยความต้องการและความคาดหวังที่มีต่อห้องสมุดวัดของพระที่ทำหน้าที่เป็นบรรณรักษ์หรือดูแลห้องสมุดวัดที่มีอายุต่างกัน ในวัดประเภทที่มีการสอนพระปริยัติธรรมและมีห้องสมุดวัด

ข้อ	รายการ	กลุ่มอายุ (ปี)		
		20-30	31-40	40 ขึ้นไป
1	<u>ความคิดเห็นเกี่ยวกับห้องสมุดวัด</u> วัดทุกวัดมีห้องสมุดวัดเพื่อใช้เป็นสถานที่เก็บรวบรวมคัมภีร์พระไตรปิฎกและหนังสือต่าง ๆ อันเกี่ยวกับศาสนา	4.45	5.00	4.80
2	นอกจากหนังสือทางศาสนาแล้ว ห้องสมุดวัดควรจะมีหนังสือสาขาวิชาอื่น ๆ อีกด้วย	4.36	4.75	4.20
3	ห้องสมุดวัดมีประโยชน์ต่อพระภิกษุสามเณรในการศึกษาทั้งทางโลกและทางธรรม	4.64	4.75	5.00
4	ห้องสมุดวัดมีคุณประโยชน์ต่อพระภิกษุสามเณรเป็นอย่างมาก สำหรับศึกษาค้นคว้าเพื่อเผยแพร่ศาสนาและสืบศาสนา	4.73	4.75	4.80
5	ห้องสมุดวัดจะช่วยให้พระภิกษุสามเณรสามารถปรับปรุงตนให้มีความรู้กว้างขวางและทันสมัยอยู่เสมอ			

ตาราง 21 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	กลุ่มอายุ (ปี)		
		20-30	31-40	40 ขึ้นไป
6	ห้องสมุดวัดจะช่วยให้พระภิกษุสามเณรมีความรู้ทันต่อเหตุการณ์และสามารถใช้ความรู้นี้ประยุกต์หลักการหรือคำสอนทางพุทธศาสนาเผยแพร่แก่ประชาชนได้เป็นอย่างดี	4.36	4.50	5.00
7	การจัดตั้งห้องสมุดวัด จะก่อให้เกิดประโยชน์เชิงการต่อการศาสนา คู่มากับการลงทุน	4.36	4.50	5.00
8	ห้องสมุดวัดควรมีบรรณารักษ์ที่มีความรู้ทางบรรณารักษ์ เป็นผู้ดูแล ดำเนินงาน และให้บริการ	4.27	4.50	4.80
9	การดำเนินการห้องสมุดวัด ควรจะได้รับการสนับสนุนจากวัดและกรมการศาสนา เป็นอย่างยิ่ง	4.55	5.00	4.40
	ค่าเฉลี่ยรวม	4.46	4.67	4.78
	<u>หนังสือทางศาสนาที่ต้องการอ่าน</u>			
10	หนังสือประวัติพุทธศาสนา ประวัติสงฆ์ และพุทธสาวก	4.73	5.00	4.40
11	หนังสือคัมภีร์ทางศาสนา เช่น พระไตรปิฎก พระวินัยปิฎก พระสุตตันตปิฎก พระอภิธรรมปิฎก	4.55	4.75	4.40
12	หนังสือพิธีทางศาสนา ศาสนพิธี หนังสือสวดมนต์	4.64	4.75	4.40

ตาราง 21 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	กลุ่มอายุ (ปี)		
		20-30	31-40	40 ขึ้นไป
13	หนังสือเกี่ยวกับวิปัสสนาธุระ	4.27	4.25	4.40
14	หนังสือเกี่ยวกับความเชื่อในพระพุทธศาสนา เช่น นรก สวรรค์ พุทธปรัชญา เรื่องเกี่ยวกับ ชาติหน้า ปรโลกภพ ไตรภูมิพระร่วง เทศน์พระบาลี	3.25	3.80	3.80
15	หนังสือชาดกต่าง ๆ เช่น เวสสันดรชาดก มิลินทนิทรา	3.75	4.20	4.20
16	พจนานุกรมทางศาสนา	4.25	4.00	4.00
17	หนังสือพุทธศาสนสุภาษิต	3.75	3.60	3.60
18	หนังสือเกี่ยวกับพระพุทธรูป พระเครื่อง ตำนาน พระพุทธรูป	2.00	3.20	3.20
19	หนังสือทางพุทธศาสนิกายต่าง ๆ	4.25	3.60	3.60
20	หนังสือที่มีเรื่องราวเกี่ยวกับศาสนาต่าง ๆ หลักคำสอนและพิธีกรรมของศาสนานั้น ๆ	4.25	3.60	3.60
21	หนังสือเกี่ยวกับระ เบียบข้อบังคับของพระสงฆ์ พระราชาคณะผู้ใหญ่คณะสงฆ์	3.00	4.40	3.60
22	หนังสือแบบเรียนธรรมะชั้นต่าง ๆ เช่น หนังสือนวโกวิท หนังสือคู่มือมัคธรรมาสี ชั้นต่าง ๆ เฉลียวรรณมสนามหลวง หนังสือแปล บาลี	4.00	4.00	4.40

ตาราง 21 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	กลุ่มอายุ (ปี)		
		20-30	31-40	40 ขึ้นไป
23	วารสารคำพุทธศาสนา	4.50	3.80	4.00
24	หนังสือนวนิยายอิงศาสนา เช่น เริงผาหิมพานต์ ลีลาวดี	3.50	4.00	3.80
	ค่าเฉลี่ยรวม	3.91	4.06	3.96
	<u>หนังสือทั่วไปที่ต้องการอ่าน</u>			
25	หนังสือที่ให้ความรู้ทั่วไป ให้เกร็ดความรู้สั้น ๆ รวมกันในเล่มเดียว เช่น หนังสือความรู้รอบตัว สารานุกรม สารพันปัญหา	4.25	4.20	4.00
26	หนังสือที่อธิบายถึงการสร้างความเจริญแก่ชีวิต โดยการใช้ความสามารถของตนเอง วิธีปรับปรุง ตัว และการเสริมสร้างบุคลิกภาพ เช่น หนังสือที่ อธิบายถึงวิธีชนะทุกข์ สร้างสุข การกำจัด เบียดเบียน วิธีจูงใจคนและวิธีครองใจคน	4.25	2.20	4.20
27	หนังสือเกี่ยวกับการทำนาย พยากรณ์ เช่น การทำนายฝัน การทำนายลักษณะ การดูลายมือ	1.75	3.40	2.20
28	หนังสือปรัชญาต่าง ๆ เช่น ปรัชญาตะวันออก	4.00	4.20	3.40
29	หนังสือทางค่านิยมจริยศาสตร์ เช่น การปฏิบัติใน สังคม	4.00	4.20	4.20

ตาราง 21 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	กลุ่มอายุ (ปี)		
		20-30	31-40	40 ขึ้นไป
30	หนังสือเกี่ยวกับจิตวิทยาและการใช้หลักจิตวิทยาให้เป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวัน	4.25	3.80	4.20
31	หนังสือเกี่ยวกับสังคมวิทยา จิตวิทยาสังคม และสภาพสังคม	3.75	3.20	3.80
32	หนังสือเกี่ยวกับกฎหมายอาญา กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่ควรรู้	3.50	3.60	3.20
33	หนังสือเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ และประวัติรัฐธรรมนูญ	3.25	3.60	3.60
34	หนังสือที่ให้ความรู้เกี่ยวกับการศึกษา การเรียนการสอน หลักสูตรในโรงเรียน วิทยาลัย และมหาวิทยาลัย	3.82	3.75	3.60
35	หนังสือที่ให้ความรู้เกี่ยวกับการศึกษาผู้ใหญ่ เช่น การศึกษาค้นคว้าตนเองสำหรับผู้ใหญ่ โรงเรียนผู้ใหญ่	3.73	3.25	3.20
36	หนังสือเกี่ยวกับขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรม	4.18	4.50	4.40
37	หนังสือเกี่ยวกับหลักภาษา ได้แก่ พจนานุกรมไทย วยากรณ์อังกฤษ บาลีมหาวยากรณ์ สันสกฤตวยากรณ์ แบบเรียนภาษาอังกฤษด้วยตนเอง เป็นต้น	4.36	4.00	4.00
38	หนังสือเกี่ยวกับการแพทย์ การพยาบาลและสุขภาพ เช่น การป้องกันโรค การใช้ยา รักษาโรค สุขวิทยาส่วนบุคคล	4.18	3.75	4.00

ตาราง 21 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	กลุ่มอายุ (ปี)		
		20-30	31-40	40 ขึ้นไป
39	หนังสือที่มีเรื่องราวเกี่ยวกับศิลปะ ศิลปะประจำชาติ และศิลปะแขนงต่าง ๆ	3.82	3.25	3.80
40	หนังสือทางงานเกษตรกรรม เช่น การเพาะปลูก การเลี้ยงสัตว์	3.64	2.75	4.40
41	หนังสือวรรณกรรมไทยประเภทร้อยกรอง เช่น นิราศของสุนทรภู่ เลือโคคำฉันท์	3.64	3.25	3.60
42	หนังสือวรรณกรรมไทยประเภทร้อยแก้ว เช่น สั้นสั้นกิน ละครแห่งชีวิต	3.73	3.00	4.00
43	หนังสือเกี่ยวกับชื่อสถานที่ ประวัติของสถานที่ต่าง ๆ และภูมิศาสตร์ของประเทศต่าง ๆ	3.82	3.75	4.00
44	หนังสือชีวประวัติบุคคลสำคัญ เช่น กษัตริย์และประมุขของประเทศ บุคคลสำคัญของโลก เป็นต้น	4.09	4.00	4.40
45	หนังสือเกี่ยวกับประวัติศาสตร์และอารยธรรมของประเทศต่าง ๆ	4.09	4.25	4.20
	ค่าเฉลี่ยรวม	3.81	3.61	3.83
	<u>ความคาดหวังด้านหนังสือและเอกสาร</u>			
1	ห้องสมุดควรมีหนังสือ เกี่ยวกับศาสนาทุกประเภท และหนังสือที่ไม่ขัดต่อพระธรรมวินัย	4.73	4.79	4.40

ตาราง 21 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	กลุ่มอายุ (ปี)		
		20-30	31-40	40 ขึ้นไป
2	หนังสือทางคานพระพุทธรูปศาสนาควร เน้นหนักทางคาน การเรียนการสอนพระปริยัติธรรม	4.27	4.04	4.10
3	ห้องสมุดวัดควรมีหนังสือที่เป็นหลักทางพุทธศาสนา เช่น พระไตรปิฎก มังคลัตถปิฎก สังคีติกถา ปฐมสมโพธิกถา ฯลฯ ครบทุกเรื่อง	4.45	4.51	4.60
4	นอกจากหนังสือทางศาสนาแล้ว ห้องสมุดวัดควรมี หนังสือสาขาวิชาอื่น ๆ ด้วย	4.18	4.04	4.10
5	หนังสือตามข้อ 4 ควรมีเป็นเรื่องที่ให้ความรู้อย่าง กว้าง ๆ ทั่ว ๆ ไป ที่มีใช้หลักวิชาการที่ลึกซึ้ง	4.18	3.54	3.80
6	ห้องสมุดวัดควรมีหนังสือทางบันเทิงคดีด้วย	3.27	3.29	2.20
7	ห้องสมุดวัดควรมีจัดหาหนังสือที่ใหม่ ทันสมัย มาเพิ่มตลอดเวลา	3.91	4.54	4.20
8	ห้องสมุดวัดควรมีจัดหาหนังสือที่ได้รับรางวัลดี เข้าไว้ในห้องสมุดด้วย	3.64	3.79	4.40
9	ห้องสมุดวัดควรมีเป็นแหล่งรวบรวมหนังสืองานศพด้วย โดยเฉพาะหนังสืองานศพของวัดนั้น ๆ	3.73	3.28	3.65
10	หนังสือในห้องสมุดวัดควรมีจัดหมวดหมู่ เพื่อสะดวก ในการค้นคว้า	4.64	4.78	5.00
11	ห้องสมุดวัดควรมีวารสารทางศาสนาทุกฉบับ	3.82	4.04	4.40

ตาราง 21 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	กลุ่มอายุ (ปี)		
		20-30	31-40	40 ขึ้นไป
12	นอกจากจะมีวารสารทางศาสนา ก็ควรมีวารสารทางวิชาการอื่น ๆ บ้าง เช่น วารสารการศึกษา วารสารการเกษตร	4.09	3.50	4.00
13	ห้องสมุดควรมีหนังสือพิมพ์รายวันด้วย	4.09	4.29	4.45
14	ท่านต้องการให้มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในการซื้อหนังสือเข้าห้องสมุดด้วย	3.91	3.79	3.85
15	ห้องสมุดควรมีการตัดข่าวหรือภาพที่สำคัญรวบรวมไว้	3.82	3.00	3.85
16	สภาพหนังสือในห้องสมุด ควรอยู่สภาพดี มีการซ่อมแซมหนังสือที่ชำรุดอยู่เสมอ	4.54	4.78	4.60
	ค่าเฉลี่ยรวม	4.08	4.00	4.10
<u>ความคาดหวังกับอนาคต</u>				
1	ตู้และชั้นหนังสือในห้องสมุดควรมีเป็นแบบชั้นเปิด คือสามารถที่จะหยิบอ่านได้เองตามความต้องการ	4.09	3.85	4.20
2	ควรมีชั้นวางนิตยสาร วารสารฉบับใหม่ และที่เก็บรวบรวมนิตยสาร วารสารฉบับเก่าด้วย	4.09	4.35	4.00
3	ควรมีที่วางหนังสือพิมพ์ไว้โดยเฉพาะ และมีชั้นเก็บหนังสือพิมพ์ฉบับเก่าด้วย	4.09	4.10	4.40
4	ควรมีโต๊ะเก้าอี้ สำหรับนั่งอ่านในห้องสมุดด้วย	4.45	4.60	4.80

ตาราง 21 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	กลุ่มอายุ (ปี)		
		20-30	31-40	40 ขึ้นไป
5	ควรมีแผนป้ายสำหรับนักศึกษาใหม่ ๆ หรือเกร็ดความรู้ หรือแนะนำหนังสือที่น่าสนใจและหนังสือใหม่ด้วย	3.64	3.85	3.80
	ค่าเฉลี่ยรวม	4.07	4.15	4.24
1	<u>ความคาดหวังด้านการให้บริการของห้องสมุด</u> ห้องสมุดควรติดป้าย อธิบายการใช้ห้องสมุดให้ชัดเจน	4.14	4.25	4.30
2	ชั้นหนังสือทุกชั้น ควรมีป้ายบอกหมวดหมู่ติดไว้ และเห็นได้ชัดเจน	4.22	4.75	4.70
3	ห้องสมุดควรมีบริการตอบคำถามและช่วยค้นคว้า	3.60	4.00	4.40
4	ควรที่จะจัดบริการแนะแนวการอ่าน การใช้ห้องสมุด และการค้นคว้า	4.03	4.00	4.50
5	สามารถยืมหนังสือออกไปอ่านนอกห้องสมุดได้	3.69	4.50	4.40
6	ควรมีบริการยืมระหว่างห้องสมุดด้วย	3.50	4.25	3.20
7	ห้องสมุดควรเฝ้าเลมวารสารลงเวลาเก็บไว้บริการ	3.59	3.75	4.00
8	ห้องสมุดควรทำบัตรรายการให้กับหนังสือทุกเล่มที่มีอยู่ในห้องสมุด	4.04	4.75	4.50
9	ห้องสมุดควรมีประชาสัมพันธ์ ถึงข่าวสารความเคลื่อนไหวของห้องสมุดให้ทราบอยู่เสมอ	3.77	4.25	4.50

ตาราง 21 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	กลุ่มอายุ (ปี)		
		20-30	31-40	40 ขึ้นไป
10	ห้องสมุดควรเปิดบริการทุกวัน	4.13	4.00	4.00
11	ระยะเวลาในการยืมหนังสือ ไม่ควรต่ำกว่า 5 - 7 วัน	4.04	5.00	4.90
	ค่าเฉลี่ยรวม	3.89	4.32	4.31
1	<u>ความคาดหวังจากบรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุด</u> พระที่เป็นบรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุดควรมีความกระตือรือร้นในการให้บริการผู้ใช้ห้องสมุด	4.55	4.19	4.45
2	พระที่เป็นบรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุดควรเป็นผู้รักการอ่านและรู้เรื่องราวของหนังสือดี	4.63	4.44	4.65
3	พระที่เป็นบรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุด ควรเป็นผู้ที่สามารถให้คำแนะนำแก่ผู้ขอคำแนะนำด้านหนังสือและแหล่งค้นคว้าต่าง ๆ ได้	4.64	4.19	4.75
4	ผู้ที่จะเป็นบรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุด ควรเป็นผู้ที่มีความรู้ทางด้านบรรณารักษศาสตร์	4.36	4.44	4.45
5	บรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุด ควรได้รับการเพิ่มพูนความรู้โดยการเข้ารับการอบรมทางบรรณารักษศาสตร์อยู่เสมอตามเวลาอันควร	4.27	4.40	4.65
6	ห้องสมุดควรมีที่ยังไม่มีบรรณารักษ์ ควรส่งพระเข้ามาอบรมความรู้ทางด้านบรรณารักษศาสตร์	4.55	4.40	4.45

ตาราง 21 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	กลุ่มอายุ (ปี)		
		20-30	31-40	40 ขึ้นไป
7	พระที่จะมาอบรมเป็นบรรณารักษ์ ควรเป็นพระผู้ แนวโน้มนะวชนาน	3.81	3.94	4.25
8	จำนวนบรรณารักษ์หรือผู้ช่วยห้องสมุดควั้ ควรมี อย่างน้อยอย่างละ 1 คน	3.55	3.69	4.65
	ค่าเฉลี่ยรวม	4.30	4.21	4.54
	<u>ความคึกหวังด้านอาคารสถานที่</u>			
1	สถานที่ตั้งหรืออาคารห้องสมุดควั้ ควรตั้งอยู่ในที่ ๆ ไม่เหมาะสม เป็นศูนย์กลางของวัด	4.35	4.75	4.74
2	พื้นที่ที่เป็นห้องสมุด ควรมีความกว้างขวางพอเพียง	4.54	4.50	4.74
3	ห้องสมุดควั้ควรมีความสะอาดและความเป็นระเบียบ	4.72	4.75	4.74
4	ห้องสมุดควั้ควรมีอากาศถ่ายเทสะดวก	4.63	4.50	4.74
5	ห้องสมุดควั้ควรมีความสงบ ห่างไกลจากเสียงรบกวน	4.35	4.50	4.74
6	ภายในห้องสมุดควั้ควรมีการจัดและตกแต่งให้สวยงามและ ชวนดู	4.15	4.25	4.36
7	ห้องสมุดควั้ควรมีบริเวณเป็นมุมสำหรับอภิปรายหรือ ถกเถียงกันได้	3.17	2.50	3.54
	ค่าเฉลี่ยรวม	4.27	4.25	4.51

จากตาราง 21 แสดงว่าพระที่ทำหน้าที่บรรพารักษ์หรือผู้ดูแลห้องสมุดวัดทุกกลุ่มอายุ ในวัดประเภทที่มีการสอนพระปริยัติธรรมและบิณฑังสมุดวัด มีความคิดเห็น ความต้องการและความคาดหวังต่อห้องสมุดวัดในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะอยู่ในระดับ มาก และมากที่สุด เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านและแต่ละกลุ่มอายุ ปรากฏว่า

ในด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับห้องสมุดวัด

พระที่ทำหน้าที่บรรพารักษ์หรือผู้ดูแลห้องสมุดวัด กลุ่มอายุ 20 - 30 ปี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับห้องสมุดวัดระดับสูงสุดคือ

- ห้องสมุดวัดมีคุณประโยชน์ต่อพระภิกษุสามเณรเป็นอย่างมาก สำหรับศึกษาค้นคว้า เพื่อเผยแพร่วรรณคดีและสืบศาสนา (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดคือ 4.73)

พระที่ทำหน้าที่บรรพารักษ์หรือผู้ดูแลห้องสมุดวัดกลุ่มอายุ 31 - 40 ปี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับห้องสมุดวัดระดับสูงสุดคือ

- วัดทุกวัดมีห้องสมุดวัด เพื่อใช้เป็นสถานที่เก็บรวบรวมคัมภีร์พระไตรปิฎกและหนังสือต่าง ๆ อันเกี่ยวกับศาสนา และ

- การดำเนินการห้องสมุดวัด ควรจะได้รับการสนับสนุนจากวัดและกรมศาสนา เป็นอย่างยิ่ง (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด คือ 5.00 ทั้งสองข้อ)

พระที่ทำหน้าที่บรรพารักษ์หรือผู้ดูแลห้องสมุดวัด กลุ่มอายุ 40 ปีขึ้นไปมีความคิดเห็นเกี่ยวกับห้องสมุดวัดระดับสูงสุดคือ

- ห้องสมุดวัดมีประโยชน์ต่อพระภิกษุสามเณรในการศึกษาทั้งทางโลกและทางธรรม

- ห้องสมุดวัดจะช่วยให้พระภิกษุสามเณรสามารถปรับปรุงตนให้มีความรู้กว้างขวางและทันสมัยอยู่เสมอ

- ห้องสมุดวัดจะช่วยให้พระภิกษุสามเณรมีความรู้ทันต่อเหตุการณ์และสามารถใช้ความรู้นี้ประยุกต์หลักการหรือคำสอนทางศาสนา เผยแพร่แก่ประชาชนได้เป็นอย่างดี

- การจัดตั้งห้องสมุดวัด จะก่อให้เกิดประโยชน์เอนกประการต่อการศึกษาคู่มากับการลงทุน (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด คือ 5.00 ทั้งสี่ข้อ)

ในด้านความต้องการอ่านหนังสือศาสนา

พระที่ทำหน้าที่บรรพารักษ์หรือผู้ดูแลห้องสมุดวัดกลุ่มอายุ 31 - 40 ปี และกลุ่มอายุ 20 - 30 ปี มีความต้องการอ่านสูงสุด คือ

- หนังสือประวัติพุทธศาสนา ประวัติพระสงฆ์ และพุทธสาวก (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด คือ 5.00 และ 4.73)

พระที่ทำหน้าที่บรรพารักษ์หรือผู้ดูแลห้องสมุดวัด กลุ่มอายุ 40 ปีขึ้นไป มีความต้องการอ่านสูงสุด คือ

- หนังสือประวัติพุทธศาสนา ประวัติพระสงฆ์ และพุทธสาวก
- หนังสือคัมภีร์ทางศาสนา เช่น พระไตรปิฎก พระวินัยปิฎก พระสุตตันตปิฎก

พระอภิธรรมปิฎก

- หนังสือพิธีทางศาสนา ศาสนพิธี หนังสือสวดมนต์
- หนังสือเกี่ยวกับวิปัสสนาธุระ
- หนังสือแบบเรียนธรรมะชั้นต่าง ๆ เช่น หนังสือนวโกวาท หนังสือคู่มือ

นักธรรมบาลีชั้นต่าง ๆ เฉลี่ยธรรมะสนามหลวง หนังสือแปลบาลี (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด คือ 4.40 ทั้งห้าข้อ)

ในด้านความคาดหวังด้านหนังสือและเอกสาร

พระที่ทำหน้าที่บรรพารักษ์หรือผู้ดูแลห้องสมุดวัดกลุ่มอายุ 31 - 40 ปี และกลุ่มอายุ 20 - 30 ปี มีความคาดหวังสูงสุด คือ

- ห้องสมุดวัดควรมีหนังสือเกี่ยวกับศาสนาทุกประเภทและหนังสือไม่จัดต่อพระธรรมวินัย (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด คือ 4.79 และ 4.73 ตามลำดับ)

พระที่ทำหน้าที่บรรพารักษ์หรือผู้ดูแลห้องสมุดวัดกลุ่มอายุ 40 ปีขึ้นไป มีความคาดหวังสูงสุดคือ

- หนังสือในห้องสมุดควรจัดหมวดหมู่ เพื่อสะดวกในการค้นคว้า (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด คือ 5.00)

ในก้นความคาคหวังก้นภักดิ์

พระที่ท่าหน้าทีบรรณารักษ์หรือผู้ดูแลห้องสมุดวัย กลุ่มอายุ 40 ปีขึ้นไป กลุ่มอายุ 31 - 40 ปี และกลุ่มอายุ 20 - 30 ปี มีความคาคหวังสูงสุดคือ

- ควรมีโต๊ะเก้าอี้ สำหรับนั่งอ่านในห้องสมุดวัย (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด คือ 4.80, 4.60 และระดับมากที่สุดคือ 4.45 ตามลำดับ)

ในก้นการให้บริการของห้องสมุดวัย

พระที่ท่าหน้าทีบรรณารักษ์หรือผู้ดูแลห้องสมุดวัย กลุ่มอายุ 20 - 30 ปี มีความคาคหวังสูงสุด คือ

- ห้องสมุดวัยควรเปิดบริการทุกวัน (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด คือ 4.18)

พระที่ท่าหน้าทีบรรณารักษ์หรือผู้ดูแลห้องสมุดวัย กลุ่มอายุ 31 - 40 ปี และมีความคาคหวังสูงสุดคือ

- ระยะเวลาในการยืมหนังสือ ไม่ควรต่ำกว่า 5 - 7 วัน (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด คือ 5.00 และ 4.90 ตามลำดับ)

ในก้นความคาคหวังก้นบรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุดวัย

พระที่ท่าหน้าทีบรรณารักษ์หรือผู้ดูแลห้องสมุดวัยกลุ่มอายุ 40 ปีขึ้นไป และกลุ่มอายุ 20 - 30 ปี มีความคาคหวังสูงสุด คือ

- พระที่เป็นบรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุด ควรเป็นผู้ที่สามารถให้คำแนะนำแก่ผู้ขอคำแนะนำก้นหนังสือและแหล่งก้นควาต่าง ๆ ได้ (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด คือ 4.75 และ 4.64 ตามลำดับ)

พระที่ท่าหน้าทีบรรณารักษ์หรือผู้ดูแลห้องสมุดวัยกลุ่มอายุ 31 - 40 ปี มีความคาคหวังสูงสุด คือ

- พระที่เป็นบรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุดควรเป็นผู้รักการอ่านและรู้เรื่องราวของหนังสือ

- ผู้ที่จะ เป็นบรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุด ควรเป็นผู้ที่มีความรู้ทางก้นบรรณารักษศาสตร์ (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด คือ 4.44 ทั้งสองข้อ)

ในด้านความคาดหวังด้านอาคารสถานที่

พระที่ทำหน้าที่บรรณรักษ์หรือดูแลห้องสมุดวัด กลุ่มอายุ 20 – 30 ปี มีความคาดหวังสูงสุด คือ

- ห้องสมุดวัดควรมีความสะอาดและความเป็นระเบียบ (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด คือ 4.72)

พระที่ทำหน้าที่บรรณรักษ์หรือดูแลห้องสมุดวัด กลุ่มอายุ 31 – 40 ปี มีความคาดหวังสูงสุด คือ

- สถานที่ตั้งหรืออาคารห้องสมุดวัด ควรตั้งอยู่ในที่ ๆ ไปมาสะดวก เป็นศูนย์กลางของวัด
- ห้องสมุดวัดควรมีความสะอาดและความเป็นระเบียบ (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด คือ 4.75 ทั้งสองข้อ)

พระที่ทำหน้าที่บรรณรักษ์หรือดูแลห้องสมุดวัด กลุ่มอายุ 40 ปีขึ้นไป มีความคาดหวังสูงสุด คือ

- สถานที่ตั้งหรืออาคารห้องสมุดวัด ควรตั้งอยู่ในที่ ๆ ไปมาสะดวก เป็นศูนย์กลางของวัด
- พื้นที่ที่เป็นห้องสมุด ควรมีความกว้างขวางพอเพียง
- ห้องสมุดวัดควรมีความสะอาดและความเป็นระเบียบ
- ห้องสมุดวัดควรมีอากาศถ่ายเทสะดวก
- ห้องสมุดวัดควรมีความสงบ ห่างไกลจากเสียงรบกวน (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด คือ 4.75 ทั้งห้าข้อ)

เมื่อพิจารณาโดยสรุปจะ เห็นได้ว่าพระที่ทำหน้าที่บรรณรักษ์กลุ่มอายุ 40 ปีขึ้นไป มีความต้องการและความคาดหวัง เกี่ยวกับห้องสมุดวัดในด้านต่าง ๆ โดยส่วนรวมสูงกว่าพระที่ทำหน้าที่บรรณรักษ์กลุ่มอายุน้อยกว่า

2.2 วัดประเภทที่มีการสอนพระปริยัติธรรมแต่ไม่มีห้องสมุดวัด

2.2.1 พระที่สอนพระปริยัติธรรมที่มีอายุต่างกัน ในวัดประเภทที่มีการสอนพระปริยัติธรรมแต่ไม่มีห้องสมุดวัด

ตาราง 22 ค่าเฉลี่ยความต้องการและความคาดหวังที่มีต่อห้องสมุดวัดของพระที่สอนพระปริยัติธรรมที่มีอายุต่างกัน ในวัดประเภทที่มีการสอนพระปริยัติธรรมแต่ไม่มีห้องสมุดวัด

ข้อ	รายการ	กลุ่มอายุ (ปี)		
		20-30	31-40	40 ขึ้นไป
1	<u>ความคิดเพิ่มเติมเกี่ยวกับห้องสมุดวัด</u> วัดทุกวัดมีห้องสมุดวัดเพื่อใช้เป็นสถานที่เก็บรวบรวมคัมภีร์พระไตรปิฎกและหนังสือต่าง ๆ อันเกี่ยวกับศาสนา	4.62	4.68	4.80
2	นอกจากหนังสือทางศาสนาแล้ว ห้องสมุดวัดควรมีหนังสือสาขาวิชาอื่น ๆ อีกด้วย	4.31	4.26	4.28
3	ห้องสมุดวัดมีประโยชน์ต่อพระภิกษุสามเณรในการศึกษาทั้งทางโลกและทางธรรม	4.64	4.62	4.61
4	ห้องสมุดวัดมีคุณประโยชน์ต่อพระภิกษุสามเณรเป็นอย่างมาก สำหรับศึกษาค้นคว้าเพื่อเผยแพร่ศาสนาและสืบศาสนา	4.69	4.56	4.75
5	ห้องสมุดวัดจะช่วยให้พระภิกษุสามเณรสามารถปรับปรุงตนใหม่มีความรู้กว้างขวางและทันสมัยอยู่เสมอ	4.54	4.46	4.40

ตาราง 22 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	กลุ่มอายุ (ปี)		
		20-30	31-40	40 ขึ้นไป
6	ห้องสมุดวัดจะช่วยให้พระภิกษุสามเณรมีความรู้ ทันต่อเหตุการณ์และสามารถใช้ความรู้นี้ประยุกต์ หลักการหรือคำสอนทางพุทธศาสนา เผยแพร่แก่ ประชาชนได้เป็นอย่างดี	4.60	4.46	4.52
7	การจัดตั้งห้องสมุดวัด จะก่อให้เกิดประโยชน์ แขนงประการต่อการศาสนา คู่มากับการลงทุน	4.28	4.36	3.91
8	ห้องสมุดวัดควรมีบรรณารักษ์ที่มีความรู้ทาง บรรณารักษ์ เป็นผู้ดูแล คำนึงงาน และให้ บริการ	4.36	4.46	4.42
9	การดำเนินการห้องสมุดวัด ควรจะได้รับการ สนับสนุนจากวัดและกรรมการศาสนาเป็นอย่างดี	4.61	4.52	4.55
	ค่าเฉลี่ยรวม	4.52	4.49	4.53
	<u>หนังสือทางศาสนาที่ต้องการอ่าน</u>			
10	หนังสือประวัติพุทธศาสนา ประวัติพระสงฆ์ และพุทธสาวก	4.31	4.30	4.42
11	หนังสือคัมภีร์ทางศาสนา เช่น พระไตรปิฎก พระวินัยปิฎก พระสุตตันตปิฎก พระอภิธรรมปิฎก	4.43	4.43	4.43
12	หนังสือพิธีทางศาสนา ศาสนพิธี หนังสือสวดมนต์	3.88	3.98	4.13
13	หนังสือเกี่ยวกับวิปัสสนาธุระ	3.68	3.88	3.92

ตาราง 22 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	กลุ่มอายุ (ปี)		
		20-30	31-40	40 ขึ้นไป
14	หนังสือเกี่ยวกับความเชื่อในพุทธศาสนา เช่น นรก สวรรค์ พุทธปรัชญา เรื่องเกี่ยวกับชาติหน้า ปรโลกภ ไตรภูมิพระร่วง เทศน์พระมาลัย	3.55	3.48	3.82
15	หนังสือชาดกต่าง ๆ เช่น เวสสันดรชาดก มิลินทนิมิต	3.73	3.66	3.80
16	พจนานุกรมทางศาสนา	4.16	4.10	4.05
17	หนังสือพุทธศาสนสุภาษิต	3.82	3.62	3.72
18	หนังสือเกี่ยวกับพระพุทธรูป พระเครื่อง ตำนานพระพุทธรูป	2.67	2.88	3.02
19	หนังสือทางพุทธศาสนิกายต่าง ๆ	3.32	3.52	3.54
20	หนังสือที่มีเรื่องราวเกี่ยวกับศาสนาต่าง ๆ หลักคำสอนและพิธีกรรมของศาสนานั้น ๆ	3.94	3.95	3.70
21	หนังสือเกี่ยวกับระเบียบข้อบังคับของพระสงฆ์ พระราชาคณะและสงฆ์	3.87	3.72	3.82
22	หนังสือแบบเรียนธรรมะชั้นต่าง ๆ เช่น หนังสือนวโกวาท หนังสือคู่มือนักธรรมบาลี ชั้นต่าง ๆ เณยธรรมะสนามหลวง หนังสือ แปลบาลี	4.07	4.24	3.20
23	วารสารทางพุทธศาสนา	3.93	3.80	3.83

ตาราง 22 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	กลุ่มอายุ (ปี)		
		20-30	31-40	40 ขึ้นไป
24	หนังสือนวนิยายอิงศาสนา เช่น เซิงเมฆิมพาค์ ลีลาวดี	3.93	3.80	3.83
	ค่าเฉลี่ยรวม	3.79	3.80	3.78
25	หนังสือทั่วไปที่ต้องการอ่าน หนังสือที่ให้ความรู้ทั่วไป ให้เกร็ดความรู้สั้น ๆ รวมกันในเล่มเดียว เช่น หนังสือความรู้รอบตัว สารานุกรม สารพันปัญหา	3.84	3.96	3.77
26	หนังสือที่อธิบายถึงการสร้างความเจริญแก่ชีวิต โดยการใช้ความสามารถของตนเอง วิธีปรับปรุง ตัว และการเสริมสร้างบุคลิกภาพ เช่น หนังสือที่ อธิบายถึงวิธีชนะทุกข์ สร้างสุข การกำจัดมัจฉะ วิธีรุ่งโรจน์และวิธีครองใจคน	4.27	4.22	4.03
27	หนังสือเกี่ยวกับการทำนาย พยากรณ์ เช่น การทำนายฝัน การทำนายลักษณะ การดูลายมือ	1.98	2.41	2.42
28	หนังสือประเภทต่าง ๆ เช่น ประมวลทัศนะนอก	3.77	3.70	3.49
29	หนังสือทางกานจริยศาสตร์ เช่น การปฏิบัติในสังคม	4.02	4.03	3.63
30	หนังสือที่เกี่ยวกับจิตวิทยาและการใช้หลักจิตวิทยาให้ เป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวัน	4.19	4.20	3.91

ตาราง 22 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	กลุ่มอายุ (ปี)		
		20-30	31-40	40 ขึ้นไป
31	หนังสือเกี่ยวกับสังคมวิทยา จิตวิทยา และ สภาพสังคม	4.20	4.14	3.83
32	หนังสือเกี่ยวกับกฎหมายอาญา กฎหมายแพ่งและ พาณิชย์ที่ควรรู้	3.73	3.77	3.58
33	หนังสือเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ และประวัติรัฐธรรมนูญ	3.82	3.55	3.42
34	หนังสือที่ให้ความรู้เกี่ยวกับการศึกษา การเรียน การสอน หลักสูตรในโรงเรียน วิทยาลัย และ มหาวิทยาลัย	4.10	3.94	3.74
35	หนังสือที่ให้ความรู้เกี่ยวกับการศึกษาผู้ใหญ่ เช่น การศึกษาด้วยตนเองสำหรับผู้ใหญ่ โรงเรียนผู้ใหญ่	3.90	3.87	3.42
36	หนังสือเกี่ยวกับขนบธรรมเนียม ประเพณี และ วัฒนธรรม	4.20	4.04	3.97
37	หนังสือเกี่ยวกับหลักภาษา ไต่แก่วายากรณไทย ไวยากรณ์อังกฤษ บาลีมหาไวยากรณ์ สันสกฤต ไวยากรณ์ แบบเรียนภาษาอังกฤษด้วยตนเอง เป็นต้น	3.99	4.32	4.05
38	หนังสือเกี่ยวกับการแพทย์ การพยาบาลและ สุขวิทยา เช่น การป้องกันโรค การใช้ยารักษา โรค สุขวิทยาส่วนบุคคล	4.11	3.80	3.92
39	หนังสือที่มีเรื่องราวเกี่ยวกับศิลปะ ศิลปะประจำ ชาติ และศิลปะแขนงต่าง ๆ	3.64	3.52	3.49

ตาราง 22 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	กลุ่มอายุ (ปี)		
		20-30	31-40	40 ขึ้นไป
40	หนังสือทางงานเกษตรกรรม เช่น การเพาะปลูก การเลี้ยงสัตว์	3.25	3.33	3.06
41	หนังสือวรรณกรรมไทยประเภทร้อยกรอง เช่น นิราศของสุนทรภู่ เสือโคคำฉันท์	3.36	3.26	3.20
42	หนังสือวรรณกรรมไทยประเภทร้อยแก้ว เช่น สำนวนจีน ละครแห่งชาติ	3.54	3.57	3.35
43	หนังสือเกี่ยวกับชื่อสถานที่ ประวัติของสถานที่ต่าง ๆ และภูมิศาสตร์ของประเทศต่าง ๆ	3.81	3.61	3.82
44	หนังสือชีวประวัติบุคคลสำคัญ เช่น ภูมิพิริยและประมุขของประเทศ บุคคลสำคัญของโลก เป็นต้น	3.83	3.71	3.73
45	หนังสือเกี่ยวกับประวัติศาสตร์และอารยธรรมของประเทศต่าง ๆ	3.96	3.78	3.78
	ค่าเฉลี่ยรวม	3.79	3.75	3.60
<u>ความคาดหวังกานหนังสือและเอกสาร</u>				
1	ห้องสมุดควักควรมีหนังสือเกี่ยวกับศาสนาทุกประเภท และหนังสือที่ไม่ขัดต่อพระธรรมวินัย	4.35	4.75	4.42
2	หนังสือทางงานพระพุทธศาสนาควรเน้นหนักทางด้านการเรียนการสอนพระปริยัติธรรม	3.95	4.26	4.14

ตาราง 22 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	กลุ่มอายุ (ปี)		
		20-30	31-40	40 ขึ้นไป
3	ห้องสมุดวัดควรมีหนังสือที่เป็นหลักทางพุทธศาสนา เช่น พระไตรปิฎก บังคลัตถินี สังคีตถก ปฐมสมโพธิกถ ฯลฯ ครบทุกเรื่อง	4.25	4.25	4.38
4	นอกจากหนังสือทางศาสนาแล้ว ห้องสมุดวัดควรมีหนังสือสาขาวิชาอื่น ๆ ด้วย	4.06	4.10	3.70
5	หนังสือตามข้อ 4 ควรเป็นเรื่องที่ให้ความรู้อย่างกว้าง ๆ ทั่ว ๆ ไป ที่มีใช้หลักวิชาการที่ลึกซึ้ง	3.74	4.03	3.60
6	ห้องสมุดวัดควรมีหนังสือทางบันเทิงคดีด้วย	3.25	3.43	2.86
7	ห้องสมุดวัดควรจัดหาหนังสือที่ใหม่ ทันสมัย มาเพิ่มตลอดเวลา	4.26	4.04	3.94
8	ห้องสมุดวัดควรจัดหาหนังสือที่ได้รับรางวัลดีเด่น เข้าไว้ในห้องสมุดด้วย	4.03	3.91	3.88
9	ห้องสมุดวัดควรเป็นแหล่งรวบรวมหนังสืองานศพ ด้วย โดยเฉพาะหนังสืองานศพของวัดนั้น ๆ	3.03	3.46	3.37
10	หนังสือในห้องสมุดวัดควรจัดหมวดหมู่ เพื่อสะดวกในการค้นคว้า	4.46	4.19	4.20
11	ห้องสมุดวัดควรมีวารสารทางศาสนาทุกฉบับ	3.84	3.83	3.72
12	นอกจากจะมีวารสารทางศาสนา ก็ควรมีวารสารทางวิชาการอื่น ๆ บ้าง เช่น วารสารการศึกษา วารสารการเกษตร	3.66	3.65	3.65

ตาราง 22 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	กลุ่มอายุ (ปี)		
		20-30	31-40	40 ขึ้นไป
13	ห้องสมุดวัดการมีหนังสือพิมพ์รายวันทวาย	4.23	4.04	3.86
14	หาหน้ต้องการให้มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในการรื้อหนังสือเข้าห้องสมุดทวาย	3.94	3.84	3.75
15	ห้องสมุดวัดการตัดข่าวหรือภาพที่สำคัญรวบรวมไว้	3.82	3.71	3.55
16	สภาพหนังสือในห้องสมุด ควรอยู่สภาพที่ มีการซ่อมแซมหนังสือที่ชำรุดอยู่เสมอ	4.41	4.13	4.26
	ค่าเฉลี่ยรวม	3.96	3.98	3.84
<u>ความค้ำหวังกำนการู้ภัย</u>				
1	ดูและชั้นหนังสือในห้องสมุดวัด การเป็นแบบสั้นเปิดคือสามารถที่จะหยิบอ่านได้เองตามความต้องการ	4.08	4.00	3.98
2	การจะมีชั้นวางนิตยสาร วารสารฉบับใหม่ และที่เก็บรวบรวมนิตยสาร วารสารฉบับเก่าทวาย	4.21	4.02	3.98
3	ควรมีที่วางหนังสือพิมพ์ไว้โดยเฉพาะ และมีชั้นเก็บหนังสือพิมพ์ฉบับเก่าทวาย	4.13	4.20	3.94
4	ควรมีโต๊ะเก้าอี้ สำหรับนั่งอ่านในห้องสมุดทวาย	4.51	4.42	4.38
5	ควรมีแผนป้ายสำหรับติดข่าวใหม่ ๆ หรือเกร็ดความรู้ หรือแนะนำหนังสือที่น่าสนใจ และหนังสือใหม่ทวาย	4.19	4.02	3.95
	ค่าเฉลี่ยรวม	4.22	4.13	4.05

ตาราง 22 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	กลุ่มอายุ (ปี)		
		20-30	31-40	40 ปีขึ้นไป
1	ความคาดหวังด้านการให้บริการของห้องสมุดวัด ห้องสมุดควรติดป้าย อธิบายการใช้ห้องสมุดให้ ชัดเจน	4.40	4.45	4.26
2	ชั้นหนังสือทุกชั้น ควรมีป้ายบอกหมวดหมู่ติดไว้ และเห็นได้ชัดเจน	4.51	4.52	4.46
3	ห้องสมุดควรมีบริการตอบคำถามและช่วยคนคว้า	4.03	4.27	3.95
4	ควรที่จะจัดบริการแนะนำการอ่าน การใช้ห้องสมุด และการค้นคว้า	4.07	2.74	3.89
5	สามารถยืมหนังสือออกไปอ่านนอกห้องสมุดได้	4.12	4.11	3.77
6	ควรมีบริการยืมระหว่างห้องสมุดด้วย	3.97	4.24	3.78
7	ห้องสมุดควรเก็บเล่มวารสารลงเวลาเก็บไว้บริการ	3.88	3.97	3.80
8	ห้องสมุดควรทำบัตรรายการให้กับหนังสือทุกเล่มที่มีอยู่ ในห้องสมุด	4.40	4.37	4.25
9	ห้องสมุดควรมีประชาสัมพันธ์ถึงข่าวสารความ เคลื่อนไหวของห้องสมุดให้ทราบอยู่เสมอ	4.17	4.33	4.05
10	ห้องสมุดควรเปิดบริการทุกวัน	4.08	4.29	4.11
11	ระยะเวลาในการยืมหนังสือไม่ควรต่ำกว่า 5-7 วัน	4.19	4.24	3.91
	ค่าเฉลี่ยรวม	4.17	4.14	4.02

ข้อ	รายการ	กลุ่มอายุ (ปี)		
		20-30	31-40	40 ขึ้นไป
1	<u>ความคาดหวังด้านบรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุด</u> พระที่เป็นบรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุดควรมี ความกระตือรือร้นในการให้บริการผู้ใช้ห้องสมุด	4.53	4.56	4.36
2	พระที่เป็นบรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุดควร เป็น ผู้รักการอ่านและรู้เรื่องราวของหนังสือดี	4.57	4.54	4.45
3	พระที่เป็นบรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุด ควร เป็นผู้ที่สามารถให้คำแนะนำแก่ผู้ขอคำแนะนำด้าน หนังสือและแหล่งค้นคว้าต่าง ๆ ได้	4.55	4.60	4.39
4	ผู้ที่จะเป็นบรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุด ควร เป็นผู้ที่มีความรู้ทางด้านบรรณารักษศาสตร์	4.46	4.40	4.30
5	บรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุด ควรได้รับ การเพิ่มพูนความรู้โดยการเข้ารับการอบรมทาง บรรณารักษศาสตร์อยู่เสมอตามเวลาอันควร	4.46	4.30	4.44
6	ห้องสมุดวัดที่ยัง ไม่มีบรรณารักษ์ ควรส่งพระเข้า มาอบรมความรู้ทางด้านบรรณารักษศาสตร์	4.41	4.28	4.18
7	พระที่จะมาอบรมเป็นบรรณารักษ์ ควรเป็นพระ ผู้ใฝ่หาใหม่จะยาวนาน	3.82	3.93	4.01
8	จำนวนบรรณารักษ์หรือผู้ช่วยห้องสมุดวัด ควรมี อย่างน้อยอย่างละ 1 คน	4.11	3.86	3.90
ค่าเฉลี่ยรวม		4.36	4.31	4.25

ข้อ	รายการ	กลุ่มอายุ (ปี)		
		20-30	31-40	40 ขึ้นไป
1	<u>ความคาดหวังด้านอาคารสถานที่</u> สถานที่ตั้งหรืออาคารห้องสมุดวัด ควรตั้งอยู่ในที่ ๆ ไปมาสะดวก เป็นศูนย์กลางของวัด	4.62	4.43	4.48
2	พื้นที่ที่เป็นห้องสมุด ควรมีความกว้างขวางพอเพียง	4.51	4.26	4.17
3	ห้องสมุดวัดควรมีความสะอาดและความเป็นระเบียบ	4.64	4.36	4.49
4	ห้องสมุดวัดควรมีอากาศถ่ายเทสะดวก	4.63	4.50	4.51
5	ห้องสมุดวัดควรมีความสงบ ห่างไกลจากเสียงรบกวน	4.53	4.56	4.43
6	ภายในห้องสมุดวัดควรจัดและตกแต่งให้สวยงามและ ชวนดู	3.91	4.23	4.09
7	ห้องสมุดวัดควรมีบริเวณเป็นมุมสำหรับอภิปรายหรือ ถกเถียงกันได้	3.59	3.89	3.65
	ค่าเฉลี่ยรวม	4.35	4.32	4.26

จากตาราง 22 แสดงว่า พระที่สอนพระปริยัติธรรมทุกกลุ่มอายุในวัดประเภทที่มีการสอนพระปริยัติธรรมแต่ไม่มีห้องสมุดวัด มีความคิดเห็น ความต้องการ และความคาดหวังต่อห้องสมุดในท่านต่าง ๆ โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมากและมากที่สุด เมื่อพิจารณาในแต่ละท่านและแต่ละสถานภาพ ปรากฏว่า

ในท่านความคิดเห็นเกี่ยวกับห้องสมุดวัด

พระที่สอนพระปริยัติธรรมกลุ่มอายุ 40 ปีขึ้นไป และกลุ่มอายุ 31 - 40 ปี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับห้องสมุดวัดระดับสูงสุด คือ

- วัดทุกวัดมีห้องสมุดวัดเพื่อใช้เป็นสถานที่เก็บรวบรวมคัมภีร์พระไตรปิฎกและหนังสือต่าง ๆ อันเกี่ยวกับศาสนา (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดคือ 4.80 และ 4.68 ตามลำดับ)

พระที่สอนพระปริยัติธรรมกลุ่มอายุ 20 – 30 ปี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับห้องสมุดวัดระดับสูงสุด คือ

– ห้องสมุดวัดมีคุณภาพประโยชน์ต่อพระภิกษุสามเณรเป็นอย่างมาก สำหรับศึกษาค้นคว้าเพื่อเผยแพร่นิกายศาสนาและสืบศาสนา (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด คือ 4.69)

ในด้านความต้องการอ่านหนังสือทางศาสนา

พระที่สอนพระปริยัติธรรมทุกกลุ่มอายุมีความต้องการอ่านสูงสุด คือ

– หนังสือคัมภีร์ทางศาสนา เช่น พระไตรปิฎก พระวินัยปิฎก พระสุตตันตปิฎก พระอภิธรรมปิฎก (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก คือ 4.43)

ในด้านความต้องการอ่านหนังสือทั่วไป

พระที่สอนพระปริยัติธรรมกลุ่มอายุ 20 – 30 ปี มีความต้องการอ่านสูงสุด คือ

– หนังสือที่อธิบายถึงการสร้างความเจริญแก่ชีวิต โดยการใช้ความสามารถของตนเอง วิธีปรับปรุงตัว และการเสริมสร้างบุคลิกภาพ เช่น หนังสือที่อธิบายถึงวิธีชนะทุกข์ สร้างสุข การกำจัดปณิธิ วิธีจงใจคนและวิธีครองใจคน (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก คือ 4.27)

พระที่สอนพระปริยัติธรรมกลุ่มอายุ 31 – 40 ปี และกลุ่มอายุ 40 ปีขึ้นไป มีความต้องการอ่านสูงสุด คือ

– หนังสือเกี่ยวกับหลักภาษา ได้แก่ พจนานุกรมไทย พจนานุกรมอังกฤษ บาลีมหาพจนานุกรม สันสกฤตพจนานุกรม แบบเรียนภาษาอังกฤษด้วยตนเอง เป็นต้น (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก คือ 4.32 และ 4.05 ตามลำดับ)

ในด้านความคาดหวังด้านหนังสือและเอกสาร

พระที่สอนพระปริยัติธรรมกลุ่มอายุ 20 – 30 ปี มีความคาดหวังสูงสุด คือ

– สภาพหนังสือในห้องสมุด ควรอยู่สภาพดี มีการซ่อมแซมหนังสือที่ชำรุดอยู่เสมอ (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก คือ 4.41)

พระที่สอนพระปริยัติธรรมกลุ่มอายุ 31 – 40 ปี และกลุ่มอายุ 40 ปีขึ้นไป มีความคาดหวังสูงสุด คือ

- ห้องสมุดวัดควรมีหนังสือ เกี่ยวกับศาสนาทุกประเภทและหนังสือที่ไม่ขัดต่อพระธรรมวินัย (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด คือ 4.75 และระดับมาก คือ 4.42 ตามลำดับ)

ในด้านความคาดหวังด้านครูนัก

พระที่สอนพระปริยัติธรรมกลุ่มอายุ 20 - 30 ปี กลุ่มอายุ 31 - 40 ปี และกลุ่มอายุ 40 ปีขึ้นไป มีความคาดหวังสูงสุด คือ

- ควรมีโต๊ะเก้าอี้ สำหรับนั่งอ่านในห้องสมุดด้วย (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดคือ 4.51 ระดับมาก 4.42 และ 4.38 ตามลำดับ)

ในด้านความคาดหวังด้านการให้บริการของห้องสมุด

พระที่สอนพระปริยัติธรรมกลุ่มอายุ 31 - 40 ปี กลุ่มอายุ 20 - 30 ปี และกลุ่มอายุ 40 ปีขึ้นไป มีความคาดหวังสูงสุด คือ

- ชั้นหนังสือทุกชั้น ควรมีป้ายบอกหมวดหมู่ติดไว้ และเห็นได้ชัดเจน (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด คือ 4.52 และ 4.51 และระดับมาก คือ 4.46 ตามลำดับ)

ในด้านความคาดหวังด้านบรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุด

พระที่สอนพระปริยัติธรรมกลุ่มอายุ 20 - 30 ปี และกลุ่มอายุ 40 ปีขึ้นไป มีความคาดหวังสูงสุด คือ

- พระที่เป็นบรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุดควรเป็นผู้รักการอ่านและรู้เรื่องราวของหนังสือดี (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด คือ 4.57 และระดับมาก คือ 4.45 ตามลำดับ)

พระที่สอนพระปริยัติธรรมกลุ่มอายุ 31 - 40 ปี มีความคาดหวังสูงสุด คือ

- พระที่เป็นบรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุด ควรเป็นผู้ที่สามารถให้คำแนะนำแก่ผู้ขอคำแนะนำด้านหนังสือและแหล่งค้นคว้าต่าง ๆ ได้ (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด คือ 4.60)

ในด้านความคาดหวังด้านอาคารสถานที่

พระที่สอนพระปริยัติธรรมกลุ่มอายุ 20 – 30 ปี มีความคาดหวังสูงสุด คือ

– ห้องสมุดวัดควรมีความสะอาดและความเป็นระเบียบ (ค่าเฉลี่ยอยู่ระดับมากที่สุด คือ 4.64)

พระที่สอนพระปริยัติธรรมกลุ่มอายุ 31 – 40 ปี มีความคาดหวังสูงสุด คือ

– ห้องสมุดวัดควรมีความสงบ ห่างไกลจากเสียงรบกวน (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด คือ 4.56)

พระที่สอนพระปริยัติธรรมกลุ่มอายุ 40 ปีขึ้นไป มีความคาดหวังสูงสุด คือ

– ห้องสมุดวัดควรมีอากาศถ่ายเทสะดวก (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด คือ 4.51)

จะเห็นได้ว่าพระที่สอนพระปริยัติธรรม กลุ่มอายุ 20 – 30 ปี มีความต้องการและความคาดหวังโดยส่วนรวมสูงกว่าพระที่สอนพระปริยัติธรรมกลุ่มอายุมากกว่า แต่ทุกกลุ่มมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่า 3.60

2.2.2 พระภิกษุทั่วไปที่มีอายุต่างกันในวัดประเภทที่มีการสอน

พระปริยัติธรรม แต่ไม่มีห้องสมุดวัด

ตาราง 23 ค่าเฉลี่ยความต้องการและความคาดหวังที่มีต่อห้องสมุดวัดของพระภิกษุทั่วไปที่มีอายุต่างกัน ในวัดประเภทที่มีการสอนพระปริยัติธรรมแต่ไม่มีห้องสมุดวัด

ข้อ	รายการ	กลุ่มอายุ (ปี)		
		20-30	31-40	40 ขึ้นไป
1	<u>ความคิดเห็นเกี่ยวกับห้องสมุดวัด</u> วัดทุกวัดมีห้องสมุดวัดเพื่อใช้เป็นสถานที่เก็บรวบรวมคัมภีร์พระไตรปิฎกและหนังสือต่าง ๆ อันเกี่ยวกับศาสนา	4.62	4.59	4.76

ตาราง 23 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	กลุ่มอายุ (ปี)		
		20-30	31-40	40 ขึ้นไป
2	นอกจากหนังสือทางศาสนาแล้ว หอสมุดวัดควรมีหนังสือสาขาวิชาอื่น ๆ อีกด้วย	3.96	4.06	3.92
3	หอสมุดวัดมีประโยชน์ต่อพระภิกษุสามเณรในการศึกษาทั้งทางโลกและทางธรรม	4.46	4.30	4.61
4	หอสมุดวัดมีคุณค่าประโยชน์ต่อพระภิกษุสามเณรเป็นอย่างมาก สำหรับศึกษาค้นคว้าเพื่อเผยแพรศาสนาและสืบศาสนา	4.64	4.66	4.72
5	หอสมุดวัดจะช่วยให้พระภิกษุสามเณรสามารถปรับปรุงตนให้มีความรู้กว้างขวางและทันสมัยอยู่เสมอ	4.35	4.46	4.43
6	หอสมุดวัดจะช่วยให้พระภิกษุสามเณรมีความรู้ทันต่อเหตุการณ์และสามารถใช้ความรู้นี้ประยุกต์หลักการหรือคำสอนทางพุทธศาสนาเผยแพรแก่ประชาชนได้เป็นอย่างดี	4.40	4.46	4.64
7	การจัดตั้งหอสมุดวัด จะก่อให้เกิดประโยชน์เอนกประการต่อการศึกษา คู่ค้ำกับการลงทุน	4.27	4.30	4.26
8	หอสมุดวัดควรมีบรรณารักษ์ที่มีความรู้ทางบรรณารักษ์ เป็นผู้ดูแล คำนึงงาน และให้บริการ	4.14	4.23	4.07

ตาราง 23 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	กลุ่มอายุ (ปี)		
		20-30	31-40	40 ขึ้นไป
9	การดำเนินการห้องสมุดวัด ควรจะได้รับการสนับสนุนจากวัดและกรมการศาสนาเป็นอย่างดี	4.47	4.60	4.40
	ค่าเฉลี่ยรวม	4.37	4.41	4.42
	<u>หนังสือทางศาสนาที่ห้องการอ่าน</u>			
10	หนังสือประวัติพุทธศาสนา ประวัติพระสงฆ์ และพุทธสาวก	4.37	4.50	4.53
11	หนังสือคัมภีร์ทางศาสนา เช่น พระไตรปิฎก พระวินัยปิฎก พระสุตตันตปิฎก พระอภิธรรมปิฎก	4.39	4.45	4.64
12	หนังสือพิธีทางศาสนา ศาสนพิธี หนังสือสวดมนต์	4.04	4.10	4.18
13	หนังสือเกี่ยวกับวิปัสสนาธุระ	3.78	3.84	4.04
14	หนังสือเกี่ยวกับความเชื่อในพุทธศาสนา เช่น นรก สวรรค์ พุทธปรัชญา เรื่องเกี่ยวกับชาติหน้า ปรโลกภพ ไตรภูมิพระร่วง เทพพระมาลัย	3.63	3.68	3.75
15	หนังสือชาดกต่าง ๆ เช่น เวสสันดรชาดก มัลลิกาชาดก	3.73	3.67	3.80
16	พจนานุกรมทางศาสนา	4.07	4.07	4.01
17	หนังสือพุทธศาสนสุภาษิต	3.80	3.88	3.83
18	หนังสือเกี่ยวกับพระพุทธรูป พระเครื่อง ตำนาน พระพุทธรูป	2.31	2.95	3.38
19	หนังสือทางพุทธศาสนานิกายต่าง ๆ	3.58	3.46	3.58

ตาราง 23 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	กลุ่มอายุ (ปี)		
		20-30	31-40	40 ขึ้นไป
20	หนังสือที่มีเรื่องราวเกี่ยวกับศาสนาต่าง ๆ			
	หลักคำสอนและพิธีกรรมของศาสนานั้น ๆ	3.79	3.68	3.79
21	หนังสือเกี่ยวกับระเบียบข้อบังคับของพระสงฆ์			
	พระราชบัญญัติคณะสงฆ์	4.00	3.98	4.15
22	หนังสือแบบเรียนธรรมะชั้นต่าง ๆ เช่น หนังสือ			
	นวโกวาท หนังสือคู่มือนักธรรมบาลีชั้นต่าง ๆ			
	เจดยธรรมะสนามหลวง หนังสือแปลบาลี	4.08	4.25	4.25
23	วารสารกานพุทธศาสนา	3.78	3.86	3.78
24	หนังสือนวนิยายอิงศาสนา เช่น เจิงเมหิปปาณต์			
	ลีลาวที	0.30	3.27	3.22
	ค่าเฉลี่ยรวม	3.58	3.84	3.93
25	<u>หนังสือทั่วไปที่ต้องการอ่าน</u>			
	หนังสือที่ให้ความรู้ทั่วไป ให้เกร็ดความรู้สั้น ๆ			
	รวมกันในเล่มเดียว เช่น หนังสือความรู้รอบตัว			
	สารานุกรม สารพันปัญหา	3.72	3.78	3.62

ตาราง 23 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	กลุ่มอายุ (ปี)		
		20-30	31-40	40 ขึ้นไป
26	หนังสือที่อธิบายถึงการสร้างความเจริญแก่ชีวิต โดยใช้ความสามารถของตนเอง วิธีปรับปรุง ตัว และการเสริมสร้างบุคลิกภาพ เช่น หนังสือ ที่อธิบายถึงวิธีชนะทุกข์ สร้างสุข การกำจัด เบียดเบียน วิธีจูงใจคนและวิธีครองใจคน	3.93	3.98	3.92
27	หนังสือเกี่ยวกับการทำนาย พยากรณ์ เช่น การทำนายฝัน การทำนายลักษณะ การดูลายมือ	2.15	2.18	2.17
28	หนังสือปรัชญาต่าง ๆ เช่น ปรัชญาตะวันออก	3.33	3.20	3.03
29	หนังสือทางกานจริยศาสตร์ เช่น การปฏิบัติในสังคม	3.72	3.66	3.46
30	หนังสือที่เกี่ยวกับจิตวิทยาและการใช้หลักจิตวิทยา ให้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน	3.87	3.78	3.53
31	หนังสือเกี่ยวกับสังคมวิทยา จิตวิทยาสังคม และสภาพสังคม	3.69	3.60	3.49
32	หนังสือเกี่ยวกับกฎหมายอาญา กฎหมายแพ่งและ พาณิชย์ที่ควรรู้	3.38	3.18	3.28
33	หนังสือเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ และประวัติรัฐธรรมนูญ	3.29	3.23	3.24
34	หนังสือที่ให้ความรู้เกี่ยวกับการศึกษา การเรียน การสอน หลักสูตรในโรงเรียน วิทยาลัย และ มหาวิทยาลัย	3.54	3.41	3.39

ตาราง 23 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	กลุ่มอายุ (ปี)		
		20-30	31-40	40 ขึ้นไป
35	หนังสือที่ให้ความรู้เกี่ยวกับการศึกษาผู้ใหญ่ เช่น การศึกษาค้นคว้าตนเองสำหรับผู้ใหญ่ โรงเรียนผู้ใหญ่	3.32	2.55	3.22
36	หนังสือเกี่ยวกับชนบทธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรม	3.86	3.81	3.80
37	หนังสือเกี่ยวกับหลักภาษา ไต่ถาม พวกไวยากรณ์ไทย ไวยากรณ์อังกฤษ บาลีมหาไวยากรณ์ สันสกฤต ไวยากรณ์ แบบเรียนภาษาอังกฤษด้วยตนเอง เป็นต้น	4.02	3.75	3.71
38	หนังสือเกี่ยวกับการแพทย์ การพยาบาลและ สุขวิทยา เช่น การป้องกันโรค การใช้ยารักษาโรค สุขวิทยาส่วนบุคคล	3.70	3.76	3.67
39	หนังสือที่มีเรื่องราวเกี่ยวกับศิลปะ ศิลปะประจำชาติ และศิลปะแขนงต่าง ๆ	3.41	3.38	3.22
40	หนังสือทางด้านเกษตรกรรม เช่น การเพาะปลูก การเลี้ยงสัตว์	2.94	2.89	2.92
41	หนังสือวรรณกรรมไทยประเภทร้อยกรอง เช่น นิราศของสุนทรภู่ เลือกลีลาฉันท	3.06	2.90	2.74
42	หนังสือวรรณกรรมไทยประเภทร้อยแก้ว เช่น สี่แผ่นดิน ละครแห่งชีวิต	3.19	3.12	2.99

ตาราง 23 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	กลุ่มอายุ (ปี)		
		20-30	31-40	40 ขึ้นไป
43	หนังสือเกี่ยวกับชื่อสถานที่ ประวัติของสถานที่ต่าง ๆ และภูมิศาสตร์ของประเทศต่าง ๆ	3.45	3.33	3.57
44	หนังสือชีวประวัติบุคคลสำคัญ เช่น ษัตริย์และประมุขของประเทศ บุคคลสำคัญของโลก เป็นต้น	3.52	3.46	3.72
45	หนังสือเกี่ยวกับประวัติศาสตร์และอารยธรรมของประเทศต่าง ๆ	3.50	3.38	3.57
	ค่าเฉลี่ยรวม	3.46	3.35	3.35
	<u>ความคาดหวังงานหนังสือและเอกสาร</u>			
1	ห้องสมุดควรมีหนังสือเกี่ยวกับศาสนาทุกประเภทที่ไม่ขัดต่อพระธรรมวินัย	4.21	4.31	4.36
2	หนังสือทางพระพุทธศาสนาควรเน้นหนักทางด้านการเรียนการสอนพระปริยัติธรรม	3.97	4.07	4.33
3	ห้องสมุดควรมีหนังสือที่เป็นหลักทางพระพุทธศาสนา เช่น พระไตรปิฎก บังคลัตถปิฎก สังคีติกถา ปฐมสมโพธิกถา ฯลฯ ครบทุกเรื่อง	4.15	4.38	4.29
4	นอกจากหนังสือทางศาสนาแล้ว ห้องสมุดควรมีหนังสือสาขาวิชาอื่น ๆ ด้วย	3.67	3.76	3.74

ตาราง 23 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	กลุ่มอายุ (ปี)		
		20-30	31-40	40 ขึ้นไป
5	หนังสือตามข้อ 4 ควรเป็นเรื่องที่ทำให้ความรู้่างกว้าง ๆ ทั่ว ๆ ไป ที่มีใช้หลักวิชาการที่ลึกซึ้ง	3.48	3.46	3.50
6	ห้องสมุดควรมีหนังสือทางบันเทิงคดีด้วย	3.10	2.81	2.53
7	ห้องสมุดควรจัดหาหนังสือที่ใหม่ ทันสมัย มาเพิ่มตลอดเวลา	3.87	3.86	3.61
8	ห้องสมุดควรจัดหาหนังสือที่ได้รับรางวัลก็เก็นเข้าไว้ในห้องสมุดด้วย	3.72	3.86	3.71
9	ห้องสมุดควรเป็นแหล่งรวบรวมหนังสืองานศพด้วย โดยเฉพาะหนังสืองานศพของวัดนั้น ๆ	3.06	3.16	3.38
10	หนังสือในห้องสมุดควรจัดหมวดหมู่ เพื่อสะดวกในการค้นคว้า	4.69	4.41	4.36
11	ห้องสมุดควรมีวารสารทางศาสนาทุกฉบับ	3.69	3.74	3.92
12	นอกจากจะมีวารสารทางศาสนา ก็ควรมีวารสารทางวิชาการอื่น ๆ บาง เช่น วารสารการศึกษา วารสารการเกษตร	3.40	3.36	3.04
13	ห้องสมุดควรมีหนังสือพิมพ์รายวันด้วย	3.90	3.81	3.44
14	ทางต้องการให้มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในการซื้อหนังสือเข้าห้องสมุดด้วย	3.82	3.49	3.53
15	ห้องสมุดควรจัดข่าวหรือภาพที่สำคัญรวบรวมไว้	3.54	4.35	4.36

ตาราง 23 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	กลุ่มอายุ (ปี)		
		20-30	31-40	40 ขึ้นไป
16	สภาพหนังสือในห้องสมุด ควรอยู่ในสภาพดี ปีการ ซ่อมแซมหนังสือที่ชำรุดอยู่เสมอ	4.24	4.35	4.36
	ค่าเฉลี่ยรวม	3.78	3.82	3.78
1	<u>ความคาดหวังจากครูภัณฑ์</u> ตู้และชั้นหนังสือในห้องสมุดควัก ควร เป็นแบบชั้นเปิด คือสามารถที่จะหยิบอ่านได้เองตามความต้องการ	3.88	4.04	3.89
2	ควรมีชั้นวางนิตยสาร วารสารฉบับใหม่ และที่ เก็บรวบรวมนิตยสาร วารสารฉบับเก่าด้วย	3.85	3.61	3.90
3	ควรมีที่วางหนังสือพิมพ์ไว้โดยเฉพาะ และมีชั้น เก็บหนังสือพิมพ์ฉบับเก่าด้วย	3.88	3.86	3.74
4	ควรมีโต๊ะ เก้าอี้ สำหรับนั่งอ่านในห้องสมุดด้วย	4.28	4.30	4.13
5	ควรมีแผนป้ายสำหรับติดข่าวใหม่ ๆ หรือเกร็ด ความรู้ หรือแนะนำหนังสือที่น่าสนใจและหนังสือ ใหม่ด้วย	4.00	3.98	3.82
	ค่าเฉลี่ยรวม	3.98	3.96	3.90

ตาราง 23 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	กลุ่มอายุ (ปี)		
		20-30	31-40	40 ขึ้นไป
	<u>ความคาดหวังด้านการให้บริการของห้องสมุด</u>			
1	ห้องสมุดควรจัดป้าย อธิบายการใช้ห้องสมุดให้ชัดเจน	4.21	4.38	4.24
2	ชั้นหนังสือทุกชั้น ควรมีป้ายบอกหมวดหมู่ติดไว้ และให้ เห็นชัดเจน	4.33	4.43	4.35
3	ห้องสมุดควรมีบริการตอบคำถามและช่วยค้นคว้า	3.86	4.06	3.71
4	ควรที่จะจัดบริการแนะนำการอ่าน การใช้ ห้องสมุดและการค้นคว้า	3.79	4.10	3.67
5	สามารถยืมหนังสือออกไปอ่านนอกห้องสมุดได้	3.67	3.76	3.53
6	ควรมีบริการยืมระหว่างห้องสมุดด้วย	3.68	3.71	3.36
7	ห้องสมุดควร ยืมเล่มวารสารล่วงหน้าเก็บไว้บริการ	3.52	3.64	3.56
8	ห้องสมุดควรทำบัตรรายการให้กับหนังสือทุกเล่มที่มีอยู่ ในห้องสมุด	4.06	4.14	4.08
9	ห้องสมุดควรมีประชาสัมพันธ์ถึงข่าวสารความ เคลื่อนไหวของห้องสมุดให้ทราบอยู่เสมอ	3.78	3.90	3.79
10	ห้องสมุดควรเปิดบริการทุกวัน	3.87	4.06	4.03
11	ระยะเวลาในการยืมหนังสือ ไม่ควรต่ำกว่า 5 - 7 วัน	3.95	3.91	3.83
	ค่าเฉลี่ยรวม	3.88	4.01	3.83

ตาราง 23 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	กลุ่มอายุ (ปี)		
		20-30	31-40	40 ขึ้นไป
1	<u>ความคาดหวังด้านบรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุด</u> พระที่เป็นบรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุดวัดควร มีความกระตือรือร้นในการให้บริการ ผู้ใช้ห้องสมุด	4.27	4.47	4.51
2	พระที่เป็นบรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุดควรเป็น ผู้รักการอ่านและรู้เรื่องราวของหนังสือ	4.27	4.46	4.50
3	พระที่เป็นบรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุด ควร เป็นผู้ที่สามารถให้คำแนะนำแก่ผู้ขอคำแนะนำด้าน หนังสือและแหล่งค้นคว้าต่าง ๆ ได้	4.25	4.49	4.54
4	พระที่เป็นบรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุด ควร เป็นผู้ที่มีความรู้ทางด้านบรรณารักษศาสตร์	4.14	4.32	4.28
5	บรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุด ควรได้รับการ เพิ่มพูนความรู้โดยการเข้ารับการอบรมทาง บรรณารักษศาสตร์อยู่เสมอตามเวลาอันควร	4.01	4.22	4.28
6	ห้องสมุดวัดที่ยังไม่มีบรรณารักษ์ ควรส่งพระ เข้ามา อบรมความรู้ทางด้านบรรณารักษศาสตร์	4.09	4.28	4.24
7	พระที่จะมาอบรมเป็นบรรณารักษ์ ควรเป็นพระผู้มี แนวโน้มจะยาวนาน	3.94	4.05	4.17
8	จำนวนบรรณารักษ์หรือผู้ช่วยห้องสมุดวัด ควรมี อย่างน้อยอย่างละ 1 คน	3.81	3.98	3.97
ค่าเฉลี่ยรวม		4.10	4.28	4.31

ตาราง 23 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	กลุ่มอายุ (ปี)		
		20-30	31-40	40 ขึ้นไป
1	<u>ความคาดหวังด้านอาคารสถานที่</u> สถานที่ตั้งหรืออาคารห้องสมุดวัด ควรตั้งอยู่ในที่ ๆ ไปมาสะดวก เป็นศูนย์กลางของวัด	4.31	4.42	4.36
2	พื้นที่ที่เป็นห้องสมุด ควรมีความกว้างขวางพอเพียง	4.23	4.24	4.22
3	ห้องสมุดวัดควรมีความสะอาดและความเป็นระเบียบ	4.38	4.53	4.53
4	ห้องสมุดวัดควรมีอากาศถ่ายเทสะดวก	4.33	4.53	4.50
5	ห้องสมุดวัดควรมีความสงบ ห่างไกลจากเสียงรบกวน	4.36	4.46	4.50
6	ภายในห้องสมุดวัดควรจัดและตกแต่งให้สวยงามและ ชวนดู	3.87	4.04	4.06
7	ห้องสมุดวัดควรมีบริเวณเป็นมุมสำหรับอภิปรายหรือ ถกเถียงกันได้	3.30	2.97	3.50
	ค่าเฉลี่ยรวม	4.11	4.17	4.24

จากตาราง 23 แสดงว่าพระภิกษุทั่วไปทุกกลุ่มอายุ ในวัดประเภทที่มีการสอน พระปริยัติธรรมแต่ไม่มีห้องสมุดวัด มีความคิดเห็น ความต้องการ และความคาดหวังต่อ ห้องสมุดวัดในค่านต่าง ๆ โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมากและปานกลาง เมื่อพิจารณาในแต่ละค่าน และแต่ละกลุ่มอายุ ปรากฏว่า

ในด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับห้องสมุดวัด

พระภิกษุทั่วไปทุกกลุ่มอายุ 31 - 40 ปี และกลุ่มอายุ 20 - 30 ปี มีความคิดเห็น เกี่ยวกับห้องสมุดวัดระดับสูงสุด คือ

- ห้องสมุดวัดมีคุณสมบัติประโยชน์ต่อพระภิกษุสามเณรเป็นอย่างมาก สำหรับศึกษาค้นคว้าเพื่อเผยแพร่วรรณคดีและศิลปศาสตร์ (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดคือ 4.66 และ 4.64 ตามลำดับ)

พระภิกษุทั่วไปกลุ่มอายุ 40 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นเกี่ยวกับห้องสมุดวัด ระดับสูงสุด คือ

- วัดทุกวัดมีห้องสมุดวัดเพื่อใช้เป็นสถานที่เก็บรวบรวมคัมภีร์พระไตรปิฎกและหนังสือต่าง ๆ อันเกี่ยวกับศาสนา (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด คือ 4.76)

ในด้านความต้องการอ่านหนังสือศาสนา

- พระภิกษุทั่วไปกลุ่มอายุ 40 ปีขึ้นไปและกลุ่มอายุ 20 - 30 ปี มีความต้องการอ่านสูงสุด คือ

- หนังสือคัมภีร์ทางศาสนา เช่น พระไตรปิฎก พระวินัยปิฎก พระสุตตันตปิฎก พระอภิธรรมปิฎก (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด คือ 4.64 และระดับมาก คือ 4.39 ตามลำดับ)

พระภิกษุทั่วไปกลุ่มอายุ 31 - 40 ปี มีความต้องการอ่านสูงสุด คือ

- หนังสือประวัติพุทธศาสนา ประวัติพระสงฆ์ และพุทธสาวก (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด คือ 4.50)

ในด้านความต้องการอ่านหนังสือทั่วไป

พระภิกษุทั่วไปกลุ่มอายุ 20 - 30 ปี มีความต้องการอ่านสูงสุด คือ

- หนังสือเกี่ยวกับหลักภาษา ได้แก่ พจนานุกรมไทย พจนานุกรมอังกฤษ ภาษามลายู พจนานุกรม สันสกฤตพจนานุกรม แบบเรียนภาษาอังกฤษด้วยตนเอง เป็นต้น (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด คือ 4.02)

พระภิกษุทั่วไปกลุ่มอายุ 31 - 40 ปี และกลุ่มอายุ 40 ปีขึ้นไป มีความต้องการอ่านสูงสุด คือ

- หนังสือที่อธิบายถึงการสร้างความเจริญแก่ชีวิต โดยการใช้ความสามารถของตนเอง วิธีปรับปรุงตัว และการเสริมสร้างบุคลิกภาพ เช่น หนังสือที่อธิบายถึงวิถีชีวิต

สร้างสุข การกำจัดขยะ วิธีจูงใจคนและวิธีครองใจคน (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก คือ 3.98 และ 3.92 ตามลำดับ)

ในด้านความคาดหวังด้านหนังสือและเอกสาร

พระภิกษุทั่วไปกลุ่มอายุ 20 - 30 ปี และกลุ่มอายุ 31 - 40 ปี มีความคาดหวังสูงสุด คือ

- หนังสือในท้องสมุทวัคควรรักษามรดก เพื่อสะดวกในการค้นคว้า (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด คือ 4.69 และ ระดับมากคือ 4.41 ตามลำดับ)

พระภิกษุทั่วไปกลุ่มอายุ 40 ปีขึ้นไป มีความคาดหวังสูงสุด คือ

- หนังสือในท้องสมุทวัคควรรักษามรดก เพื่อสะดวกในการค้นคว้า และ
- สภาพหนังสือในท้องสมุท ควรรักษาให้ดี มีการซ่อมแซมหนังสือที่ชำรุดอยู่เสมอ (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก คือ 4.36 ทั้งสองข้อ)

ในด้านความคาดหวังด้านครุภัณฑ์

พระภิกษุทั่วไปกลุ่มอายุ 31 - 40 ปี กลุ่มอายุ 20 - 30 ปี และกลุ่มอายุ 40 ปีขึ้นไป มีความคาดหวังสูงสุด คือ

- ควรมีโต๊ะเก้าอี้ สำหรับนั่งอ่านในท้องสมุทควย (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากคือ 4.30, 4.28 และ 4.13 ตามลำดับ)

ในด้านความคาดหวังด้านการให้บริการของท้องสมุทวัค

พระภิกษุทั่วไปกลุ่มอายุ 31 - 40 ปี กลุ่มอายุ 40 ปีขึ้นไป และกลุ่มอายุ 20 ปี มีความคาดหวังสูงสุด คือ

- จัดหนังสือทุกชั้น ควรมีป้ายบอกหมวดหมู่ติดไว้ และเห็นได้ชัดเจน (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก คือ 4.43, 4.35 และ 4.33 ตามลำดับ)

ในด้านความคาดหวังกับบรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุด

พระภิกษุทั่วไปกลุ่มอายุ 20 – 30 ปี มีความคาดหวังสูงสุดคือ

– พระที่เป็นบรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุดควรมีความกระตือรือร้นในการให้บริการผู้ใช้ห้องสมุด

– พระที่เป็นบรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุดควรเป็นผู้รักการอ่านและรู้เรื่องราวของหนังสือดี (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก คือ 4.27 ทั้งสองข้อ)

พระภิกษุทั่วไปกลุ่มอายุ 40 ปีขึ้นไปและกลุ่มอายุ 31 – 40 ปี มีความคาดหวังสูงสุด คือ

– พระที่เป็นบรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุด ควรเป็นผู้ที่สามารถให้คำแนะนำแก่ผู้ขอคำแนะนำหนังสือและแหล่งค้นคว้าต่าง ๆ ได้ (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด คือ 4.54 และมากคือ 4.49 ตามลำดับ)

ในด้านความคาดหวังกับอาคารสถานที่

พระภิกษุทั่วไปกลุ่มอายุ 40 ปีขึ้นไป และกลุ่มอายุ 20 – 30 ปี มีความคาดหวังสูงสุดคือ

– ห้องสมุดควรมีความสะอาดและความเป็นระเบียบ (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด คือ 4.53 และ 4.38)

พระภิกษุทั่วไปกลุ่มอายุ 31 – 40 ปี มีความคาดหวังสูงสุดคือ

– ห้องสมุดควรมีความสะอาดและความเป็นระเบียบ
– ห้องสมุดควรมีอากาศถ่ายเทสะดวก (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด คือ 4.53 ทั้งสองข้อ)

จะเห็นได้ว่าจากค่าเฉลี่ยรวม พระภิกษุทั่วไปกลุ่มที่มีอายุมากกว่ามีความต้องการและความคาดหวังโดยรวมสูงกว่าพระภิกษุทั่วไปกลุ่มอายุ 20 – 30 ปี

2.1.3 วัดประเภทที่ไม่มีการสอนพระปริยัติธรรมแต่มีห้องสมุดวัด

2.1.3.1 พระภิกษุทั่วไปที่มีอายุต่างกัน ในวัดประเภทที่ไม่มีการสอนพระปริยัติธรรมแต่มีห้องสมุดวัด

ตาราง 24 ค่าเฉลี่ยความต้องการและความคาดหวังที่มีต่อห้องสมุดวัดของพระภิกษุทั่วไปที่มีอายุต่างกัน ในวัดประเภทที่ไม่มีการสอนพระปริยัติธรรมแต่มีห้องสมุดวัด

ข้อ	รายการ	กลุ่มอายุ (ปี)		
		20-30	31-40	40 ขึ้นไป
1	<u>ความคิดเห็นเกี่ยวกับห้องสมุดวัด</u> วัดทุกวัดมีห้องสมุดวัดเพื่อให้เป็นสถานที่เก็บรวบรวมคัมภีร์พระไตรปิฎกและหนังสือต่าง ๆ อันเกี่ยวกับศาสนา	4.74	4.46	5.00
2	นอกจากหนังสือทางศาสนาแล้ว ห้องสมุดวัดควรมีหนังสือสาขาวิชาอื่น ๆ อีกด้วย	3.95	4.11	2.00
3	ห้องสมุดวัดมีประโยชน์ต่อพระภิกษุสามเณรในการศึกษาทั้งทางโลกและทางธรรม	4.31	4.28	4.50
4	ห้องสมุดวัดมีคุณประโยชน์ต่อพระภิกษุสามเณรเป็นอย่างมาก สำหรับศึกษาค้นคว้าเพื่อเผยแพร่ศาสนาและสืบศาสนา	4.60	4.36	5.00
5	ห้องสมุดวัดจะช่วยให้พระภิกษุสามเณรสามารถปรับปรุงตนให้มีความรู้กว้างขวางและทันสมัยอยู่เสมอ	4.26	4.20	5.00

ตาราง 24 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	กลุ่มอายุ (ปี)		
		20-30	31-40	40 ขึ้นไป
6	ห้องสมุดวัดจะช่วยให้พระภิกษุสามเณรมีความรู้ทันต่อเหตุการณ์และสามารถใช้ความรู้นี้ประยุกต์หลักการหรือคำสอนทางพุทธศาสนาเผยแพร่แก่ประชาชนได้เป็นอย่างดี	4.40	4.28	5.00
7	การจัดตั้งห้องสมุดวัด จะก่อให้เกิดประโยชน์เอนกประการต่อการศึกษา คู่มากับการลงทุน	4.07	4.28	5.00
8	ห้องสมุดวัดควรมีบรรณารักษ์ที่มีความรู้ทางบรรณารักษ์ เป็นผู้ดูแล คำนึงงานและให้บริการ	4.19	4.28	4.50
9	การดำเนินงานห้องสมุดวัด ควรจะได้รับการสนับสนุนจากวัดและกรมการศาสนาเป็นอย่างดี	4.40	4.36	4.50
	ค่าเฉลี่ยรวม	4.32	4.28	4.50
<u>หนังสือทางศาสนาที่ต้องการอ่าน</u>				
10	หนังสือประวัติพุทธศาสนา ประวัติพระสงฆ์และพุทธสาวก	4.42	4.42	4.50
11	หนังสือคัมภีร์ทางศาสนา เช่น พระไตรปิฎก พระวินัยปิฎก พระอภิธรรมปิฎก	4.27	4.50	4.50
12	หนังสือพิธีทางศาสนา ศาสนพิธี หนังสือสวดมนต์	4.18	4.00	4.00
13	หนังสือเกี่ยวกับวินัยสงฆ์และ	3.82	3.83	3.00

ตาราง 24 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	กลุ่มอายุ (ต่อ)		
		20-30	31-40	40 ขึ้นไป
14	หนังสือเกี่ยวกับความเชื่อในพระพุทธศาสนา เช่น นรก สวรรค์ พุทธปรัชญา เรื่องเกี่ยวกับชาติหน้า ปรีโลกพ ไตรภูมิพระร่วง เทศน์พระมาลัย	3.54	3.75	3.50
15	หนังสือชาตกต่าง ๆ เช่น เวสสันดรชาตก มัตถบทัญญา	3.73	3.50	2.50
16	พจนานุกรมทางศาสนา	4.01	3.83	4.00
17	หนังสือพุทธศาสนสุภาษิต	3.80	3.83	3.00
18	หนังสือเกี่ยวกับพุทธรูป พระเครื่อง ตำนานพระเครื่อง	3.25	2.67	2.50
19	หนังสือทางพุทธศาสนิกายต่าง ๆ	3.44	3.42	2.50
20	หนังสือที่มีเรื่องราวเกี่ยวกับศาสนาต่าง ๆ หลักคำสอนและพิธีกรรมของศาสนาอื่น ๆ	3.68	3.75	4.00
21	หนังสือเกี่ยวกับระเบียบข้อบังคับของพระสงฆ์ พระราชาคณะผู้ศรัทธาสงฆ์	4.18	3.75	4.50
22	หนังสือแบบเรียนธรรมะชั้นต่าง ๆ เช่น หนังสือ นวโกวิท หนังสือคู่มือนักธรรมบาลีชั้นต่าง ๆ เฉลยธรรมะสนามหลวง หนังสือแปลบาลี	4.08	4.25	4.00
23	วารสารทางพระพุทธศาสนา	3.75	3.58	3.50

ตาราง 24 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	กลุ่มอายุ (ปี)		
		20-30	31-40	40 ขึ้นไป
24	หนังสือนวนิยายอิงศาสนา เช่น เจิงดาหิมพานต์ ลิลาวที	3.40	3.25	2.50
	ค่าเฉลี่ยรวม	3.84	3.76	3.50
25	<u>หนังสือทั่วไปที่ต้องการอ่าน</u> หนังสือที่ให้ความรู้ทั่วไป ให้เกร็ดความรู้สั้น ๆ รวบกันในเล่มเดียว เช่น หนังสือความรู้รอบตัว สารานุกรม สารพันปัญหา	3.79	3.92	4.00
26	หนังสือที่อธิบายถึงการสร้างความเจริญแก่ชีวิต โดยใช้ความสามารถของตนเอง วิธีปรับปรุง ตัว และการเสริมสร้างบุคลิกภาพ เช่น หนังสือที่ อธิบายถึงวิธีชนะทุกข์ สร้างสุข การกำจัดปมค้อย วิธีจูงใจคนและวิธีครองใจคน	4.05	4.15	4.00
27	หนังสือเกี่ยวกับการทำนายน พยากรณ์ เช่น การทำนายฝัน การทำนายลักษณะ การดูลายมือ	2.02	2.17	1.00
28	หนังสือปรัชญาต่าง ๆ เช่น ปรัชญาตะวันออก	2.83	3.50	3.00
29	หนังสือทางทฤษฎีศาสตร์ เช่น การปฏิบัติในสังคม	3.29	4.25	4.00
30	หนังสือที่เกี่ยวกับจิตวิทยาและการใช้หลักจิตวิทยา ให้เป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวัน	3.57	4.16	3.50

ตาราง 24 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	กลุ่มอายุ (ปี)		
		20-30	31-40	40 ขึ้นไป
31	หนังสือเกี่ยวกับสังคมวิทยา จิตวิทยาสังคม และสภาพสังคม	3.36	3.67	3.50
32	หนังสือเกี่ยวกับกฎหมายอาญา กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่ควรรู้	3.21	3.25	2.50
33	หนังสือเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ และประวัติรัฐธรรมนูญ	3.07	3.00	2.00
34	หนังสือที่ให้ความรู้เกี่ยวกับการศึกษา การเรียน การสอน หลักสูตรในโรงเรียน วิทยาลัย และมหาวิทยาลัย	3.38	3.42	2.50
35	หนังสือที่ให้ความรู้เกี่ยวกับการศึกษาผู้ใหญ่ เช่น การศึกษาค้นคว้าตนเองสำหรับผู้ใหญ่ โรงเรียนผู้ใหญ่	3.07	3.08	2.50
36	หนังสือเกี่ยวกับขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรม	4.05	4.00	2.50
37	หนังสือเกี่ยวกับหลักภาษา ไต่แก่วैयाกรณ์ไทย ไวยากรณ์อังกฤษ บาลีมหาไวยากรณ์ สันสกฤต ไวยากรณ์ แบบเรียนภาษาอังกฤษด้วยตนเอง เป็นต้น	3.83	4.00	2.50
38	หนังสือเกี่ยวกับการแพทย์ การพยาบาลและสุขวิทยา เช่น การป้องกันโรค การใช้ยารักษาโรค สุขวิทยาส่วนบุคคล	3.57	3.50	2.50

ตาราง 24 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	กลุ่มอายุ (ปี)		
		20-30	31-40	40 ขึ้นไป
39	หนังสือที่มีเรื่องราวเกี่ยวกับศิลปะ ศิลปะประจำชาติ และศิลปะแขนงต่าง ๆ	3.26	3.25	2.00
40	หนังสือทางงานเกษตรกรรม เช่น การเพาะปลูก การเลี้ยงสัตว์	2.86	2.83	2.00
41	หนังสือวรรณกรรมไทยประเภทร้อยกรอง เช่น นิราศของสุนทรภู่ เล่มโคคำฉันท์	3.00	2.92	1.50
42	หนังสือวรรณกรรมไทยประเภทร้อยแก้ว เช่น สำนวนจีน สำนวนฝรั่ง	3.07	3.42	2.00
43	หนังสือเกี่ยวกับชื่อสถานที่ ประวัติของสถานที่ต่าง ๆ และภูมิศาสตร์ของประเทศไทยต่าง ๆ	3.29	3.50	1.50
44	หนังสือชีวประวัติบุคคลสำคัญ เช่น กษัตริย์และประมุขของประเทศ บุคคลสำคัญของโลก เป็นต้น	3.45	3.67	2.00
45	หนังสือเกี่ยวกับประวัติศาสตร์และอารยธรรมของประเทศไทยต่าง ๆ	3.21	3.75	3.00
	ค่าเฉลี่ยรวม	3.30	3.50	2.57
1	<u>ความคาดหวังกงานหนังสือและเอกสาร</u> ห้องสมุดควัดควรมีหนังสือเกี่ยวกับศาสนาทุกประเภท และหนังสือที่ไม่ขัดต่อพระธรรมวินัย	4.41	4.42	4.50

ตาราง 24 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	กลุ่มอายุ (ปี)		
		20-30	31-40	40 ขึ้นไป
2	หนังสือทางศาสนาพระพุทธรูปศาสนาควรวเนนหนักทางศาสนา			
	การเรียนการสอนพระปริยัติธรรม	4.40	4.33	5.00
3	ห้องสมุดวัดควรมีหนังสือที่เป็นหลักทางพุทธศาสนา			
	เช่น พระไตรปิฎก มังคลัตถทีปนี สังคคิกถ			
	ปฐมสมโพธิกถ ฯลฯ ครบทุกเรื่อง	4.36	4.26	4.50
4	นอกจากหนังสือทางศาสนาแล้ว ห้องสมุดวัดควรมีหนังสือสาขาวิชาอื่น ๆ ด้วย	3.69	3.92	2.00
5	หนังสือตามข้อ 4 ควรเป็นเรื่องที่ให้ความรู้กว้าง ๆ ทั่ว ๆ ไป ที่มีใช้หลักวิชาการที่ลึกซึ้ง	3.60	3.75	2.00
6	ห้องสมุดวัดควรมีหนังสือทางบันเทิงคดีด้วย	3.05	2.50	1.50
7	ห้องสมุดวัดควรรักษาหนังสือที่ใหม่ ทันสมัย มาเพิ่มตลอดเวลา	3.90	4.17	3.50
8	ห้องสมุดวัดควรรักษาหนังสือที่ได้รับรางวัลดีเด่นไว้ในห้องสมุดด้วย	3.83	3.50	3.00
9	ห้องสมุดวัดควรเป็นแหล่งรวบรวมหนังสืองานศพด้วย โดยเฉพาะหนังสืองานศพของวัดนั้น ๆ	2.98	3.42	2.50
10	หนังสือในห้องสมุดวัดควรรักษาหมวดหมู่ เพื่อสะดวกในการค้นคว้า	4.60	4.50	4.00
11	ห้องสมุดวัดควรมีวารสารทางศาสนาทุกฉบับ	3.95	3.75	3.50

ตาราง 24 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	กลุ่มอายุ (ปี)		
		20-30	31-40	40 ขึ้นไป
12	นอกจากจะเป็นวารสารทางศาสนา ก็ควรมีวารสารทางวิชาการอื่น ๆ บ้าง เช่น วารสารการศึกษา			
	วารสารการเกษตร	3.43	3.08	2.50
13	ห้องสมุดควรมีหนังสือพิมพ์รายวันด้วย	4.07	4.08	4.00
14	ท่านต้องการให้มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในการซื้อหนังสือเข้าห้องสมุดด้วย	4.10	3.75	3.50
15	ห้องสมุดควรมีการจัดข่าวหรือภาพที่สำคัญรวบรวมไว้	3.76	3.17	2.50
16	สภาพหนังสือในห้องสมุด ควรอยู่สภาพดี มีการซ่อมแซมหนังสือที่ชำรุดอยู่เสมอ	4.50	4.25	4.50
	ค่าเฉลี่ยรวม	3.91	3.80	3.31
	<u>ความหลากหลายทางความรู้</u>			
1	ดูและชั้นหนังสือในห้องสมุด ควรเป็นแบบชั้นเปิด คือสามารถที่จะหยิบอ่านได้เองตามความต้องการ	4.08	3.85	2.00
2	ควรมีชั้นวางนิตยสาร วารสารฉบับใหม่ และที่เก็บรวบรวมนิตยสาร วารสารฉบับเก่าด้วย	4.01	4.43	3.00
3	ควรมีที่วางหนังสือพิมพ์ไว้โดยเฉพาะ และมีชั้นเก็บหนังสือพิมพ์ฉบับเก่าด้วย	4.09	4.35	2.75
4	ควรมีโต๊ะเก้าอี้ สำหรับนั่งอ่านในห้องสมุดด้วย	4.54	4.52	3.00

ตาราง 24 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	กลุ่มอายุ (ปี)		
		20-30	31-40	40 ขึ้นไป
5	ควรมีแผนป้ายสำหรับคึกขาวใหม่ ๆ หรือเกร็ดความรู้ หรือแนะนำหนังสือที่น่าสนใจและหนังสือไทยควย	4.18	4.02	2.75
	ค่าเฉลี่ยรวม	4.18	4.23	2.70
	<u>ความคาดหวังกับการให้บริการของห้องสมุด</u>			
1	ห้องสมุดควรคึกขาย อธิบายการใช้ห้องสมุดให้ชัดเจน	4.39	4.74	4.00
2	ชั้นหนังสือทุกชั้น ควรมีป้ายบอกหมวดหมู่คึกขาวไว้ และเห็นได้ชัดเจน	4.51	4.66	4.00
3	ห้องสมุดควรมีบริการตอบคำถามและช่วยคนควา	3.94	3.82	3.00
4	ควรมีที่จะจัดบริการแนะนำการอ่าน การใช้ห้องสมุดและการคนควา	3.94	3.91	3.50
5	สามารถยืมหนังสือออกไปอ่านนอกห้องสมุดได้	3.83	4.24	4.00
6	ควรมีบริการยืมระหว่างห้องสมุดควย	3.60	4.08	3.00
7	ห้องสมุดควรมีเลเวลวารสารลงเวลาเก็บไว้บริการ	3.40	3.66	3.50
8	ห้องสมุดควรมีบัตรรายการให้กับหนังสือทุกเล่มที่มีอยู่ในห้องสมุด	4.39	4.41	4.00
9	ห้องสมุดควรมีประชาสัมพันธ์ถึงข่าวควาความเคลื่อนไหวของห้องสมุดให้ทราบอยู่เสมอ	3.82	3.82	3.00
10	ห้องสมุดควรมีเปิดบริการทุกวัน	4.04	4.42	4.00

ตาราง 24 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	กลุ่มอายุ (ปี)		
		20-30	31-40	40 ขึ้นไป
11	ระยะเวลาในการยืมหนังสือ ไม่ควรต่ำกว่า 5 - 7 วัน	3.89	4.24	4.00
	ค่าเฉลี่ยรวม	3.98	4.18	3.64
1	<u>ความคาดหวังกับบรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุด</u> พระที่เป็นบรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุดควรมี			
	ความกระตือรือร้นในการให้บริการผู้ใช้ห้องสมุด	4.62	4.78	4.00
2	พระที่เป็นบรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุดควรเป็น			
	ผู้รักการอ่านและรู้เรื่องราวของหนังสือดี	4.48	4.36	4.40
3	พระที่เป็นบรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุด ควรเป็น			
	ผู้ที่สามารถให้คำแนะนำแก่ผู้อ่านคำแนะนำด้านหนังสือ			
	และแหล่งค้นคว้าต่าง ๆ ได้	4.62	4.63	4.40
4	ผู้ที่จะเป็นบรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุด ควร			
	เป็นผู้ที่มีความรู้ทางด้านบรรณารักษศาสตร์	4.19	4.11	4.60
5	บรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุด ควรได้รับการ			
	เพิ่มพูนความรู้โดยการเข้ารับการอบรมทาง			
	บรรณารักษศาสตร์อยู่เสมอตามเวลาอันควร	4.22	3.78	4.50
6	ห้องสมุดวัดที่ยังไม่มีบรรณารักษ์ ควรส่งพระเข้ามา			
	อบรมความรู้ทางด้านบรรณารักษศาสตร์	4.17	4.36	4.60

ตาราง 24 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	กลุ่มอายุ (ปี)		
		20-30	31-40	40 ขึ้นไป
7	พระที่จะมาอบรมเป็นบรรณารักษ์ ควรเป็นพระผู้มี แนวโน้มจะยาวนาน	4.24	4.28	5.00
8	จำนวนบรรณารักษ์หรือผู้ช่วยห้องสมุดควรมี อย่างน้อยอย่างละ 1 คน	3.91	4.28	4.00
	ค่าเฉลี่ยรวม	4.31	4.32	4.44
	<u>ความคึกคักทั้งด้านอาคารสถานที่</u>			
1	สถานที่ตั้งหรืออาคารห้องสมุดควรมีที่ตั้งอยู่ในที่ ๆ ไปมาสะดวก เป็นศูนย์กลางของวัด	4.31	4.48	4.50
2	พื้นที่ที่เป็นห้องสมุด ควรมีความกว้างขวางพอเพียง	4.31	4.17	4.50
3	ห้องสมุดควรมีความสะอาดและความเป็นระเบียบ	4.67	4.42	5.00
4	ห้องสมุดควรมีอากาศถ่ายเทสะดวก	4.69	4.52	4.50
5	ห้องสมุดควรมีความสงบ ห่างไกลจากเสียงรบกวน	4.55	4.25	4.50
6	ภายในห้องสมุดควรจัดและตกแต่งให้สวยงามและ ชวนดู	4.24	3.67	4.50
7	ห้องสมุดควรมีบริเวณเป็นมุมสำหรับอภิปรายหรือ ถกเถียงกันได้	3.00	3.25	3.30
	ค่าเฉลี่ยรวม	4.25	4.11	4.40

จากตาราง 24 แสดงว่า พระภิกษุทั่วไปทุกกลุ่มอายุในวัดประเภทที่ไม่มีการสอน พระปริยัติธรรมแต่มีห้องสมุดวัด มีความคิดเห็น ความต้องการ และความคาดหวังที่มีต่อห้องสมุดในท่านต่าง ๆ โดยเฉพาะส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละท่าน แต่ละกลุ่มอายุปรากฏว่า

ในด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับห้องสมุดวัด

พระภิกษุทั่วไป กลุ่มอายุ 20 - 30 ปี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับห้องสมุดวัดระดับสูงสุดคือ

- วัดทุกวัดมีห้องสมุดวัดเพื่อใช้เป็นสถานที่เก็บรวบรวมคัมภีร์พระไตรปิฎกและหนังสือต่าง ๆ อันเกี่ยวกับศาสนา (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด คือ 4.74)

พระภิกษุทั่วไป กลุ่มอายุ 31 - 40 ปี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับห้องสมุดวัดระดับสูงสุดคือ

- วัดทุกวัดมีห้องสมุดวัดเพื่อใช้เป็นสถานที่เก็บรวบรวมคัมภีร์พระไตรปิฎกและหนังสือต่าง ๆ อันเกี่ยวกับศาสนา

- ห้องสมุดวัดมีคุณประโยชน์ต่อพระภิกษุสามเณรเป็นอย่างมาก สำหรับศึกษาค้นคว้าเพื่อเผยแพร่งานศาสนาและสืบศาสนา และ

- การดำเนินการห้องสมุดวัด ควรจะได้รับการสนับสนุนจากวัดและกรรมการศาสนาเป็นอย่างยิ่ง (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก คือ 4.36 ทั้งสองข้อ)

พระภิกษุทั่วไป กลุ่มอายุ 40 ปี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับห้องสมุดวัดระดับสูงสุดคือ

- วัดทุกวัดมีห้องสมุดวัดเพื่อใช้เป็นสถานที่เก็บรวบรวมคัมภีร์พระไตรปิฎกและหนังสือต่าง ๆ อันเกี่ยวกับศาสนา

- ห้องสมุดวัดมีคุณประโยชน์ต่อพระภิกษุสามเณรเป็นอย่างมาก สำหรับศึกษาค้นคว้าเพื่อเผยแพร่งานศาสนาและสืบศาสนา

- ห้องสมุดวัดจะช่วยให้พระภิกษุสามเณรสามารถปรับปรุงตนให้มีความรู้กว้างขวางและทันสมัยอยู่เสมอ

- ห้องสมุดวัดจะช่วยให้พระภิกษุสามเณรมีความรู้ทันต่อเหตุการณ์และสามารถ

ใช้ความรู้ในประยุกต์หลักการหรือคำสอนทางพุทธศาสนา เผยแพร่แก่ประชาชนได้เป็นอย่างดี และ

- การจัดตั้งให้ห้องสมุดวัด จะก่อให้เกิดประโยชน์อันแก่การศรัทธาศานา
- คู่มากับการลงทุน (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด คือ 5.00; ทั้งห้าข้อ)

ในด้านหนังสือทางศาสนาที่ต้องการอ่าน

พระภิกษุทั่วไป กลุ่มอายุ 20 - 30 ปี มีความต้องการอ่านสูงสุด คือ

- หนังสือประวัติพุทธศาสนา ประวัติพระสงฆ์ และพุทธสาวก (ค่าเฉลี่ยอยู่ใน

ในระดับมาก คือ 4.42)

พระภิกษุทั่วไป กลุ่มอายุ 31 - 40 ปี มีความต้องการอ่านสูงสุด คือ

- หนังสือคัมภีร์ทางศาสนา เช่น พระไตรปิฎก พระวินัยปิฎก พระสุตตันตปิฎก
- พระอภิธรรมปิฎก (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก คือ 4.5)

พระภิกษุทั่วไป กลุ่มอายุ 40 ปีขึ้นไป มีความต้องการอ่านสูงสุด คือ

- หนังสือประวัติพุทธศาสนา ประวัติพระสงฆ์ และพุทธสาวก
- หนังสือคัมภีร์ทางศาสนา เช่น พระไตรปิฎก พระวินัยปิฎก พระสุตตันตปิฎก

พระอภิธรรมปิฎก และ

- หนังสือเกี่ยวกับระเบียบข้อบังคับของพระสงฆ์ พระราชบัญญัติคณะสงฆ์
- (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด คือ 4.50; ทั้งสามข้อ)

ในด้านหนังสือทั่วไปที่ต้องการอ่าน

พระภิกษุทั่วไป กลุ่มอายุ 20 - 30 ปี มีความต้องการอ่านสูงสุด คือ

- หนังสือที่อธิบายถึงการสร้างความเจริญแก่ชีวิต โดยการใช้ความสามารถ
- ของตนเอง วิธีปรับปรุงตัว และการเสริมสร้างบุคลิกภาพ เช่น หนังสือที่อธิบายถึงวิธีชนะทุกข์
- สร้างสุข การกำจัดกิเลสข้อย วิธีรู้ใจคนและวิธีครองใจคน และ

- หนังสือเกี่ยวกับขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรม (ค่าเฉลี่ยอยู่ใน
- ระดับมาก คือ 4.05)

พระภิกษุทั่วไปกลุ่มอายุ 31 - 40 ปี มีความต้องการอ่านสูงสุด คือ

- หนังสือทางกานจริยศาสตร์ เช่น การปฏิบัติในสังคัม (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก คือ 4.25)

พระภิกษุทั่วไป กลุ่มอายุ 40 ปีขึ้นไป มีความต้องการอ่านสูงสุด คือ

- หนังสือที่ให้ความรู้ทั่วไป ให้เกร็ดความรู้สั้น ๆ รวมกันในเล่มเดียว เช่น ความรู้รอบตัว สารานุกรม สารพันปัญหา
- หนังสือที่อธิบายถึงการสร้างความเจริญแก่ชีวิต โดยการใช้ความสามารถของตนเอง วิธีปรับปรุงตัว และการเสริมสร้างบุคลิกภาพ เช่น หนังสือที่อธิบายถึงวิธีชนะทุกข์ สร้างสุข การกำจัดกิเลส วิธีรู้ใจคนและวิธีครองใจคน และ
- หนังสือทางกานจริยศาสตร์ เช่น การปฏิบัติในสังคัม (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก คือ 4.00 ตามขอ) :

ในด้านความคาดหวังงานหนังสือและเอกสาร

พระภิกษุทั่วไป กลุ่มอายุ 20 - 30 ปี และกลุ่มอายุ 31 - 40 มีความคาดหวังสูงสุด คือ

- หนังสือในห้องสมุดวัดควรจัดหมวดหมู่ เพื่อสะดวกในการค้นคว้า (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด คือ 4.60 และ 4.50 ตามลำดับ)

พระภิกษุทั่วไปกลุ่มอายุ 40 ปีขึ้นไป มีความคาดหวังสูงสุด คือ

- หนังสือทางกานพุทธศาสนาควรเน้นหนักทางกานการเรียนการสอนพระปริยัติธรรม (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด คือ 5.00)

ในด้านความคาดหวังกานครุภัณฑ์

พระภิกษุทั่วไปกลุ่มอายุ 20 - 30 ปี และกลุ่มอายุ 31 - 40 ปี มีความคาดหวังสูงสุด คือ

- การมีโต๊ะเก้าอี้ สำหรับนั่งอ่านในห้องสมุดวัด (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด คือ 4.54 และ 4.52 ตามลำดับ)

พระภิกษุทั่วไป กลุ่มอายุ 40 ปีขึ้นไป มีความคาดหวังสูงสุด คือ

- ควรจะมีชั้นวางนิตยสาร วารสารฉบับใหม่ และที่เก็บรวบรวมนิตยสาร วารสารฉบับเก่าด้วย และ
- ควรมีโต๊ะเก้าอี้ สำหรับนั่งอ่านในห้องสมุดด้วย (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง คือ 3.00)

ในด้านความคาดหวังด้านการบริการของห้องสมุด

พระภิกษุทั่วไปกลุ่มอายุ 20 - 30 ปี มีความคาดหวังสูงสุด คือ

- ชั้นหนังสือทุกชั้น ควรมีป้ายบอกหมวดหมู่ติดไว้ และเห็นได้ชัดเจน (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด คือ 4.51)

พระภิกษุทั่วไปกลุ่มอายุ 31 - 40 ปี มีความคาดหวังสูงสุด คือ

- ห้องสมุดควรติดป้าย อธิบายการใช้ห้องสมุดให้ชัดเจน (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด คือ 4.74)

พระภิกษุทั่วไป กลุ่มอายุ 40 ปีขึ้นไป มีความคาดหวังสูงสุด คือ

- ห้องสมุดควรติดป้าย อธิบายการใช้ห้องสมุดให้ชัดเจน
- ชั้นหนังสือทุกชั้น ควรมีป้ายบอกหมวดหมู่ติดไว้ และให้ได้ชัดเจน
- สามารถยืมหนังสือออกไปอ่านนอกห้องสมุดได้
- ห้องสมุดควรทำบัตรรายการให้กับหนังสือทุกเล่มที่มีอยู่ในห้องสมุด
- ห้องสมุดควรเปิดบริการทุกวัน และ
- ระยะเวลาในการยืมหนังสือ ไม่ควรต่ำกว่า 5 - 7 วัน (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก คือ 4.00 ทั้งห้าข้อ)

ในด้านความคาดหวังด้านบรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ห้องสมุด

พระภิกษุทั่วไปที่มีอายุ 20 - 30 ปี มีความคาดหวังสูงสุด คือ

- พระที่เป็นบรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุดควรมีความกระตือรือร้นในการให้บริการผู้ใช้ห้องสมุด

- พระที่เป็นบรรพารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุด ควรเป็นผู้ที่สามารถให้คำแนะนำแก่ผู้ขอคำแนะนำด้านหนังสือและแหล่งค้นคว้าต่าง ๆ ได้ (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด คือ 4.62)

พระภิกษุทั่วไปกลุ่มอายุ 31 - 40 ปี มีความคาดหวังสูงสุด คือ

- พระที่เป็นบรรพารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุดควรมีความกระตือรือร้นในการให้บริการผู้ใช้ห้องสมุด (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด คือ 4.78)

พระภิกษุทั่วไปกลุ่มอายุ 40 ปีขึ้นไป มีความคาดหวังสูงสุด คือ

- พระที่จะมาอบรมเป็นบรรพารักษ์ ควรเป็นพระผู้มีแนวโน้มจะยาวนาน (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด คือ 5.00 ทั้งส่วนข้อ)

ในด้านความคาดหวังด้านอาคารสถานที่

พระภิกษุทั่วไป กลุ่มอายุ 20 - 30 ปี และกลุ่มอายุ 31 - 40 ปี มีความหวังสูงสุด คือ

- ห้องสมุดควรมีอากาศถ่ายเทสะดวก (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด คือ 4.60 และ 4.52 ตามลำดับ)

พระภิกษุทั่วไปกลุ่มอายุ 40 ปี มีความคาดหวังสูงสุดคือ

- ห้องสมุดควรมีความสะอาดและความเป็นระเบียบ (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด คือ 5.00)

เมื่อพิจารณาโดยสรุป จะเห็นว่าพระภิกษุทั่วไปกลุ่มอายุ 20 - 30 ปี และ 31 - 40 ปี มีความต้องการและความคาดหวังเกี่ยวกับห้องสมุดวัด โดยส่วนใหญ่สูงกว่าพระภิกษุทั่วไป กลุ่มอายุ 40 ปีขึ้นไป โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ความต้องการอ่านหนังสือทางศาสนา ความต้องการอ่านหนังสือทั่วไป ความคาดหวังด้านหนังสือและเอกสาร และความคาดหวังด้านครุภัณฑ์

2.3.2 พระที่ทำหน้าที่บรรณารักษ์หรือผู้ดูแลห้องสมุดวัดที่มีอายุต่างกัน
ในวัดประเภทที่ไม่มีการสอนพระปริยัติธรรมแต่มีห้องสมุดวัด

ตาราง 25 ค่าเฉลี่ยความต้องการและความคาดหวังที่มีต่อห้องสมุดวัด ของพระที่ทำหน้าที่
บรรณารักษ์หรือผู้ดูแลห้องสมุดวัดที่มีอายุต่างกัน ในวัดประเภทที่ไม่มีการสอนพระปริยัติธรรม
แต่มีห้องสมุดวัด

ข้อ	รายการ	กลุ่มอายุ (ปี)		
		20-30	31-40	40 ขึ้นไป
1	<u>ความพึงพอใจเกี่ยวกับห้องสมุดวัด</u> วัดทุกวัดมีห้องสมุดวัดเพื่อใช้เป็นสถานที่เก็บรวบรวม คัมภีร์พระไตรปิฎกและหนังสือต่าง ๆ อันเกี่ยวกับ ศาสนา	5.00	4.50	5.00
2	นอกจากหนังสือทางศาสนาแล้ว ห้องสมุดวัดควรมี หนังสือสาขาวิชาอื่น ๆ อีกด้วย	4.00	4.00	5.00
3	ห้องสมุดวัดมีประโยชน์ต่อพระภิกษุสามเณรในการ ศึกษาทั้งทางโลกและทางธรรม	4.00	5.00	5.00
4	ห้องสมุดวัดมีคุณค่าประโยชน์ต่อพระภิกษุสามเณรเป็น อย่างมาก สำหรับศึกษาค้นคว้าเพื่อเผยแผ่ ศาสนาและสืบศาสนา	4.50	4.00	5.00
5	ห้องสมุดวัดจะช่วยให้พระภิกษุสามเณรสามารถ ปรับปรุงตนให้มีความรู้กว้างขวางและทันสมัยอยู่เสมอ	3.50	4.50	5.00

ตาราง 25 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	กลุ่มอายุ (ปี)		
		20-30	31-40	40 ขึ้นไป
6	ห้องสมุดวัดจะช่วยให้พระภิกษุสามเณรมีความรู้ทันต่อเหตุการณ์และสามารถนำความรู้ไปประยุกต์หลักการหรือคำสอนทางพุทธศาสนาเผยแพร่แก่ประชาชนได้เป็นอย่างดี	3.50	4.50	4.50
7	การจัดตั้งห้องสมุดวัด จะก่อให้เกิดประโยชน์แก่ประชากรต่อการศาสนา คู่มากับการลงทุน	4.50	4.00	5.00
8	ห้องสมุดวัดควรเป็นบรรณารักษ์ที่มีความรู้ทางบรรณารักษ์เป็นศูนย์กลาง ทำเนิงาน และให้บริการ	4.00	4.00	5.00
9	การดำเนินการห้องสมุดวัด ควรจะได้รับการสนับสนุนจากวัดและกรมการศาสนาเป็นอย่างดี	4.00	4.50	5.00
	ค่าเฉลี่ยรวม	4.11	4.33	4.94
	<u>หนังสือทางศาสนาที่ต้องการอ่าน</u>			
10	หนังสือประวัติพุทธศาสนา ประวัติพระสงฆ์และพุทธสาวก	5.00	4.00	3.87
11	หนังสือคัมภีร์ทางศาสนา เช่น พระไตรปิฎก พระวินัยปิฎก พระสุตตันตปิฎก พระอภิธรรมปิฎก	4.50	3.50	4.87
12	หนังสือพิธีทางศาสนา ศาสนพิธี หนังสือสวดมนต์	4.50	3.50	3.87
13	หนังสือเกี่ยวกับวิปัสสนาธุระ	3.50	3.00	3.87

ตาราง 25 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	กลุ่มอายุ (ปี)		
		20-30	31-40	40 ขึ้นไป
14	หนังสือเกี่ยวกับความเชื่อในพระพุทธศาสนา เช่น นรก สวรรค์ พุทธปรัชญา เรื่องเกี่ยวกับชาติหน้า ปรโลกภพ ไตรภูมิพระร่วง เทศน์พระมาลัย	5.00	3.00	3.37
15	หนังสือชาตกต่าง ๆ เช่น เวสสันดรชาดก มัลลิกาชาดก	4.50	3.50	3.37
16	พจนานุกรมทางศาสนา	4.50	4.00	4.37
17	หนังสือพุทธศาสนสุภาษิต	4.00	3.50	4.37
18	หนังสือเกี่ยวกับพระพุทธรูป พระเครื่อง ศาสนา พระพุทธรูป	2.50	2.50	3.37
19	หนังสือทางพุทธศาสนานิกายต่าง ๆ	3.50	3.00	3.37
20	หนังสือที่มีเรื่องราวเกี่ยวกับศาสนาต่าง ๆ หลัก คำสอนและพิธีกรรมของศาสนานั้น ๆ	3.50	3.50	2.87
21	หนังสือเกี่ยวกับระเบียบข้อบังคับของพระสงฆ์ พระราชบัญญัติคณะสงฆ์	4.00	4.00	3.37
22	หนังสือแบบเรียนธรรมะชั้นต่าง ๆ เช่น หนังสือ นวโกวาท หนังสือคู่มือนักธรรมบาลีชั้นต่าง ๆ เถลิงธรรมะสนามหลวง หนังสือแปลบาลี	4.50	4.50	4.37
23	วารสารทางพระพุทธศาสนา	3.00	3.00	4.37
24	หนังสือนวนิยายอิงศาสนา เช่น เจริญนิมิตต นิลาวดี	3.00	2.50	4.87
ค่าเฉลี่ยรวม		3.97	3.40	3.90

ตาราง 25 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	กลุ่มอายุ (ปี)		
		20-30	31-40	40 ขึ้นไป
	<u>หนังสือทั่วไปที่ต้องการอ่าน</u>			
25	หนังสือที่ให้ความรู้ทั่วไป ให้เกร็ดความรู้สั้น ๆ รวมกันในเล่มเดียว เช่น หนังสือความรู้รอบตัว สารานุกรม สารพันปัญหา	3.00	4.50	4.50
26	หนังสือที่อธิบายถึงการสร้างความเจริญแก่ชีวิต โดยการใช้ความสามารถของตนเอง วิธีปรับปรุง ตัว และการเสริมสร้างบุคลิกภาพ เช่น หนังสือที่ อธิบายถึงวิธีชนะทุกข์ สร้างสุข การกำจัดปมร้อย วิธีรุ่งโรจน์และวิธีครองใจคน	3.50	4.00	4.50
27	หนังสือเกี่ยวกับการทำนาย พยากรณ์ เช่น การทำนายฝัน การทำนายลักษณะ การทูลถามมือ	2.00	1.50	1.50
28	หนังสือปรัชญาต่าง ๆ เช่น ปรัชญาตะวันออก	3.50	2.50	3.50
29	หนังสือทางกานจริยศาสตร์ เช่น การปฏิบัติในสังคม	3.00	4.50	3.50
30	หนังสือที่เกี่ยวกับจิตวิทยาและการใช้หลักจิตวิทยา ให้เป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวัน	3.50	4.00	4.00
31	หนังสือเกี่ยวกับสังคมวิทยา จิตวิทยาสังคม และสภาพสังคม	3.00	3.50	4.00
32	หนังสือเกี่ยวกับกฎหมายอาญา กฎหมายแพ่งและ พาณิชย์ที่ควรรู้	3.00	3.50	4.00
33	หนังสือเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ และประวัติรัฐธรรมนูญ	2.50	2.50	2.50

ตาราง 25 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	กลุ่มอายุ (ปี)		
		20-30	31-40	40 ขึ้นไป
34	หนังสือที่ให้ความรู้เกี่ยวกับการศึกษา การเรียน การสอน หลักสูตรในโรงเรียน วิทยาลัย และ มหาวิทยาลัย	3.00	3.50	4.00
35	หนังสือที่ให้ความรู้เกี่ยวกับการศึกษาผู้ใหญ่ เช่น การศึกษากายตนเองสำหรับผู้ใหญ่ โรงเรียนผู้ใหญ่	2.50	3.50	3.50
36	หนังสือเกี่ยวกับขนบธรรมเนียม ประเพณี และ วัฒนธรรม	3.00	4.50	4.50
37	หนังสือเกี่ยวกับหลักภาษา ได้แก่ พจนานุกรมไทย-พจนานุกรมอังกฤษ บาลีมหาพจนานุกรม สันสกฤต พจนานุกรม แผนการเรียนภาษาอังกฤษกวดตนเอง เป็นต้น	3.50	4.50	4.50
38	หนังสือเกี่ยวกับการแพทย์ การพยาบาลและสุขวิทยา เช่น การป้องกันโรค การใช้ยารักษาโรค สุขวิทยาสามุคคด	3.00	3.00	4.50
39	หนังสือที่มีเรื่องราวเกี่ยวกับศิลปะ ศิลปะประจำชาติ และศิลปะแขนงต่าง ๆ	3.00	3.50	4.00
40	หนังสือทางงานเกษตรกรรม เช่น การเพาะปลูก การเลี้ยงสัตว์	2.00	3.00	3.00
41	หนังสือวรรณกรรมไทยประเภทร้อยกรอง เช่น นิราศของสุนทรภู่ เสือโคคำฉันท์	3.00	3.50	3.00

ตาราง 25 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	กลุ่มอายุ (ปี)		
		20-30	31-40	40 ขึ้นไป
42	หนังสือวรรณกรรมไทยประเภทร้อยแก้ว เช่น สี่แผ่นดิน ละครแห่งชีวิต	3.00	4.00	3.50
43	หนังสือเกี่ยวกับชื่อสถานที่ ประวัติของสถานที่ ต่าง ๆ และภูมิศาสตร์ของประเทศต่าง ๆ	3.00	4.50	3.50
44	หนังสือชีวประวัติบุคคลสำคัญ เช่น รัชสมัยและ ประมุขของประเทศ บุคคลสำคัญของโลก เป็นต้น	3.50	4.00	4.00
45	หนังสือเกี่ยวกับประวัติศาสตร์และอารยธรรมของ ประเทศต่าง ๆ	3.50	4.00	3.50
	ค่าเฉลี่ยรวม	3.00	3.62	3.69
<u>ความยากห้วงงานหนังสือและเอกสาร</u>				
1	ห้องสมุดควักควรมีหนังสือเกี่ยวกับศาสนาทุกประเภท และหนังสือที่ไม่ขัดต่อพระธรรมวินัย	4.50	4.50	4.50
2	หนังสือทางศาสนาพระพุทธศาสนาควร เน้นหนักทางค่าน การเรียนการสอนพระปริยัติธรรม	4.5	4.5	4.5
3	ห้องสมุดควักควรมีหนังสือที่เป็นหลักทางพุทธศาสนา เช่น พระไตรปิฎก มังคลัตถปิณี สังคตติกา ปฐมสมโพธิกถา ฯลฯ ครบทุกเรื่อง	5.00	4.00	4.50
4	นอกจากหนังสือทางศาสนาแล้ว ห้องสมุดควักควรมี หนังสือสาขาวิชาอื่น ๆ ด้วย	3.50	4.00	4.00

ตาราง 25 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	กลุ่มอายุ (ปี)		
		20-30	31-40	40 ขึ้นไป
5	หนังสือตามข้อ 4 ควรเป็นเรื่องที่ทำให้ความรู้กว้าง ๆ ทั่ว ๆ ไป ที่มีใช้หลักวิชาการที่ลึกซึ้ง	3.50	3.50	3.50
6	ห้องสมุดควรมีหนังสือทางบันเทิงคดีด้วย	2.50	3.00	4.00
7	ห้องสมุดควรมีการจัดหาหนังสือที่ใหม่ ทันสมัย มาเพิ่มตลอดเวลา	3.00	5.00	5.00
8	ห้องสมุดควรมีการจัดหาหนังสือที่ได้รับรางวัลดีเด่น เข้าไว้ในห้องสมุดด้วย	3.50	4.00	5.00
9	ห้องสมุดควรมีเป็นแหล่งรวบรวมหนังสืองานศพด้วย โดยเฉพาะหนังสืองานศพของวัดนั้น ๆ	3.00	4.00	3.50
10	หนังสือในห้องสมุดควรมีจัดหมวดหมู่ เพื่อสะดวกในการค้นคว้า	4.00	5.00	4.50
11	ห้องสมุดควรมีวารสารทางศาสนาทุกฉบับ	3.50	3.00	3.50
12	นอกจากจะมีวารสารทางศาสนา ก็ควรมีวารสารทางวิชาการอื่น ๆ บ้าง เช่น วารสารการศึกษา วารสารการเกษตร	2.50	3.50	4.00
13	ห้องสมุดควรมีหนังสือพิมพ์รายวันด้วย	3.00	4.50	3.50
14	ทางต้องการให้มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในการซื้อหนังสือเข้าห้องสมุดด้วย	4.00	4.00	4.00
15	ห้องสมุดควรมีตัดขาวหรือภาพที่สำคัญรวบรวมไว้	3.50	4.00	3.00

ตาราง 25 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	กลุ่มอายุ (ปี)		
		20-30	31-40	40 ขึ้นไป
16	สภาพหนังสือในห้องสมุด ควรอยู่สภาพดี มีการซ่อมแซมหนังสือที่ชำรุดอยู่เสมอ	5.00	5.00	4.00
	ค่าเฉลี่ยรวม	3.60	3.09	4.06
1	<u>ความคาดหวังด้านครุภัณฑ์</u> ตู้และชั้นหนังสือในห้องสมุดควรมีเป็นแบบชั้นเปิด			
	คือสามารถที่จะหยิบอ่านได้เองตามความต้องการ	3.50	3.00	2.50
2	ควรมีชั้นวางนิตยสาร วารสารฉบับใหม่ และที่เก็บรวบรวมนิตยสาร วารสารฉบับเก่าด้วย	4.00	4.50	5.00
3	ควรมีที่วางหนังสือพิมพ์ไว้โดยเฉพาะ และมีชั้นเก็บหนังสือพิมพ์ฉบับเก่าด้วย	2.50	4.50	4.00
4	ควรมีโต๊ะเก้าอี้ สำหรับนั่งอ่านในห้องสมุดด้วย	3.50	4.50	3.50
5	ควรมีแผนป้ายสำหรับติดข่าวใหม่ ๆ หรือเกร็ดความรู้ หรือแนะนำหนังสือที่น่าสนใจและหนังสือใหม่ด้วย	3.00	4.50	3.50
	ค่าเฉลี่ยรวม	3.30	4.20	3.70

ตาราง 25 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	กลุ่มอายุ (ปี)		
		20-30	31-40	40 ขึ้นไป
	ความคาดหวังด้านการให้บริการของห้องสมุด			
1	ห้องสมุดควรติดป้าย อธิบายการใช้ห้องสมุดให้ชัดเจน	3.64	5.00	3.50
2	ชั้นหนังสือทุกชั้น ควรมีป้ายบอกหมวดหมู่ติดไว้ และเห็นได้ชัดเจน	4.14	5.00	4.00
3	ห้องสมุดควรมีบริการตอบคำถามและช่วยคนคว้า	4.14	4.00	3.50
4	ควรที่จะจัดบริการแนะนำการอ่าน การใช้ห้องสมุด และการค้นคว้า	3.64	3.50	3.50
5	สามารถยืมหนังสือออกไปอ่านนอกห้องสมุดได้	3.14	2.50	3.50
6	ควรมีบริการยืมระหว่างห้องสมุดด้วย	2.64	2.50	3.50
7	ห้องสมุดควรเก็บเล่มวารสารลงเวลาเก็บไว้บริการ	3.14	3.00	3.50
8	ห้องสมุดควรทำบัตรรายการให้กับหนังสือทุกเล่มที่มีอยู่ในห้องสมุด	4.60	4.00	3.50
9	ห้องสมุดควรมีประชาสัมพันธ์ถึงข่าวสารความเคลื่อนไหวของห้องสมุดให้ทราบอยู่เสมอ	3.64	4.00	3.50
10	ห้องสมุดควรเปิดบริการทุกวัน	4.14	4.50	3.50
11	ระยะเวลาในการยืมหนังสือ ไม่ควรต่ำกว่า 5 - 7 วัน	4.64	5.00	3.50
	ค่าเฉลี่ยรวม	3.77	3.91	3.55

ตาราง 25 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	กลุ่มอายุ (ปี)		
		20-30	31-40	40 ขึ้นไป
1	ความคาดหวังงานบรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุด พระที่เป็นบรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุดควรมี ความกระตือรือร้นในการให้บริการผู้ใช้ห้องสมุด	3.50	3.00	4.50
2	พระที่เป็นบรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุดควรเป็น ผู้รักการอ่านและรู้เรื่องราวของหนังสือดี	4.40	4.50	4.50
3	พระที่เป็นบรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุด ควร เป็นผู้ที่สามารถให้คำแนะนำแก่ผู้ขอคำแนะนำด้าน หนังสือและแหล่งค้นคว้าต่าง ๆ ได้	4.40	4.50	4.00
4	ผู้ที่จะเป็นบรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุด ควร เป็นผู้ที่มีความรู้ทางศาสนบรรณารักษศาสตร์	4.40	3.50	5.00
5	บรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุด ควรได้รับการ เพิ่มพูนความรู้โดยการเข้ารับการอบรมทาง บรรณารักษศาสตร์อยู่เสมอตามเวลาอันควร	4.00	4.00	5.00
6	ห้องสมุดควักที่ยังไม่มีบรรณารักษ์ ควรส่งพระเข้ามา อบรมความรู้ทางศาสนบรรณารักษศาสตร์	4.40	4.00	5.00
7	พระที่จะมาอบรมเป็นบรรณารักษ์ ควรเป็นพระผู้ แนวโน้มนะบวชนาน	3.40	3.50	5.00
8	จำนวนบรรณารักษ์หรือผู้ช่วยห้องสมุดควัก ควรมี อย่างน้อยอย่างละ 1 คน	4.00	4.50	5.00
ค่าเฉลี่ยรวม		4.06	3.94	4.75

ตาราง 25 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	กลุ่มอายุ (ปี)		
		20-30	31-40	40 ขึ้นไป
1	<u>ความคาดหวังด้านอาคารสถานที่</u> สถานที่ตั้งหรืออาคารห้องสมุดควรมีที่ตั้งอยู่ในที่ ๆ ไปมาสะดวก เป็นศูนย์กลางของวัด	4.00	4.50	4.50
2	พื้นที่ที่เป็นห้องสมุด ควรมีความกว้างขวางพอเพียง	3.50	4.50	4.50
3	ห้องสมุดควรมีความสะอาดและความเป็นระเบียบ	4.00	5.00	4.50
4	ห้องสมุดควรมีอากาศถ่ายเทสะดวก	4.00	5.00	4.50
5	ห้องสมุดควรมีความสงบ ห่างไกลจากเสียง รบกวน	5.00	4.50	4.50
6	ภายในห้องสมุดควรมีการจัดและตกแต่งให้สวยงามและ ชวนดู	4.00	4.00	4.00
7	ห้องสมุดควรมีบริเวณเป็นมุมสำหรับอภิปรายหรือ ถกเถียงกันได้	4.00	3.50	2.00
	ค่าเฉลี่ยรวม	4.07	4.43	4.07

จากตาราง 25 แสดงว่า พระที่ทำหน้าที่บรรณารักษ์หรือดูแลห้องสมุดวัดทุกกลุ่มอายุ
ในวัดประเภทที่ไม่มีการสอนพระปริยัติธรรมแต่มีห้องสมุดวัด มีความคิดเห็น ความต้องการ
และความคาดหวังต่อห้องสมุดวัดในต่าง ๆ โดยเฉพาะส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณา
ในแต่ละด้านและแต่ละกลุ่มอายุ ปรากฏว่า

ในด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับห้องสมุดวัด

พระที่ทำหน้าที่บรรณารักษ์หรือผู้ดูแลห้องสมุดวัด กลุ่มอายุ 20 - 30 ปี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับห้องสมุดวัดระดับสูงสุด คือ

- วัดทุกวัดมีห้องสมุดวัดเพื่อใช้เป็นสถานที่เก็บรวบรวมคัมภีร์พระไตรปิฎกและหนังสือต่าง ๆ อันเกี่ยวกับศาสนา (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด คือ 5.00)

พระที่ทำหน้าที่บรรณารักษ์หรือผู้ดูแลห้องสมุดวัด กลุ่มอายุ 31 - 40 ปี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับห้องสมุดวัดระดับสูงสุด คือ

- ห้องสมุดวัดมีคุณประโยชน์ต่อพระภิกษุสามเณรเป็นอย่างมาก สำหรับศึกษาค้นคว้าเพื่อเผยแพร่วรรณคดีและสืบศาสนา (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด คือ 5.00)

พระที่ทำหน้าที่บรรณารักษ์หรือผู้ดูแลห้องสมุดวัด กลุ่มอายุ 40 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นว่า

- วัดทุกวัดมีห้องสมุดวัดเพื่อใช้เป็นสถานที่เก็บรวบรวมคัมภีร์พระไตรปิฎกและหนังสือต่าง ๆ อันเกี่ยวกับศาสนา

- นอกจากหนังสือทางศาสนาแล้ว ห้องสมุดวัดควรมีหนังสือสาขาวิชาอื่น ๆ

อีกด้วย

- ห้องสมุดวัดมีประโยชน์ต่อพระภิกษุสามเณรในการศึกษาทั้งทางโลกและทางธรรม

- ห้องสมุดวัดมีคุณประโยชน์ต่อพระภิกษุสามเณรเป็นอย่างมาก สำหรับศึกษาค้นคว้าเพื่อเผยแพร่วรรณคดีและสืบศาสนา

- ห้องสมุดวัดจะช่วยให้พระภิกษุสามเณรสามารถปรับปรุงตนให้มีความรู้กว้างขวางและทันสมัยอยู่เสมอ

- การจัดตั้งห้องสมุดวัด จะก่อให้เกิดประโยชน์แก่การต่อศาสนา
คู่มากับการลงทุน

- ห้องสมุดวัดควรมีบรรณารักษ์ที่มีความรู้ทางบรรณารักษ์ เป็นผู้ดูแล ดำเนินงานและให้บริการ

- การดำเนินการ หอสมุดวัด ควรจะได้รับการสนับสนุนจากวัดและกรรมการศาสนาเป็นอย่างดี (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด คือ 5.00 ทั้งแปดข้อ)

ในค่านหนังสือทางศาสนาที่ต้องการอ่าน

พระที่ทำหน้าที่บรรณารักษ์หรือดูแลหอสมุดวัดกลุ่มอายุ 20 - 30 ปี มีความต้องการอ่านสูงสุด คือ

- หนังสือประวัติพุทธศาสนา ประวัติพระสงฆ์ และพุทธสาวก และ
- หนังสือเกี่ยวกับความเชื่อในพระพุทธศาสนา เช่น นรก สวรรค์ พุทธปรัชญา เรื่องเกี่ยวกับชาติหน้า ปรโลกภ ไตรภูมิพระร่วง เทศน์พระมาลัย (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด คือ 5.00 ทั้งสองข้อ)

พระที่ทำหน้าที่บรรณารักษ์หรือดูแลหอสมุดวัดกลุ่มอายุ 31 - 40 ปี มีความต้องการอ่านสูงสุด คือ

- หนังสือแบบเรียนธรรมะชั้นต่าง ๆ เช่น หนังสือนวโกวาท หนังสือคู่มือนักธรรมบาลีชั้นต่าง ๆ เสนอธรรมะสนามหลวง หนังสือแปลบาลี (ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ 4.50)

พระที่ทำหน้าที่บรรณารักษ์หรือดูแลหอสมุดวัด กลุ่มอายุ 40 ปีขึ้นไป มีความต้องการอ่านสูงสุด คือ

- หนังสือคัมภีร์ทางศาสนา เช่น พระไตรปิฎก พระวินัยปิฎก พระสุตตันตปิฎก พระอภิธรรมปิฎก (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด คือ 4.87)

ในค่านความต้องการอ่านหนังสือทั่วไป

พระที่ทำหน้าที่บรรณารักษ์หรือดูแลหอสมุดวัด กลุ่มอายุ 20 - 30 ปี มีความต้องการอ่านในระดับสูงสุด คือ

- หนังสือปรัชญาต่าง ๆ เช่น ปรัชญาตะวันออก
- หนังสือเกี่ยวกับจิตวิทยาและการใช้หลักจิตวิทยาให้เป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวัน

- หนังสือเกี่ยวกับหลักภาษา ได้แก่ พจนานุกรมไทย พจนานุกรมอังกฤษ-ไทย พจนานุกรมไทย-อังกฤษ สันสกฤตพจนานุกรม แบบเรียนภาษาอังกฤษด้วยตนเอง เป็นต้น
 - หนังสือชีวประวัติบุคคลสำคัญ เช่น กษัตริย์และประมุขของประเทศ บุคคลสำคัญของโลก เป็นต้น และ
 - หนังสือเกี่ยวกับประวัติศาสตร์และอารยธรรมของประเทศต่าง ๆ
- (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากคือ 3.50 ทั้งห้าข้อ)

พระที่ทำหน้าที่บรรณารักษ์หรือดูแลห้องสมุดวัดกลุ่มอายุ 40 ปี มีความต้องการอ่านสูงสุด คือ

- หนังสือที่ให้ความรู้ทั่วไป ให้เกร็ดความรู้สั้น ๆ รวมกันในเล่มเดียว เช่น หนังสือความรู้รอบตัว สารานุกรม สารพันปัญหา
- หนังสือทางคานจริยศาสตร์ เช่น การปฏิบัติในสังคม
- หนังสือเกี่ยวกับขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรม
- หนังสือเกี่ยวกับหลักภาษา ได้แก่ พจนานุกรมไทย พจนานุกรมอังกฤษ-ไทย พจนานุกรมไทย-อังกฤษ สันสกฤตพจนานุกรม แบบเรียนภาษาอังกฤษด้วยตนเอง เป็นต้น และ
- หนังสือเกี่ยวกับชื่อสถานที่ ประวัติของสถานที่ต่าง ๆ และภูมิศาสตร์ของประเทศต่าง ๆ (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด คือ 4.50 ทั้งห้าข้อ)

พระที่ทำหน้าที่บรรณารักษ์หรือดูแลห้องสมุดวัดกลุ่มอายุ 40 ปีขึ้นไป มีความต้องการอ่านสูงสุด คือ

- หนังสือที่ให้ความรู้ทั่วไป ให้เกร็ดความรู้สั้น ๆ รวมกันในเล่มเดียว เช่น หนังสือความรู้รอบตัว สารานุกรม สารพันปัญหา
- หนังสือที่อธิบายถึงการสร้างความเจริญแก่ชีวิต โดยการใช้ความสามารถของตนเอง วิธีปรับปรุงตัว และการเสริมสร้างบุคลิกภาพ เช่น หนังสือที่อธิบายถึงวิธีชนะทุกข์
- หนังสือเกี่ยวกับขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรม

- หนังสือเกี่ยวกับหลักภาษา ได้แก่ พจนานุกรมไทย พจนานุกรมอังกฤษ-ไทย พจนานุกรมไทย-อังกฤษ สันสกฤตพจนานุกรม แบบเรียนภาษาอังกฤษด้วยตนเอง เป็นต้น และ
- หนังสือเกี่ยวกับการแพทย์ การพยาบาลและสุขวิทยา เช่น การป้องกันโรค การใช้ยารักษาโรค สุขวิทยาส่วนบุคคล (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด คือ 4.50 ทั้งห้าข้อ)

ในด้านความคาดหวังด้านหนังสือและเอกสาร

พระที่ทำหน้าที่บรรณารักษ์หรือผู้ดูแลห้องสมุดวัด กลุ่มอายุ 20 - 30 ปี มีความคาดหวังสูงสุด คือ

- ห้องสมุดวัดควรมีหนังสือที่เป็นหลักทางพุทธศาสนา เช่น พระไตรปิฎก มงคลดัตตปิณี สังคหิณี ปฐมสมโพธิกถา ฯลฯ ครบทุกเรื่อง และ
- สภาพหนังสือในห้องสมุด ควรอยู่สภาพดี มีการซ่อมแซมหนังสือที่ชำรุดอยู่เสมอ (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด คือ 5.00 ทั้งสองข้อ)

พระที่ทำหน้าที่บรรณารักษ์หรือผู้ดูแลห้องสมุดวัด กลุ่มอายุ 31 - 40 ปี มีความคาดหวังสูงสุด คือ

- ห้องสมุดวัดควรจัดหาหนังสือที่ใหม่ ทันสมัย มาเพิ่มตลอดเวลา
- หนังสือในห้องสมุดวัดควรจัดหมวดหมู่ เพื่อสะดวกในการค้นคว้า และ
- สภาพหนังสือในห้องสมุด ควรอยู่สภาพดี มีการซ่อมแซมหนังสือที่ชำรุดอยู่เสมอ (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด คือ 5.00 ทั้งสามข้อ)

พระที่ทำหน้าที่บรรณารักษ์หรือผู้ดูแลห้องสมุดวัด กลุ่มอายุ 40 ปีขึ้นไป มีความคาดหวังสูงสุดคือ

- ห้องสมุดวัดควรจัดหาหนังสือที่ใหม่ ทันสมัย มาเพิ่มตลอดเวลา และ
- ห้องสมุดวัดควรจัดหาหนังสือที่ได้รับรางวัลดีเด่นเข้าไว้ในห้องสมุดด้วย (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด คือ 5.00 ทั้งสองข้อ)

ในด้านความคาดหวังด้านครุภัณฑ์

พระที่ทำหน้าที่บรรณารักษ์หรือผู้ดูแลห้องสมุดวัด กลุ่มอายุ 20 – 30 ปี มีความคาดหวังสูงสุด คือ

– ควรจะมีชั้นวางนิตยสาร วารสารฉบับใหม่ และที่เก็บรวบรวมนิตยสาร วารสารฉบับเก่าด้วย (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก คือ 4.00)

พระที่ทำหน้าที่บรรณารักษ์หรือผู้ดูแลห้องสมุดวัด กลุ่มอายุ 31 – 40 ปี มีความคาดหวังสูงสุด คือ

– ควรจะมีชั้นวางนิตยสาร วารสารฉบับใหม่ และที่เก็บรวบรวมนิตยสาร วารสารฉบับเก่าด้วย

– ควรมีที่วางหนังสือพิมพ์ไว้โดยเฉพาะ และมีชั้นเก็บหนังสือพิมพ์ฉบับเก่าด้วย

– ควรมีโต๊ะเก้าอี้ สำหรับนั่งอ่านในห้องสมุดด้วย และ

– ควรมีแผนป้ายสำหรับติดข่าวใหม่ ๆ หรือเกร็ดความรู้ หรือแนะนำหนังสือที่น่าสนใจ และหนังสือใหม่ด้วย (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด คือ 4.50, ทั้งสี่ข้อ)

พระที่ทำหน้าที่บรรณารักษ์หรือผู้ดูแลห้องสมุดวัด กลุ่มอายุ 40 ปีขึ้นไป มีความคาดหวังสูงสุด คือ

– ควรจะมีชั้นวางนิตยสาร วารสารฉบับใหม่ และที่เก็บรวบรวมนิตยสาร วารสารฉบับเก่าด้วย (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด คือ 5.00)

ในด้านความคาดหวังด้านการให้บริการของห้องสมุดวัด

พระที่ทำหน้าที่บรรณารักษ์หรือผู้ดูแลห้องสมุดวัด กลุ่มอายุ 20 – 30 ปี มีความคาดหวังสูงสุด คือ

– ห้องสมุดควรทำบัตรรายการให้กับหนังสือทุกเล่มที่มีอยู่ในห้องสมุด (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด คือ 4.60)

พระที่ทำหน้าที่บรรณารักษ์หรือผู้ดูแลห้องสมุดวัด กลุ่มอายุ 31 – 40 ปี มีความคาดหวังสูงสุด คือ

- ห้องสมุดควรจัดป้าย อธิบายการใช้ห้องสมุดให้ชัดเจน และ
- ชั้นหนังสือทุกชั้น ควรมีย้ายบอกหมวดหมู่ติดไว้ และให้ไ้ชัดเจน

(ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด คือ 5.00 ทั้งสองข้อ)

พระที่ทำหน้าที่บรรณารักษ์หรือผู้ดูแลห้องสมุดวัด กลุ่มอายุ 40 ปีขึ้นไป มีความคาดหวังสูงสุด คือ

- ชั้นหนังสือทุกชั้น ควรมีย้ายบอกหมวดหมู่ติดไว้ และเห็นได้ชัดเจน (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก คือ 4.00)

ในด้านความคาดหวังกับบรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุดวัด

พระที่ทำหน้าที่บรรณารักษ์หรือผู้ดูแลห้องสมุดวัด กลุ่มอายุ 20 - 30 ปี มีความคาดหวังสูงสุด คือ

- พระที่เป็นบรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุดควรเป็นผู้รักการอ่านและรู้เรื่องราวของหนังสือ

- พระที่เป็นบรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุด ควรเป็นผู้ที่สามารถให้คำแนะนำแก่ผู้ขอคำแนะนำหนังสือและแหล่งค้นคว้าต่าง ๆ ได้ และ

- ห้องสมุดวัดที่ยังไม่มีบรรณารักษ์ ควรส่งพระเข้ามาอบรมความรู้ทางด้านบรรณารักษศาสตร์ (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก คือ 4.40 ทั้งสามข้อ)

พระที่ทำหน้าที่บรรณารักษ์หรือผู้ดูแลห้องสมุดวัด กลุ่มอายุ 31 - 40 ปี มีความคาดหวังสูงสุด คือ

- พระที่เป็นบรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุดควรเป็นผู้รักการอ่านและรู้เรื่องราวของหนังสือ

- พระที่เป็นบรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุด ควรเป็นผู้ที่สามารถให้คำแนะนำแก่ผู้ขอคำแนะนำหนังสือและแหล่งค้นคว้าต่าง ๆ ได้ และ

- จำนวนบรรณารักษ์หรือผู้ช่วยห้องสมุดวัด ควรมีอย่างน้อยอย่างละ 1 คน (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด คือ 4.50 ทั้งสามข้อ)

พระที่ทำหน้าที่บรรณารักษ์หรือผู้ดูแลห้องสมุดวัด กลุ่มอายุ 40 ปีขึ้นไป มีความคาดหวังสูงสุด คือ

- ผู้ที่จะเป็นบรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุด ควรเป็นผู้ที่มีความรู้ทางด้านบรรณารักษศาสตร์

- บรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุด ควรได้รับการเพิ่มพูนความรู้โดยการเข้ารับการอบรมทางบรรณารักษศาสตร์อยู่เสมอตามเวลาอันควร

- ห้องสมุดวัดที่ยังไม่มีบรรณารักษ์ ควรส่งพระเข้ามาอบรมความรู้ทางด้านบรรณารักษศาสตร์

- พระที่จะมาอบรมเป็นบรรณารักษ์ ควรเป็นพระผู้เฒ่าโน้นจะยาวนาน และ

- จำนวนบรรณารักษ์หรือผู้ช่วยห้องสมุดวัด ควรอย่างน้อยอย่างละ 1 คน (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด คือ 5.00 ทั้งห้าข้อ)

ในด้านความคาดหวังด้านอาคารสถานที่

พระที่ทำหน้าที่บรรณารักษ์หรือผู้ดูแลห้องสมุดวัด กลุ่มอายุ 20 - 30 ปี มีความคาดหวังสูงสุด คือ

- ห้องสมุดวัดควรมีความสงบ ห่างไกลจากเสียงรบกวน (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด คือ 5.00)

พระที่ทำหน้าที่บรรณารักษ์หรือผู้ดูแลห้องสมุดวัด กลุ่มอายุ 31 - 40 ปี มีความคาดหวังสูงสุด คือ

- ห้องสมุดวัดควรมีความสะอาดและความเป็นระเบียบ และ

- ห้องสมุดวัดควรมีอากาศถ่ายเทสะดวก (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด คือ 5.00 ทั้งสองข้อ)

พระที่ทำหน้าที่บรรณารักษ์หรือผู้ดูแลห้องสมุดวัด กลุ่มอายุ 40 ปีขึ้นไป มีความคาดหวังสูงสุด คือ

- สถานที่ตั้งหรืออาคารของสมุควัด ควรตั้งอยู่ในที่ๆ ไปมาสะดวก
เป็นศูนย์กลางของวัด

- พื้นที่เป็นห้องสมุค ควรมีความกว้างขวางพอเพียง
- ห้องสมุควัดควรมีความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อย
- ห้องสมุควัดควรมีอากาศถ่ายเทสะดวก
- ห้องสมุควัดควรมีความสงบ ห่างไกลจากเสียงรบกวน

(ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด คือ 4.50 ทั้งห้าข้อ)

พิจารณาโดยสรุป จะเห็นได้ว่าพระที่ทำหน้าที่บรรณารักษ์ กลุ่มอายุ 31 - 40 ปี และ 40 ปีขึ้นไป มีความต้องการและความคาดหวังเกี่ยวกับห้องสมุควัด ในด้านต่างๆ โดยส่วนใหญ่สูงกว่าพระที่ทำหน้าที่บรรณารักษ์ กลุ่มอายุ 20 - 30 ปี ตอนที่ 3 ความต้องการและความคาดหวังของพระภิกษุสามเณรที่มีสถานภาพต่างกัน ในวัดแต่ละประเภท ปรากฏผลดังตาราง 26 - 28

3.1 พระภิกษุสามเณรที่มีสถานภาพต่างกันในวัดประเภทที่มีการสอนพระปริยัติธรรม และมีห้องสมุค

ตาราง 26 ค่าเฉลี่ยความต้องการและความคาดหวังที่มีต่อห้องสมุควัดของพระภิกษุสามเณรที่มีสถานภาพต่างกันในวัดประเภทที่มีการสอนพระปริยัติธรรมและมีห้องสมุควัด

ข้อ	รายการ	สถานภาพ				
		เจ้าอาวาส	พระสอน	ภิกษุ	สามเณร	บรรณ
1	ความคาดหวังเกี่ยวกับห้องสมุควัด วัดทุกวัดมีห้องสมุควัดเพื่อใช้เป็นที่ สถานที่เก็บรวบรวมคัมภีร์ พระไตรปิฎกและหนังสือต่างๆ อันเกี่ยวกับศาสนา	4.57	4.61	4.69	4.77	4.50

ตาราง 26 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	สถานภาพ				
		เจ้าอาวาส	พระสอน	ภิกษุ	สามเณร	บรรณ.
2	นอกจากหนังสือทางศาสนาแล้ว หอสมุดวัดควรมีหนังสือสาขาวิชาอื่น ๆ อีกด้วย	4.15	4.33	4.25	4.36	4.10
3	หอสมุดวัดมีประโยชน์ต่อพระภิกษุสามเณรในการศึกษาทั้งทางโลกและทางธรรม	4.50	4.58	4.54	4.61	4.57
4	หอสมุดวัดมีคุณประโยชน์ต่อพระภิกษุสามเณรเป็นอย่างมาก สำหรับศึกษาและค้นคว้าเพื่อเผยแพรศาสนาและสืบศาสนา	4.55	4.60	4.53	4.68	4.57
5	หอสมุดวัดจะช่วยให้พระภิกษุสามเณรสามารถปรับปรุงตนให้มีความรู้กว้างขวางและทันสมัยอยู่เสมอ	4.50	4.36	4.47	4.38	4.53
6	หอสมุดวัดจะช่วยให้พระภิกษุสามเณรมีความรู้ทันต่อเหตุการณ์และสามารถใช้ความรู้นี้ประยุกต์หลักการหรือคำสอนทางพุทธศาสนาเผยแพรแก่ประชาชนได้เป็นอย่างดี	4.32	4.57	4.39	4.42	4.51
7	การจัดตั้งหอสมุดวัด จะก่อให้เกิดประโยชน์เอนกประการต่อการศาสนาคุ้มครองกับการลงทุน	4.50	4.31	4.26	4.17	4.50

ตาราง 26 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	สถานภาพ				
		เจ้าอาวาส	พระสอน	ภิกษุ	สามเณร	บรรพ.
8	ห้องสมุดวัดควนบีบรรพักษ์ที่มีความรู้ทางบรรพักษ์ เป็นผู้ดูแล ดำเนินงานและให้บริการ	4.53	4.29	4.23	4.34	4.20
9	การดำเนินการห้องสมุดวัด ควรจะได้รับการสนับสนุนจากวัดและกรรมการศาสนาเป็นอย่างดี	4.50	4.61	4.40	3.45	4.52
	ค่าเฉลี่ยรวม	4.46	4.47	4.42	4.36	4.44
<u>หนังสือทางศาสนาที่ต้องการอ่าน</u>						
10	หนังสือประวัติพุทธศาสนา ประวัติพระสงฆ์ และพุทธสาวก	4.49	3.96	4.24	4.24	4.47
11	หนังสือคัมภีร์ทางศาสนา เช่น พระไตรปิฎก พระวินัยปิฎก พระสุตตันตปิฎก พระอภิธรรมปิฎก	4.88	4.24	4.21	4.19	4.33
12	หนังสือพิธีทางศาสนา ศาสนพิธี หนังสือสวดมนต์	3.99	4.62	3.95	3.68	4.37
13	หนังสือเกี่ยวกับวิปัสสนาธุระ	4.45	3.71	3.65	3.58	4.07

ตาราง 26 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	สถานภาพ				
		เจ้าอาวาส	พระสอน	ภิกษุ	สามเณร	บรรณ.
14	หนังสือเกี่ยวกับความเชื่อในพระพุทธศาสนา เช่น นรก สวรรค์ พุทธปรัชญา เรื่องเกี่ยวกับชาติหน้า ปรโลกภพ ไตรภูมิพระร่วง เทศน์พระมาลัย	4.08	3.45	3.68	3.36	3.73
15	หนังสือชาตกต่าง ๆ เช่น เวสสันดรชาตก มัลลิกะปัญหา	3.98	3.49	3.71	3.59	3.83
16	พจนานุกรมทางศาสนา	4.27	3.71	3.94	3.92	4.17
17	หนังสือพุทธศาสนสุภาษิต	3.91	3.57	3.59	3.69	3.73
18	หนังสือเกี่ยวกับพระพุทธรูป พระเครื่องตำนานพระพุทธรูป	3.49	2.54	3.06	2.68	2.92
19	หนังสือทางพุทธศาสนิกายต่าง ๆ	3.88	3.62	3.50	3.51	3.77
20	หนังสือที่มีเรื่องราวเกี่ยวกับศาสนาต่าง ๆ หลักคำสอนและพิธีกรรมของศาสนานั้น ๆ	3.95	3.70	3.76	3.76	3.87
21	หนังสือเกี่ยวกับระเบียบข้อบังคับของพระสงฆ์ พระราชบัญญัติคณะสงฆ์	4.17	3.33	3.86	3.76	3.63
22	หนังสือแบบเรียนธรรมะชั้นต่าง ๆ เช่น หนังสือนวโกวาท หนังสือคู่มือนักธรรมบาลีชั้นต่าง ๆ เฉลยธรรมะสนามหลวง หนังสือแปลบาลี	4.31	3.80	4.02	3.92	4.17

ตาราง 26 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	สถานภาพ				
		เจ้าอาวาส	พระสอน	ภิกษุ	สามเณร	บรม.
23	วารสารคานพุทธศาสนา	4.17	3.54	3.67	3.74	4.07
24	หนังสือนวนิยายอิงศาสนา เช่น เชิงฉา นิพนธ์ ลีลาวดี	3.45	3.16	3.37	3.43	3.67
	ค่าเฉลี่ยรวม	4.10	3.63	3.75	3.67	3.92
	หนังสือทั่วไปที่ต้องการอ่าน					
25	หนังสือที่ให้ความรู้ทั่วไป ให้เกร็ดความรู้ สั้น ๆ รวมกันในเล่มเดียว เช่น หนังสือ ความรู้รอบตัว สารานุกรม สารพันปัญหา	3.79	3.76	3.82	4.10	4.08
26	หนังสือที่อธิบายถึงการสร้างความเจริญ แก่ชีวิต โดยการใช้ความสามารถของ ตนเอง วิธีปรับปรุงตัว และการเสริม สร้างบุคลิกภาพ เช่น หนังสือที่อธิบายถึง วิธีชนะทุกข์สร้างสุข การกำจัดกิเลส วิธีรุ่งโรจน์และวิธีครองใจคน	4.29	4.11	3.99	4.05	4.08
27	หนังสือเกี่ยวกับการทำนาย พยากรณ์ เช่น การทำนายฝัน การทำนายลักษณะ การดูลายมือ	2.07	2.06	2.56	2.00	2.28
28	หนังสือปรัชญาต่างๆ เช่น ปรัชญา ตะวันออก	3.53	3.79	3.45	3.50	3.58

ตาราง 26 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	สถานการณ์ภาพ				
		เจ้าอาวาส	พระสอน	ภิกษุ	สามเณร	บรรณ.
29	หนังสือทางคานจริยศาสตร์ เช่น การปฏิบัติในสังคม	3.79	3.96	3.59	3.73	3.78
30	หนังสือที่เกี่ยวกับจิตวิทยาและการใช้ หลักจิตวิทยาให้เป็นประโยชน์ในชีวิต ประจำวัน	3.93	4.09	3.76	3.82	3.88
31	หนังสือเกี่ยวกับสังคมวิทยา จิตวิทยา สังคม และสภาพสังคม	3.76	3.84	3.55	2.55	3.58
32	หนังสือเกี่ยวกับกฎหมายอาญา กฎหมาย แพ่งและพาณิชย์ที่ควรรู้	3.59	3.51	3.39	3.56	3.33
33	หนังสือเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ และประวัติ รัฐธรรมนูญ	3.57	3.50	3.25	3.56	3.33
34	หนังสือที่ให้ความรู้เกี่ยวกับการศึกษา การเรียน การสอน หลักสูตร ใน โรงเรียน วิทยาลัย และมหาวิทยาลัย	3.86	3.65	3.52	3.80	3.58
35	หนังสือที่ให้ความรู้เกี่ยวกับการศึกษา ผู้ใหญ่ เช่น การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง สำหรับผู้ใหญ่ โรงเรียนผู้ใหญ่	3.50	3.31	3.54	3.50	3.33
36	หนังสือเกี่ยวกับขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรม	4.43	3.79	3.72	3.85	4.13

ตาราง 26 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	สถานภาพ				
		เจ้าอาวาส	พระสอน	ภิกษุ	สามเณร	บรรณ.
37	หนังสือเกี่ยวกับหลักภาษาได้แก่ พวก ไวยากรณ์ไทย ไวยากรณ์อังกฤษ บาลี มหาไวยากรณ์ สันสกฤตไวยากรณ์ แบบเรียนภาษาอังกฤษด้วยตนเอง เป็นต้น	4.07	4.00	3.77	4.00	4.03
38	หนังสือเกี่ยวกับการแพทย์ การพยาบาล และสุขวิทยา เช่น การป้องกันโรค การเข้ารักษาโรค สุขวิทยาสวนบุคคล	4.00	3.82	3.76	3.73	3.88
39	หนังสือที่เกี่ยวกับเรื่องราวเกี่ยวกับศิลปะ ศิลปะ ประจำชาติ และศิลปะแขนงต่าง ๆ	3.71	3.51	3.59	3.44	3.54
40	หนังสือทางด้านเกษตรกรรม เช่น การเพาะปลูก การเลี้ยงสัตว์	3.50	3.07	3.14	3.03	3.24
41	หนังสือวรรณกรรมไทยประเภทร้อยกรอง เช่น นิราศของสุนทรภู่ เสือโคคำฉันท์	3.14	3.30	3.23	3.10	3.38
42	หนังสือวรรณกรรมประเภทร้อยแก้ว เช่น สี่แผ่นดิน ละครแห่งชีวิต	3.07	3.31	3.22	3.23	3.48
43	หนังสือเกี่ยวกับชื่อสถานที่ ประวัติของ สถานที่ต่าง ๆ และภูมิศาสตร์ของ ประเทศต่าง ๆ	3.50	3.35	3.55	3.73	3.68

ตาราง 26 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	สถานการณ์				
		จำอาวาส	พระสอน	ภิกษุ	สามเณร	บรรณ.
44	หนังสือชีวประวัติบุคคลสำคัญ เช่น กษัตริย์และประมุขของประเทศ บุคคล สำคัญของโลก เป็นต้น	3.86	3.60	3.61	3.66	3.98
45	หนังสือเกี่ยวกับประวัติศาสตร์และ อารยธรรมของประเทศต่าง ๆ	3.54	3.55	3.58	3.72	3.98
	ค่าเฉลี่ยรวม	3.64	3.56	3.50	3.51	3.62
<u>ความคาดหวังด้านหนังสือและเอกสาร</u>						
1	ห้องสมุดควรมีหนังสือเกี่ยวกับศาสนาทุก ประเทศและหนังสือที่บันทึกต่อพระธรรม วินัย	4.54	4.39	4.28	4.04	4.65
2	หนังสือทางานพระพุทธศาสนาควรเน้น หนักทางานการเรียนการสอนพระ ปริยัติธรรม	4.29	3.86	3.98	3.82	4.15
3	ห้องสมุดควรมีหนังสือที่เป็นหลักทาง พระพุทธศาสนา เช่น พระไตรปิฎก มังคลัตถปิฎก สังคีตปิฎก ปฐมสมโพธิกถา ฯลฯ ครบทุกเรื่อง	4.54	4.36	4.10	4.02	4.50

ตาราง 26 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	สถานภาพ				
		เจ้าอาวาส	พระสอน	ภิกษุ	สามเณร	บรรณ.
4	นอกจากหนังสือทางศาสนาแล้ว ห้องสมุดวัดควรมีหนังสือสาขาวิชาอื่น ๆ กว้าง	3.93	4.21	3.97	4.08	4.10
5	หนังสือตามข้อ 4 ควรเป็นเรื่องที่ให้ความรู้อย่างกว้าง ๆ ทั้ง ๆ ไป ที่มีใช้หลักวิชาการที่ลึกซึ้ง	3.93	3.95	3.68	3.54	3.95
6	ห้องสมุดวัดควรมีหนังสือทางบันเทิงคดี กว้าง	2.93	3.45	3.38	3.27	3.10
7	ห้องสมุดวัดควรจัดหาหนังสือที่ใหม่ ทันสมัย มาเพิ่มตลอดเวลา	4.00	4.19	3.93	4.09	4.10
8	ห้องสมุดวัดควรจัดหาหนังสือที่ได้รับรางวัลที่เด่นชัดไว้ในห้องสมุด กว้าง	4.29	3.98	3.85	3.91	3.85
9	ห้องสมุดวัดควรเป็นแหล่งรวบรวมหนังสืองานศพ กว้าง โดยเฉพาะหนังสืองานศพของวัดนั้น ๆ	4.00	3.45	3.44	2.98	3.70
10	หนังสือในห้องสมุดวัดควรจัดหมวดหมู่ เพื่อสะดวกในการค้นคว้า	4.69	4.49	4.29	4.30	4.75
11	ห้องสมุดวัดควรมีวารสารทางศาสนา ทุกฉบับ	4.00	3.66	3.75	3.49	4.00

ตาราง 26 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	สถานการณ์				
		เจ้าอาวาส	พระสอน	ภิกษุ	สามเณร	บรรณ.
12	นอกจากจะมีวารสารทางศาสนาแล้ว ก็ควรมีวารสารทางวิชาการอื่น ๆ บางเช่น วารสารการศึกษา วารสาร การเกษตร	3.79	3.64	3.49	3.51	3.95
13	ห้องสมุดวัดควรจะมีหนังสือพิมพ์รายวันด้วย	3.86	4.66	3.99	4.38	4.20
14	ท่านต้องการให้มีส่วนร่วมแสดงความ คิดเห็นในการซื้อหนังสือเข้าห้องสมุดด้วย	4.07	3.86	3.74	3.83	3.85
15	ห้องสมุดวัดควรจัดข่าวหรือภาพที่สำคัญ รวบรวมไว้	3.71	3.73	3.70	3.85	3.65
16	สภาพหนังสือในห้องสมุด ควรอยู่ใน สภาพดี มีการซ่อมแซมหนังสือที่ชำรุดอยู่ เสมอ	4.55	4.22	4.22	4.36	4.60
	ค่าเฉลี่ยรวม	4.07	4.01	3.86	3.84	4.07
17	<u>ความคาดหวังจากภิกษุ</u> ครูและชั้นหนังสือในห้องสมุดวัดควร เป็น แบบชั้นเปิดคือ สามารถที่จะหยิบอ่าน ได้เองตามความต้องการ	4.13	4.00	3.95	3.93	4.06

ตาราง 26 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	สถานการณ์				
		เจ้าอาวาส	พระสอน	ภิกษุ	สามเณร	บรรณ.
18	ควรจะมีขึ้นวางนิตยสาร วารสารฉบับใหม่ และที่เก็บรวบรวมนิตยสาร วารสารฉบับเก่าด้วย	4.12	4.01	3.96	4.17	4.11
19	ควรมีที่วางหนังสือพิมพ์ไว้โดยเฉพาะ และมีชั้นเก็บหนังสือพิมพ์ฉบับเก่าด้วย	3.04	3.95	3.60	4.20	4.26
20	ควรมีโต๊ะเก้าอี้ สำหรับนั่งอ่านหนังสือสมุดด้วย	4.13	4.32	3.98	4.46	4.56
21	ควรมีแผนป้ายสำหรับติดข่าวใหม่ ๆ หรือเกร็ดความรู้ หรือแนะนำหนังสือที่น่าสนใจและหนังสือใหม่ด้วย	4.13	4.08	4.14	4.20	3.71
	ค่าเฉลี่ยรวม	4.07	4.31	4.22	4.19	4.14
	<u>ความคาดหวังด้านการให้บริการของ</u> <u>ห้องสมุดวัด</u>					
22	ห้องสมุดควรติดป้าย อธิบายการใช้ห้องสมุดให้ชัดเจน	4.37	4.17	4.56	4.34	4.09
23	ชั้นหนังสือทุกชั้น ควรมีป้ายบอกหมวดหมู่ติดไว้ และให้เห็นได้ชัดเจน	4.51	4.36	4.45	4.37	4.41

ตาราง 26 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	สถานการณ์				
		เจ้าอาวาส	พระสอน	ภิกษุ	สามเณร	บรรณ.
24	ห้องสมุดควรมีบริการตอบคำถามและ ช่วยคนควา	4.08	3.99	3.91	3.98	3.79
25	ควรจะมีการจัดบริการแนะแนวการอ่าน การใช้ห้องสมุดและการคนควา	4.16	3.97	3.91	3.74	4.10
26	สามารถยืมหนังสือออกไปอ่านนอก ห้องสมุดได้	3.23	3.98	3.95	3.94	3.95
27	ควรมีบริการยืมระหว่างห้องสมุดด้วย	3.16	3.99	3.83	3.78	3.53
28	ห้องสมุดควรเก็บเลขาารสำรวจเวลา เก็บใบบริการ	3.51	3.81	3.79	3.65	3.64
29	ห้องสมุดควรทำบัตรรายการให้กับ หนังสือทุกเล่มที่มีอยู่ในห้องสมุด	4.44	4.45	4.26	4.14	4.25
30	ห้องสมุดควรมีประชาสัมพันธ์ให้ชาว คราวความเคลื่อนไหวของห้องสมุดให้ ทราบอยู่เสมอ	4.00	4.11	3.95	3.32	4.00
31	ห้องสมุดควรเปิดบริการทุกวัน	3.00	4.16	3.98	4.16	4.00
32	ระยะเวลาในการยืมหนังสือ ไม่ควรทำ กว่า 5 - 7 วัน	3.66	4.20	3.95	4.08	4.39
	ค่าเฉลี่ยรวม	3.91	4.11	4.05	4.01	4.01

ตาราง 26 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	สถานการณ์				
		เจ้าอาวาส	พระสอน	ภิกษุ	สามเณร	บรรณ.
33	ความคึกคักทั้งค้ำบรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุด					
34	พระที่เป็นบรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุดที่มีความกระตือรือร้นในการให้บริการผู้ใช้ห้องสมุด	4.54	4.48	4.63	4.34	4.45
35	พระที่เป็นบรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุดควรเป็นผู้รักการอ่านและรู้เรื่องราวของหนังสือ	4.47	4.55	4.75	4.47	4.61
36	พระที่เป็นบรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุด ควรเป็นผู้ที่สามารถให้คำแนะนำแก่ผู้ขอคำแนะนำด้านหนังสือและแหล่งค้นคว้าต่าง ๆ ได้	4.47	4.60	4.67	4.36	4.60
37	ผู้ที่จะเป็นบรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุด ควรเป็นผู้มีความรู้ด้านบรรณารักษศาสตร์	4.61	4.43	4.53	4.09	4.35
	บรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุด ควรได้รับการเพิ่มพูนความรู้โดยการเข้ารับการอบรมทางบรรณารักษศาสตร์อยู่เสมอตามเวลาอันควร	4.40	4.31	4.48	4.04	4.40

ตาราง 26 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	สถานการณ์				
		เจ้าอาวาส	พระสอน	ภิกษุ	สามเณร	บรรณ.
38	ห้องสมุดวัดที่ยังไม่มีบรรณารักษ์ ควรส่งพระเข้ามาอบรมความรู้ทางค่านับบรรณารักษศาสตร์	4.47	4.27	4.42	4.11	4.50
39	พระที่จะเข้ามาอบรมเป็นบรรณารักษ์ควรเป็นพระที่มีแนวโน้มที่จะบวชนาน	4.19	3.85	4.22	3.86	4.00
40	จำนวนบรรณารักษ์หรือผู้ช่วยห้องสมุดวัดควรน้อยอย่างน้อยอย่างละ 1 คน	3.97	3.95	4.24	3.92	3.84
	ค่าเฉลี่ยรวม	4.39	4.30	4.49	4.15	4.34
<u>ความคาดหวังด้านอาคารสถานที่</u>						
41	สถานที่ตั้งหรืออาคารห้องสมุดวัด ควรตั้งอยู่ในที่ ๆ ไปมาสะดวก เป็นศูนย์กลางของวัด	4.39	4.51	4.52	4.48	4.50
42	พื้นที่ที่เป็นห้องสมุด ควรมีความกว้างขวางพอเพียง	4.33	4.56	4.30	4.30	4.60
43	ห้องสมุดวัดควรมีความสะอาดและความเป็นระเบียบ	4.61	4.71	4.56	4.54	4.73
44	ห้องสมุดวัดควรมีอากาศถ่ายเทสะดวก	4.53	4.70	4.53	4.46	4.72

ตาราง 26 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	สถานการณ์				
		เจ้าอาวาส	พระสอน	ภิกษุ	สามเณร	บรรณ.
45	ห้องสมุดวัดควรมีความสงบ ทางไกล จากเสียงรบกวน	4.46	4.39	4.55	4.40	4.45
46	ภายในห้องสมุดวัดควรจัดและตกแต่ง ให้สวยงามและชวนดู	4.18	4.27	4.12	3.98	4.20
47	ห้องสมุดวัดควรมีบริเวณเป็นมุมสำหรับ อภิปรายหรือแลกเปลี่ยนกันได้	3.62	3.40	3.44	3.01	3.01
	ค่าเฉลี่ยรวม	4.30	4.37	4.29	4.17	4.32

จากตาราง 26 แสดงว่า พระภิกษุสามเณรทุกสถานการณ์ในวัดประเภทที่มีการสอน
พระปริยัติธรรมและมีห้องสมุดวัด มีความคิดเห็น ความต้องการ และความคาดหวัง ต่อ
ห้องสมุดวัดในท่านต่าง ๆ โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านและ
แต่ละสถานการณ์ ปรากฏว่า

ในด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับห้องสมุดวัด

สามเณร พระภิกษุทั่วไป พระที่สอนพระปริยัติธรรม และเจ้าอาวาส มีความคิดเห็น
เกี่ยวกับห้องสมุดวัดในระดับสูงสุด คือ

– วัดทุกวัดมีห้องสมุดวัดเพื่อใช้เป็นสถานที่เก็บรวบรวมคัมภีร์พระไตรปิฎกและ
หนังสือต่าง ๆ อันเกี่ยวกับศาสนา (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด คือ 4.77, 4.69, 4.61 และ
4.57 ตามลำดับ)

พระที่ทำหน้าที่บรรณารักษ์หรือผู้ดูแลห้องสมุดวัด มีความคิดเห็นเกี่ยวกับห้องสมุดวัดในระดับสูงสุด คือ

- ห้องสมุดวัดมีประโยชน์ต่อพระภิกษุสามเณรในการศึกษาทั้งทางโลกและทางธรรม และ

- ห้องสมุดวัดมีคุณประโยชน์ต่อพระภิกษุสามเณรเป็นอย่างมาก สำหรับศึกษาค้นคว้าเพื่อเผยแพร่วรรณคดีและสืบศาสนา (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด คือ 4.57 ทั้งสองข้อ)

ในด้านหนังสือทางศาสนาที่ต้องการอ่าน

เจ้าอาวาสมีความต้องการอ่านหนังสือพวกคัมภีร์ทางศาสนาสูงสุด (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด คือ 4.88)

พระที่สอนพระปริยัติธรรมมีความต้องการอ่านสูงสุด คือ

- หนังสือพินิจทางศาสนา ศาสนพินิจ หนังสือสวดมนต์ (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด คือ 4.62)

พระที่ทำหน้าที่บรรณารักษ์หรือผู้ดูแลห้องสมุดวัด พระภิกษุทั่วไป และสามเณรมีความต้องการอ่านสูงสุด คือ

- หนังสือประวัติพุทธศาสนา ประวัติพระสงฆ์ และพุทธสาวก (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด คือ 4.41, 4.24 และ 4.24 ตามลำดับ)

ในด้านหนังสือทั่วไปที่ต้องการอ่าน

เจ้าอาวาส และพระที่ทำหน้าที่บรรณารักษ์หรือผู้ดูแลห้องสมุดวัด มีความต้องการอ่านสูงสุดคือ

- หนังสือเกี่ยวกับขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรม (ค่าเฉลี่ยในระดับมากที่สุด คือ 4.43 และ 4.13 ตามลำดับ)

พระที่สอนพระปริยัติธรรม และพระภิกษุทั่วไป มีความต้องการอ่านสูงสุด คือ

- หนังสือที่อธิบายถึงการสร้างความเจริญแก่ชีวิต โดยการใช้ความสามารถของตนเอง วิธีปรับปรุงตัว และการเสริมสร้างบุคลิกภาพ เช่น หนังสือที่อธิบายถึงวิธีชนะทุกข์

สร้างสุข การกำจัดปมด้อย วิธีสูงใจคนและวิธีครองใจคน (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก คือ 4.11 และ 3.99 ตามลำดับ)

สามเพชร มีความต้องการอ่านสูงสุด คือ

- หนังสือที่ให้ความรู้ทั่วไป ให้เกร็ดความรู้สั้น ๆ รวมกันในเล่มเดียว เช่น หนังสือความรู้รอบตัว สารานุกรม สารพันปัญหา (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก คือ 4.10)

ในด้านความคาดหวังกับหนังสือและเอกสาร

พระที่ทำหน้าที่บรรณารักษ์หรือผู้ดูแลห้องสมุดวัด เจ้าอาวาส และพระภิกษุทั่วไป

มีความคาดหวังสูงสุด คือ

- หนังสือในห้องสมุดวัดควรจัดหมวดหมู่ เพื่อสะดวกในการค้นคว้า (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด คือ 4.75, 4.69 และระดับมาก คือ 4.29 ตามลำดับ)

พระที่สอนพระปริยัติธรรมและสามเพชร มีความคาดหวังสูงสุด คือ

- ห้องสมุดวัดควรมีหนังสือพิมพ์รายวันด้วย (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด คือ 4.66 และ ระดับมาก คือ 4.38 ตามลำดับ)

ในด้านความคาดหวังกับงานบริการ

เจ้าอาวาสมีความคาดหวังสูงสุด คือ

- ตู้และชั้นหนังสือในห้องสมุดวัด ควรเป็นแบบชั้นเปิด คือสามารถที่จะหยิบอ่านได้เองตามความต้องการ

- ควรมีโต๊ะเก้าอี้ สำหรับนั่งอ่านในห้องสมุดด้วย และ

- ควรมีแผนป้ายสำหรับติดข่าวใหม่ ๆ หรือเกร็ดความรู้ หรือแนะนำหนังสือที่น่าสนใจและหนังสือใหม่ด้วย (ค่าเฉลี่ยในระดับมาก คือ 4.13 ทั้งสามข้อ)

พระที่ทำหน้าที่บรรณารักษ์หรือผู้ดูแลห้องสมุดวัด สามเพชร และพระที่สอนพระปริยัติธรรม มีความคาดหวังสูงสุด คือ

- ควรมีโต๊ะเก้าอี้ สำหรับนั่งอ่านในห้องสมุดด้วย (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด คือ 4.56 ระดับมาก 4.46 และ 4.32 ตามลำดับ)

พระภิกษุทั่วไป มีความคาดหวังสูงสุด คือ

- ควรมีแผนป้ายสำหรับติดข่าวใหม่ ๆ หรือเกร็ดความรู้ หรือแนะนำหนังสือที่น่าสนใจและหนังสือใหม่ควย (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก คือ 4.14)

ในด้านการคาดหวังด้านการให้บริการของห้องสมุดวัด

เจ้าอาวาส พระที่ทำหน้าที่บรรณารักษ์หรือผู้ดูแลห้องสมุดวัด และสามเณร มีความคาดหวังสูงสุด คือ

- ชั้นหนังสือทุกชั้น ควรมีป้ายบอกหมวดหมู่ติดไว้ และเห็นได้ชัดเจน (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด คือ 4.51 และระดับมาก คือ 4.41 และ 4.37 ตามลำดับ)

พระที่สอนพระปริยัติธรรม มีความคาดหวังสูงสุด คือ

- ห้องสมุดควรทำบัตรรายการให้กับหนังสือทุกเล่มที่มีอยู่ในห้องสมุด (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก คือ 4.45)

พระภิกษุทั่วไป มีความคาดหวังสูงสุด คือ

- ห้องสมุดควรติดป้าย อธิบายการใช้ห้องสมุดให้ชัดเจน (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด คือ 4.56)

ในด้านการคาดหวังด้านบรรณารักษ์หรือผู้ดูแลห้องสมุดวัด

เจ้าอาวาส มีความคาดหวังสูงสุด คือ

- ผู้ที่จะเป็นบรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุด ควรเป็นผู้ที่มีความรู้ทางด้านบรรณารักษศาสตร์ (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด คือ 4.61)

พระที่สอนพระปริยัติธรรม มีความคาดหวังสูงสุด คือ

- พระที่เป็นบรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุด ควรเป็นผู้ที่สามารถให้คำแนะนำแก่ผู้ขอคำแนะนำด้านหนังสือและแหล่งค้นคว้าต่าง ๆ ได้ (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด คือ 4.60)

พระภิกษุทั่วไป พระที่ทำหน้าที่บรรณารักษ์หรือผู้ดูแลห้องสมุดวัด และสามเณร มีความคาดหวังสูงสุด คือ

– พระที่เป็นบรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุดควรเป็นผู้รักษาร่านและรู้เรื่องราวของหนังสือดี (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด คือ 4.75, 4.61 ในระดับมาก คือ 4.47 ตามลำดับ)

ในสถานประกอบการ

พระภิกษุสามเณรทุกสถานภาพมีความคาดหวังสูงสุด คือ

– ห้องสมุดวัดควรมีความสะอาดและความเป็นระเบียบ (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด คือ 4.54 – 4.73)

เมื่อพิจารณาโดยสรุปจะเห็นว่า โดยส่วนใหญ่แล้วพระภิกษุสามเณรทุกสถานภาพมีความต้องการและความคาดหวังเกี่ยวกับห้องสมุดในระดับสูง โดยเฉพาะอย่างยิ่งพระที่ทำหน้าที่บรรณารักษ์หรือดูแลห้องสมุดวัด และเจ้าอาวาส แต่สำหรับพระภิกษุทั่วไป สามเณร และพระที่สอนพระปริยัติธรรมก็มีค่าเฉลี่ยความต้องการและความคาดหวังเกี่ยวกับห้องสมุดวัดในสถานต่าง ๆ ไม่ต่ำกว่า 3.50 เลย แต่เมื่อพิจารณาตามสถานภาพจะเห็นว่า สามเณรที่มีค่าเฉลี่ยความต้องการและความคาดหวังในสถานต่าง ๆ น้อยกว่าพระภิกษุสถานภาพอื่น ๆ

3.2 พระภิกษุสามเณรที่มีสถานภาพต่างกันในวัดประเภทที่มีการสอน
พระปริยัติธรรมแต่ไม่มีห้องสมุดวัด

ตาราง 27 ค่าเฉลี่ยความต้องการและความคาดหวังที่มีต่อห้องสมุดวัดของพระภิกษุสามเณรที่มี
สถานภาพต่างกันในวัดประเภทที่มีการสอนพระปริยัติธรรมแต่ไม่มีห้องสมุดวัด

ข้อ	รายการ	สถานภาพ			
		เจ้าอาวาส	พระสอน	ภิกษุ	สามเณร
	<u>ความคิดเห็นเกี่ยวกับห้องสมุดวัด</u>				
1	วัดทุกวัดมีห้องสมุดวัดเพื่อใช้เป็นสถานที่เก็บรวบรวมคัมภีร์พระไตรปิฎกและหนังสือต่างๆอันเกี่ยวกับศาสนา	4.59	4.65	4.63	4.57
2	นอกจากหนังสือทางศาสนาแล้ว ห้องสมุดวัดควรมีหนังสือสาขาวิชาอื่น ๆ อีกด้วย	4.07	4.27	3.97	4.18
3	ห้องสมุดวัดมีประโยชน์ต่อพระภิกษุสามเณรในการศึกษาทั้งทางโลกและทางธรรม	4.36	4.60	4.49	4.53
4	ห้องสมุดวัดมีคุณประโยชน์ต่อพระภิกษุสามเณรเป็นอย่างมาก สำหรับศึกษาค้นคว้าเพื่อเผยแพรศาสนาและสืบศาสนา	4.47	4.64	4.65	4.47
5	ห้องสมุดวัดจะช่วยให้พระภิกษุสามเณรสามารถปรับปรุงตนใหม่มีความรู้กว้างขวางและทันสมัยอยู่เสมอ	4.34	4.48	4.38	4.31

ตาราง 27 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	สถานการณ์			
		เจ้าอาวาส	พระสอน	ภิกษุ	สามเณร
6	ห้องสมุดวัดจะช่วยให้พระภิกษุสามเณรมีความรู้ทันต่อเหตุการณ์และสามารถใช้ความรู้นี้ประยุกต์หลักการหรือคำสอนทางพุทธศาสนาเผยแพร่แก่ประชาชนได้เป็นอย่างดี	4.34	4.52	4.43	4.42
7	การจัดตั้งห้องสมุดวัด จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการประกอบศาสนาคูณการลงทุน	4.16	4.18	4.28	4.14
8	ห้องสมุดวัดควรมีบรรณารักษ์ที่มีความรู้ทางบรรณารักษ์ เป็นผู้ดูแล คำนึงงาน และให้บริการ	4.19	4.37	4.15	4.15
9	การดำเนินการห้องสมุดวัด ควรจะได้รับการสนับสนุนจากวัดและกรรมการศาสนาเป็นอย่างดี	4.26	4.56	4.49	4.40
	ค่าเฉลี่ยรวม	4.31	4.47	4.39	4.35
	<u>หนังสือทางศาสนาที่ต้องการอ่าน</u>				
10	หนังสือประวัติพุทธศาสนา ประวัติพระสงฆ์ และพุทธสาวก	4.41	4.34	4.40	4.42
11	หนังสือคัมภีร์ทางศาสนา เช่น พระไตรปิฎก พระวินัยปิฎก พระสุตตันตปิฎก พระอภิธรรมปิฎก	4.44	4.44	4.45	4.36

ตาราง 27 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	สถานภาพ			
		เจ้าอาวาส	พระสอน	ภิกษุ	สามเณร
12	หนังสือพิธีทางศาสนา ศาสนพิธี หนังสือ สวดมนต์	4.26	3.97	4.07	3.96
13	หนังสือเกี่ยวกับวิปัสสนาธุระ	3.97	3.49	3.82	3.69
14	หนังสือเกี่ยวกับความเชื่อในพระพุทธศาสนา เช่น นรก สวรรค์ พุทธปรัชญา เรื่องเกี่ยว กับชาติหน้า ปรโลกฯ ไตรภูมิพระร่วง เทศน์พระบาลี	3.87	3.61	3.65	3.69
15	หนังสือชาตกต่าง ๆ เช่น เวสสันดรชาตก มิลินทปัญหา	3.64	3.74	3.72	3.75
16	พจนานุกรมทางศาสนา	3.92	4.14	4.07	4.13
17	หนังสือพุทธศาสนสุภาษิต	3.87	3.76	3.81	3.86
18	หนังสือเกี่ยวกับพระพุทธรูป พระเครื่อง ตำนานพระพุทธรูป	3.41	2.81	2.93	2.97
19	หนังสือทางพุทธศาสนานิกายต่าง ๆ	3.67	3.66	3.56	3.64
20	หนังสือที่มีเรื่องราวเกี่ยวกับศาสนาต่าง ๆ หลักคำสอนและพิธีกรรมของศาสนานั้น ๆ	3.59	3.90	3.77	3.81
21	หนังสือเกี่ยวกับระเบียบข้อบังคับของพระสงฆ์ พระราชบัญญัติคณะสงฆ์	4.05	3.88	4.01	3.92

ตาราง 27 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	สถานการณ์			
		เจ้าอาวาส	พระสอน	ภิกษุ	สามเณร
22	หนังสือแบบเรียนธรรมะชั้นต่าง ๆ เช่น หนังสือนวโกวาท หนังสือคู่มือนักธรรมบาลี ชั้นต่าง ๆ เณยธรรมะสนามหลวง หนังสือแปลบาลี	4.28	4.15	4.14	4.17
23	วารสารกานพุทธศาสนา	3.85	3.89	3.80	3.77
24	หนังสือนวนิยายอิงศาสนา เช่น เข็ญเภา หิมพานต์ ลีลาวดี				
	ค่าเฉลี่ยรวม	3.90	3.81	3.83	3.84
<u>หนังสือทั่วไปที่ห้องกรอ่าน</u>					
25	หนังสือที่ให้ความรู้ทั่วไป ให้เกร็ดความรู้สั้น ๆ รวมกันในเล่มเดียว เช่น หนังสือความรู้ รอบตัว สารานุกรม สารพันปัญหา	3.72	3.79	3.72	3.94
26	หนังสือที่อธิบายถึงการสร้างความเจริญแก่ชีวิต โดยการใช้ความสามารถของตนเอง วิธี ปรับปรุงตัว และการเสริมสร้างบุคลิกภาพ เช่น หนังสือที่อธิบายถึงวิธีชนะทุกข์ สร้างสุข การกำจัดเบญจกัณฐ์ วิธีรุ่งโรจน์และวิธีครองใจ คน	3.90	4.14	3.99	3.98

ตาราง 27 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	ส.ทน.ภาพ			
		เจ้าอาวาส	พระสอน	ภิกษุ	สามเณร
27	หนังสือเกี่ยวกับการทำนายน พยากรณ์ เช่น การทำนายฝัน การทำนายลักษณะ การดู ลายมือ	2.21	3.12	2.15	2.44
28	หนังสือปรัชญาต่าง ๆ เช่น ปรัชญาตะวันออก	3.21	3.63	3.28	3.38
29	หนังสือทางก้นจริยศาสตร์ เช่น การปฏิบัติ ในสังคม	3.38	3.87	3.67	3.66
30	หนังสือที่เกี่ยวกับจิตวิทยาและการใช้หลัก จิตวิทยาให้เป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวัน	3.56	4.07	3.82	3.76
31	หนังสือเกี่ยวกับสังคมวิทยา จิตวิทยาสังคม และสภาพสังคม	3.18	4.04	3.65	3.74
32	หนังสือเกี่ยวกับกฎหมายอาญา กฎหมายแพ่ง และพาณิชย์ที่ควรรู้	3.15	3.65	3.34	3.57
33	หนังสือเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ และประวัติ รัฐธรรมนูญ	3.05	3.50	3.28	3.59
34	หนังสือที่ให้ความรู้เกี่ยวกับการศึกษา การเรียน การสอน หลักสูตรในโรงเรียน วิทยาลัย และมหาวิทยาลัย	3.46	3.92	3.50	3.79
35	หนังสือที่ให้ความรู้เกี่ยวกับการศึกษาผู้ใหญ่ เช่น การศึกษาค้นคว้าตนเองสำหรับผู้ใหญ่ โรงเรียนผู้ใหญ่	3.28	3.72	3.30	3.75

ตาราง 27 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	สถานการณ์			
		เจ้าอาวาส	พระสอน	ภิกษุ	สามเณร
36	หนังสือเกี่ยวกับขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรม	3.79	4.05	3.84	4.48
37	หนังสือเกี่ยวกับหลักภาษา ไวยากรณ์ไทย ไวยากรณ์อังกฤษ บาลี มหาไวยากรณ์ สันสกฤตไวยากรณ์ แบบเรียนภาษาอังกฤษด้วยตนเอง เป็นต้น	3.85	4.13	3.94	4.08
38	หนังสือเกี่ยวกับการแพทย์ การพยาบาลและ สุขวิทยา เช่น การป้องกันโรค การใช้ยา รักษาโรค สุขวิทยาสวนบุคคล	3.54	3.91	3.71	3.92
39	หนังสือที่มีเรื่องราวเกี่ยวกับศิลปะ ศิลปะ ประจำชาติ และศิลปะแขนงต่าง ๆ	3.46	3.52	3.38	3.50
40	หนังสือทางค่านิยมศรัทธา เช่น การ เพาะปลูก การเลี้ยงสัตว์	2.77	3.17	2.93	3.16
41	หนังสือวรรณกรรมไทยประเภทร้อยกรอง เช่น นิราศของสุนทรภู่ เสือโคคำฉันท์	2.85	3.24	3.00	3.30
42	หนังสือวรรณกรรมไทยประเภทร้อยแก้ว เช่น สำนวนจีน ละครแห่งชาติ	2.97	3.44	3.16	3.49
43	หนังสือเกี่ยวกับชื่อสถานที่ ประวัติของสถานที่ต่าง ๆ และภูมิศาสตร์ของประเทศต่าง ๆ	3.33	3.66	3.44	3.67

ตาราง 27 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	สถานภาพ			
		เจ้าอาวาส	พระสอน	ภิกษุ	สามเณร
44	หนังสือชีวประวัติบุคคลสำคัญ เช่น กษัตริย์และประมุขของประเทศ บุคคลสำคัญของโลก เป็นต้น	3.26	3.70	3.53	3.85
45	หนังสือเกี่ยวกับประวัติศาสตร์และอารยธรรมของประเทศต่าง ๆ	3.23	3.79	3.48	3.78
	ค่าเฉลี่ยรวม	3.29	3.67	3.43	3.66
	<u>ความคาดหวังงานหนังสือและเอกสาร</u>				
1	ห้องสมุดวัดควรมีหนังสือเกี่ยวกับศาสนาทุกประเภทและหนังสือที่ไม่ขัดต่อพระธรรมวินัย	4.40	4.38	4.27	4.12
2	หนังสือทางานพระพุทธรูปศาสนาควรมีเน้นหนักทางด้านการเรียนการสอนพระปริยัติธรรม	4.21	4.07	4.04	4.00
3	ห้องสมุดวัดควรมีหนังสือที่เป็นหลักทางพุทธศาสนา เช่น พระไตรปิฎก มงคลดัดดัดที่มีสังคติกถา ปฐมสมโพธิกถา ฯลฯ ครบทุกเรื่อง	4.27	4.28	4.24	4.15
4	นอกจากหนังสือทางศาสนาแล้ว ห้องสมุดวัดควรมีหนังสือสาขาวิชาอื่น ๆ ด้วย	3.60	4.01	3.74	4.01
5	หนังสือตามข้อ 4 ควรเป็นเรื่องที่ให้ความรู้อย่างกว้าง ๆ ทั้ง ๆ ไป ที่มีใช้หลักวิชาการที่ลึกซึ้ง	3.45	3.68	3.53	3.74

ตาราง 27 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	สถานภาพ			
		เจ้าอาวาส	พระสอน	ภิกษุ	สามเณร
6	ห้องสมุดวัดควรมีหนังสือทางบ้าน เถิงคักก้วย	2.75	3.00	2.95	3.27
7	ห้องสมุดวัดควรมีหนังสือที่ใหม่ ทันสมัย มาเพิ่มตลอดเวลา	3.68	4.14	3.87	3.94
8	ห้องสมุดวัดควรมีหนังสือที่ได้รับรางวัล ก็เก็บเอาไว้ในห้องสมุดก้วย	3.81	3.97	3.76	3.78
9	ห้องสมุดวัดควรเป็นแหล่งรวบรวมหนังสือ งานศพก้วย โดยเฉพาะหนังสืองานศพของ วัดนั้น ๆ	3.55	3.21	3.17	2.37
10	หนังสือในห้องสมุดวัดควรจัดหมวดหมู่ เพื่อ สะดวกในการค้นคว้า	4.42	4.34	4.39	4.41
11	ห้องสมุดวัดควรมีวารสารทางศาสนาทุกฉบับ	3.70	3.71	3.75	3.76
12	นอกจากจะมีวารสารทางศาสนา ก็ควรมี วารสารทางวิชาการอื่น ๆ บ้าง เช่น วารสารการศึกษา วารสารการเกษตร	3.34	3.56	3.39	3.57
13	ห้องสมุดวัดควรมีหนังสือพิมพ์รายวันก้วย	3.78	4.10	3.87	4.03
14	หาหน้ต้องการใหม่มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น ในการซื้อหนังสือ เข้าห้องสมุดก้วย	3.50	3.64	3.77	3.82
15	ห้องสมุดวัดควรตัดข่าวหรือภาพที่สำคัญ รวบรวมไว้	3.50	3.63	3.58	3.72

ตาราง 27 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	สถานภาพ			
		เจ้าอาวาส	พระสอน	ภิกษุ	สามเณร
16	สภาพหนังสือในห้องสมุด ควรอยู่สภาพที่ มีการซ่อมแซมหนังสือที่ชำรุดอยู่เสมอ	4.09	4.31	4.30	4.30
	ค่าเฉลี่ยรวม	3.75	3.88	3.79	3.85
	<u>ความภาคหังกันครูนัก</u>				
1	ดูและชั้นหนังสือในห้องสมุดควัก ควร เป็นแบบ ชั้นเปิด คือสามารถที่จะหยิบอ่านได้เองตาม ความต้องการ	4.04	4.00	4.01	4.06
2	ควรจะมีชั้นวางนิตยสาร วารสารฉบับใหม่ และที่เก็บรวบรวมนิตยสาร วารสารฉบับ เก่าด้วย	3.77	4.07	3.97	4.08
3	ควรมีที่วางหนังสือพิมพ์ไว้โดยเฉพาะ และมี ชั้นเก็บหนังสือพิมพ์ฉบับเก่าด้วย	3.97	4.08	3.97	4.05
4	ควรมีโต๊ะเก้าอี้ สำหรับนั่งอ่านในห้องสมุดด้วย	4.27	4.42	4.27	4.39
5	ควรมีแผนป้ายสำหรับศึกษาใหม่ ๆ หรือเกร็ด ความรู้ หรือแนะนำหนังสือที่น่าสนใจและหนังสือ ใหม่ด้วย	3.79	4.06	4.08	4.12
	ค่าเฉลี่ยรวม	3.97	4.13	4.06	4.14

ตาราง 27 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	สถานภาพ			
		เจ้าอาวาส	พระสอน	ภิกษุ	สามเณร
	<u>ความคาดหวังด้านการให้บริการของ</u>				
	<u>ห้องสมุด</u>				
1	ห้องสมุดควรติดป้าย อธิบายการใช้ห้องสมุดให้ชัดเจน	4.21	4.34	4.24	4.27
2	ชั้นหนังสือทุกชั้น ควรมีป้ายบอกหมวดหมู่ติดไว้ และเห็นได้ชัดเจน	3.90	4.46	4.35	4.35
3	ห้องสมุดควรมีบริการตอบคำถามและช่วยคนคว้า	3.59	4.00	3.67	3.96
4	ควรที่จะจัดบริการแนะนำการอ่าน การใช้ห้องสมุดและการคนคว้า	3.72	3.67	3.83	3.84
5	สามารถยืมหนังสือออกไปอ่านนอกห้องสมุดได้	3.59	4.00	3.67	3.96
6	ควรมีบริการยืมระหว่างห้องสมุดด้วย	3.44	3.97	3.66	3.80
7	ห้องสมุดควรเก็บเล่มวารสารลงเวลาเก็บไว้บริการ	3.31	3.85	3.55	3.63
8	ห้องสมุดควรทำบัตรรายการให้กับหนังสือทุกเล่มที่มีอยู่ในห้องสมุด	4.10	4.32	4.08	4.14
9	ห้องสมุดควรมีประชาสัมพันธ์ถึงชาวคราว ความเคลื่อนไหวของห้องสมุดให้ทราบอยู่เสมอ	3.80	4.14	3.80	3.86
10	ห้องสมุดควรเปิดบริการทุกวัน	3.90	4.09	3.94	4.04

ตาราง 27 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	สถานภาพ			
		เจ้าอาวาส	พระสอน	ภิกษุ	สามเณร
11	ระยะเวลาในการยืมหนังสือ ไม่ควรต่ำกว่า 5 - 7 วัน	3.77	4.13	3.94	4.07
	ค่าเฉลี่ยรวม	3.76	4.09	3.90	4.00
	<u>ความคาดหวังจากบรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุด</u>				
1	พระที่เป็นบรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุดควรมีความกระตือรือร้นในการให้บริการผู้ใช้ห้องสมุด	4.21	4.50	4.33	4.28
2	พระที่เป็นบรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุดควรเป็นผู้รักการอ่านและรู้เรื่องราวของหนังสือดี	4.28	4.54	4.33	4.30
3	พระที่เป็นบรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุดควรเป็นผู้ที่สามารถให้คำแนะนำแก่ผู้ขอคำแนะนำงานหนังสือและแหล่งค้นคว้าต่างได้	4.36	4.53	4.32	4.37
4	ผู้ที่จะเป็นบรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุดควรเป็นผู้ที่มีความรู้ทางด้านบรรณารักษศาสตร์	4.13	4.42	4.19	4.20

ตาราง 27 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	สถานภาพ			
		เจ้าอาวาส	พระสอน	ภิกษุ	สามเณร
5	บรรพชาหรือเจ้าหน้าทีห้องสมุด ควรได้รับการเพิ่มพูนความรู้โดยการเข้ารับการอบรมทางบรรพชาวิธานศาสตร์อยู่เสมอตามเวลาอันควร	4.33	4.42	4.08	4.14
6	ห้องสมุดวัดที่ยังไม่มีบรรพชา ควรส่งพระเข้ามาอบรมความรู้ทางคานบรรพชาวิธานศาสตร์	4.13	4.33	4.14	4.11
7	พระที่จะมาอบรมเป็นบรรพชา ควรเป็นพระผู้เฒ่าใหม่จะยาวนาน	4.05	3.90	3.98	3.86
8	จำนวนบรรพชาหรือผู้ช่วยห้องสมุดวัด ควรน้อยอย่างน้อยอย่างละ 1 คน	3.95	4.00	3.86	3.74
	ค่าเฉลี่ยรวม	4.18	4.33	4.15	4.13
<u>ความสะอาดทั้งภายในอาคารสถานที่</u>					
1	สถานที่ตั้งหรืออาคารห้องสมุดวัด ควรตั้งอยู่ในที่ ๆ ไม่มาสะดวก เป็นศูนย์กลางของวัด	4.10	4.45	4.33	4.38
2	พื้นที่ที่เป็นห้องสมุด ควรมีความกว้างขวางพอเพียง	4.08	4.32	4.23	4.24
3	ห้องสมุดวัดควรมีความสะอาดและความเป็นระเบียบ	4.21	4.49	4.42	4.39

ตาราง 27 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	สถานภาพ			
		เจ้าอาวาส	พระสอน	ภิกษุ	สามเณร
4	ห้องสมุดวัดควรมีอากาศถ่ายเทสะดวก	4.31	4.52	4.36	4.40
5	ห้องสมุดวัดควรมีความสงบ ทางไกล จากเสียงรบกวน	4.18	4.46	4.39	4.31
6	ภายในห้องสมุดวัดควรจัดและตกแต่งให้ สวยงามและชวนดู	3.95	3.97	3.92	3.93
7	ห้องสมุดวัดควรมีบริเวณเป็นมุมสำหรับ อภิปรายหรือถกเถียงกันได้	3.44	3.62	3.26	3.26
	ค่าเฉลี่ยรวม	4.04	4.26	4.13	4.13

จากตาราง 27 แสดงว่า พระภิกษุสามเณรทุกสถานภาพในวัดประเภทที่มีการสอนพระปริยัติธรรมแต่ไม่มีห้องสมุดวัด มีความคิดเห็น ความต้องการ และความคาดหวังต่อห้องสมุดวัดในท่านต่าง ๆ โดยเฉลี่ยส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละท่านและแต่ละสถานภาพ ปรากฏว่า

ในท่านความคิดเห็นเกี่ยวกับห้องสมุดวัด

พระที่สอนพระปริยัติธรรม เจ้าอาวาส และสามเณร มีความคิดเห็นเกี่ยวกับห้องสมุดวัดระดับสูงสุด คือ

- วัดทุกวัดมีห้องสมุดวัดเพื่อใช้เป็นสถานที่เก็บรวบรวมคัมภีร์พระไตรปิฎกและหนังสือต่าง ๆ อันเกี่ยวกับศาสนา (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด คือ 4.65, 4.59 และ 4.57 ตามลำดับ)

พระภิกษุทั่วไป มีความคิดเห็นเกี่ยวกับห้องสมุดวัดระดับสูงสุด คือ

– ห้องสมุดวัดมีคุณประโยชน์ต่อพระภิกษุสามเณรเป็นอย่างมาก สำหรับศึกษา ค้นคว้าเพื่อเผยแพร่วรรณคดีและศิลปศาสตร์ (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด คือ 4.65)

ในด้านความต้องการอ่านหนังสือทางศาสนา

พระภิกษุทั่วไป เจ้าอาวาส และพระที่สอนพระปริยัติธรรม มีความต้องการอ่าน สูงสุด คือ

– หนังสือคัมภีร์ทางศาสนา เช่น พระไตรปิฎก พระสุตตันตปิฎก พระอภิธรรมปิฎก (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก คือ 4.45, 4.44 และ 4.44 ตามลำดับ)

สามเณร มีความต้องการอ่านสูงสุด คือ

– หนังสือประวัติพุทธศาสนา ประวัติพระสงฆ์ และพุทธสาวก (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก คือ 4.42)

ในด้านความต้องการอ่านหนังสือทั่วไป

พระที่สอนพระปริยัติธรรม พระภิกษุทั่วไป และเจ้าอาวาส มีความต้องการอ่าน สูงสุด คือ

– หนังสือที่อธิบายถึงการสร้างความเจริญแก่ชีวิต โดยการใช้ความสามารถของตนเอง วิธีปรับปรุงตัว และการเสริมสร้างบุคลิกภาพ เช่น หนังสือที่อธิบายถึงวิธีชนะทุกข์ สร้างสุข การกำจัดเบญจกัณฐ์ วิธีรู้ใจคนและวิธีครองใจคน (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก คือ 4.14, 3.99 และ 3.90 ตามลำดับ)

สามเณร มีความต้องการอ่านสูงสุด คือ

– หนังสือเกี่ยวกับขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรม (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก คือ 4.48)

ในด้านความคาดหวังเกี่ยวกับหนังสือและเอกสาร

เจ้าอาวาส และพระที่สอนพระปริยัติธรรม มีความคาดหวังสูงสุด คือ

- ห้องสมุดวัดควรมีหนังสือเกี่ยวกับศาสนาทุกประเภทและหนังสือที่ไม่ชักค่อ
พระธรรมวินัย (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก คือ 4.40 และ 4.38 ตามลำดับ)

สามเณร และพระภิกษุทั่วไป มีความคาดหวังสูงสุด คือ

- หนังสือในห้องสมุดวัดควรจัดหมวดหมู่ เพื่อสะดวกในการค้นคว้า (ค่าเฉลี่ย
อยู่ในระดับมาก คือ 4.41 และ 4.39 ตามลำดับ)

ในด้านความคาดหวังด้านครูภิกษุ

พระที่สอนพระปริยัติธรรม สามเณร เจ้าอาวาส และพระภิกษุทั่วไป มีความคาดหวัง
สูงสุด คือ

- ควรมีโต๊ะเก้าอี้ สำหรับนั่งอ่านในห้องสมุดวัด (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก
คือ 4.42, 4.39, 4.27 และ 4.27 ตามลำดับ)

ในด้านความคาดหวังด้านการให้บริการของห้องสมุดวัด

เจ้าอาวาส มีความคาดหวังสูงสุด คือ

- ห้องสมุดควรติดป้าย อธิบายการใช้ห้องสมุดให้ชัดเจน (ค่าเฉลี่ยอยู่ใน
ระดับมาก คือ 4.21)

พระที่สอนพระปริยัติธรรม พระภิกษุทั่วไป และสามเณร มีความคาดหวังสูงสุด คือ

- ชั้นหนังสือทุกชั้น ควรมีป้ายบอกหมวดหมู่ติดไว้ และเห็นได้ชัดเจน
(ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก คือ 4.46, 4.35 และ 4.35 ตามลำดับ)

ในด้านความคาดหวังด้านบรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุดวัด

เจ้าอาวาสมีความคาดหวังสูงสุด คือ

- พระที่ทำหน้าที่บรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุดวัดควรมีความกระตือรือร้น
ในการให้บริการผู้ใช้ห้องสมุดวัด (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก คือ 4.41)

พระที่สอนพระปริยัติธรรมและสามเณร มีความคาดหวังสูงสุด คือ

- พระที่ทำหน้าที่บรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุดวัดควรเป็นผู้ที่สามารถให้
คำแนะนำแก่ผู้ขอคำแนะนำด้านหนังสือและแหล่งค้นคว้าต่าง ๆ ได้ (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด
คือ 4.53 และระดับมาก คือ 4.37 ตามลำดับ)

พระภิกษุทั่วไป มีความคาดหวังสูงสุด คือ

– พระที่เป็นบรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุดวัดควรมีความกระตือรือร้นในการให้บริการผู้ใช้ห้องสมุด และ

– พระที่เป็นบรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุดควรเป็นผู้รักการอ่านและรู้เรื่องราวของหนังสือ (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก คือ 4.33 ทั้งสองข้อ)

ในด้านความคาดหวังด้านอาคารสถานที่

พระที่สอนพระปริยัติธรรม สามเณร และเจ้าอาวาส มีความคาดหวังสูงสุด คือ

– ห้องสมุดวัดควรมีอากาศถ่ายเทสะดวก (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด คือ 4.52 และระดับมาก คือ 4.40 และ 4.31 ตามลำดับ)

ห้องสมุดวัดควรมีความสะอาดและความเป็นระเบียบ (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก คือ 4.42)

เมื่อพิจารณาโดยสรุป จะเห็นว่าค่าเฉลี่ยความต้องการและความคาดหวังที่มีต่อห้องสมุดวัดของพระภิกษุสามเณรทุกสถานภาพโดยส่วนรวมอยู่ในระดับที่ใกล้เคียงกัน และสูงกว่า 3.29 ขึ้นไป

3.3 พระภิกษุสามเณรที่มีสถานภาพต่างกันในวัดประเภทที่ไม่มีการสอน พระปริยัติธรรมแต่มิห้องสมุดวัด

ตาราง 26 ค่าเฉลี่ยความต้องการและความคาดหวังที่มีต่อห้องสมุดวัดของพระภิกษุสามเณร
ที่มีสถานภาพต่างกัน ในวัดประเภทที่ไม่มีการสอนพระปริยัติธรรมแต่มิห้องสมุดวัด

ข้อ	รายการ	สถานภาพ			
		เจ้าอาวาส	ภิกษุ	สามเณร	บรรณ
	<u>ความคิดเห็นเกี่ยวกับห้องสมุดวัด</u>				
1	วัดทุกวัดมีห้องสมุดวัดเพื่อใช้เป็นสถานที่เก็บรวบรวมคัมภีร์พระไตรปิฎกและหนังสือต่าง ๆ อันเกี่ยวกับศาสนา	4.60	4.77	4.76	4.83
2	นอกจากหนังสือทางศาสนาแล้ว ห้องสมุดวัดควรมีหนังสือสาขาวิชาอื่น ๆ อีกด้วย	4.20	4.02	3.93	4.33
3	ห้องสมุดวัดมีประโยชน์ต่อพระภิกษุสามเณรในการศึกษาทั้งทางโลกและทางธรรม	4.40	4.41	4.65	4.67
4	ห้องสมุดวัดมีคุณค่าประโยชน์ต่อพระภิกษุสามเณรเป็นอย่างมาก สำหรับศึกษาค้นคว้าเพื่อเผยแพร่ศาสนาและสืบศาสนา	4.60	4.66	4.93	4.50
5	ห้องสมุดวัดจะช่วยให้พระภิกษุสามเณรสามารถปรับปรุงตนใหม่มีความรู้กว้างขวางและทันสมัยอยู่เสมอ	4.60	4.38	4.31	4.33

ตาราง 28 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	สถานการณ์			
		เจ้าอาวาส	ภิกษุ	สามเณร	บรรณ.
6	ห้องสมุดวัดจะช่วยให้พระภิกษุสามเณรมีความรู้ทันต่อเหตุการณ์และสามารถใช้ความรู้นี้ประยุกต์หลักการหรือคำสอนทางพุทธศาสนาเผยแพร่แก่ประชาชนได้เป็นอย่างดี	4.60	4.50	4.55	4.17
7	การจัดตั้งห้องสมุดวัด จะก่อให้เกิดประโยชน์เอนกประการต่อการศาสนา คู่มากับการลงทุน	4.20	4.25	4.27	4.50
8	ห้องสมุดวัดควรมีบรรณารักษ์ที่มีความรู้ทางบรรณารักษ์ เป็นผู้ดูแล คำนึงงาน และให้บริการ	4.60	4.32	4.13	4.33
9	การดำเนินการห้องสมุดวัด ควรจะได้รับการสนับสนุนจากวัดและกรมการศาสนา เป็นอย่างยิ่ง	4.20	4.50	4.72	4.50
	ค่าเฉลี่ยรวม	4.44	4.42	4.47	4.50
10	หนังสือทางศาสนาที่ต้องการอ่าน หนังสือประวัติพุทธศาสนา ประวัติพระสงฆ์ และพุทธสาวก	3.73	4.41	3.83	4.28

ตาราง 28 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	สถานภาพ			
		เจ้าอาวาส	ภิกษุ	สามเณร	บรรณ.
11	หนังสือคัมภีร์ทางศาสนา เช่น พระไตรปิฎก พระวินัยปิฎก พระสุตตันตปิฎก พระอภิธรรมปิฎก	3.20	4.33	3.76	4.28
12	หนังสือพิธีทางศาสนา ศาสนพิธี หนังสือ สาวกมณฑล	4.20	4.15	3.49	3.95
13	หนังสือเกี่ยวกับวิปัสสนาธุระ	2.50	3.79	2.94	3.45
14	หนังสือเกี่ยวกับความเชื่อในพุทธศาสนา เช่น นรก สวรรค พุทธปรัชญา เรื่องเกี่ยวกับ ชาติหน้า ปรโลกภพ ไตรภูมิพระร่วง เทศน์พระมาลัย	3.00	3.58	3.21	3.78
15	หนังสือชาดกต่าง ๆ เช่น เวสสันดรชาดก มิลินทปัญห	3.20	3.63	3.04	3.78
16	พจนานุกรมทางศาสนา	2.80	3.97	2.94	4.28
17	หนังสือพุทธศาสนสุภาษิต	2.70	3.77	3.01	3.78
18	หนังสือเกี่ยวกับพระพุทธรูป พระเครื่อง ตำนานพระพุทธรูป	2.40	3.10	2.28	2.74
19	หนังสือทางพุทธศาสนานิกายต่าง ๆ	2.60	3.40	2.70	3.28
20	หนังสือที่มีเรื่องราวเกี่ยวกับศาสนาต่าง ๆ หลักคำสอนและพิธีกรรมของศาสนานั้น ๆ	3.00	3.70	3.04	3.28
21	หนังสือเกี่ยวกับระเบียบข้อบังคับของพระสงฆ์ พระราชบัญญัติคณะสงฆ์	3.70	4.09	3.18	3.78

ตาราง 28 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	สถานภาพ			
		เจ้าอาวาส	ภิกษุ	สามเณร	บรรพ.
22	หนังสือแบบเรียนธรรมะชั้นต่าง ๆ เช่น หนังสือนวโกวาท หนังสือคู่มือนักธรรมบาลี ชั้นต่าง ๆ เณยธรรมะสนามหลวง หนังสือ แปลบาลี	3.10	4.11	3.90	4.45
23	วารสารคานพุทธศาสนา	2.60	3.70	3.04	3.45
24	หนังสือนวนิยายอิงศาสนา เช่น เข็ญดา หิมพานต์ ลีลาวดี	2.20	3.30	2.40	3.10
	ค่าเฉลี่ยรวม	3.00	3.80	3.12	3.71
<u>หนังสือทั่วไปเพื่อการอ่าน</u>					
25	หนังสือที่ให้ความรู้ทั่วไป ให้เกร็ดความรู้ สั้น ๆ รวมกันในเล่มเดียว เช่น หนังสือ ความรู้รอบตัว สารานุกรม สารพันปัญหา	4.00	3.96	3.89	4.00
26	หนังสือที่อธิบายถึงการสร้างความเจริญแก่ ชีวิต โดยการใช้ความสามารถของตนเอง วิธีปรับปรุงตัว และการเสริมสร้างบุคลิกภาพ เช่น หนังสือที่อธิบายถึงวิธีชนะทุกข์ สร้างสุข การกำจัดกิเลส วิธีพึ่งใจตนและวิธีครอง ใจตน	3.60	4.21	4.13	4.00

ตาราง 26 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	สถานการณ์			
		เจ้าอาวาส	ภิกษุ	สามเณร	บรรณ.
27	หนังสือเกี่ยวกับการทำนายน พยากรณ์ เช่น การทำนายฝัน การทำนายลักษณะ การดู ลายมือ	2.80	2.16	2.23	1.67
28	หนังสือปรัชญาต่าง ๆ เช่น ปรัชญาตะวันออก	3.40	3.12	3.13	3.17
29	หนังสือทางคานจวิทยาาสตร์ เช่น การปฏิบัติ ในสังคม	3.80	3.66	3.71	3.67
30	หนังสือที่เกี่ยวกับจิตวิทยาและการใช้หลัก จิตวิทยาให้เป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวัน	3.60	3.84	3.68	3.83
31	หนังสือเกี่ยวกับสังคมวิทยา จิตวิทยาสังคม และสภาพสังคม	3.60	3.50	3.30	3.50
32	หนังสือเกี่ยวกับกฎหมายอาญา กฎหมายแพ่ง และพาณิชย์ที่ควรรู้	3.20	3.34	3.06	3.50
33	หนังสือเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ และประวัติ รัฐธรรมนูญ	3.40	3.16	2.96	2.50
34	หนังสือที่ให้ความรู้เกี่ยวกับการศึกษา การเรียน การสอน หลักสูตรในโรงเรียน วิทยาลัย และมหาวิทยาลัย	3.80	3.50	3.89	3.50
35	หนังสือที่ให้ความรู้เกี่ยวกับการศึกษาผู้ใหญ่ เช่น การศึกษาค้นคว้าตนเองสำหรับผู้ใหญ่ โรงเรียนผู้ใหญ่	3.60	3.18	3.61	3.17

ตาราง 28 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	สถานภาพ			
		เจ้าอาวาส	ภิกษุ	สามเณร	บรรพ.
36	หนังสือเกี่ยวกับขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรม	3.80	4.12	4.02	4.00
37	หนังสือเกี่ยวกับหลักภาษา ได้แก่ พจนานุกรม ไวยากรณ์ไทย ไวยากรณ์อังกฤษ บาลี มหาไวยากรณ์ สันสกฤตไวยากรณ์ แบบเรียนภาษาอังกฤษด้วยตนเอง เป็นต้น	3.60	3.96	4.30	4.17
38	หนังสือเกี่ยวกับการแพทย์ การพยาบาล และสุขภาพ เช่น การป้องกันโรค การเฝ้าระวังโรค สุขภาพส่วนบุคคล	3.60	3.66	3.89	3.50
39	หนังสือที่มีเรื่องราวเกี่ยวกับศิลปะ ศิลปะประจำชาติ และศิลปะแขนงต่าง ๆ	3.00	3.35	3.30	3.50
40	หนังสือทางงานเกษตรกรรม เช่น การเพาะปลูก การเลี้ยงสัตว์	3.20	2.96	2.68	3.33
41	หนังสือวรรณกรรมไทยประเภทร้อยกรอง เช่น นิราศของสุนทรภู่ เสือโคคำฉันท์	3.00	3.07	2.75	3.17
42	หนังสือวรรณกรรมไทยประเภทร้อยแก้ว เช่น สำนวน กวีนิพนธ์	2.60	3.25	3.06	3.50
43	หนังสือเกี่ยวกับชื่อสถานที่ ประวัติของสถานที่ต่าง ๆ และภูมิศาสตร์ของประเทศต่าง ๆ	3.40	3.41	3.37	3.67

ตาราง 28 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	สถานภาพ			
		เจ้าอาวาส	ภิกษุ	สามเณร	บรรณ.
44	หนังสือชีวประวัติบุคคลสำคัญ เช่น เกษัตริย์และ ประมุขของประเทศ บุคคลสำคัญของโลก เป็นต้น	3.40	3.59	3.61	3.83
45	หนังสือเกี่ยวกับประวัติศาสตร์และอารยธรรมของ ประเทศต่าง ๆ	3.40	3.46	3.44	3.67
	ค่าเฉลี่ยรวม	3.42	3.45	3.39	3.47
	<u>ความคาดหวังงานหนังสือและเอกสาร</u>				
1	ห้องสมุดควรมีหนังสือเกี่ยวกับศาสนาทุกประเภท และหนังสือที่ไม่ขัดต่อพระธรรมวินัย	3.95	4.41	4.49	4.50
2	หนังสือทางานพระพุทธรูปศาสนาควร เน้นหนักทางาน การเรียนการสอนพระปริยัติธรรม	3.95	4.41	4.42	4.50
3	ห้องสมุดควรมีหนังสือที่เป็นหลักทางพุทธศาสนา เช่น พระไตรปิฎก มงคลดัตถปิฎก สังคีตเทศ ปฐมสมโพธิกถา ฯลฯ ครบทุกเรื่อง	3.95	4.34	4.31	4.50
4	นอกจากหนังสือทางศาสนาแล้ว ห้องสมุดควรมี หนังสือสาขาวิชาอื่น ๆ ด้วย	3.95	3.68	3.66	3.82
5	หนังสือตามข้อ 4 ควร เป็นเรื่องที่ให้ความรู้อย่าง กว้าง ๆ ทั่ว ๆ ไป ที่มีใช้หลักวิชาการที่ลึกซึ้ง	3.65	3.57	3.52	3.50

ตาราง 28 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	สถานภาพ			
		เจ้าอาวาส	ภิกษุ	สามเณร	บรรณ.
6	ห้องสมุดวัดควรมีหนังสือทางบ้นเทิงคักควย	3.35	2.88	2.35	3.16
7	ห้องสมุดวัดควรมีหนังสือที่ใหม่ ทันสมัย มาเพิ่ม ตลอดเวลา	3.75	3.95	3.40	4.32
8	ห้องสมุดวัดควรมีหนังสือที่ได้รับรางวัลดีเด่น เข้าไว้ในห้องสมุดควย	3.95	3.73	3.24	4.17
9	ห้องสมุดวัดควรมีเป็นแหล่งรวบรวมหนังสืองานศพ ควย โดยเฉพาะหนังสืองานศพของวัดนั้น ๆ	3.75	3.05	2.73	3.50
10	หนังสือในห้องสมุดวัดควรมีจัดหมวดหมู่ เพื่อสะดวก ในการค้นคว้า	3.95	4.55	4.69	4.50
11	ห้องสมุดวัดควรมีวารสารทางศาสนาทุกฉบับ	3.55	3.89	4.07	3.32
12	นอกจากจะมีวารสารทางศาสนา ก็ควรมีวารสาร ทางวิชาการอื่น ๆ บ้าง เช่น วารสารการศึกษา วารสารการเกษตร	2.95	3.32	3.45	3.32
13	ห้องสมุดวัดควรมีหนังสือพิมพ์รายวันควย	3.95	4.07	3.93	3.67
14	ท่านต้องการให้มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นใน การซื้อหนังสือเข้าห้องสมุดควย	3.75	4.00	4.07	4.00
15	ห้องสมุดวัดควรมีตัดข่าวหรือภาพที่สำคัญรวบรวมไว้	3.35	3.59	3.49	3.45
16	สภาพหนังสือในห้องสมุด ควรมีสถานที่ มีการ ซ่อมแซมหนังสือที่ชำรุดอยู่ เสมอ	4.15	4.45	4.66	4.67
ค่าเฉลี่ยรวม		3.74	3.87	3.78	3.93

ตาราง 28 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	สถานการณ์			
		เจ้าอาวาส	ภิกษุ	สามเณร	บรรณ.
<u>ความคาดหวังด้านความรู้</u>					
1	รู้และชั้นหนังสือในห้องสมุดวัด ควรเป็นแบบชั้นเปิด คือสามารถที่จะหยิบอ่านได้เองตามความต้องการ	4.00	3.94	3.94	3.00
2	ควรจะมีชั้นวางนิตยสาร วารสารฉบับใหม่ และที่ เก็บรวบรวมนิตยสาร วารสารฉบับเก่าด้วย	4.20	4.08	4.08	4.50
3	ควรมีที่วางหนังสือพิมพ์ไว้โดยเฉพาะ และมีชั้นเก็บ หนังสือพิมพ์ฉบับเก่าด้วย	3.80	4.11	3.70	4.50
4	ควรมีโต๊ะเก้าอี้ สำหรับนั่งอ่านในห้องสมุดด้วย	4.20	4.47	4.53	4.50
5	ควรมีแผ่นป้ายสำหรับติดข่าวใหม่ ๆ หรือเกร็ด ความรู้ หรือแนะนำหนังสือที่น่าสนใจและหนังสือ ใหม่ด้วย	4.00	4.09	4.18	4.50
ค่าเฉลี่ยรวม		4.04	4.14	4.09	4.20
<u>ความคาดหวังด้านการให้บริการของห้องสมุด</u>					
1	ห้องสมุดควรติดป้าย อธิบายการใช้ห้องสมุดให้ ชัดเจน	4.20	4.41	4.21	4.50
2	ชั้นหนังสือทุกชั้น ควรมีป้ายบอกหมวดหมู่ติดไว้ และ เห็นได้ชัดเจน	4.20	4.48	4.48	4.50
3	ห้องสมุดควรมีบริการตอบคำถามและช่วยคนค้นคว้า	3.40	3.84	3.83	3.83

ตาราง 28 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	สถานการณ์			
		เจ้าอาวาส	ภิกษุ	สามเณร	บรรณ.
4	ควรที่จะจัดบริการแนะแนวการอ่าน การใช้ห้องสมุดและการค้นคว้า	3.40	3.91	3.93	3.50
5	สามารถเพิ่มหนังสือออกไปอ่านนอกห้องสมุดได้	3.60	3.88	3.62	3.00
6	ควรมีบริการยืมระหว่างห้องสมุดด้วย	3.00	3.71	3.72	3.33
7	ห้องสมุดควรเก็บเล่มวารสารลงเวลาเก็บไว้บริการ	2.80	3.43	3.31	3.17
8	ห้องสมุดควรทำบัตรรายการให้กับหนังสือทุกเล่มที่มีอยู่ในห้องสมุด	3.40	4.34	4.03	4.00
9	ห้องสมุดควรมีประชาสัมพันธ์ถึงชาวคราวความเคลื่อนไหวของห้องสมุดให้ทราบอยู่เสมอ	3.40	3.77	3.90	3.67
10	ระยะเวลาในการยืมหนังสือ ไม่ควรต่ำกว่า 5 - 7 วัน	3.80	3.93	3.66	4.33
	ค่าเฉลี่ยรวม	3.58	3.98	3.91	3.80
	<u>ความคาดหวังจากบรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุด</u>				
1	พระที่เป็นบรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุดควรมีความกระตือรือร้นในการให้บริการผู้ใช้ห้องสมุด	4.11	4.55	4.31	3.67

ตาราง 28 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	สถานภาพ			
		เจ้าอาวาส	ภิกษุ	สามเณร	บรรณ.
2	พระที่เป็นบรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุด ควรเป็นผู้รักการอ่านและรู้เรื่องราวของหนังสือดี	3.91	4.36	4.28	4.50
3	พระที่เป็นบรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุด ควรเป็นผู้ที่สามารถให้คำแนะนำแก่ผู้ขอคำแนะนำ หนังสือและแหล่งค้นคว้าต่าง ๆ ได้	4.31	4.50	4.55	4.33
4	ผู้ที่จะเป็นบรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุด ควรเป็นผู้ที่มีความรู้ทางศาสนบรรณารักษศาสตร์	3.91	4.11	4.10	4.33
5	บรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุด ควรได้รับการเพิ่มพูนความรู้โดยการเข้ารับการอบรมทางบรรณารักษศาสตร์อยู่เสมอตามเวลาอันควร	3.71	4.05	3.79	4.33
6	ห้องสมุดควักที่ยังไม่มีบรรณารักษ์ ควรส่งพระเข้ามาอบรมความรู้ทางศาสนบรรณารักษศาสตร์	3.71	4.14	4.07	4.50
7	พระที่จะมาอบรมเป็นบรรณารักษ์ ควรเป็นพระผู้เฒ่าโน้นจะบวชนาน	4.11	4.18	3.97	4.00
8	จำนวนบรรณารักษ์หรือผู้ช่วยห้องสมุดควัก ควรมีอย่างน้อยอย่างละ 1 คน	3.91	3.93	3.76	4.33
ค่าเฉลี่ยรวม		3.96	4.23	4.10	4.25

ตาราง 28 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	สถานการณ์			
		เจ้าอาวาส	ภิกษุ	สามเณร	บรรณ.
	<u>ความคาดหวังด้านอาคารสถานที่</u>				
1	สถานที่ตั้งหรืออาคารห้องสมุด ควรตั้งอยู่ในที่ ๆ ไม่สะดวก เป็นศูนย์กลางของวัด	4.40	4.38	4.52	4.33
2	พื้นที่ที่เป็นห้องสมุด ควรมีความกว้างขวางพอเพียง	4.20	4.30	4.28	4.33
3	ห้องสมุดควรมีความสะอาดและเป็นระเบียบ	4.20	4.63	4.66	4.50
4	ห้องสมุดควรมีอากาศถ่ายเทสะดวก	4.40	4.66	4.69	4.56
5	ห้องสมุดควรมีความสงบ ห่างไกลจากเสียงรบกวน	4.00	4.45	4.41	4.67
6	ภายในห้องสมุดควรจัดและตกแต่งให้สวยงามและชวนดู	4.00	4.14	4.10	4.00
7	ห้องสมุดควรมีบริการ เป็นมุมสำหรับอภิปรายหรือถกเถียงกันได้	3.80	3.05	2.66	3.50
	ค่าเฉลี่ยรวม	4.14	4.23	4.19	4.27

จากตาราง 28 แสดงว่า พระภิกษุสามเณรทุกสถานการณ์ในวัดประเภทที่ไม่มีการสอนพระปริยัติธรรมแต่มีห้องสมุด มีความคิดเห็น ความต้องการ และความคาดหวังต่อห้องสมุดในค่านต่าง ๆ โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมากและปานกลาง เมื่อพิจารณาในแต่ละค่านและแต่ละสถานการณ์ ปรากฏว่า

ในด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับห้องสมุดวัด

เจ้าอาวาส มีความคิดเห็นเกี่ยวกับห้องสมุดวัดระดับสูงสุด คือ

- วัดทุกวัดมีห้องสมุดวัดเพื่อใช้เป็นสถานที่เก็บรวบรวมคัมภีร์พระไตรปิฎกและหนังสือต่าง ๆ อันเกี่ยวกับศาสนา
 - ห้องสมุดวัดมีคุณสมบัติประโยชน์ต่อพระภิกษุสามเณรเป็นอย่างมาก สำหรับศึกษาค้นคว้า เพื่อเผยแพร่วรรณคดีและสืบศาสนา
 - ห้องสมุดวัดจะช่วยให้พระภิกษุสามเณรสามารถปรับปรุงตนให้มีความรู้กว้างขวางและทันสมัยอยู่เสมอ
 - ห้องสมุดวัดจะช่วยให้พระภิกษุสามเณรมีความรู้ทันต่อเหตุการณ์และสามารถใช้ความรู้นี้ประยุกต์หลักการหรือคำสอนทางพุทธศาสนา เผยแพร่แก่ประชาชนได้เป็นอย่างดี
 - ห้องสมุดวัดควรมีบรรณารักษ์ที่มีความรู้ทางบรรณารักษ์ เป็นผู้ดูแลดำเนินงาน และให้บริการ (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด คือ 4.60)
- พระที่เป็นบรรณารักษ์หรือผู้ดูแลห้องสมุดวัด และพระภิกษุทั่วไปมีความคาดหวังเกี่ยวกับห้องสมุดวัดระดับสูงสุด คือ

- วัดทุกวัดมีห้องสมุดวัดเพื่อใช้เป็นสถานที่เก็บรวบรวมคัมภีร์พระไตรปิฎกและหนังสือต่าง ๆ อันเกี่ยวกับศาสนา (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด คือ 4.83 และ 4.77 ตามลำดับ)

สามเณรมีความคิดเห็นเกี่ยวกับห้องสมุดวัดระดับสูงสุด คือ

- ห้องสมุดวัดมีคุณสมบัติประโยชน์ต่อพระภิกษุสามเณรเป็นอย่างมาก สำหรับศึกษาค้นคว้า เพื่อเผยแพร่วรรณคดีและสืบศาสนา (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด คือ 4.93)

ในด้านความต้องการอ่านหนังสือทางศาสนา

พระภิกษุทั่วไป และเจ้าอาวาสมีความต้องการอ่านสูงสุด คือ

- หนังสือประวัติพุทธศาสนา ประวัติพระสงฆ์ และพุทธสาวก (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด คือ 4.41 และ 3.73 ตามลำดับ)

พระที่เป็นบรมนารถหรือบุญแลห่งสมุทวิค และสามเณร มีความต้องการอ่านสูงสุด คือ

- หนังสือแบบเรียนธรรมะชั้นต่าง ๆ เช่น หนังสือนวโกวาท หนังสือคู่มือ
นักธรรมบาลีชั้นต่าง ๆ เฉลยธรรมะสนามหลวง หนังสือแปลบาลี (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก
ที่สุด คือ 4.45 และระดับมาก คือ 3.90 ตามลำดับ)

ในด้านความต้องการอ่านหนังสือทั่วไป

เจ้าอาวาสมีความต้องการอ่านสูงสุด คือ

- หนังสือที่ให้ความรู้ทั่วไป ให้เกร็ดความรู้สั้น ๆ รวมกันในเล่มเดียว เช่น
หนังสือความรู้รอบตัว สารานุกรม สารพันปัญหา (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก คือ 4.00)

พระภิกษุทั่วไป มีความต้องการอ่านสูงสุด คือ

- หนังสือที่อธิบายถึงการสร้างความเจริญแก่ชีวิต โดยการใช้ความสามารถ
ของตนเอง วิธีปรับปรุงตัว และการเสริมสร้างบุคลิกภาพ เช่น หนังสือที่อธิบายถึงวิธีชนะ
ทุกข์ สร้างสุข การกำจัดกิเลส วิธีรู้จักตนเองและวิธีครองใจคน (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก
คือ 4.21)

สามเณรและพระที่เป็นบรมนารถหรือบุญแลห่งสมุทวิคมีความต้องการอ่านสูงสุดคือ

- หนังสือเกี่ยวกับหลักภาษา ได้แก่ พจนานุกรมไทย พจนานุกรมอังกฤษ
บาลีมหาพจนานุกรม สันสกฤตพจนานุกรม แบบเรียนภาษาอังกฤษด้วยตนเอง เป็นต้น
(ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากคือ 4.30 และ 4.17 ตามลำดับ)

ในด้านความคาดหวังด้านหนังสือและเอกสาร

พระที่เป็นบรมนารถหรือบุญแลห่งสมุทวิค และเจ้าอาวาส มีความคาดหวังสูงสุด คือ

- สภาพหนังสือในห้องสมุด ควรอยู่สภาพดี มีการซ่อมแซมหนังสือที่ชำรุดอยู่
เสมอ (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด คือ 4.67 และระดับมากคือ 4.15 ตามลำดับ)

สามเณรและพระภิกษุทั่วไป มีความคาดหวังสูงสุด คือ

- หนังสือในห้องสมุดควรจัดหมวดหมู่ เพื่อสะดวกในการค้นคว้า (ค่าเฉลี่ย
อยู่ในระดับมากที่สุด คือ 4.63 และ 4.55 ตามลำดับ)

ในด้านความคาดหวังด้านคุณวุฒิ

สามเณร พระภิกษุทั่วไป และเจ้าอาวาส มีความคาดหวังสูงสุด คือ

- ควรมีโต๊ะเก้าอี้ สำหรับนั่งอ่านในห้องสมุดควย (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด คือ 4.53 ระดับมาก คือ 4.47 และ 4.20 ตามลำดับ)

พระที่เป็นบรรณารักษ์หรือผู้ดูแลห้องสมุดวัด มีความคาดหวังสูงสุด คือ

- ควรมีชั้นวางนิตยสาร วารสารฉบับใหม่ และที่เก็บรวบรวมนิตยสาร วารสารฉบับเก่าควย

- ควรมีที่วางหนังสือพิมพ์ไว้โดยเฉพาะ และมีชั้นเก็บหนังสือพิมพ์ฉบับเก่าควย

- ควรมีโต๊ะเก้าอี้ สำหรับนั่งอ่านในห้องสมุดควย
- ควรมีแผ่นป้ายสำหรับติดข่าวใหม่ ๆ หรือเกร็ดความรู้ หรือแนะนำหนังสือที่น่าสนใจและหนังสือใหม่ควย (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด คือ 4.50 ทั้งห้าข้อ)

ในด้านความคาดหวังด้านการให้บริการของห้องสมุดวัด

เจ้าอาวาส มีความคาดหวังสูงสุด คือ

- ห้องสมุดควรติดป้าย อธิบายการใช้ห้องสมุดให้ชัดเจน
- ชั้นหนังสือทุกชั้น ควรมีป้ายบอกหมวดหมู่ติดไว้ และเห็นได้ชัดเจน
- ห้องสมุดควรเปิดบริการทุกวัน (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก คือ 4.20 ทั้งสามข้อ)

พระภิกษุทั่วไป และสามเณร มีความคาดหวังสูงสุด คือ

- ชั้นหนังสือทุกชั้น ควรมีป้ายบอกหมวดหมู่ติดไว้ และเห็นได้ชัดเจน (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก คือ 4.48)

พระที่เป็นบรรณารักษ์หรือผู้ดูแลห้องสมุดวัด มีความคาดหวังสูงสุด คือ

- ห้องสมุดควรติดป้าย อธิบายการใช้ห้องสมุดให้ชัดเจน
- ชั้นหนังสือทุกชั้น ควรมีป้ายบอกหมวดหมู่ติดไว้ และเห็นได้ชัดเจน (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดคือ 4.50 ทั้งสองข้อ)

ในด้านความคาดหวังด้านบรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุด

สามเณร และเจ้าอาวาส มีความคาดหวังสูงสุด คือ

- พระที่เป็นบรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุด ควรเป็นผู้ที่สามารถให้คำแนะนำแก่ผู้ขอคำแนะนำด้านหนังสือและแหล่งค้นคว้าต่าง ๆ ได้ (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด คือ 4.55 และระดับมาก คือ 4.31 ตามลำดับ)

พระภิกษุทั่วไป มีความคาดหวังสูงสุด คือ

- พระที่เป็นบรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุดควรมีความกระตือรือร้นในการให้บริการผู้ใช้ห้องสมุด (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด คือ 4.55)

พระที่เป็นบรรณารักษ์หรือผู้ดูแลห้องสมุดมีความคาดหวังสูงสุด คือ

- ห้องสมุดที่ยังไม่เป็นบรรณารักษ์ ควรส่งพระเข้ามาอบรมความรู้ทางด้านบรรณารักษศาสตร์ (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด คือ 4.50)

ในด้านความคาดหวังด้านอาคารสถานที่

สามเณร พระภิกษุทั่วไป และเจ้าอาวาส มีความคาดหวังมากที่สุด คือ

- ห้องสมุดควรมีอากาศถ่ายเทสะดวก (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด คือ 4.69 และ 4.66 ในระดับมาก คือ 4.40)

พระที่เป็นบรรณารักษ์หรือผู้ดูแลห้องสมุด มีความคาดหวังสูงสุด คือ

- ห้องสมุดควรมีความสงบ ห่างไกลจากเสียงรบกวน (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด คือ 4.67)

พระที่ทำหน้าที่บรรณารักษ์หรือผู้ดูแลห้องสมุด มีความคาดหวังสูงสุด คือ

- ห้องสมุดควรมีความสงบ ห่างไกลจากเสียงรบกวน (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด คือ 4.67)

เมื่อพิจารณาโดยสรุปจะ เห็นได้ว่าพระภิกษุทั่วไปและพระที่ทำหน้าที่บรรณารักษ์หรือผู้ดูแลห้องสมุด มีความต้องการและความคาดหวัง เกี่ยวกับห้องสมุดที่สูงกว่าพระภิกษุสามเณร สถานภาพอื่นเป็นส่วนใหญ่ นอกจากนั้นยังพบว่าเจ้าอาวาสมีความต้องการอ่านหนังสือทางศาสนา น้อยกว่าพระภิกษุสามเณรสถานภาพอื่น ๆ ด้วย

2.3 เมื่อพิจารณาถึงความต้องการและความคาดหวังของพระภิกษุสามเณร
ในวัดแต่ละประเภทปรากฏดังตาราง 29

ตาราง 29 ค่าเฉลี่ยความต้องการและความคาดหวังที่มีต่อห้องสมุดวัดของพระภิกษุสามเณร
ในวัดแต่ละประเภท

ข้อ	รายการ	ประเภทของวัด		
		วัดประเภท 1	วัดประเภท 2	วัดประเภท 3
	<u>ความคิดเห็นเกี่ยวกับห้องสมุดวัด</u>			
1	วัดทุกวัดมีห้องสมุดวัดเพื่อใช้ เป็นสถานที่เก็บรวบรวมคัมภีร์พระไตรปิฎกและหนังสือต่าง ๆ อันเกี่ยวกับศาสนา	4.68	4.25	4.77
2	นอกจากหนังสือทางศาสนาแล้ว ห้องสมุดวัดควรมีหนังสือสาขาวิชาอื่น ๆ อีกด้วย	4.23	4.49	4.08
3	ห้องสมุดวัดมีประโยชน์ต่อพระภิกษุสามเณรในการศึกษาทั้งทางโลกและทางธรรม	4.54	4.39	4.49
4	ห้องสมุดวัดมีคุณประโยชน์ต่อพระภิกษุสามเณรเป็นอย่างมาก สำหรับศึกษาค้นคว้าเพื่อเผยแผ่ศาสนาและสืบศาสนา	4.55	4.73	4.78
5	ห้องสมุดวัดจะช่วยให้พระภิกษุสามเณรสามารถปรับปรุงตนให้มีความรู้กว้างขวางและทันสมัยอยู่เสมอ	4.46	4.40	4.37

ตาราง 29 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	ประเภทของวัด		
		วัดประเภท 1	วัดประเภท 2	วัดประเภท 3
6	ห้องสมุดวัดจะช่วยให้พระภิกษุสามเณรมีความรู้ทันต่อเหตุการณ์และสามารถใช้ความรู้นี้ประยุกต์หลักการหรือคำสอนทางพุทธศาสนา เผยแพร่แก่ประชาชนได้เป็นอย่างดี	4.47	4.46	4.44
7	การจัดตั้งห้องสมุดวัด จะก่อให้เกิดประโยชน์เอนกประการต่อการศาสนา คุณค่ากับการลงทุน	4.32	4.45	4.28
8	ห้องสมุดวัดควรมีบรรณารักษ์ที่มีความรู้ทางบรรณารักษ์ เป็นผู้ดูแล จำเนียงงานและให้บริการ	4.25	4.41	4.39
9	การดำเนินการห้องสมุดวัด ควรจะได้รับการสนับสนุนจากวัดและกรมการศาสนาเป็นอย่างดี	4.27	4.69	4.46
	ค่าเฉลี่ยรวม	4.42	4.47	4.45
	<u>หนังสือทางศาสนาที่ต้องการอ่าน</u>			
10	หนังสือประวัติพุทธศาสนา ประวัติพระสงฆ์และพุทธสาวก	4.28	4.40	4.36
11	หนังสือคัมภีร์ทางศาสนา เช่น พระไตรปิฎก พระสุตันตปิฎก พระอภิธรรมปิฎก	4.32	4.43	4.25

ตาราง 23 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	ประเภทของวัด		
		วัดประเภท 1	วัดประเภท 2	วัดประเภท 3
12	หนังสือพิธีทางศาสนา ศาสนพิธี หนังสือ สวดมนต์	3.91	4.04	4.36
13	หนังสือเกี่ยวกับวิสัยทัศน์	3.72	3.80	3.62
14	หนังสือเกี่ยวกับความเชื่อในพระพุทธศาสนา เช่น นรก สวรรค์ พุทธปรัชญา เรื่องเกี่ยว กับชาติหน้า ปรโลกภพ ไตรภูมิพระร่วง เทศน์พระมาลัย	3.61	3.65	3.69
15	หนังสือชาดกต่าง ๆ เช่น เวสสันดรชาดก นิลันทนิมิต	3.67	3.73	3.60
16	พจนานุกรมทางศาสนา	3.34	4.10	3.70
17	หนังสือพุทธศาสนสุภาษิต	3.67	3.80	3.64
18	หนังสือเกี่ยวกับพระพุทธรูป พระเครื่อง ตำนานพระพุทธรูป	2.96	2.84	2.96
19	หนังสือทางพุทธศาสนานิกายต่าง ๆ	3.58	3.60	3.31
20	หนังสือที่มีเรื่องราวเกี่ยวกับศาสนาต่าง ๆ หลักคำสอนและพิธีกรรมของศาสนานั้น ๆ	3.79	3.80	3.60
21	หนังสือเกี่ยวกับระเบียนข้อบังคับของ พระสงฆ์ พระราชบัญญัติคณะสงฆ์	3.76	3.95	4.01

ตาราง 29 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	ประเภทของวัด		
		วัดประเภท 1	วัดประเภท 2	วัดประเภท 3
22	หนังสือแบบเรียนธรรมะชั้นต่าง ๆ เช่น หนังสือสมาธิภาวนา หนังสือคู่มือนักธรรมบาลี ชั้นต่าง ๆ เฉลยธรรมะสนามหลวง หนังสือแปลบาลี	4.04	4.15	4.28
23	วารสารทางพุทธศาสนา	3.71	3.82	3.59
24	หนังสือนานิยายอิงศาสนา เช่น เจิงดา พิมพ์านต์ สีสาวดี	3.00	3.26	3.15
	ค่าเฉลี่ยรวม	3.73	3.82	3.74
25	<u>หนังสือทั่วไปเพื่อการอ่าน</u> หนังสือที่ให้ความรู้ทั่วไป ให้เกร็ดความรู้ สั้น ๆ รวมกันในเล่มเดียว เช่น หนังสือ ความรู้รอบตัว สารานุกรม สารพันปัญหา	3.93	3.81	3.97
26	หนังสือที่อธิบายถึงการสร้างความเจริญ แก่ชีวิต โดยการใช้ความสามารถของ ตนเอง วิธีปรับปรุงตัว และการเสริมสร้าง บุคลิกภาพ เช่น หนังสือที่อธิบายถึงวิธีชนะทุกข์ สร้างสุข การกำจัดเบญจกัณฐ์ วิธีรู้จักตนและ วิธีครองใจตน	4.09	4.02	4.38

ตาราง 29 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	ประเภทของวัด		
		วัดประเภท 1	วัดประเภท 2	วัดประเภท 3
27	หนังสือเกี่ยวกับการทำนาย พยากรณ์ เช่น การทำนายฝัน การทำนายลักษณะ การดู ลายมือ	2.25	2.20	2.29
28	หนังสือปรัชญาต่าง ๆ เช่น ปรัชญาตะวันออก	3.60	3.35	2.98
29	หนังสือทางกานจริยศาสตร์ เช่น การปฏิบัติ ในสังคม	3.76	3.73	3.67
30	หนังสือที่เกี่ยวกับจิตวิทยาและการใช้ หลักจิตวิทยาให้เป็นประโยชน์ในชีวิต ประจำวัน	3.95	3.87	3.88
31	หนังสือเกี่ยวกับสังคมวิทยา จิตวิทยาสังคม และสภาพสังคม	3.52	3.75	3.47
32	หนังสือเกี่ยวกับกฎหมายอาญา กฎหมายแพ่ง และพาณิชย์ที่ควรรู้	3.50	3.44	3.28
33	หนังสือเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ และประวัติ รัฐธรรมนูญ	3.15	3.35	2.99
34	หนังสือที่ให้ความรู้เกี่ยวกับการศึกษา การเรียน การสอน หลักสูตรในโรงเรียน วิทยาลัย และมหาวิทยาลัย	3.68	3.68	3.48

ตาราง 29 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	ประเภทของวัด		
		วัดประเภท 1	วัดประเภท 2	วัดประเภท 3
35	หนังสือที่ให้ความรู้เกี่ยวกับการศึกษาผู้ใหญ่ เช่น การศึกษาค้นคว้าตนเองสำหรับผู้ใหญ่ โรงเรียนผู้ใหญ่	3.53	3.34	3.48
36	หนังสือเกี่ยวกับขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรม	3.90	3.94	4.19
37	หนังสือเกี่ยวกับหลักภาษา ได้แก่ พจนานุกรม ไวยากรณ์ไทย ไวยากรณ์อังกฤษ บาลี มหาไวยากรณ์ สันสกฤตไวยากรณ์ แบบเรียนภาษาอังกฤษด้วยตนเอง เป็นต้น	3.99	4.04	4.18
38	หนังสือเกี่ยวกับการแพทย์ การพยาบาลและ สุขวิทยา เช่น การป้องกันโรค การรักษา โรค สุขวิทยาส่วนบุคคล	3.83	3.32	3.88
39	หนังสือที่มีเรื่องราวเกี่ยวกับศิลปะ ศิลปะ ประจำชาติ และศิลปะแขนงต่าง ๆ	3.60	3.36	3.38
40	หนังสือทางค่านิยมธรรม เช่น การเพาะปลูก การเลี้ยงสัตว์	2.88	2.94	2.97
41	หนังสือวรรณกรรมไทยประเภทร้อยกรอง เช่น นิราศของสุนทรภู่ เสือโคคำฉันท์	2.96	3.03	2.99
42	หนังสือวรรณกรรมไทยประเภทร้อยแก้ว เช่น สี่แผ่นดิน ละครแห่งชาติ	3.01	3.21	3.38

ตาราง 29 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	ประเภทของวัด		
		วัดประเภท 1	วัดประเภท 2	วัดประเภท 3
43	หนังสือเกี่ยวกับชื่อสถานที่ ประวัติสถานที่ต่าง ๆ และภูมิศาสตร์ของประเทศต่าง ๆ	3.61	3.55	3.45
44	หนังสือชีวประวัติบุคคลสำคัญ เช่น กษัตริย์และประมุขของประเทศ บุคคลสำคัญของโลก เป็นต้น	3.74	3.64	3.44
45	หนังสือเกี่ยวกับประวัติศาสตร์และอารยธรรมของประเทศต่าง ๆ	3.68	3.62	3.49
	ค่าเฉลี่ยรวม	3.53	3.51	3.50
<u>ความค่านักหนังสือและเอกสาร</u>				
1	ห้องสมุดวัดควรมีหนังสือเกี่ยวกับศาสนาทุกประเภทและหนังสือที่ไม่ขัดต่อพระธรรมวินัย	4.34	4.26	4.46
2	หนังสือทางคัมภีร์พุทธศาสนาควร เน้นหนักทางด้านการเรียนการสอนพระปริยัติธรรม	4.02	4.04	4.44
3	ห้องสมุดวัดควรมีหนังสือที่เป็นหลักทางพุทธศาสนา เช่น พระไตรปิฎก มงคลดัตถปิฎก สังคีตกถา ปฐมสมโพธิกถา ฯลฯ ครบทุกเรื่อง	4.22	4.22	4.37
4	นอกจากหนังสือทางศาสนาแล้ว ห้องสมุดวัดควรมีหนังสือสาขาวิชาอื่น ๆ ด้วย	4.10	3.76	3.74

ตาราง 29 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	ประเภทของวัด		
		วัดประเภท 1	วัดประเภท 2	วัดประเภท 3
5	หนังสือตามข้อ 4 ควรเป็นเรื่องที่ให้ความรู้อย่างกว้าง ๆ ทั้ง ๆ ไป ที่มีใช้หลักวิชาการที่ลึกซึ้ง	3.49	3.60	3.60
6	ห้องสมุดวัดควรมีหนังสือทางบันเทิงคดีด้วย	3.30	3.09	2.71
7	ห้องสมุดวัดควรจัดหาหนังสือที่ใหม่ ทันสมัย มาเพิ่มตลอดเวลา	3.99	3.92	3.83
8	ห้องสมุดวัดควรจัดหาหนังสือที่ได้รับรางวัล คือ เคนเข้าไว้ในห้องสมุดด้วย	3.87	3.81	3.57
9	ห้องสมุดวัดควรเป็นแหล่งรวบรวมหนังสืองานศพด้วย โดยเฉพาะหนังสืองานศพของวัดนั้น ๆ	3.33	3.12	3.28
10	หนังสือในห้องสมุดวัดควรจัดหมวดหมู่ เพื่อสะดวกในการค้นคว้า	4.44	4.50	4.63
11	ห้องสมุดวัดควรมีวารสารทางศาสนาทุกฉบับ	3.79	3.75	3.84
12	นอกจากจะมีวารสารทางศาสนา ก็ควรมีวารสารทางวิชาการอื่น ๆ บาง เช่นวารสารการศึกษา วารสารการเกษตร	3.56	3.47	3.29
13	ห้องสมุดวัดควรมีหนังสือพิมพ์รายวันด้วย	4.26	3.93	3.95
14	งานกองการใหม่มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น ในการซื้อหนังสือเข้าห้องสมุดด้วย	3.76	3.73	3.96

ตาราง 29 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	ประเภทของวัด		
		วัดประเภท 1	วัดประเภท 2	วัดประเภท 3
15	ห้องสมุดวัดควรจัดข่าวหรือภาพที่สำคัญรวบรวมไว้	3.70	3.62	3.49
16	สภาพหนังสือในห้องสมุด ควรอยู่สภาพดี มีการซ่อมแซมหนังสือที่ชำรุดอยู่เสมอ	4.32	4.28	4.44
	ค่าเฉลี่ยรวม	3.91	3.82	3.85
<u>ความคาดหวังงานครูแก้ว</u>				
1	ดูและชั้นหนังสือในห้องสมุดวัด ควรเป็นแบบชั้นเปิด คือสามารถที่จะหยิบอ่านได้เองตามความต้องการ	4.24	3.95	3.72
2	ควรจะมีชั้นวางนิตยสาร วารสารฉบับใหม่ และที่เก็บรวบรวมนิตยสาร วารสารฉบับเก่าด้วย	4.15	3.96	4.11
3	ควรมีที่วางหนังสือพิมพ์ไว้โดยเฉพาะ และมีชั้นเก็บหนังสือพิมพ์ฉบับเก่าด้วย	4.11	3.98	3.91
4	ควรมีโต๊ะเก้าอี้ สำหรับนั่งอ่านในห้องสมุดด้วย	4.43	4.42	4.36
5	ควรมีแผนป้ายสำหรับติดข่าวใหม่ ๆ หรือเกร็ดความรู้ หรือแนะนำหนังสือที่น่าสนใจ และหนังสือใหม่ด้วย	4.11	4.21	4.15
	ค่าเฉลี่ยรวม	4.21	4.10	4.05

ตาราง 29 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	ประเภทของวัด		
		วัดประเภท 1	วัดประเภท 2	วัดประเภท 3
	<u>ความคาดหวังด้านการให้บริการ</u> <u>ของห้องสมุดวัด</u>			
1	ห้องสมุดควรติดป้าย อธิบายการใช้ ห้องสมุดให้ชัดเจน	4.33	4.36	4.34
2	ชั้นหนังสือทุกชั้น ควรมีป้ายบอกหมวดหมู่ ชัดเจน และเห็นได้ง่าย	4.47	4.45	4.49
3	ห้องสมุดควรมีบริการตอบคำถามและ ช่วยคนคว้า	3.96	3.92	3.81
4	ควรที่จะจัดบริการแนะนำการอ่าน การใช้ห้องสมุดและการค้นคว้า	3.86	3.89	3.86
5	สามารถยืมหนังสือออกไปอ่านนอกห้องสมุดได้	3.89	3.89	3.73
6	ควรมีบริการยืมระหว่างห้องสมุดด้วย	3.78	3.74	3.62
7	ห้องสมุดควร ยืมเล่มวารสารลงเวลา เก็บไว้มาก	3.71	3.72	3.34
8	ห้องสมุดควรหาบัตรรายการให้กับหนังสือ ทุกเล่มที่มีอยู่ในห้องสมุด	4.38	4.24	4.28
9	ห้องสมุดควรมีประชาสัมพันธ์ ถึงข่าวสาร ความเคลื่อนไหวของห้องสมุดให้ทราบ อยู่เสมอ	3.99	3.89	3.78
10	ห้องสมุดควรเปิดบริการทุกวัน	4.01	4.09	4.24

ตาราง 29 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	ประเภทวัด		
		วัดประเภท 1	วัดประเภท 2	วัดประเภท 3
11	ระยะเวลาในการยืมหนังสือ ไม่ควร ต่ำกว่า 5 - 7 วัน	3.99	4.09	3.86
	ค่าเฉลี่ยรวม	4.03	4.03	3.94
	<u>ความคาดหวังด้านบรรณารักษ์หรือ</u> <u>เจ้าหน้าที่ห้องสมุด</u>			
1	พระที่เป็นบรรณารักษ์หรือ เจ้าหน้าที่ห้องสมุดวัด ควรมีความกระตือรือร้นในการบริการผู้ใช้ ห้องสมุด	4.48	4.38	4.28
2	พระที่เป็นบรรณารักษ์หรือ เจ้าหน้าที่ห้องสมุด ควรเป็นผู้รักการอ่านและรู้เรื่องราวของ หนังสือดี	4.49	4.44	4.44
3	พระที่เป็นบรรณารักษ์หรือ เจ้าหน้าที่ห้องสมุด ควรเป็นผู้ที่สามารถให้คำแนะนำแก่ผู้ขอ คำแนะนำด้านหนังสือและแหล่งค้นคว้า ต่าง ๆ ได้	4.47	4.49	4.49
4	ผู้ที่จะเป็นบรรณารักษ์หรือ เจ้าหน้าที่ห้องสมุด ควรเป็นผู้ที่มีความรู้ทางด้านบรรณารักษศาสตร์	4.42	4.34	4.20

ตาราง 29 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	ประเภทวัด		
		วัดประเภท 1	วัดประเภท 2	วัดประเภท 3
5	บรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุด ควรได้รับการเพิ่มพูนความรู้โดยการเข้ารับการอบรมทางบรรณารักษศาสตร์อยู่เสมอตามเวลาอันควร	4.40	4.28	3.97
6	ห้องสมุดควรมีห้องโถงบรรณารักษ์ ควรส่งพระเขมาอบรมความรู้ทางงานบรรณารักษศาสตร์	4.28	4.20	4.22
7	พระที่จะมาอบรมเป็นบรรณารักษ์ ควรเป็นพระผู้เฒ่าแก่ไม่เฒ่าจนเกินไป	4.19	3.97	4.19
8	จำนวนบรรณารักษ์หรือผู้ช่วยห้องสมุดควรมีอย่างน้อยอย่างละ 1 คน	4.20	3.88	3.99
	ค่าเฉลี่ยรวม	4.37	4.25	4.22
<u>ความคาดหวังด้านอาคารสถานที่</u>				
1	สถานที่ตั้งหรืออาคารห้องสมุดควรมีสิ่งอำนวยความสะดวก เป็นศูนย์กลางของวัด	4.48	4.42	4.47
2	พื้นที่เป็นห้องสมุด ควรมีความกว้างขวางพอเพียง	4.34	4.39	4.48

ตาราง 29 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	ประเภทวัด		
		วัดประเภท 1	วัดประเภท 2	วัดประเภท 3
3	ห้องสมุดวัดควรมีความสะอาดและเป็นระเบียบ	4.62	4.47	4.70
4	ห้องสมุดวัดควรมีอากาศถ่ายเทสะดวก	4.49	4.46	4.85
5	ห้องสมุดวัดควรมีความสงบ ทางไกลจากเสียงรบกวน	4.46	4.45	4.48
6	ภายในห้องสมุดวัดควรจัดและตกแต่งให้สวยงามและชวนดู	4.29	3.99	4.45
7	ห้องสมุดวัดควรมีบริเวณเป็นมุมสำหรับอภิปรายหรือถกเถียงกันได้	3.30	3.45	4.00
	ค่าเฉลี่ยรวม	4.28	4.23	4.49

จากตาราง 29 แสดงว่า พระภิกษุสามเณรในวัดทุกประเภทมีความคิดเห็น ความต้องการ และความคาดหวังที่มีต่อห้องสมุดวัดในค่านต่าง ๆ โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านของแต่ละประเภทวัด ปรากฏว่า

ในด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับห้องสมุดวัด

พระภิกษุสามเณรวัดประเภทที่มีการสอนพระปริยัติธรรมและมีห้องสมุดวัด มีความคิดเห็นเกี่ยวกับห้องสมุดวัด ระดับสูงสุด คือ

- วัดทุกวัดมีห้องสมุดวัดเพื่อใช้เป็นสถานที่เก็บรวบรวมคัมภีร์พระไตรปิฎกและหนังสือต่าง ๆ อันเกี่ยวกับศาสนา (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด คือ 4.68)

พระภิกษุสามเณรในวัดประเภทที่ไม่มีการสอนพระปริยัติธรรมแต่มีห้องสมุดวัด และวัดประเภทที่มีการสอนพระปริยัติธรรมแต่ไม่มีห้องสมุดวัด มีความคิดเห็นเกี่ยวกับห้องสมุดวัดระดับสูงสุด คือ

- ห้องสมุดวัดมีอยู่ประโยชน์ต่อพระภิกษุสามเณรเป็นอย่างมาก สำหรับศึกษาค้นคว้า เพื่อเผยแพร่ศาสนาและสืบศาสนา (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด คือ 4.73)

ในด้านหนังสือทางศาสนาที่ต้องการอ่าน

พระภิกษุสามเณรในวัดประเภทที่มีการสอนพระปริยัติธรรมแต่ไม่มีห้องสมุดวัด และพระภิกษุสามเณรในวัดประเภทที่มีการสอนพระปริยัติธรรมและห้องสมุดวัดมีความต้องการอ่านสูงสุด คือ

- หนังสือคัมภีร์ทางศาสนา เช่น พระไตรปิฎก พระวินัยปิฎก พระสุตตันตปิฎก พระอภิธรรมปิฎก พระอภิสรรณีปิฎก (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก คือ 4.43 และ 4.43 ตามลำดับ)

พระภิกษุสามเณรในวัดประเภทที่ไม่มีการสอนพระปริยัติธรรมแต่มีห้องสมุดวัด มีความต้องการอ่านสูงสุด คือ

- หนังสือประวัติพุทธศาสนา ประวัติพระสงฆ์ และพุทธสาวก และ
- หนังสือพิธีทางศาสนา ศาสนพิธี หนังสือสวดมนต์ (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก คือ 4.36 ทั้งสองข้อ)

ในด้านหนังสือทั่วไปที่ต้องการอ่าน

พระภิกษุสามเณรในวัดประเภทที่ไม่มีการสอนพระปริยัติธรรมแต่มีห้องสมุดวัด และพระภิกษุสามเณรในวัดประเภทที่มีการสอนพระปริยัติธรรมและมีห้องสมุดวัด ต้องการอ่านสูงสุดคือ

ในด้านความคาดหวังด้านการให้บริการของห้องสมุดวัด

พระภิกษุสามเณรในวัดประเภทที่ไม่มีการสอนพระปริยัติธรรมแต่มีห้องสมุดวัด พระภิกษุสามเณรในวัดประเภทที่มีการสอนพระปริยัติธรรมและมีห้องสมุดวัด และพระภิกษุสามเณรในวัดที่มีการสอนพระปริยัติธรรม แต่ไม่มีห้องสมุดวัด มีความคาดหวังสูงสุด คือ

- หนังสือนิทานทุกชั้น ควรมีย้ายบอกหมวดหมู่จัดไว้ และเห็นได้ชัดเจน (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก คือ 4.49, 4.47 และ 4.45 ตามลำดับ)

ในด้านความคาดหวังด้านบรรณารักษ์หรือผู้ดูแลห้องสมุด

พระภิกษุสามเณรในวัดประเภทที่มีการสอนพระปริยัติธรรมและมีห้องสมุด มีความคาดหวังสูงสุด คือ

- พระที่เป็นบรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุดควรเป็นผู้รักการอ่านและรู้เรื่องราวของหนังสือดี (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก คือ 4.49)

พระภิกษุสามเณรในวัดประเภทที่มีการสอนพระปริยัติธรรมแต่ไม่มีห้องสมุด และพระภิกษุสามเณรในวัดประเภทที่ไม่มีการสอนพระปริยัติธรรมแต่มีห้องสมุด มีความคาดหวังสูงสุด คือ

- พระที่เป็นบรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุด ควรเป็นผู้ที่สามารถให้คำแนะนำแก่ผู้อ่านคำแนะนำด้านหนังสือและแหล่งค้นคว้าต่าง ๆ ได้ (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก คือ 4.49)

ในด้านความคาดหวังด้านอาคารสถานที่

พระภิกษุสามเณรในวัดประเภทที่มีการสอนพระปริยัติธรรมและมีห้องสมุด และพระภิกษุสามเณรในวัดประเภทที่มีการสอนพระปริยัติธรรมแต่ไม่มีห้องสมุด มีความคาดหวังสูงสุด คือ

- ห้องสมุดควรมีความสะอาดและความเป็นระเบียบ (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับที่สูงสุด คือ 4.62 และค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก คือ 4.47 ตามลำดับ)

พระภิกษุสามเณรในวัดประเภทที่ไม่มีการสอนพระปริยัติธรรมแต่มีห้องสมุด มีความคาดหวังสูงสุด คือ

- ห้องสมุดควรมีอากาศถ่ายเทสะดวก (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดคือ 4.85)

- หนังสือที่อธิบายถึงการสร้างความเจริญแก่ชีวิต โดยการใช้ความสามารถของตนเอง วิธีปรับปรุงตัว และการเสริมสร้างบุคลิกภาพ เช่น หนังสือที่อธิบายถึงวิธีชนะทุกข์ สร้างสุข การกำจัดบ่วงทุกข์ วิธีขจัดใจคนและวิธีครองใจคน (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก คือ 4.38 และ 4.09 ตามลำดับ)

พระภิกษุสามเณรในวัดประเภทที่มีการสอนพระปริยัติธรรมแต่ไม่มีห้องสมุดวัด มีความต้องการอ่านสูงสุด คือ

– หนังสือเกี่ยวกับหลักภาษา ได้แก่ พจนานุกรมไทย พจนานุกรมอังกฤษ-บาลี พจนานุกรมสันสกฤต-ไทย พจนานุกรมอังกฤษ-ไทย เป็นต้น (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก คือ 4.04)

ในด้านความคาดหวังเกี่ยวกับหนังสือและเอกสาร

พระภิกษุสามเณรในวัดประเภทที่ไม่มีการสอนพระปริยัติธรรมแต่มีห้องสมุดวัด พระภิกษุสามเณรในวัดประเภทที่มีการสอนพระปริยัติธรรมแต่ไม่มีห้องสมุดวัด และพระภิกษุสามเณรในวัดประเภทที่มีการสอนพระปริยัติธรรมและมีห้องสมุดวัด มีความคาดหวังสูงสุด คือ

– หนังสือในห้องสมุดวัดควรจัดหมวดหมู่ เพื่อสะดวกในการค้นคว้า (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด คือ 4.63 และ 4.50 และค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก คือ 4.44 ตามลำดับ)

ในด้านความคาดหวังด้านครุภัณฑ์

พระภิกษุสามเณรในวัดประเภทที่มีการสอนพระปริยัติธรรมและมีห้องสมุดวัด พระภิกษุสามเณรในวัดประเภทที่มีการสอนพระปริยัติธรรมแต่ไม่มีห้องสมุดวัด และพระภิกษุสามเณรในวัดประเภทที่ไม่มีการสอนพระปริยัติธรรมแต่มีห้องสมุดวัด มีความคาดหวังสูงสุด คือ

– ควรมีโต๊ะเก้าอี้สำหรับนั่งอ่านในห้องสมุดวัด (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก คือ 4.43, 4.42 และ 4.36 ตามลำดับ)

เมื่อพิจารณาโดยสรุปจะเห็นว่าพระภิกษุสามเณรในวัดทั้งสามประเภท มีความต้องการและความคาดหวังเกี่ยวกับห้องสมุดวัดไม่แตกต่างกันมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งความคาดหวังด้านครุภัณฑ์ ด้านการให้บริการของห้องสมุดวัด ด้านบรรณารักษ์ หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุดวัด และด้านอาคารสถานที่ที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับที่สูงกว่าด้านอื่น ๆ

2.4 เมื่อพิจารณาถึงความต้องการและความคาดหวังของพระภิกษุสามเณรที่มีต่อห้องสมุดวัด ในทุกประเภทของวัด สถานภาพ และอายุต่าง ๆ กัน ปรากฏดังตาราง 30

ตาราง 30 ความต้องการและความคาดหวังของพระภิกษุสามเณรที่มีต่อห้องสมุดวัด

ข้อ	รายการ	ค่าเฉลี่ย
	<u>ความคิดเห็นเกี่ยวกับห้องสมุดวัด</u>	
1	วัดทุกวัดควรมีห้องสมุดวัดเพื่อใช้เป็นสถานที่เก็บรวบรวมคัมภีร์พระไตรปิฎก และหนังสือต่าง ๆ อันเกี่ยวกับศาสนา	4.61
2	นอกจากหนังสือทางศาสนาแล้ว ห้องสมุดวัดควรมีหนังสือสาขาวิชาอื่น ๆ อีกด้วย	4.09
3	ห้องสมุดวัดมีประโยชน์ต่อพระภิกษุสามเณรในการศึกษาทั้งทางโลกและทางธรรม	4.52
4	ห้องสมุดวัดมีคุณประโยชน์ต่อพระภิกษุสามเณรเป็นอย่างมาก สำหรับศึกษาและค้นคว้า เพื่อเผยแผ่ศาสนาและสืบศาสนา	4.62
5	ห้องสมุดวัดจะช่วยให้พระภิกษุสามเณรสามารถปรับปรุงตนให้มีความรู้กว้างขวางและทันสมัยอยู่เสมอ	4.38
6	ห้องสมุดวัดจะช่วยให้พระภิกษุสามเณรมีความรู้ทันต่อเหตุการณ์และสามารถใช้ความรู้นี้ประยุกต์หลักการหรือคำสอนทางพุทธศาสนา เผยแพร่แก่ประชาชนได้เป็นอย่างดี	4.45
7	การจัดตั้งห้องสมุดวัด จะก่อให้เกิดประโยชน์อันแก่การศรัทธาของพุทธศาสนิกชน	4.25
8	ห้องสมุดวัดควรมีบรรณารักษ์ที่มีความรู้ทางบรรณารักษ์ เป็นผู้ดูแลดำเนินงาน และให้บริการ	4.20

ตาราง 30 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	ค่าเฉลี่ย
9	การดำเนินการห้องสมุดวัด ควรจะได้รับการสนับสนุนจากวัดและกรรมการศาสนา เป็นอย่างยิ่ง	4.50
	ค่าเฉลี่ยรวม	4.40
	<u>หนังสือทางศาสนาที่ต้องการอ่าน</u>	
10	หนังสือประวัติพุทธศาสนา ประวัติพระสงฆ์ และพุทธสาวก	4.35
11	หนังสือคัมภีร์ทางศาสนา เช่น พระไตรปิฎก พระวินัยปิฎก พระสุตตันตปิฎก พระอภิธรรมปิฎก	4.38
12	หนังสือพิธีทางศาสนา ศาสนพิธี หนังสือสวดมนต์	3.95
13	หนังสือเกี่ยวกับวิปัสสนาธุระ	3.77
14	หนังสือเกี่ยวกับความเชื่อในพระพุทธศาสนา เช่น นรก สวรรค์ พุทธปรัชญา เรื่องเกี่ยวกับชาติหน้า ปรโลกภพ ไตรภูมิพระร่วง เทพณ์พระมาลัย	3.63
15	หนังสือชาดกต่าง ๆ เช่น เวสสันดรชาดก มโหชนิกชาดก	3.71
16	พจนานุกรมทางศาสนา	4.07
17	หนังสือพุทธศาสนาสุภาษิต	3.79
18	หนังสือเกี่ยวกับพระพุทธรูป พระเครื่อง ตำนานพระพุทธรูป	2.85
19	หนังสือทางพุทธศาสนิกายต่าง ๆ	3.58
20	หนังสือที่มีเรื่องราวเกี่ยวกับศาสนาต่าง ๆ หลักคำสอนและพิธีกรรมของศาสนานั้น ๆ	3.81
21	หนังสือเกี่ยวกับระเบียนข้อบังคับของพระสงฆ์ พระราชบัญญัติคณะสงฆ์	3.89

ตาราง 30 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	ค่าเฉลี่ย
22	หนังสือแบบเรียนธรรมะชั้นต่าง ๆ เช่น หนังสือนวโกวาท หนังสือคู่มือ นักธรรมบาลีชั้นต่าง ๆ เฉลยธรรมะสนามหลวง หนังสือแปลบาลี	4.15
23	วารสารทางพุทธศาสนา	3.01
24	หนังสือนวนิยายอิงศาสนา เช่น เชิงดาพินพานต์ ลีลาวดี	3.34
	ค่าเฉลี่ยรวม	3.80
	<u>หนังสือทั่วไปที่ต้องการอ่าน</u>	
25	หนังสือที่ให้ความรู้ทั่วไป ให้เกร็ดความรู้สั้น ๆ รวมกันเล่มเดียว เช่น หนังสือความรู้รอบตัว สารานุกรม สารานุกรมปัญหา	3.83
26	หนังสือที่อธิบายถึงการสร้างความเจริญแก่ชีวิต โดยการใช้ความ สามารถของตนเอง วิธีปรับปรุงตัว และการเสริมสร้างบุคลิกภาพ เช่น หนังสือที่อธิบายถึงวิธีชนะทุกข์สร้างสุข การกำจัดปมขัด วิธีจูงใจคนและวิธีครองใจคน	4.07
27	หนังสือเกี่ยวกับการทำนาย พยากรณ์ เช่น การทำนายฝัน การทำนาย ลักษณะ การดูลายมือ	2.11
28	หนังสือปรัชญาต่าง ๆ เช่น ปรัชญาตะวันออก	3.41
29	หนังสือทางภาษาศาสตร์ เช่น การปฏิบัติในสังคม	3.75
30	หนังสือที่เกี่ยวกับจิตวิทยาและการใช้หลักจิตวิทยาให้เป็นประโยชน์ใน ชีวิตประจำวัน	3.88
31	หนังสือเกี่ยวกับสังคมวิทยา จิตวิทยาสังคม และสภาพสังคม	3.74
32	หนังสือเกี่ยวกับกฎหมายอาญา กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่ควรรู้	3.43

ตาราง 30 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	ค่าเฉลี่ย
33	หนังสือเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ และประวัติรัฐธรรมนูญ	3.40
34	หนังสือที่ให้ความรู้เกี่ยวกับการศึกษา การเรียน การสอน หลักสูตร ในโรงเรียน วิทยาลัย และมหาวิทยาลัย	3.67
35	หนังสือที่ให้ความรู้เกี่ยวกับการศึกษาผู้ใหญ่ เช่น การศึกษาค้นตนเอง สำหรับผู้ใหญ่ โรงเรียนผู้ใหญ่	3.58
36	หนังสือเกี่ยวกับชนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรม	3.95
37	หนังสือเกี่ยวกับหลักภาษา ได้แก่ พากโยบายกรณ์ไทย โวยากรณ์อังกฤษ บาลีมหาโยบายกรณ์ สันสกฤตโยบายกรณ์ แบบเรียนภาษาอังกฤษด้วย ตนเอง เป็นต้น	4.04
38	หนังสือเกี่ยวกับการแพทย์ การพยาบาลและสุขวิทยา เช่น การป้องกันโรค การเฝ้าระวังโรค สุขวิทยาสวนบุคคล	3.70
39	หนังสือที่มีเรื่องราวเกี่ยวกับศิลปะ ศิลปะประจำชาติ และศิลปะ แขนงต่าง ๆ	3.46
40	หนังสือทางงานเกษตรกรรม เช่น การเพาะปลูก การเลี้ยงสัตว์	3.02
41	หนังสือวรรณกรรมไทยประเภทร้อยกรอง เช่น นิราศของสุนทรภู่ เสื่อโคคำฉันท์	3.11
42	หนังสือวรรณกรรมประเภทร้อยแก้ว เช่น สี่แผ่นดิน ละครแห่งชีวิต	3.27
43	หนังสือเกี่ยวกับชื่อสถานที่ ประวัติของสถานที่ต่าง ๆ และภูมิศาสตร์ ของประเทศต่าง ๆ	3.53
44	หนังสือชีวประวัติของบุคคลสำคัญ เช่น กบฏริย์และประมุขของประเทศ บุคคลสำคัญของโลก เป็นต้น	3.65

ตาราง 30 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	ค่าเฉลี่ย
45	หนังสือเกี่ยวกับประวัติศาสตร์และอารยธรรมของประเทศต่าง ๆ	3.60
	ค่าเฉลี่ยรวม	3.54
<u>ความคาดหวังด้านหนังสือและเอกสาร</u>		
1	ห้องสมุดควรมีหนังสือเกี่ยวกับศาสนาทุกประเภทและหนังสือที่ไม่ขัดต่อพระธรรมวินัย	4.24
2	หนังสือทางศาสนาพุทธศาสนาควรเน้นหนักทางการเรียนการสอนพระปริยัติธรรม	3.97
3	ห้องสมุดควรมีหนังสือที่เป็นหลักทางพุทธศาสนา เช่น พระไตรปิฎก บังคลัตถปิฎก สังคีตปิฎก ปฐมสมโพธิกถา ฯลฯ ครบทุกเรื่อง	4.23
4	นอกจากหนังสือทางศาสนาแล้ว ห้องสมุดควรมีหนังสือสาขาวิชาอื่น ๆ ด้วย	3.86
5	หนังสือตามข้อ 4 ควรเป็นเรื่องที่ให้ความรู้อย่างกว้าง ๆ ทั่ว ๆ ไป ที่มีใช้หลักวิชาการที่ลึกซึ้ง	3.58
6	ห้องสมุดควรมีหนังสือทางบันเทิงคดีด้วย	3.02
7	ห้องสมุดควรจัดหาหนังสือที่ใหม่ ทันสมัย มาเพิ่มตลอดเวลา	3.99
8	ห้องสมุดควรจัดหาหนังสือที่ได้รับรางวัลดีเด่นเข้าไว้ในห้องสมุดด้วย	3.82
9	ห้องสมุดควรเป็นแหล่งรวบรวมหนังสืองานศพด้วย โดยเฉพาะหนังสืองานศพของวัดนั้น ๆ	3.13
10	หนังสือในห้องสมุดควรจัดหมวดหมู่ เพื่อสะดวกในการค้นคว้า	4.46
11	ห้องสมุดควรมีวารสารทางศาสนาทุกฉบับ	4.07

ตาราง 30 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	ค่าเฉลี่ย
12	นอกจากจะมีวารสารทางศาสนาแล้ว ก็ควรมีวารสารทางวิชาการ อื่น ๆ บ้าง เช่น วารสารการศึกษา วารสารการเกษตร	3.48
13	ห้องสมุดควรมีหนังสือพิมพ์รายวันด้วย	4.03
14	ท่านต้องการไหม้ส่วนรวมแสดงความคิดเห็นในการซื้อหนังสือเข้า ห้องสมุดด้วย	3.80
15	ห้องสมุดควรมีการตัดข่าวหรือภาพที่สำคัญรวบรวมไว้	3.63
16	สภาพหนังสือในห้องสมุด ควรอยู่ในสภาพดี มีการซ่อมแซมหนังสือที่ ชำรุดอยู่เสมอ	4.37
ค่าเฉลี่ยรวม		3.85
<u>ความคาดหวังด้านครุภัณฑ์</u>		
17	ตู้และชั้นหนังสือในห้องสมุดควรเป็นแบบชั้นเปิดคือ สามารถที่จะ หยิบอ่านได้เองตามความต้องการ	3.99
18	ควรมีชั้นวางนิตยสาร วารสารฉบับใหม่ และที่เก็บรวบรวมนิตยสาร วารสารฉบับเก่าด้วย	4.01
19	ควรมีที่วางหนังสือพิมพ์ไว้โดยเฉพาะ และมีชั้นเก็บหนังสือพิมพ์ฉบับเก่า ด้วย	4.00
20	ควรมีโต๊ะเก้าอี้ สำหรับนั่งอ่านในห้องสมุดด้วย	4.43
21	ควรมีแผนป้ายสำหรับติดข่าวใหม่ ๆ หรือเกร็ดความรู้ หรือแนะนำ หนังสือที่น่าสนใจและหนังสือใหม่ด้วย	4.03
ค่าเฉลี่ยรวม		4.09

ตาราง 30 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	ค่าเฉลี่ย
	<u>ความคาดหวังด้านการให้บริการของห้องสมุด</u>	
22	ห้องสมุดควรติดป้าย อธิบายการใช้ห้องสมุดให้ชัดเจน	4.32
23	ชั้นหนังสือทุกชั้น ควรมีป้ายบอกหมวดหมู่ติดไว้ และเห็นได้ชัดเจน	4.43
24	ห้องสมุดควรมีบริการตอบคำถามและช่วยคนคว้า	3.95
25	ควรจะมีการจัดบริการแนะนำการอ่าน การใช้ห้องสมุดและการค้นคว้า	3.92
26	สามารถยืมหนังสือออกไปอ่านนอกห้องสมุดได้	3.82
27	ควรมีบริการยืมระหว่างห้องสมุดด้วย	3.76
28	ห้องสมุดควร ยืมเล่มวารสารล่วงหน้า เก็บไว้บริการ	3.59
29	ห้องสมุดควรทำบัตรรายการให้กับหนังสือทุกเล่มที่มีอยู่ในห้องสมุด	4.25
30	ห้องสมุดควรมีประชาสัมพันธ์ ถึงข่าวสารความเคลื่อนไหวของห้องสมุดให้ทราบอยู่เสมอ	3.90
31	ห้องสมุดควรเปิดบริการทุกวัน	4.03
32	ระยะเวลาในการยืมหนังสือ ไม่ควรต่ำกว่า 5 - 7 วัน	3.99
	ค่าเฉลี่ยรวม	4.00
	<u>ความคาดหวังด้านบรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุด</u>	
33	พระที่เป็นบรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุดควรมีความกระตือรือร้นในการให้บริการผู้ใช้ห้องสมุด	4.43
34	พระที่เป็นบรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุดควร เป็นผู้รักการอ่านและรู้เรื่องราวของหนังสือดี	4.46

ตาราง 30 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	ค่าเฉลี่ย
35	พระที่เป็นบรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุด ควรเป็นผู้ที่สามารถให้คำแนะนำแก่ผู้ขอคำแนะนำด้านหนังสือและเรื่องอื่น ๆ ได้	4.49
36	ผู้ที่จะเป็นบรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุด ควรเป็นผู้มีความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์	4.29
37	บรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุด ควรได้รับการเพิ่มพูนความรู้โดยการเข้ารับการอบรมทางบรรณารักษศาสตร์อยู่เสมอตามเวลาอันควร	4.22
38	ห้องสมุดวัดที่ยังไม่มีบรรณารักษ์ ควรส่งพระเข้ามาอบรมความรู้ทางด้านบรรณารักษศาสตร์	4.25
39	พระที่จะเข้ามาอบรมเป็นบรรณารักษ์ ควรเป็นพระที่มีแนวโน้มที่จะยาวนาน	3.93
40	จำนวนบรรณารักษ์หรือผู้ช่วยห้องสมุดวัด ควรมีอย่างน้อยอย่างละ 1 คน	3.87
ค่าเฉลี่ยรวม		4.24
<u>ความคาดหวังด้านอาคารสถานที่</u>		
41	สถานที่ตั้งหรืออาคารห้องสมุดวัด ควรตั้งอยู่ที่ใด ๆ ใด ไปมาสะดวก เป็นศูนย์กลางของวัด	4.42
42	พื้นที่ที่เป็นห้องสมุด ควรมีความกว้างขวางพอเพียง	4.30
43	ห้องสมุดวัดควรมีความสะอาดและความเป็นระเบียบ	4.54
44	ห้องสมุดวัดควรมีอากาศถ่ายเทสะดวก	4.53
45	ห้องสมุดวัดควรมีความสงบ ห่างไกลจากเสียงรบกวน	4.42

ตาราง 30 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	ค่าเฉลี่ย
46	ภายในห้องสมุดวัดควรจัดและตกแต่งให้สวยงามและชวนดู	4.03
47	ห้องสมุดวัดควรมีบริเวณเป็นมุมสำหรับอภิปรายหรือแลกเปลี่ยนกันได้	3.31
	ค่าเฉลี่ยรวม	4.22

จากตาราง 30 แสดงว่า ความคิดเห็น ความต้องการ และความคาดหวังของ พระภิกษุสามเณรที่มีต่อห้องสมุด ในด้านต่าง ๆ คือ ด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับห้องสมุด ความต้องการอ่านหนังสือทางศาสนา ความต้องการอ่านหนังสือทั่วไป ความคาดหวังเกี่ยวกับหนังสือ และเอกสาร ความคาดหวังด้านครุภัณฑ์ ความคาดหวังด้านการให้บริการของห้องสมุด ความคาดหวังด้านบรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุด และความคาดหวังด้านอาคารสถานที่ โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน ปรากฏว่า

ในด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับห้องสมุด พระภิกษุสามเณรมีความคิดเห็นเกี่ยวกับห้องสมุด-วัดระดับสูงสุด คือ

- ห้องสมุดวัดมีคุณสมบัติประโยชน์ต่อพระภิกษุสามเณรเป็นอย่างมาก สำหรับศึกษาค้นคว้า เพื่อเผยแพร่วรรณคดีและสืบศาสนา (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด คือ 4.62)

ในด้านความต้องการอ่านหนังสือทางศาสนา พระภิกษุสามเณรมีความต้องการอ่านสูงสุด คือ

- หนังสือคัมภีร์ทางศาสนา เช่น พระไตรปิฎก พระวินัยปิฎก พระสุตตันตปิฎก พระอภิธรรมปิฎก (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก คือ 4.38)

ในด้านความต้องการอ่านหนังสือทั่วไป พระภิกษุสามเณรมีความต้องการอ่านสูงสุด คือ

- หนังสือที่อธิบายถึงการสร้างความเจริญแก่ชีวิต โดยการใช้ความสามารถของตนเอง วิธีปรับปรุงตัว และการเสริมสร้างบุคลิกภาพ เช่น หนังสือที่อธิบายถึงวิธีชนะทุกข์ สร้างสุข การกำจัดกิเลส วิธีจูงใจคนและวิธีครองใจคน (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก คือ 4.07)

ในด้านความคาดหวังเกี่ยวกับหนังสือและเอกสาร พระภิกษุสามเณรมีความคาดหวังสูงสุดคือ

- หนังสือในห้องสมุดควรจัดหมวดหมู่ เพื่อสะดวกในการค้นคว้า (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก คือ 4.46)

ในด้านความคาดหวังด้านอุปกรณ์ พระภิกษุสามเณรมีความคาดหวังสูงสุด คือ

- ควรมีโต๊ะเก้าอี้ สำหรับนั่งอ่านในห้องสมุดด้วย (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก คือ 4.43)

ในด้านความคาดหวังด้านการให้บริการของห้องสมุด พระภิกษุสามเณรมีความคาดหวังสูงสุดคือ

- ขั้หนังสือทุกชั้น ควรมีป้ายบอกหมวดหมู่ติดไว้ และเห็นได้ชัดเจน (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก คือ 4.43)

ในด้านความคาดหวังด้านบรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุด พระภิกษุสามเณรมีความคาดหวังสูงสุด คือ

- พระที่เป็นบรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุด ควรเป็นผู้ที่สามารถให้คำแนะนำแก่ผู้อ่านคำแนะนำด้านหนังสือและแหล่งค้นคว้าต่าง ๆ ได้ (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก คือ 4.49)

ในด้านความคาดหวังเกี่ยวกับอาคารสถานที่ พระภิกษุสามเณรมีความคาดหวังสูงสุดคือ

- ห้องสมุดควรมีความสะอาดและเป็นระเบียบ (ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด คือ 4.54)

เมื่อพิจารณาโดยสรุป จะเห็นว่า ความต้องการ และความคาดหวังที่มีต่อห้องสมุด
 ของพระภิกษุสามเณรทุกกลุ่มอายุ สถานภาพ และประเภทวัด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับที่สูงกว่า
 3.54 จากคะแนนเต็ม 5.00 ทุกด้าน

ตอนที่ 6 การเปรียบเทียบความต้องการและความคาดหวังที่มีต่อห้องสมุดวัด
ของพระภิกษุสามเณรที่มีต่อห้องสมุดวัดในด้านต่างๆ คือ

- ความรู้เห็นเกี่ยวกับห้องสมุดวัด
- ความต้องการอ่านหนังสือศาสนา
- ความต้องการอ่านหนังสือทั่วไป
- ความคาดหวังด้านหนังสือและเอกสาร
- ความคาดหวังด้านครุภัณฑ์
- ความคาดหวังด้านการให้บริการของห้องสมุดวัด
- ความคาดหวังด้านบรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุดวัด
- ความคาดหวังด้านอาคารสถานที่

6.1 เมื่อเปรียบเทียบความต้องการและความคาดหวังที่มีต่อห้องสมุดวัดของ
พระภิกษุสามเณรที่มีอายุต่างกันในแต่ละสถานภาพของวัดแต่ละประเภท จะปรากฏดังตาราง

31 - 40

6.1.1 วัดประเภทที่มีการสอนพระปริยัติธรรมและมีห้องสมุดวัด

6.1.1.1 พระปัสสพพระปริยัติธรรมหมื่นอยู่ต่างในหักประเทพมีการสอบพระปริยัติธรรมและมีของสมุคหัท
 ตาราง 31 เปรียบเทียบความคองการและความคากหวั่งหมักของสมุคหัทของพระหังของพระปริยัติธรรมหมื่นอยู่ต่างในหักประเทพ
 การสอบพระปริยัติธรรมและมีของสมุคหัท

รายการ	SS MG	SS MG	SS TOT	dc MG	MS MG	MS MG	F
ความคึกคักเกี่ยวกับของสมุคหัท	97.63	1769.00	1866.63	2	80	22.11	2.21
ความคองการอาบหมื่นสือสาสนา	50.85	6539.66	6590.51	2	80	81.74	0.31
ความคองการอาบหมื่นสือสัวไป	928.50	12007.46	12923.96	2	80	150.09	3.09
ความคากหวั่งคานหมื่นสือและเอกสาร	187.68	5234.34	5422.02	2	80	65.43	1.43
ความคากหวั่งคานคฤคหัท	100.92	836.04	936.96	2	80	10.45	4.83*
ความคากหวั่งคานการในมการของของสมุคหัท	133.26	3219.66	3352.92	2	80	40.24	1.65
ความคากหวั่งคานมรสารกับหรือเจาหมื่นของสมุคหัท	33.34	1933.05	1966.39	2	80	24.16	0.69
ความคากหวั่งคานอาการสาณณ	14.52	1123.36	1137.88	2	80	13.87	0.52

* มีนัยสำคัญทางสถิติหะกับ .05

จากตาราง 31 ผลการเปรียบเทียบความต้องการและความคาดหวังที่มีต่อ
 หอสมุดวัดในลานต่างๆ ของพระที่สอนพระปริยัติธรรมที่มีอายุต่างกันในวัดประเพณีที่มี
 การสอนพระปริยัติธรรมและมีหอสมุดวัด ปรากฏว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ
 ทางสถิติที่ระดับ .05 ในด้านความคาดหวังด้านครุภัณฑ์ ส่วนความต้องการและ
 ความคาดหวังด้านอื่นๆ ไม่พบความแตกต่างกัน

เพื่อเปรียบเทียบความต้องการระหว่างกลุ่มอายุรายคู่ จึงทดสอบโดยวิธี

q - statistic ของ Newman - Keule ดังปรากฏผลในตาราง 32

ตาราง 32 แสดงค่า q -statistic ของพระที่สอนพระปริยัติธรรมที่มีอายุต่างกันในวัด
ประเภทที่มีการสอนพระปริยัติธรรมและมีห้องสมุดวัด ในด้านความคาดหวังด้านคุณวุฒิ

พระสอนพระปริยัติธรรม		กลุ่มอายุ 40 ปีขึ้นไป	กลุ่มอายุ 31-40 ปี	กลุ่มอายุ 20-30 ปี
	$\bar{x}$	18.20	21.35	21.66
กลุ่มอายุ 40 ปีขึ้นไป	18.20	—	3.15*	3.46*
กลุ่มอายุ 31 - 40 ปี	21.35		—	0.31
กลุ่มอายุ 20 - 30 ปี	21.66			—

√	MS	r	2	3
	error	q. 95 (r,80)	2.83	3.40
	$\tilde{n}$	q. 95 (r,80)	2.13	2.55

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 32 ผลการทดสอบ ปรากฏว่าพระที่สอนพระปริยัติธรรมในวัดประเภทที่มี
การสอนพระปริยัติธรรมและมีห้องสมุดวัด กลุ่มอายุ 20 - 30 ปี และกลุ่มอายุ 31 - 40 ปี
มีความคาดหวังด้านคุณวุฒิสูงกว่าพระที่สอนพระปริยัติธรรม กลุ่มอายุ 40 ปีขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติที่ระดับ .05 แต่ไม่พบความคาดหวังที่แตกต่างระหว่างพระที่สอนปริยัติธรรมกลุ่มอายุ 20-30 ปี
กับกลุ่มอายุ 31-40 ปี

6.1.1.3 พระที่ทำหน้าที่บรรณาธิการหรือผู้ดูแลของสมุคที่ต่างกันในวัดที่เกี่ยวกับการสอนพระปริยัติธรรมและมีของสมุค

ตาราง 34 เปรียบเทียบความต้องการและความคาดหวังที่มีต่อของสมุคที่ทำหน้าที่บรรณาธิการหรือผู้ดูแลของสมุคที่ต่างกันในวัดที่เกี่ยวกับการสอนพระปริยัติธรรมและมีของสมุค

รายการ	SS BG	SS WG	SS TOT	df		MS		F
				BG	WG	BG	WG	
ความคิดเห็นเกี่ยวกับของสมุค	45.16	324.84	370.00	2	17	22.58	19.11	1.18
ความต้องการอ่านหนังสือศาสนา	41.47	2046.73	2088.20	2	17	20.73	120.39	0.17
ความต้องการอ่านหนังสือทั่วไป	256.89	4511.66	4768.55	2	17	128.44	265.39	0.48
ความคาดหวังด้านหนังสือและเอกสาร	5.78	3322.02	3327.80	2	17	2.89	195.41	0.01
ความคาดหวังด้านครุภัณฑ์	21.34	248.86	270.20	2	17	10.67	14.64	0.73
ความคาดหวังด้านการให้บริการของสมุค	83.80	622.75	746.55	2	17	41.90	38.98	1.07
ความคาดหวังด้านบรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ของสมุค	19.25	418.50	437.75	2	17	9.62	24.62	0.39
ความคาดหวังด้านอาคารสถานที่	11.34	240.86	252.20	2	17	5.67	14.17	0.40

จากตาราง 34 การเปรียบเทียบความต้องการและความคาดหวังที่มีต่อของสมุคที่ในคามต่างๆ ของพระที่ทำหน้าที่บรรณาธิการหรือผู้ดูแลของสมุคที่เกี่ยวกับการสอนพระปริยัติธรรมและมีของสมุค ผลการเปรียบเทียบปรากฏว่าไม่แตกต่างกัน นั่นคือทุกกลุ่มอายุมีความต้องการและความคาดหวังของสมุคที่ในด้านต่างๆ ไม่แตกต่างกัน

6.1.2 วัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบการยอมรับการปฏิบัติของพระปฏิบัติธรรมแบบไม่มีห้องธัมมคัมภีร์
 6.1.2.1 พระพุทธเจ้าทรงปฏิบัติธรรมที่ป่าหิมพานต์ในวัดป่าหิมพานต์เป็นการยอมรับการปฏิบัติธรรมแบบไม่มีห้องธัมมคัมภีร์
 ตาราง 35 เปรียบเทียบการยอมรับการปฏิบัติธรรมแบบไม่มีห้องธัมมคัมภีร์และการปฏิบัติธรรมแบบมีห้องธัมมคัมภีร์
 การยอมรับการปฏิบัติธรรมแบบไม่มีห้องธัมมคัมภีร์

รายการ	SS MG	SS MG	SS TOT	df MG	MS MG	MS MG	F
ความถี่ในการปฏิบัติธรรม	7.71	7222.29	7230.00	2	3.85	25.34	0.15
ความถี่ในการปฏิบัติธรรม	38.33	24870.25	24908.58	2	19.16	87.26	0.22
ความถี่ในการปฏิบัติธรรม	485.69	1603929.19	1604414.88	2	285	5627.82	0.04
ความถี่ในการปฏิบัติธรรม	483.02	29770.76	30253.78	2	285	104.46	2.31
ความถี่ในการปฏิบัติธรรม	56.00	4040.33	4096.33	2	285	14.18	1.97
ความถี่ในการปฏิบัติธรรม	271.32	18561.67	18832.99	2	285	65.13	2.08
ความถี่ในการปฏิบัติธรรม	37.66	7529.00	7566.66	2	285	26.42	0.71
ความถี่ในการปฏิบัติธรรม	79.80	6519.03	6598.83	2	285	22.87	1.74

จากตาราง 35 การเปรียบเทียบการยอมรับการปฏิบัติธรรมแบบไม่มีห้องธัมมคัมภีร์และการปฏิบัติธรรมแบบมีห้องธัมมคัมภีร์
 พบว่าผลการปฏิบัติธรรมแบบไม่มีห้องธัมมคัมภีร์และการปฏิบัติธรรมแบบมีห้องธัมมคัมภีร์ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ
 มีความแตกต่างเพียงเล็กน้อยเท่านั้น

- 6.1.3 วัตถุประสงค์ในการสอบพระปริยัติธรรมแผนกของสงฆ์
 6.1.3.1 พระภิกษุทั่วไปที่มีอายุต่ำกว่า 14 ปี ในวัดประจำการสอบพระปริยัติธรรมแผนกของสงฆ์

ตาราง 37 เปรียบเทียบความต้องการและความคาดหวังของสงฆ์ที่มีอายุต่ำกว่า 14 ปี ในวัดประจำการสอบพระปริยัติธรรมแผนกของสงฆ์

รายการ	SS MG	SS WG	SS TOT	df MG	MS MG	MS WG	F
ความจำเป็นของสงฆ์	25.52	873.91	889.43	2	53	12.76	16.49
ความต้องการอ่านหนังสือศาสนา	65.02	4026.91	4091.93	2	53	32.51	75.98
ความต้องการอ่านหนังสือทั่วไป	936.67	9853.33	10790.00	2	53	468.33	185.91
ความคาดหวังหนังสือและเอกสาร	193.39	3715.83	3914.22	2	53	99.19	70.11
ความคาดหวังงานบุญ	68.04	561.80	649.84	2	53	44.02	10.60
ความคาดหวังการให้บริการของสงฆ์	89.26	668.74	758.00	2	53	44.63	12.62
ความคาดหวังความร่วมน้ำใจของสงฆ์	31.15	1097.93	1129.13	2	53	15.57	20.72
ความคาดหวังการช่วยเหลือ	114.43	1756.41	1870.84	2	53	57.21	33.14

* มีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05

จากตาราง 37 ผลการเปรียบเทียบความต้องการและความคาดหวังที่มีต่อ
ห้องสมุดวัดในค่านต่างๆ ของพระภิกษุทั่วไปที่มีอายุต่างกันในวัดประเภทที่ไม่มีการสอน
พระปริยัติธรรมแต่มีห้องสมุดวัด ปรากฏว่า

ในค่านความคาดหวังด้านครุภัณฑ์ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
ที่ระดับ .05

ในค่านความคาดหวังด้านการให้บริการของห้องสมุดวัด มีความแตกต่างกัน
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ส่วนความต้องการและความคาดหวังอื่นๆ นอกจากนี้ไม่พบความแตกต่างกัน

เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างสถานะภาพรายคู่ จึงทดสอบโดยใช้

q - statistic ของ Newman - Keule ดังปรากฏผลในตาราง 38 -39

ตาราง 38 แสดงค่า q - statistic ของพระภิกษุทั่วไปที่มีอายุต่างกันในวัดประเภทที่ไม่มี
การสอนพระปริยัติธรรมแต่มีห้องสมุดวัด ในด้านความคาดหวังด้านเศรษฐกิจ

พระภิกษุทั่วไป		กลุ่มอายุ 40 ปีขึ้นไป	กลุ่มอายุ 31-40 ปี	กลุ่มอายุ 20-30 ปี
	$\bar{x}$	13.50	20.17	20.90
กลุ่มอายุ 40 ปีขึ้นไป	13.50	-	7.40*	7.67*
กลุ่มอายุ 31-40 ปี	20.17		-	0.27
กลุ่มอายุ 20-30 ปี	20.90			-

$\sqrt{\frac{MS}{n}}$	r	2	3
error q. 95 (r,53)		2.86	3.44
$\tilde{n}$ q. 95 (r,53)		6.15	7.39

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 38 ผลการทดสอบ ปรากฏว่าพระภิกษุทั่วไปในวัดประเภทที่ไม่มีการสอน
พระปริยัติธรรมแต่มีห้องสมุดวัดกลุ่มอายุ 20 - 30 ปี และกลุ่มอายุ 31 - 40 ปี มีความคาดหวัง
ด้านเศรษฐกิจสูงกว่าพระภิกษุทั่วไปกลุ่มอายุ 40 ปีขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่ไม่
พบความคาดหวังที่แตกต่างระหว่างพระภิกษุทั่วไปกลุ่มอายุ 20 - 30 ปี กับกลุ่มอายุ 31 - 40 ปี

ตาราง 39 แสดงค่า q - statistic ของพระภิกษุทั่วไปที่มีอายุต่างกันในตัว ประเภทที่ไม่มี
การสอนพระปริยัติธรรมแก่ฆ้องสมุค ในด้านการให้บริการของห้องสมุดวัด

พระภิกษุทั่วไป		กลุ่มอายุ 40 ปีขึ้นไป	กลุ่มอายุ 20-30 ปี	กลุ่มอายุ 31-40 ปี
	$\bar{X}$	40.00	43.78	46.00
กลุ่มอายุ 40 ปีขึ้นไป	40.00	—	3.78	6.00*
กลุ่มอายุ 20 - 30 ปี	43.78		—	2.22
กลุ่มอายุ 31 - 40 ปี	46.00			—

MS		r		2	3
$\sqrt{\frac{\text{error}}{n}}$	q. 95	(r, 53)		2.86	3.44
	q. 95	(r, 53)		4.58	5.50

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 39 ผลการทดสอบ ปรากฏว่าพระภิกษุทั่วไปในวัดประเภทที่ไม่มีการสอน
พระปริยัติธรรมแก่ฆ้องสมุค กลุ่มอายุ 31 - 40 ปี มีความคาดหวังด้านการให้บริการของห้องสมุดวัด
สูงกว่าพระภิกษุทั่วไปกลุ่มอายุ 40 ปีขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อเปรียบเทียบความคาดหวังระหว่างพระภิกษุทั่วไปกลุ่มอายุก่อนพบว่า มีความคาดหวังไม่
แตกต่างกัน

จากตาราง 40 การเปรียบเทียบความต้องการและความคาดหวังที่มีต่อ
 หองสมุดวัดต่าง ๆ ของพระที่ทำหน้าที่บรรณารักษ์หรือผู้ดูแลหอสมุดที่มีอายุต่างกัน
 ในวัดประเภทที่ไม่มีการสอนพระปริยัติธรรมและมีหอสมุดวัด ผลการเปรียบเทียบ
 ปรากฏว่าไม่แตกต่างกัน นั่นคือทุกกลุ่มอายุมีความต้องการและความคาดหวังไม่แตกต่างกัน

6.2 การเปรียบเทียบความต้องการและความคาดหวังของพระภิกษุ
 สามเณรที่มีต่อหอสมุดวัดต่าง ๆ ในวัดแต่ละประเภทที่จำแนกตามสถานะภาพ
 ปรากฏผลดังตาราง 41 - 47

6.2.1 ในวัดประเภทที่มีการสอนพระปริยัติธรรมและมีหอสมุดวัด

ตาราง 4.1 เปรียบเทียบความต้องการและความคาดหวังที่มีต่อห้องสมุดทั่วถึงของทฤษฎีการศึกษาระดับประถมศึกษาตามสภาพแวดล้อมทางกายภาพ
 กับการสอนพระปริยัติธรรมและมีห้องสมุด

รายการ	SS BG	SS WG	SS TOT	df BG	df WG	MS BG	MS WG	F
ความพึงพอใจเกี่ยวกับห้องสมุด	54.43	93399.56	93453.99	4	405	13.61	230.62	0.06
ความต้องการอ่านหนังสือศาสนา	951.47	38468.74	39420.21	4	405	237.87	94.98	2.50*
ความต้องการอ่านหนังสือทั่วไป	451.64	41029.74	41445.38	4	405	103.91	101.31	1.02
ความคาดหวังด้านหนังสือและเอกสาร	658.33	33186.16	33844.49	4	405	164.58	81.94	2.01
ความคาดหวังด้านบุคลากร	13.03	5416.35	5429.38	4	405	3.26	13.37	0.24
ความคาดหวังด้านการให้บริการของห้องสมุด	106.22	77911.30	77921.52	4	405	26.55	1923.73	0.01
ความคาดหวังด้านบรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุด	551.90	152955.19	153507.09	4	405	137.97	377.68	0.36
ความคาดหวังด้านอาคารสถานที่	89.74	9382.11	9471.85	4	405	22.43	23.16	0.97

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 41 ผลการเปรียบเทียบความต้องการและความคาดหวังของพระภิกษุสามเณรที่มีหอสงฆ์วัดในด้านต่างๆ ในวัดประเภทที่มีการสอนพระปริยัติธรรมและมีหอสงฆ์วัด โดยเปรียบเทียบตามสถานะภาพที่ต่างกัน ปรากฏว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในด้านความต้องการอ่านหนังสือทางศาสนา ส่วนความต้องการและความคาดหวังในด้านอื่นๆ นอกเหนือจากนี้ไม่พบความแตกต่างกัน

เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างสถานะภาพรายคู่ จึงทดสอบโดยใช้ q - statistic ของ Newman - Keule ดังปรากฏผลในตาราง 42

ตาราง 42 แสดงว่า q - statistic ของพระภิกษุสามเณรที่มีสถานภาพต่างกันในช่วงประเภทที่มีการสอนพระปริยัติธรรมและมีห้องสมุดวัด ในด้านความต้องการอ่านหนังสือศาสนา

กลุ่มตัวอย่าง		พระสอน	สามเณร	ภิกษุ	บรรณ	เจ้าอาวาส
	$\bar{x}$	54.44	55.05	56.21	58.8	61.47
พระสอน	54.44	—	0.61	1.77	4.36	7.03*
สามเณร	55.05		—	1.16	3.75	6.42*
ภิกษุ	56.21			—	2.59	5.26
บรรณ	58.8				—	2.67
เจ้าอาวาส	61.47					

MS	r	2	3	4	5
error	$q_{.95}(r, 405)$	2.77	3.31	3.63	3.86
$\sqrt{\hat{n}}$	$q_{.95}(r, 405)$	4.48	5.35	5.88	6.25

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 42 ผลการทดสอบ ปรากฏว่าเจ้าอาวาสมีความต้องการอ่านหนังสือศาสนา มากกว่าพระที่สอนพระปริยัติธรรมและสามเณร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่ไม่พบ ความต้องการแตกต่างกันระหว่างเจ้าอาวาส พระที่ทำหน้าที่บรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุดวัดและพระภิกษุทั่วไป

6.2.2 ในวัฏจักรการสอบพระปริยัติธรรมบาลีไม่มีห้องสมุด

ตาราง 43 เปรียบเทียบความต้องการและความคาดหวังที่มีต่อของสมุดที่ควรพิจารณาแยกตามประเภทที่ในวัฏจักรการสอบพระปริยัติธรรมบาลีไม่มีห้องสมุด

รายการ	SS BG	SS WG	SS TOF	df BG	df WG	MS BG	MS WG	F
ความคิดเห็นเกี่ยวกับของสมุด	56123.07	17641821.78	17697944.85	3	1295	18707.69	13623.03	1.37
ความต้องการอ่านหนังสือศาสนา	98.36	122839.05	122937.41	3	1295	32.79	94.86	0.34
ความต้องการอ่านหนังสือทั่วไป	10339.85	289986.50	300326.35	3	1295	3446.62	223.93	15.39**
ความคาดหวังความหนังสือและเอกสาร	514.74	105656.64	106171.38	3	1295	171.58	81.59	2.10
ความคาดหวังด้านเทคโนโลยี	128.99	21911.40	21911.40	3	1295	42.99	16.92	2.54
ความคาดหวังด้านการให้บริการของสมุด	696.14	83476.09	84172.23	3	1295	232.05	64.46	3.60*
ความคาดหวังการบริการหรือเจ้าหน้าที่ของสมุด	180.45	30403.30	30583.75	3	1295	60.14	23.48	2.56
ความคาดหวังการบริการเจ้าหน้าที่	165.30	30162.28	30327.58	3	1295	55.10	23.87	2.31

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 43 ผลการเปรียบเทียบความต้องการและความคาดหวังที่มีต่อ
ห้องสมุดวัดต่างๆ ของพระภิกษุสามเณรที่มีสถานะภาพต่างกัน ในวัดประเภทที่มี
การสอนพระปริยัติธรรมแต่ไม่มีห้องสมุดวัด ผลปรากฏว่ามีความแตกต่างกันในด้านต่างๆ
ดังนี้

ในด้านความต้องการอ่านหนังสือทั่วไป มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติที่ระดับ .01

ในด้านความคาดหวังด้านการให้บริการของห้องสมุดวัด มีความแตกต่างกัน
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ส่วนความต้องการและความคาดหวังอื่นๆ นอกจากนั้นไม่พบความแตกต่างกัน

เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างสถานะภาพรายคู่ จึงทดสอบโดยใช้
q - statistic ของ Newman - Keule ดังปรากฏผลในตาราง 44 - 45

ตาราง 44 แสดงค่า q - statistic ของพระภิกษุสามเณรที่มีสถานะภาพต่างกันในวัด
ประเภทที่มีการสอนพระปริยัติธรรมแต่ไม่มีห้องสมุดวัด ในด้านความต้องการอ่านหนังสือทั่วไป

กลุ่มตัวอย่าง		เจ้าอาวาส	ภิกษุ	สามเณร	พระสอน
	$\bar{X}$	67.31	71.63	76.82	77.06
เจ้าอาวาส	67.31	—	4.32	9.51**	9.75**
ภิกษุ	71.63		—	5.19	5.43
สามเณร	76.82			—	0.24
พระสอน	77.06				—

		r	2	3	4
MS					
error	q. 99	(r, 1295)	3.64	4.12	4.40
$\tilde{n}$	q. 99	(r, 1295)	4.79	5.42	5.79

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 44 ผลการทดสอบ ปรากฏว่าพระที่สอนปริยัติธรรมมีความต้องการอ่านหนังสือ
ทั่วไปมากกว่าเจ้าอาวาส อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แต่ไม่พบความแตกต่างระหว่าง
พระสอนพระปริยัติธรรม สามเณรและพระภิกษุทั่วไป

ตาราง 45 แสดงว่า q - statistic ของพระภิกษุสามเณรที่มีสถานะภาพต่างกันในวัดประเภทที่มีการสอบพระปริยัติธรรมแต่ไม่มีห้องสมุดวัด ในด้านความคาดหวังด้านการให้บริการของห้องสมุดวัด

กลุ่มตัวอย่าง		เจ้าอาวาส	สามเณร	ภิกษุ	พระสอน
	$\bar{X}$	41.38	43.66	44.25	45.26
อาวาส	41.38	—	2.28*	2.87*	3.88*
เณร	43.66		—	0.59	1.60
ภิกษุ	44.25			—	1.01
พระสอน	45.26				—

MS		r	2	3	4
error	q. 95	(r, 1295)	2.77	3.31	3.63
$\frac{\sim}{n}$	q. 95	(r, 1295)	1.95	2.33	2.56

* มีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05

จากตาราง 45 ผลการทดสอบ ปรากฏว่าพระที่สอนพระปริยัติธรรม พระภิกษุทั่วไปและสามเณร มีความคาดหวังด้านการให้บริการของห้องสมุดที่สูงกว่าเจ้าอาวาสอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 แต่ไม่พบความแตกต่างระหว่างพระที่สอนพระปริยัติธรรม พระภิกษุทั่วไปและสามเณร

จากตาราง 46 ผลการเปรียบเทียบความต้องการและความคาดหวังที่มีต่อ
ห้องสมุดวัดในสถานที่ต่างๆ ของพระภิกษุสามเณรที่มีสถานภาพต่างกัน ในวัดประเภทที่
ไม่มีการสอนพระปริยัติธรรมแก่มีห้องสมุดวัด ปรากฏว่า ในด้านความต้องการอ่าน
หนังสือทางศาสนามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ส่วนความต้องการและความคาดหวังด้านอื่นๆ นอกจากนี้ไม่พบความแตกต่างกัน

เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างสถานภาพรายคู่ จึงทดสอบโดยใช้

q - statistic ของ Newman - Keule ดังปรากฏผลในตาราง 47

ตาราง 47 แสดงค่า q - statistic ของพระภิกษุสามเณรที่มีสถานะภาพต่างกันในวัดประเภท
ที่ไม่มีการสอนพระปริยัติธรรมแก่ฆราวาส ในด้านความต้องการอ่านหนังสือศาสนา

กลุ่มตัวอย่าง	เจ้าอาวาส สามเณร บรรณ ิกษุ				
	$\bar{x}$	43.83	46.76	55.66	57.03
เจ้าอาวาส	43.83	—	2.93	11.83*	13.20*
สามเณร	46.76		—	8.90	10.27
บรรณ	55.66			—	1.37
ิกษุ	57.03				—

MS		r	2	3	4
$\sqrt{\frac{\text{error}}{n}}$	q. 95 (r, 93)		2.83	3.40	3.74
	q. 95 (r, 93)		8.09	9.72	10.70

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 47 ผลการทดสอบ ปรากฏว่าพระภิกษุทั่วไปและพระที่ทำหน้าที่บรรณารักษ์หรือ
ผู้ดูแลห้องสมุดมีความต้องการอ่านหนังสือทางศาสนามากกว่าเจ้าอาวาสอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ
.05 แต่ไม่พบความแตกต่างระหว่างพระภิกษุทั่วไป พระที่ทำหน้าที่บรรณารักษ์หรือผู้ดูแลห้องสมุดและ
สามเณร

6.3 การเปรียบเทียบความคล่องการและความคล่องการของทรัพย์สินในบัญชีงบกำไร - 51

ตาราง 48 เปรียบเทียบความคล่องการและความคล่องการของทรัพย์สินในบัญชีงบกำไร - 51

รายการ	SS	SS BG	SS WG	df BG	df WG	MS BG	MS WG	F
ความคล่องการเกี่ยวกับทรัพย์สิน	3799.10	17708709.47	17712508.57	2	1803	1899.55	9821.80	0.19
ความคล่องการเกี่ยวกับสินทรัพย์	563.30	171230.30	171793.60	2	1803	281.65	94.97	2.96
ความคล่องการเกี่ยวกับสินทรัพย์	102.03	394661.61	394763.64	2	1803	51.02	218.89	0.23
ความคล่องการเกี่ยวกับสินทรัพย์และเอกสาร	482.88	147573.19	148056.07	2	1803	241.44	81.85	2.94
ความคล่องการเกี่ยวกับสินทรัพย์	90.60	24753.40	24844.00	2	1803	45.30	13.73	3.30
ความคล่องการเกี่ยวกับสินทรัพย์ของสินทรัพย์	85.41	110933.96	111019.37	2	1803	42.71	61.53	0.69
ความคล่องการเกี่ยวกับสินทรัพย์หรือเจ้าหนี้ของสินทรัพย์	230.72	45154.86	45385.58	2	1803	115.36	25.04	4.61
ความคล่องการเกี่ยวกับสินทรัพย์	334.47	44709.65	45044.12	2	1803	167.23	24.80	6.74

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 48 ผลการเปรียบเทียบความต้องการและความคาดหวังที่มีต่อ
ห้องสมุดวัดของพระภิกษุสามเณรต่าง ๆ ในวัดต่างประเภทกัน ปรากฏว่ามี
ความแตกต่างกันในด้านต่างๆ ดังนี้

ความคาดหวังด้านครุภัณฑ์ และความคาดหวังด้านบรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่
ห้องสมุดวัด มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ความคาดหวังด้านอาคารสถานที่ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
ที่ระดับ .01

ส่วนความต้องการและความคาดหวังอื่นๆ นอกเหนือจากนี้ไม่พบความแตกต่างกัน
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่าง ประเภทวัดรายคู่จึงทดสอบโดยใช้
q - statistic ของ Newman - Keule ดังปรากฏผลในตาราง 49 -51

ตาราง 49 แสดงค่า q - statistic ของพระภิกษุสามเณรในวัดต่างประเภทกัน
ในด้านความคาดหวังด้านกรรณิการ

ประเภทของวัด	วัดประเภท 3 วัดประเภท 2 วัดประเภท 1			
	$\bar{x}$	20.35	20.52	21.04
วัดประเภท 3	20.35	-	0.17	0.69*
วัดประเภท 2	20.52		-	0.51*
วัดประเภท 1	21.04			-

	r	2	3
$\sqrt{\frac{MS}{n}}$	$q_{.95}(r, 1803)$	2.77	3.31
	$q_{.95}(r, 1803)$	0.17	0.20

*มีนัยสำคัญระดับ .05

จากตาราง 49 การทดสอบ ปรากฏว่าพระภิกษุสามเณรในวัดประเภทที่มีการสอนพระปริยัติธรรมและห้องสมุดวัด มีความคาดหวังด้านกรรณิการสูงกว่าพระภิกษุสามเณรในวัดประเภทที่ไม่มีการสอนพระปริยัติธรรมแต่มีห้องสมุดวัด และสูงกว่าพระภิกษุสามเณรในวัดประเภทที่มีการสอนพระปริยัติธรรมแต่ไม่มีห้องสมุดวัด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อเปรียบเทียบความคาดหวังระหว่างพระภิกษุสามเณรในวัดต่างประเภทกันคู่อื่นพบว่ามีความคาดหวังไม่แตกต่างกัน

ตาราง 50 แสดงค่า q - statistic ของพระภิกษุสามเณรในวัดต่างประเภทกัน
ในด้านความคาดหวังด้านบรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุดวัด

ประเภทของวัด	วัดประเภท 3 วัดประเภท 2 วัดประเภท 1			
	$\bar{X}$	33.78	33.98	34.93
วัดประเภท 3	33.78	-	0.20	1.15 *
วัดประเภท 2	33.98		-	0.95
วัดประเภท 1	34.93			-

	r	2	3
$\sqrt{\frac{MS_{error}}{n}}$	$q_{.95} (r, 1803)$	2.77	3.31
	$q_{.95} (r, 1803)$	0.92	1.09

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 50 ผลการทดสอบ ปรากฏว่าพระภิกษุสามเณรในวัดประเภท
ที่มีการสอนพระปริยัติธรรมและมีห้องสมุดวัดมีความคาดหวังด้านบรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่
ห้องสมุดวัดสูงกว่าพระภิกษุสามเณรในวัดประเภทที่ไม่มีการสอนพระปริยัติธรรมแต่มี
ห้องสมุดวัด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อเปรียบเทียบความคาดหวังระหว่างพระภิกษุสามเณรในวัดต่างประเภทกันก่อน
พบว่ามีความคาดหวังไม่แตกต่างกัน

ตาราง 51 แสดงค่า q - statistic ของพระภิกษุสามเณรในวัดต่างประเภทกัน
ในด้านความคาดหวังด้านอาคารสถานที่

ประเภทของวัด		วัดประเภท 2	วัดประเภท 1	วัดประเภท 3
	$\bar{x}$	29.63	29.98	31.52
วัดประเภท 2	29.63	-	0.35	1.89*
วัดประเภท 1	29.98		-	1.54*
วัดประเภท 3	31.52			-

	r	2	3
$\sqrt{\frac{MS}{error}}$	$q_{.99} (r, 1803)$	3.64	4.12
$\sqrt{\frac{1}{n}}$	$q_{.99} (r, 1803)$	1.20	1.36

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 51 ผลการทดสอบ พบว่าพระภิกษุสามเณรในวัดประเภท
ไม่มีการสอนพระปริยัติธรรมแต่มีห้องสมุดวัดมีความคาดหวังด้านอาคารสถานที่สูงกว่า
พระภิกษุสามเณรในวัดประเภทที่มีการสอนพระปริยัติธรรมแต่ไม่มีห้องสมุดวัด และ
พระภิกษุสามเณรในวัดประเภทที่มีการสอนพระปริยัติธรรมและมีห้องสมุดวัด อย่างมีนัย
สำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เมื่อเปรียบเทียบความคาดหวังระหว่างพระภิกษุสามเณรในวัดต่างประเภทกัน
พบว่าความคาดหวังไม่แตกต่างกัน

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาว่า หอสมุดวัดใดสนองความต้องการทางการศึกษาและการใช้
บริการหอสมุดของพระภิกษุสามเณร เพียงใด
2. เพื่อศึกษาว่า พระภิกษุสามเณรของวัดที่มีหอสมุด กับพระภิกษุสามเณรของวัด
ที่ไม่มีหอสมุด มีความคาดหวังต่อหอสมุดวัดมากน้อยเพียงใด
3. เพื่อเปรียบเทียบความต้องการและความคาดหวังของพระภิกษุสามเณรที่มีความ
แตกต่างกันในค่านิยมประเพณีของวัดที่จำพรรษา สถานภาพ และอายุ

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

1. ทำให้ทราบว่า หอสมุดวัดใดสนองความต้องการทางการศึกษาและการใช้
บริการของพระภิกษุสามเณร เพียงใด
2. ทำให้ทราบว่า พระภิกษุสามเณรของวัดที่มีหอสมุดวัดกับพระภิกษุสามเณรของวัดที่
ไม่มีหอสมุดวัด มีความคาดหวังต่อหอสมุดวัดมากน้อยเพียงใด
3. ทำให้ทราบความต้องการและความคาดหวังของพระภิกษุสามเณรที่มีความแตกต่าง
กันในค่านิยมประเพณีของวัดที่จำพรรษา สถานภาพ และอายุ
4. ผลที่ได้จากการวิจัย จะเป็นแนวทางประกอบการพิจารณาของวัด กรมการศาสนา
และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อหาทางจัดตั้ง ส่งเสริม ปรับปรุง กิจการด้านหอสมุดวัดให้
เจริญก้าวหน้าและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น สามารถสนองความต้องการของพระภิกษุสามเณร อีกทั้ง
ให้เป็นไปตามความคาดหวังของพระภิกษุสามเณร ผู้ใช้บริการหอสมุดวัด

5. เพื่อเน้นข้อมูลให้สถาบันที่มีการอบรมทางบรรณารักษศาสตร์ พิจารณาอบรมวิชา บรรณารักษศาสตร์ให้แก่พระภิกษุสามเณรที่ทำหน้าที่เป็นบรรณารักษ์ของห้องสมุดวัด หรือพระภิกษุสามเณรที่จะทำหน้าที่เป็นบรรณารักษ์ต่อไป

สมมติฐานของการศึกษาครั้งนี้

ความต้องการและความคาดหวังของพระภิกษุสามเณรที่มีต่อห้องสมุดวัด ในวัดต่างประเภทกัน สถานภาพต่างกันและอายุต่างกัน มีความแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่

1. วัด จำนวนของวัดได้มาโดยวิธีสุ่มแบบ Stratified Random Sampling โดยแบ่งวัดออกเป็นสามประเภท แล้วจึงสุ่มตัวอย่างมาร้อยละ 50 ของแต่ละประเภท ได้จำนวนวัดที่เป็นกลุ่มตัวอย่างดังนี้

- 1.1 วัดที่มีการสอนพระปริยัติธรรม และมีห้องสมุดวัด 20 วัด
- 1.2 วัดที่มีการสอนพระปริยัติธรรม แต่ไม่มีห้องสมุดวัด 68 วัด
- 1.3 วัดที่ไม่มีการสอนพระปริยัติธรรมแต่มีห้องสมุดวัด 6 วัด

2. จำนวนพระภิกษุสามเณร ได้มาโดยวิธีสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย Simple Random Sampling ตามประเภทวัด มีดังนี้

2.1 วัดที่มีการสอนพระปริยัติธรรมและมีห้องสมุดวัด จำนวนพระภิกษุสามเณรที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีดังนี้

- เจ้าอาวาส 17 รูป
- พระที่ทำหน้าที่บรรณารักษ์หรือดูแลห้องสมุดวัด 20 รูป
- พระที่สอนพระปริยัติธรรมจำนวนร้อยละ 25 ของพระที่สอน

พระปริยัติธรรม เป็นจำนวน 83 รูป

- พระภิกษุสามเณรทั่วไป สุ่มมาจำนวนร้อยละ 25 ของ
พระภิกษุสามเณรทั่วไป เป็นจำนวน 290 รูป
- 2.2 วัดที่มีการสอนพระปริยัติธรรม แต่ไม่มีห้องสมุดวัด จำนวน
พระภิกษุสามเณรที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีดังนี้
 - เจ้าอาวาส 39 รูป
 - พระที่สอนพระปริยัติธรรม สุ่มมาจำนวนร้อยละ 25 ของ
พระที่สอนพระปริยัติธรรม เป็นจำนวน 288 รูป
 - พระภิกษุสามเณรทั่วไป สุ่มมาจำนวนร้อยละ 25 ของ
พระภิกษุสามเณรทั่วไป เป็นจำนวน 972 รูป
- 2.3 วัดที่ไม่มีการสอนพระปริยัติธรรม แต่มีห้องสมุดวัด จำนวน
พระภิกษุสามเณรที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีดังนี้
 - เจ้าอาวาส 6 รูป
 - พระที่ทำหน้าที่บรรณาธิการหรือดูแลห้องสมุดวัด 6 รูป
 - พระภิกษุสามเณรทั่วไป สุ่มมาจำนวนร้อยละ 25 ของ
พระภิกษุสามเณรทั่วไป เป็นจำนวน 85 รูป

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม ซึ่งจำแนก
ได้ดังนี้

1. แบบสัมภาษณ์สภาพห้องสมุด ใช้สำหรับวัดที่มีห้องสมุดเท่านั้น โดยสัมภาษณ์ด้วย
ตนเอง รวมทั้งสิ้น 23 ข้อ
2. แบบสอบถาม แยกออกเป็นสามตอน คือ
 - ตอนที่ 1 รายละเอียดส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม คือ ชื่อวัดที่อยู่
สถานภาพที่ดำรงอยู่ และอายุ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิด เห็นเกี่ยวกับความสำคัญของห้องสมุดวัดและ
ความต้องการอ่านของพระภิกษุสามเณร เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า รวมทั้งสิ้น 45 ข้อ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามความคาดหวังของพระภิกษุสามเณรที่มีต่อห้องสมุดวัด
เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า รวมทั้งสิ้น 47 ข้อ

การรวบรวมและจัดกระทำข้อมูล

1. นำแบบสัมภาษณ์ไปสัมภาษณ์ด้วยตนเองกับกลุ่มตัวอย่าง
2. นำแบบสอบถามไปให้กลุ่มตัวอย่างตอบ แล้วนำคืนไปรับคืนในภายหลัง
3. เก็บรวบรวมแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม สำหรับแบบสอบถามคัดเลือกฉบับ
ที่ไม่สมบูรณ์ออก แล้วจัดประเภทตามลักษณะตัวแปร ปรากฏว่าในจำนวนแบบสอบถามที่ส่งไป
ทั้งหมด 2,173 ฉบับ ได้รับกลับคืน 2,009 ฉบับ และเมื่อคัดเลือกฉบับที่ไม่สมบูรณ์ออกแล้ว
คงเหลือ 1,806 ฉบับ
4. คำตอบจากแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม แบบเลือกตอบ คิดเทียบค่าเป็น
ร้อยละ เว้นแต่จะเป็นตัวเลข จึงใช้วิธีหาค่าเฉลี่ย ส่วนคำตอบแบบสอบถามแบบมาตราส่วน
ประมาณค่า ให้นำหน้าแต่ละมาตราส่วนแก้ไขความในแต่ละข้อย่อย จากน้อยที่สุด ไปจนถึง
มากที่สุด โดยให้คะแนนจาก 1 ถึง 5 ตามลำดับ แล้วหาค่าเฉลี่ย โดยใช้อัตราการแปรผล
จากค่าเฉลี่ยของแต่ละรายการ ดังนี้

1.00 – 1.49	หมายความว่า	น้อยที่สุด
1.50 – 2.49	หมายความว่า	น้อย
2.50 – 3.49	หมายความว่า	ปานกลาง
3.50 – 4.49	หมายความว่า	มาก
4.50 – 5.00	หมายความว่า	มากที่สุด

สำหรับค่าตอบที่เป็นแบบให้จัดอันดับความสำคัญ ลำดับสำคัญที่สุดให้ 5 คะแนน รองลงมา คือ 4, 3, 2, 1 ตามลำดับ ในกรณีที่ให้จัดลำดับเพียง 4 ลำดับ ค่าสูงสุดจะเท่ากับ 4

5. ทหาคความสำคัญของแต่ละข้อย่อยของพระภิกษุสามเณร โดยแยกตามกลุ่มประเภทของวัด สถานภาพ และอายุ

6. เปรียบเทียบความแตกต่างในความต้องการและความคาดหวังในแต่ละด้านของตัวแปรทุกกลุ่ม โดยใช้วิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบ

และใช้ q - statistic ทดสอบในกรณีที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 สภาพห้องสมุดวัด

1.1 อาคารสถานที่ ห้องสมุดวัด 16 แห่งจาก 26 แห่ง มีลักษณะเป็นอาคารเฉพาะ อีก 10 แห่ง มีลักษณะเป็นห้อง ๆ หนึ่งของกุฏิหรืออาคารเรียนพระปริยัติธรรม บริเวณเนื้อที่ของห้องสมุดวัดที่เล็กที่สุด คือ ห้องสมุดวัดเทวราชกุญชร มีเนื้อที่ 13 ตารางเมตร ส่วนห้องสมุดวัดที่มีเนื้อที่มากที่สุดคือ ห้องสมุดวัดบวรนิเวศน์ มีเนื้อที่ 502.82 ตารางเมตร เนื้อที่ของห้องสมุดวัดส่วนใหญ่จะมีเนื้อที่ประมาณ 50 - 54 ตาราง เมตร

1.2 ครุภัณฑ์ ห้องสมุดวัดทุกแห่งมีโต๊ะ เก้าอี้ ตู้หรือชั้นหนังสือขนาดและจำนวนต่าง ๆ กัน มีจำนวนโต๊ะตั้งแต่น้อยที่สุดคือ 1 ตัว จนถึงมากที่สุด 12 ตัว ไม่มีห้องสมุดวัดใดที่มีครุภัณฑ์ครบตามมาตรฐาน ห้องสมุดวัดที่มีครุภัณฑ์มากเกือบครบได้แก่ ห้องสมุดวัดบวรนิเวศน์ ซึ่งขาดเฉพาะชั้นวางวารสารแต่เพียงอย่างเดียว ส่วนห้องสมุดวัดอรัญราชวรารามขาดชั้นวางวารสาร และตู้จุลสาร

1.3 หนังสือและเอกสาร ห้องสมุดวัดส่วนใหญ่มีหนังสือทางศาสนามากกว่าหนังสือประเภทอื่น ๆ ห้องสมุดวัดที่มีจำนวนหนังสือมากที่สุด คือ ห้องสมุดวัดบวรนิเวศน์

จำนวน 30,200 เล่ม ห้องสมุดที่มีจำนวนหนังสือน้อยที่สุด คือ ห้องสมุดวัดอินทริวิหาร จำนวน 400 เล่ม จำนวนหนังสือส่วนใหญ่มีอยู่ระหว่าง 1,087 ถึง 1,770 เล่ม ห้องสมุดที่มีหนังสือเป็นหมวดหมู่ครบทุกประเภท คือ ห้องสมุดวัดปทุมคงคา และห้องสมุดวัดทองนพคุณ สภพของหนังสือมีทั้งที่เป็นหนังสือใหม่ และหนังสือเก่าแก่อยู่ในสภาพที่ดี การได้มาของหนังสือส่วนใหญ่ได้มาจากการบริจาคและการจัดซื้อ มีห้องสมุด 10 แห่งที่ได้มาจากการบริจาคอย่างเดียว ห้องสมุดส่วนใหญ่ไม่มีวารสารประจำ โดยเฉพาะห้องสมุดประเภทที่ไม่มีการสอนพระปริยัติธรรมแต่มีห้องสมุด 1 แห่งที่ไม่มีห้องสมุดใดเลยที่มีวารสารประจำ หนังสือพิมพ์รายวัน มีห้องสมุด 1 แห่งที่ไม่มีหนังสือพิมพ์รายวัน มีเพียงสองแห่ง คือ ห้องสมุดวัดทองนพคุณ และห้องสมุดวัดเทพราชกุญชร ที่มีหนังสือพิมพ์ แต่ไม่ประจำแน่นอน คือแล้วแต่จะมีผู้ซื้อบริจาคให้

1.4 การบริหาร ห้องสมุดส่วนใหญ่ คือ จำนวน 15 แห่งจัดเก็บหนังสือไว้แบบชั้นเปิด อีก 11 แห่งจัดเก็บหนังสือไว้แบบชั้นปิด ห้องสมุดส่วนใหญ่ไม่ได้มีการจัดหมวดหมู่หนังสือ มีห้องสมุด 1 แห่งที่จัดหมวดหมู่หนังสือตามระบบทศนิยมของคิวอี้ มีห้องสมุดสองแห่ง คือ ห้องสมุดวัดประยุรวงศาวาส และห้องสมุดวัดเพลงวิมลนา มีการจัดหมวดหมู่โดยการแยกประเภทหนังสือตามที่เห็นสมควร เหตุผลที่ไม่ได้จัดหมู่หนังสือ เพราะขาดความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์เป็นส่วนใหญ่

การบริหาร ห้องสมุดส่วนใหญ่เปิดบริการทุกวัน มีห้องสมุดเพียงแห่งเดียวที่บริการเฉพาะวันอาทิตย์ คือ ห้องสมุดวัดกัมมาตุยาราม ส่วนจำนวนชั่วโมงที่เปิดบริการในแต่ละวันนั้น มีตั้งแต่อย่างน้อยที่สุดวันละสามชั่วโมง จนถึงมากที่สุดวันละ 12 ชั่วโมง โดยมีห้องสมุด 14 แห่ง ที่กำหนดระยะเวลาเปิดบริการที่แน่นอน ห้องสมุดวัดทุกวัดเปิดโอกาสให้พระภิกษุสามเณรยืมหนังสือออกไปอ่านนอกห้องสมุดได้ โดยที่ห้องสมุดส่วนใหญ่มีไว้ว่างกฎเกณฑ์ที่แน่นอนเกี่ยวกับจำนวนเล่มที่ยืมและระยะเวลาที่ยืม มีห้องสมุดเพียง 1 แห่งที่กำหนดจำนวนเล่มและระยะเวลาในการยืม

1.5 บุคลากรของห้องสมุดวัด ห้องสมุดวัดส่วนมากมีพระภิกษุหรือ
 ผู้ดูแลห้องสมุดวัดเพียงวัดละหนึ่งคน ยกเว้นวัดปทุมคงคา และวัดอรุณราชวราราม ที่มีผู้ช่วย
 บริการห้องสมุดเป็นเณรอาสาอีกหนึ่งคน ส่วนใหญ่แล้วไม่มีความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์ มี
 ห้องสมุดวัดสี่แห่งเท่านั้นที่พระภิกษุมีความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์ ได้แก่ พระภิกษุ
 ห้องสมุดวัดปทุมคงคา ห้องสมุดวัดราชาธิวาส ห้องสมุดวัดสระเกศ และห้องสมุดวัดอรุณ-
 ราชวราราม

1.6 ปัญหาและความต้องการ ปัญหาสำคัญที่สุดในการทำนุบำรุงงานห้องสมุดวัด
 คือ ขาดความรู้ในการทำนุบำรุงงาน และขาดงบประมาณในการทำนุบำรุงงาน พระภิกษุ
 หรือผู้ดูแลห้องสมุดวัดมีความต้องการให้มีผู้มีความรู้ทางด้านห้องสมุดมาช่วยจัดห้องสมุดวัดและ
 แนะนำความรู้ให้ที่ห้องสมุดวัดนั้น ๆ และต้องการให้มีการจัดอบรมวิชาบรรณารักษศาสตร์สำหรับ
 พระภิกษุโดยเฉพาะ

ตอนที่ 2 ความต้องการและความคาดหวังที่มีต่อห้องสมุดวัดของพระภิกษุสามเณร
 แต่ละสถานภาพที่มีอายุต่างกันในวัดแต่ละประเภท

2.1 วัดประเภทที่มีการสอนพระปริยัติธรรมและมีห้องสมุดวัด

2.1.1 พระที่สอนพระปริยัติธรรมที่มีอายุต่างกันในวัดประเภทที่มีการ
 การสอนพระปริยัติธรรมและมีห้องสมุดวัด

ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยความคิดเห็น ความต้องการ และความคาดหวังที่มีต่อ
 ห้องสมุดวัดของพระที่สอนพระปริยัติธรรมทุกกลุ่มอายุ ในวัดประเภทที่มีการสอนพระปริยัติธรรม
 และมีห้องสมุดวัดนั้น พบว่าโดยส่วนใหญ่แล้วมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากและปานกลาง เมื่อ
 พิจารณาค่าเฉลี่ยรวมในแต่ละด้านของแต่ละกลุ่มอายุ พบว่า

ความคิดเห็นเกี่ยวกับห้องสมุดวัด พระที่สอนพระปริยัติธรรมกลุ่มอายุ
 20 - 30 ปี เห็นความสำคัญของห้องสมุดสูงสุดโดยมีค่าเฉลี่ยรวม 4.53
ความต้องการอ่านหนังสือทางศาสนา พระที่สอนพระปริยัติธรรมกลุ่มอายุ
 31 - 40 ปี มีความต้องการอ่านสูงสุดโดยมีค่าเฉลี่ยรวม 3.68

ความต้องการอ่านหนังสือทั่วไป พระที่สอนพระปริยัติธรรมกลุ่มอายุ 20 – 30 ปี มีความต้องการอ่านสูงสุด โดยมีค่าเฉลี่ยรวม 3.37

ความคาดหวังงานหนังสือและเอกสาร พระที่สอนพระปริยัติธรรมกลุ่มอายุ 31 – 40 ปี มีความคาดหวังสูงสุด โดยมีค่าเฉลี่ยรวม 4.07

ความคาดหวังงานครุภัณฑ์ พระที่สอนพระปริยัติธรรมกลุ่มอายุ 20 – 30 ปี มีความคาดหวังสูงสุด โดยมีค่าเฉลี่ยรวม 4.33

ความคาดหวังงานการให้บริการของห้องสมุดวัด พระที่สอนพระปริยัติธรรมกลุ่มอายุ 20 – 30 ปี มีความคาดหวังสูงสุด โดยมีค่าเฉลี่ยรวม 4.16

ความคาดหวังงานบรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุดวัด พระที่สอนพระปริยัติธรรมกลุ่มอายุ 31 – 40 ปี มีความคาดหวังสูงสุด โดยมีค่าเฉลี่ยรวม 4.39

ความคาดหวังงานอาคารสถานที่ พระที่สอนพระปริยัติธรรมกลุ่มอายุ 31 – 40 ปี มีความคาดหวังสูงสุด โดยมีค่าเฉลี่ยรวม 4.43

สรุปได้ว่า พระที่สอนพระปริยัติธรรมกลุ่มอายุ 20 – 30 ปี มีความต้องการและความคาดหวังเกี่ยวกับห้องสมุดวัดสูงกว่าพระที่สอนพระปริยัติธรรมกลุ่มอายุ 40 ปีขึ้นไปในทุก ๆ ด้าน

2.1.2 พระภิกษุทั่วไปที่มีอายุแตกต่างกัน ในวัดประเภทที่มีการสอนพระปริยัติธรรมและมีห้องสมุดวัด

ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยของความคิดเห็น ความต้องการ และความคาดหวังที่มีต่อห้องสมุดวัดในท่านต่าง ๆ ของพระภิกษุทั่วไปทุกกลุ่มอายุ ในวัดประเภทที่มีการสอนพระปริยัติธรรมและมีห้องสมุดวัด โดยส่วนใหญ่มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับปานกลางถึงมากที่สุด เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรวมในแต่ละด้านแต่ละกลุ่มอายุ พบว่า

ความคิดเห็นเกี่ยวกับห้องสมุดวัด พระภิกษุทั่วไป กลุ่มอายุ 40 ปีขึ้นไป เห็นความสำคัญของห้องสมุดสูงสุด โดยมีค่าเฉลี่ยรวม 4.56

ความต้องการอ่านหนังสือศาสนา พระภิกษุทั่วไปกลุ่มอายุ 40 ปีขึ้นไป มีความต้องการอ่านสูงสุด โดยมีค่าเฉลี่ยรวม 4.05

ความต้องการอ่านหนังสือทั่วไป พระภิกษุทั่วไปกลุ่มอายุ 40 ปีขึ้นไป มีความต้องการอ่านสูงสุด โดยมีค่าเฉลี่ยรวม 3.67

ความคาดหวังงานหนังสือและเอกสาร พระภิกษุทั่วไปกลุ่มอายุ 40 ปีขึ้นไป มีความคาดหวังสูงสุด โดยมีค่าเฉลี่ยรวม 3.93

ความคาดหวังงานครุภัณฑ์ พระภิกษุทั่วไปกลุ่มอายุ 31 - 40 ปี มีความคาดหวังสูงสุด โดยมีค่าเฉลี่ยรวม 4.32

ความคาดหวังงานการให้บริการของห้องสมุดวัด พระภิกษุทั่วไปกลุ่มอายุ 31 - 40 ปี มีความคาดหวังสูงสุด โดยมีค่าเฉลี่ยรวม 4.02

ความคาดหวังงานบรรณารักษ์หรือผู้ดูแลห้องสมุดวัด พระภิกษุทั่วไปกลุ่มอายุ 40 ปีขึ้นไป มีความคาดหวังสูงสุด โดยมีค่าเฉลี่ยรวม 4.70

ความคาดหวังงานอาคารสถานที่ พระภิกษุทั่วไปกลุ่มอายุ 40 ปีขึ้นไป มีความคาดหวังสูงสุด โดยมีค่าเฉลี่ยรวม 4.52

สรุปได้ว่า พระภิกษุทั่วไปกลุ่มอายุ 40 ปีขึ้นไปมีความต้องการและความคาดหวังสูงกว่าพระภิกษุทั่วไป กลุ่มอายุอื่นยกเว้น

2.1.3 พระที่ทำหน้าที่บรรณารักษ์หรือผู้ดูแลห้องสมุดวัดที่มีอายุต่างกัน ในวัดประเภทที่มีการสอนพระปริยัติธรรมและมีห้องสมุดวัด

ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยความคิดเห็น ความต้องการ และความคาดหวังที่มีต่อห้องสมุดวัดในท่านต่าง ๆ ของพระที่ทำหน้าที่บรรณารักษ์หรือผู้ดูแลห้องสมุดวัดทุกกลุ่มอายุ ในวัดประเภทที่มีการสอนพระปริยัติธรรมและมีห้องสมุดวัด พบว่าโดยส่วนใหญ่แล้วมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากและมากที่สุด เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรวมในแต่ละด้านของแต่ละกลุ่มอายุ พบว่า

ความคิดเห็นเกี่ยวกับห้องสมุดวัด พระที่ทำหน้าที่บรรณารักษ์หรือผู้ดูแลห้องสมุดวัดกลุ่มอายุ 40 ปีขึ้นไป เห็นความสำคัญของห้องสมุดสูงสุด โดยมีค่าเฉลี่ยรวม 4.78

ความต้องการอ่านหนังสือศาสนา พระที่ทำหน้าที่บรรณารักษ์หรือผู้ดูแลห้องสมุดวัดกลุ่มอายุ 31 - 40 ปี มีความต้องการอ่านสูงสุด โดยมีค่าเฉลี่ยรวม 4.06

ความต้องการอ่านหนังสือทั่วไป พระที่ทำหน้าที่บรรณารักษ์หรือผู้ดูแลห้องสมุด
กลุ่มอายุ 40 ปีขึ้นไป มีความต้องการอ่านสูงสุด โดยมีค่าเฉลี่ยรวม 3.83

ความคาดหวังงานหนังสือและเอกสาร พระที่ทำหน้าที่บรรณารักษ์หรือผู้ดูแล
ห้องสมุดกลุ่มอายุ 40 ปีขึ้นไป มีความคาดหวังสูงสุด โดยมีค่าเฉลี่ยรวม 4.10

ความคาดหวังงานครุภัณฑ์ พระที่ทำหน้าที่บรรณารักษ์หรือผู้ดูแลห้องสมุดกลุ่ม
อายุ 40 ปีขึ้นไป มีความคาดหวังสูงสุด โดยมีค่าเฉลี่ยรวม 4.24

ความคาดหวังงานการให้บริการของห้องสมุด พระที่ทำหน้าที่บรรณารักษ์หรือ
ผู้ดูแลห้องสมุด กลุ่มอายุ 31 - 40 ปี มีความคาดหวังสูงสุด โดยมีค่าเฉลี่ยรวม 4.32

ความคาดหวังงานบรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุด พระที่ทำหน้าที่
บรรณารักษ์หรือผู้ดูแลห้องสมุด กลุ่มอายุ 40 ปีขึ้นไปมีความคาดหวังสูงสุด โดยมีค่าเฉลี่ยรวม
4.54

ความคาดหวังงานอาคารสถานที่ พระที่ทำหน้าที่บรรณารักษ์หรือผู้ดูแลห้องสมุด
กลุ่มอายุ 40 ปีขึ้นไป มีความคาดหวังสูงสุด โดยมีค่าเฉลี่ยรวม 4.51

สรุปได้ว่าพระที่ทำหน้าที่บรรณารักษ์หรือผู้ดูแลห้องสมุดกลุ่มอายุ 40 ปีขึ้นไป มีความ
ต้องการและความคาดหวังสูงกว่าพระที่ทำหน้าที่บรรณารักษ์หรือผู้ดูแลห้องสมุด กลุ่มอายุน้อยกว่า

2.2 วัดประเภที่มีการสอนพระปริยัติธรรมแต่ไม่มีห้องสมุด

2.2.1 พระที่สอนพระปริยัติธรรมที่มีอายุแตกต่างกัน ในวัดประเภที่มี
มีการสอนพระปริยัติธรรมแต่ไม่มีห้องสมุด

ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ความคิดเห็น ความต้องการ และความคาดหวัง ที่มีต่อ
ห้องสมุดในคันต่าง ๆ ของพระที่สอนพระปริยัติธรรมทุกกลุ่มอายุ ในวัดประเภที่มีการสอน
พระปริยัติธรรมแต่ไม่มีห้องสมุด พบว่าโดยส่วนใหญ่แล้วค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และมากที่สุด
เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรวมในแต่ละด้านแต่ละกลุ่มอายุ พบว่า

ความคิดเห็นเกี่ยวกับห้องสมุด พระที่สอนพระปริยัติธรรมกลุ่มอายุ 40 ปีขึ้นไป
เห็นความสำคัญของห้องสมุดสูงสุด โดยมีค่าเฉลี่ยรวม 4.53

ความต้องการในการอ่านหนังสือศาสนา พระที่สอนพระปริยัติธรรมกลุ่มอายุ

31 - 40 ปี มีความต้องการสูงสุด โดยมีค่าเฉลี่ยรวม 3.80

ความต้องการอ่านหนังสือทั่วไป พระที่สอนพระปริยัติธรรมกลุ่มอายุ 20 -

30 ปี มีความต้องการอ่านหนังสือทั่วไปสูงสุด โดยมีค่าเฉลี่ยรวม 3.79

ความคาดหวังด้านหนังสือและเอกสาร พระที่สอนพระปริยัติธรรมกลุ่มอายุ

31 - 40 ปี มีความคาดหวังสูงสุด โดยมีค่าเฉลี่ยรวม 3.98

ความคาดหวังด้านครุภัณฑ์ พระที่สอนพระปริยัติธรรมกลุ่มอายุ 20 - 30 ปี

มีความคาดหวังสูงสุด โดยมีค่าเฉลี่ยรวม 4.22

ความคาดหวังด้านการให้บริการของห้องสมุดวัด พระที่สอนพระปริยัติธรรม

กลุ่มอายุ 20 - 30 ปี มีความคาดหวังสูงสุด โดยมีค่าเฉลี่ยรวม 4.17

ความคาดหวังด้านบรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุดวัด พระที่สอน

พระปริยัติธรรมกลุ่มอายุ 20 - 30 ปี โดยมีค่าเฉลี่ยรวม 4.36

ความคาดหวังด้านอาคารสถานที่ พระที่สอนพระปริยัติธรรมกลุ่มอายุ

20 - 30 ปี มีความคาดหวังสูงสุด โดยมีค่าเฉลี่ยรวม 4.35

สรุปได้ว่า พระที่สอนพระปริยัติธรรมในวัดประเภทที่มีการสอนพระปริยัติธรรม

แต่ไม่มีห้องสมุดวัด กลุ่มอายุน้อยมีความต้องการและความคาดหวังสูงกว่าพระที่สอน

พระปริยัติธรรม กลุ่มอายุ 40 ปีขึ้นไป และพระที่สอนพระปริยัติธรรมกลุ่มอายุ 20 - 30 ปี

มีความต้องการและความคาดหวังเกี่ยวกับห้องสมุดวัดสูงกว่าพระที่สอนพระปริยัติธรรมกลุ่มอายุ

สูงกว่า เป็นส่วนมาก

2.2.2 พระภิกษุทั่วไปที่มีอายุต่างกัน ในวัดประเภทที่มีการสอน

พระปริยัติธรรมแต่ไม่มีห้องสมุดวัด

ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ความคิดเห็น ความต้องการ และความคาดหวังที่มีต่อ

ห้องสมุดวัดในค่านาง ๆ ของพระภิกษุทั่วไปทุกกลุ่มอายุ ในวัดประเภทที่มีการสอน

พระปริยัติธรรมแต่ไม่มีห้องสมุดวัด พบว่าโดยส่วนใหญ่แล้วอยู่ในระดับมาก และปานกลาง

เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรวมในแต่ละด้านแต่ละกลุ่มอายุ พบว่า

ความคิดเห็นเกี่ยวกับห้องสมุดวัด พระภิกษุทั่วไปกลุ่มอายุ 40 ปีขึ้นไป เห็น
ความสำคัญของห้องสมุดวัดสูงสุด โดยมีค่าเฉลี่ยรวม 4.42

ความต้องการอ่านหนังสือทางศาสนา พระภิกษุทั่วไปกลุ่มอายุ 40 ปีขึ้นไป
มีความต้องการอ่านสูงสุด โดยมีค่าเฉลี่ยรวม 3.93

ความต้องการอ่านหนังสือทั่วไป พระภิกษุทั่วไปกลุ่มอายุ 20 - 30 ปี
มีความต้องการอ่านสูงสุด โดยมีค่าเฉลี่ยรวม 3.46

ความคาดหวังด้านหนังสือและเอกสาร พระภิกษุทั่วไปกลุ่มอายุ 31 - 40 ปี
มีความคาดหวังสูงสุด โดยมีค่าเฉลี่ยรวม 3.82

ความคาดหวังด้านครุภัณฑ์ พระภิกษุทั่วไปกลุ่มอายุ 20 - 30 ปี มีความ
คาดหวังสูงสุด โดยมีค่าเฉลี่ยรวม 3.98

ความคาดหวังด้านการให้บริการของห้องสมุดวัด พระภิกษุทั่วไปกลุ่มอายุ
31 - 40 ปี มีความคาดหวังสูงสุด โดยมีค่าเฉลี่ยรวม 4.01

ความคาดหวังด้านบรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุดวัด พระภิกษุทั่วไป
กลุ่มอายุ 40 ปีขึ้นไป มีความคาดหวังสูงสุด โดยมีค่าเฉลี่ยรวม 4.31

ความคาดหวังด้านอาคารสถานที่ พระภิกษุทั่วไปกลุ่มอายุ 40 ปีขึ้นไป
มีความคาดหวังสูงสุด โดยมีค่าเฉลี่ยรวม 4.24

สรุปได้ว่า พระภิกษุทั่วไปกลุ่มอายุ 31 - 40 ปี และ 40 ปีขึ้นไป มีความต้องการ
และความคาดหวังสูงกว่าพระภิกษุทั่วไป กลุ่มอายุ 20 - 30 ปี

2.3 วัดประเภทที่ไม่มีการสอนพระปริยัติธรรมแต่มีห้องสมุดวัด

2.3.1 พระภิกษุทั่วไปที่มีอายุต่างกัน ในวัดประเภทที่ไม่มีการสอน
พระปริยัติธรรมแต่มีห้องสมุดวัด

ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ความคิดเห็น ความต้องการ และความคาดหวัง ที่มี
ต่อห้องสมุดวัดในท่านต่าง ๆ ของพระภิกษุทั่วไปทุกกลุ่มอายุ ในวัดประเภทที่ไม่มีการสอน
พระปริยัติธรรมแต่มีห้องสมุดวัด พบว่าโดยส่วนใหญ่แล้วค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด จนถึง
ปานกลาง เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรวมในแต่ละด้าน แต่ละกลุ่มอายุ พบว่า

ความคิดเห็นเกี่ยวกับห้องสมุดวัด พระภิกษุทั่วไปกลุ่มอายุ 40 ปีขึ้นไป
เห็นความสำคัญของห้องสมุดวัดสูงสุด โดยมีค่าเฉลี่ยรวม 4.50

ความต้องการอ่านหนังสือศาสนา พระภิกษุทั่วไปกลุ่มอายุ 20 - 30 ปี
มีความต้องการอ่านสูงสุด โดยมีค่าเฉลี่ยรวม 3.84

ความต้องการอ่านหนังสือทั่วไป พระภิกษุทั่วไปกลุ่มอายุ 31 - 40 ปี
มีความต้องการอ่านสูงสุด โดยมีค่าเฉลี่ยรวม 3.50

ความคาดหวังด้านหนังสือและเอกสาร พระภิกษุทั่วไปกลุ่มอายุ 20 - 30 ปี
มีความคาดหวังสูงสุด โดยมีค่าเฉลี่ยรวม 3.91

ความคาดหวังด้านครุภัณฑ์ พระภิกษุทั่วไปกลุ่มอายุ 31 - 40 ปี มีความ
คาดหวังสูงสุด โดยมีค่าเฉลี่ยรวม 4.23

ความคาดหวังด้านการให้บริการของห้องสมุดวัด พระภิกษุทั่วไปกลุ่มอายุ
31 - 40 ปี มีความคาดหวังสูงสุด โดยค่าเฉลี่ยรวม 4.18

ความคาดหวังด้านบรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุดวัด พระภิกษุทั่วไป
กลุ่มอายุ 40 ปีขึ้นไป มีความคาดหวังสูงสุด โดยมีค่าเฉลี่ยรวม 4.44

ความคาดหวังด้านอาคารสถานที่ พระภิกษุทั่วไปกลุ่มอายุ 40 ปีขึ้นไปมีความ
คาดหวังสูงสุด โดยมีค่าเฉลี่ยรวม 4.40

สรุปได้ว่า พระภิกษุทั่วไปกลุ่มอายุ 20 - 30 ปี และ 31 - 40 ปี มีความต้องการ
และความคาดหวังเกี่ยวกับห้องสมุดวัดโดยส่วนมากสูงกว่าพระภิกษุทั่วไปกลุ่มอายุ 40 ปีขึ้นไป

2.3.2 พระที่ทำหน้าที่บรรณารักษ์หรือผู้ดูแลห้องสมุดวัด ในวัดประเภท
ที่ไม่มีการสอนพระปริยัติธรรมแต่มีห้องสมุดวัด

ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยของความคิดเห็น ความต้องการ และความคาดหวัง ที่มี
ต่อห้องสมุดวัดในด้านต่าง ๆ ของพระที่ทำหน้าที่บรรณารักษ์หรือผู้ดูแลห้องสมุดวัดทุกกลุ่มอายุใน
วัดประเภทที่ไม่มีการสอนพระปริยัติธรรมแต่มีห้องสมุดวัด พบว่าโดยส่วนใหญ่แล้วมีค่าเฉลี่ยรวม
อยู่ในระดับมากที่สุด จนถึงปานกลาง เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรวมในแต่ละด้านแต่ละกลุ่มอายุ
พบว่า

ความคิดเห็นเกี่ยวกับห้องสมุดวัด พระที่ทำหน้าที่บรรณารักษ์หรือผู้ดูแลห้องสมุด
กลุ่มอายุ 40 ปีขึ้นไป เห็นความสำคัญของห้องสมุดวัดสูงสุด โดยมีค่าเฉลี่ยรวม 4.94

ความต้องการอ่านหนังสือศาสนา พระที่ทำหน้าที่บรรณารักษ์หรือผู้ดูแล
ห้องสมุดวัดกลุ่มอายุ 20 - 30 ปี มีความต้องการอ่านสูงสุด โดยมีค่าเฉลี่ยรวม 3.97

ความต้องการอ่านหนังสือทั่วไป พระที่ทำหน้าที่บรรณารักษ์หรือผู้ดูแลห้องสมุดวัด
กลุ่มอายุ 40 ปีขึ้นไป มีความต้องการอ่านสูงสุด โดยมีค่าเฉลี่ยรวม 3.69

ความคาดหวังด้านหนังสือและเอกสาร พระที่ทำหน้าที่บรรณารักษ์หรือผู้ดูแล
ห้องสมุดวัด กลุ่มอายุ 31 - 40 ปี มีความคาดหวังสูงสุด โดยมีค่าเฉลี่ยรวม 4.09

ความคาดหวังด้านครุภัณฑ์ พระที่ทำหน้าที่บรรณารักษ์หรือผู้ดูแลห้องสมุดวัด
กลุ่มอายุ 31 - 40 ปี มีความคาดหวังสูงสุด โดยมีค่าเฉลี่ยรวม 4.20

ความคาดหวังด้านการให้บริการของห้องสมุดวัด พระที่ทำหน้าที่บรรณารักษ์
หรือผู้ดูแลห้องสมุดวัดกลุ่มอายุ 31 - 40 ปี มีความคาดหวังสูงสุด โดยมีค่าเฉลี่ยรวม 3.91

ความคาดหวังด้านบรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุดวัด พระที่เป็นบรรณารักษ์
หรือผู้ดูแลห้องสมุดวัดกลุ่มอายุ 40 ปีขึ้นไป มีความคาดหวังสูงสุด โดยมีค่าเฉลี่ยรวม 4.75

ความคาดหวังด้านอาคารสถานที่ พระที่ทำหน้าที่บรรณารักษ์หรือผู้ดูแลห้องสมุดวัด
กลุ่มอายุ 31 - 40 ปี มีความคาดหวังสูงสุด โดยมีค่าเฉลี่ยรวม 4.43

สรุปได้ว่า พระที่ทำหน้าที่บรรณารักษ์หรือผู้ดูแลห้องสมุดวัดกลุ่มอายุ 31 - 40 ปีขึ้นไป
มีความต้องการและความคาดหวังเกี่ยวกับห้องสมุดวัดสูงกว่าพระที่ทำหน้าที่บรรณารักษ์หรือผู้ดูแล
ห้องสมุดวัดกลุ่มอายุ 20 - 30 ปี

ตอนที่ 3 ความต้องการและความคาดหวังของพระภิกษุสามเณรที่มีสถานภาพต่างกัน
ของวัดแต่ละประเภท

3.1 วัดประเภทที่มีการสอนพระปริยัติธรรมและมีห้องสมุดวัด

ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยความคิดเห็น ความต้องการ และความคาดหวังของพระภิกษุ
สามเณรที่มีต่อห้องสมุดวัด ในวัดประเภทที่มีการสอนพระปริยัติธรรมและมีห้องสมุดวัด จำแนก

ตามสถานการณ์ ปรากฏว่า พระภิกษุสามเณรทุกสถานภาพมีความคิดเห็น ความต้องการ และความคาดหวังในด้านต่าง ๆ โดยส่วนใหญ่มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรวมในแต่ละด้านแต่ละสถานภาพ พบว่า

ความคิดเห็นเกี่ยวกับห้องสมุดวัด พระที่สอนพระปริยัติธรรมมีค่าเฉลี่ยรวมของความคิดเห็นเกี่ยวกับห้องสมุดวัดสูงสุด คือ 4.42

ความต้องการอ่านหนังสือทางศาสนา เจ้าอาวาสมีค่าเฉลี่ยรวมของความต้องการอ่านสูงสุด คือ 4.10

ความต้องการอ่านหนังสือทั่วไป เจ้าอาวาสมีค่าเฉลี่ยของความต้องการอ่านสูงสุด คือ 3.64

ความคาดหวังด้านหนังสือและเอกสาร เจ้าอาวาสและพระที่เป็นบรรณารักษ์มีค่าเฉลี่ยของความคาดหวังสูงสุด คือ 4.07

ความคาดหวังด้านครุภัณฑ์ พระที่สอนพระปริยัติธรรมมีค่าเฉลี่ยของความคาดหวังสูงสุด คือ 4.31

ความคาดหวังด้านการให้บริการของห้องสมุดวัด พระที่สอนพระปริยัติธรรมมีค่าเฉลี่ยของความคาดหวังสูงสุด คือ 4.11

ความคาดหวังด้านบรรณารักษ์หรือบุคลากรห้องสมุดวัด พระภิกษุทั่วไปมีค่าเฉลี่ยของความคาดหวังสูงสุด คือ 4.49

ความคาดหวังด้านอาคารสถานที่ พระที่สอนพระปริยัติธรรมมีค่าเฉลี่ยของความคาดหวังสูงสุด คือ 4.37

สรุปได้ว่า สามเณรมีความต้องการและความคาดหวังเกี่ยวกับห้องสมุดวัดในแต่ละด้านน้อยกว่าพระภิกษุสถานภาพอื่น

3.2 วัดประเภทที่มีการสอนพระปริยัติธรรมแต่ไม่มีห้องสมุดวัด

ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ความคิดเห็น ความต้องการ และความคาดหวังที่มีต่อห้องสมุดวัดในด้านต่าง ๆ ของพระภิกษุทั่วไปทุกสถานภาพ ในวัดประเภทที่มีการสอน

พระปริยัติธรรม แต่ไม่มีห้องสมุดวัด เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรวมในแต่ละค่านแต่ละสถานภาพ พบว่า

ความคิดเห็นเกี่ยวกับห้องสมุดวัด พระที่สอนพระปริยัติธรรมเห็นความสำคัญ
ของห้องสมุดสูงสุด โดยมีค่าเฉลี่ยรวม 4.47

ความต้องการอ่านหนังสือศาสนา เจ้าอาวาสมีความต้องการอ่านสูงสุด โดย
มีค่าเฉลี่ยรวม 3.90

ความต้องการอ่านหนังสือทั่วไป พระที่สอนพระปริยัติธรรมมีความต้องการอ่าน
สูงสุด โดยมีค่าเฉลี่ยรวม 3.67

ความคาดหวังด้านหนังสือและเอกสาร พระที่สอนพระปริยัติธรรมมีความคาดหวัง
สูงสุด โดยมีค่าเฉลี่ยรวม 3.88

ความคาดหวังด้านครุภัณฑ์ สามเณรมีความคาดหวังสูงสุด โดยมีค่าเฉลี่ยรวม
4.14

ความคาดหวังด้านการให้บริการ พระที่สอนพระปริยัติธรรมมีความคาดหวัง
สูงสุด โดยมีค่าเฉลี่ยรวม 4.09

ความคาดหวังด้านบรรณารักษ์หรือดูแลห้องสมุดวัด พระที่สอนพระปริยัติธรรม
มีความคาดหวังสูงสุด โดยมีค่าเฉลี่ยรวม 4.33

ความคาดหวังด้านอาคารสถานที่ พระที่สอนพระปริยัติธรรมมีความคาดหวัง
สูงสุด โดยมีค่าเฉลี่ยรวม 4.26

สรุปได้ว่า พระที่สอนพระปริยัติธรรมมีความต้องการและความคาดหวัง เกี่ยวกับ
ห้องสมุดวัดโดยส่วนใหญ่สูงกว่าพระภิกษุสถานภาพอื่น

3.3 วัดประเภทที่ไม่มีการสอนพระปริยัติธรรมแต่มีห้องสมุดวัด

ผลการวิเคราะห์หาความสำคัญ ความคิดเห็น ความต้องการ และความคาดหวัง
ที่มีต่อห้องสมุดวัดในค่านต่าง ๆ ของพระภิกษุทั่วไปทุกสถานภาพ ในวัดประเภทที่ไม่มีการสอน
พระปริยัติธรรมแต่มีห้องสมุดวัด พบว่าโดยส่วนใหญ่แล้ว

- ความคิดเห็นเกี่ยวกับห้องสมุดวัด สามเณร เห็นความสำคัญของห้องสมุดวัด
สูงสุด โดยมีค่าเฉลี่ยรวม 4.47
- ความต้องการอ่านหนังสือศาสนา พระภิกษุทั่วไปมีความต้องการอ่านสูงสุด
โดยมีค่าเฉลี่ยรวม 3.80
- ความต้องการอ่านหนังสือทั่วไป พระที่ทำหน้าที่บรรณารักษ์หรือผู้ดูแลห้องสมุดวัด
มีความต้องการอ่านสูงสุด โดยมีค่าเฉลี่ยรวม 3.47
- ความคาดหวังงานหนังสือและเอกสาร พระที่ทำหน้าที่บรรณารักษ์หรือผู้ดูแล
ห้องสมุดวัดมีความคาดหวังสูงสุด โดยมีค่าเฉลี่ยรวม 3.93
- ความคาดหวังงานครุภัณฑ์ พระที่ทำหน้าที่บรรณารักษ์หรือผู้ดูแลห้องสมุดวัดมี
ความคาดหวังสูงสุด โดยมีค่าเฉลี่ยรวม 4.20
- ความคาดหวังงานการให้บริการของห้องสมุดวัด พระภิกษุทั่วไปมีความคาดหวัง
สูงสุด ค่าเฉลี่ยรวม 3.98
- ความคาดหวังงานบรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุดวัด พระที่ทำหน้าที่
บรรณารักษ์หรือผู้ดูแลห้องสมุดวัดมีความคาดหวังสูงสุด โดยมีค่าเฉลี่ยรวม 4.25
- ความคาดหวังงานอาคารสถานที่ พระที่ทำหน้าที่บรรณารักษ์หรือผู้ดูแล
ห้องสมุดวัดมีความคาดหวังสูงสุด โดยมีค่าเฉลี่ยรวม 4.27
- สรุปได้ว่า พระที่ทำหน้าที่บรรณารักษ์หรือผู้ดูแลห้องสมุดวัดและพระภิกษุทั่วไปมีความ
ต้องการและความคาดหวังเกี่ยวกับห้องสมุดวัดสูงกว่าพระภิกษุสถานภาพอื่น
- ตอนที่ 4 ความต้องการและความคาดหวังของพระภิกษุสามเณรในวัดแต่ละประเภท
ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยความต้องการและความคาดหวังของพระภิกษุสามเณรที่มีต่อ
ห้องสมุดวัด จำแนกตามประเภทของวัด ปรากฏผลว่า
- พระภิกษุสามเณรในวัดทุกประเภทมีความคิดเห็น ความต้องการ และความคาดหวัง
ในค่านั่งต่าง ๆ โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรวมในแต่ละด้านแต่ละ
ประเภท พบว่า

ความคิดเห็นเกี่ยวกับห้องสมุดวัด พระภิกษุสามเณรในวัดประเภทที่มีการสอนพระปริยัติธรรมแต่ไม่มีห้องสมุดวัด เห็นความสำคัญของห้องสมุดวัดสูงสุด มีค่าเฉลี่ยรวม 4.47

ความต้องการอ่านหนังสือทางศาสนา พระภิกษุสามเณรในวัดประเภทที่มีการสอนพระปริยัติธรรมแต่ไม่มีห้องสมุดวัด มีความต้องการอ่านสูงสุด โดยมีค่าเฉลี่ยรวม 3.82

ความต้องการอ่านหนังสือทั่วไป พระภิกษุสามเณรในวัดประเภทที่มีการสอนพระปริยัติธรรมและมีห้องสมุดวัด มีความต้องการอ่านสูงสุด โดยมีค่าเฉลี่ยรวม 3.53

ความคาดหวังด้านหนังสือและเอกสาร พระภิกษุสามเณรในวัดประเภทที่มีการสอนพระปริยัติธรรมและมีห้องสมุดวัด มีความคาดหวังสูงสุด โดยมีค่าเฉลี่ยรวม 3.91

ความคาดหวังด้านครุภัณฑ์ พระภิกษุสามเณรในวัดประเภทที่มีการสอนพระปริยัติธรรมและมีห้องสมุดวัดมีความคาดหวังสูงสุด โดยมีค่าเฉลี่ยรวม 4.21

ความคาดหวังด้านการให้บริการของห้องสมุดวัด พระภิกษุสามเณรในวัดประเภทที่มีการสอนพระปริยัติธรรมและมีห้องสมุดวัด และวัดที่มีการสอนพระปริยัติธรรมแต่ไม่มีห้องสมุด มีความคาดหวังสูงสุด โดยมีค่าเฉลี่ยรวม 4.03

ความคาดหวังด้านบรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุด พระภิกษุสามเณรในวัดประเภทที่มีการสอนพระปริยัติธรรมและมีห้องสมุดวัด มีความคาดหวังสูงสุด โดยมีค่าเฉลี่ยรวม 4.37

ความคาดหวังด้านอาคารสถานที่ พระภิกษุสามเณรในวัดประเภทที่ไม่มีการสอนพระปริยัติธรรม แต่มีห้องสมุดวัด มีความคาดหวังสูงสุด โดยมีค่าเฉลี่ยรวม 4.49

สรุปได้ว่า พระภิกษุสามเณรในวัดประเภทที่มีการสอนพระปริยัติธรรมและมีห้องสมุดวัด มีความต้องการและความคาดหวังสูงกว่าพระภิกษุสามเณรในวัดประเภทอื่น

ตอนที่ 5 ความต้องการและความคาดหวังของพระภิกษุสามเณรที่มีต่อห้องสมุดวัดรวมทุกกลุ่มอายุ สถานภาพ และประเภทของวัด

ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ความคิดเห็น ความต้องการ และความคาดหวังของพระภิกษุสามเณรที่มีต่อห้องสมุดวัด ปรากฏผลดังนี้

5.1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญของห้องสมุดวัด ปรากฏว่าพระภิกษุสามเณร เห็นความสำคัญของห้องสมุดวัด เรียงจากมากไปหาน้อยตามลำดับค่าเฉลี่ยดังนี้

ความคิดเห็นเกี่ยวกับห้องสมุดวัดในระดับมากที่สุดได้แก่

- ห้องสมุดวัดมีคุณประโยชน์ต่อพระภิกษุสามเณรเป็นอย่างมาก สำหรับศึกษาค้นคว้า เพื่อเผยแผ่ศาสนาและสืบศาสนา (ค่าเฉลี่ย 4.62)
- วัดทุกวัดมีห้องสมุดวัด เพื่อใช้เป็นสถานที่เก็บรวบรวมคัมภีร์พระไตรปิฎก และหนังสือต่าง ๆ อันเกี่ยวกับศาสนา (ค่าเฉลี่ย 4.61)
- ห้องสมุดวัดมีประโยชน์ต่อพระภิกษุสามเณรในการศึกษาทั้งทางโลกและทางธรรม (ค่าเฉลี่ย 4.52)

- การดำเนินการห้องสมุดวัด ควรจะได้รับการสนับสนุนจากวัดและกรรมการศาสนาเป็นอย่างดี (ค่าเฉลี่ย 4.50)

ความคิดเห็นเกี่ยวกับห้องสมุดวัดในระดับมาก ได้แก่

- ห้องสมุดวัดจะช่วยให้พระภิกษุสามเณรมีความรู้ทันต่อเหตุการณ์และสามารถใช้ความรู้นี้ประยุกต์หลักการหรือคำสอนทางพุทธศาสนา เผยแพร่แก่ประชาชนได้เป็นอย่างดี (ค่าเฉลี่ย 4.52)

- ห้องสมุดวัดจะช่วยให้พระภิกษุสามเณรสามารถปรับปรุงตนให้มีความรู้กว้างขวางและทันสมัยอยู่เสมอ (ค่าเฉลี่ย 4.38)

- การจัดตั้งห้องสมุดวัด จะก่อให้เกิดประโยชน์เอนกประการต่อการศาสนา คู่มากับการลงทุน (ค่าเฉลี่ย 4.25)

- ห้องสมุดวัดควรมีบรรณารักษ์ที่มีความรู้ทางบรรณารักษ์ศาสตร์ เป็นผู้ดูแล ดำเนินงาน และให้บริการ (ค่าเฉลี่ย 4.20)

- นอกจากหนังสือทางศาสนาแล้ว ห้องสมุดวัดควรมีหนังสือสาขาวิชาอื่น ๆ อีกด้วย (ค่าเฉลี่ย 4.09)

5.2 ความต้องการในการอ่านหนังสือศาสนา ปรากฏว่าพระภิกษุสามเณรมีความต้องการในการอ่านหนังสือศาสนาส่วนใหญ่ในระดับมาก ดังนี้

ประเภทหนังสือศาสนาที่มีความต้องการอ่านในระดับมาก ได้แก่

- หนังสือคัมภีร์ทางศาสนา เช่น พระไตรปิฎก พระวินัยปิฎก พระสุตตันตปิฎก พระอภิธรรมปิฎก (ค่าเฉลี่ย 4.38)
- หนังสือประวัติศาสตร์ศาสนา ประวัติพระสงฆ์ และพุทธสาวก (ค่าเฉลี่ย 4.35)
- หนังสือแบบเรียนธรรมะชั้นต่าง ๆ เช่น หนังสือนวโกวาท หนังสือคู่มือนักธรรมบาลีชั้นต่าง ๆ เฉลยธรรมะสนามหลวง หนังสือแปลบาลี (ค่าเฉลี่ย 4.15)
- พจนานุกรมทางศาสนา (ค่าเฉลี่ย 4.07)
- หนังสือพิธีทางศาสนา ศาสนพิธี หนังสือสวดมนต์ (ค่าเฉลี่ย 3.95)
- หนังสือเกี่ยวกับระเบียบข้อบังคับของพระสงฆ์ พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ค่าเฉลี่ย 3.89)
- หนังสือที่มีเรื่องราวเกี่ยวกับศาสนาต่าง ๆ หลักคำสอนและพิธีกรรมของศาสนานั้น ๆ (ค่าเฉลี่ย 3.81)
- วารสารคานพุทธศาสนา (ค่าเฉลี่ย 3.81)
- หนังสือพุทธศาสนสุกษิต (ค่าเฉลี่ย 3.79)
- หนังสือเกี่ยวกับวิสัยสนาธุระ (ค่าเฉลี่ย 3.77)
- หนังสือชาวต่างชาติต่าง ๆ เช่น เวสตันครชาตก บิลันทัญหา (ค่าเฉลี่ย 3.71)

- หนังสือเกี่ยวกับความเชื่อในพระพุทธศาสนา เช่น นรก สวรรค์ พุทธปรัชญา เรื่องเกี่ยวกับชาติหน้า ปรโลกฯ ไตรภูมิพระร่วง เทศน์พระมาลัย (ค่าเฉลี่ย 3.63)

- หนังสือทางพุทธศาสนิกายต่าง ๆ (ค่าเฉลี่ย 3.58)

ส่วนประเภทหนังสือศาสนาที่มีความต้องการอ่านในระดับปานกลางคือ

- หนังสือนวนิยายอิงศาสนา เช่น เจิงผาพิมพ์านต์ สีสาวที (ค่าเฉลี่ย 3.34)

- หนังสือเกี่ยวกับพระพุทธรูป พระเครื่อง คำถ้อยพระพุทธรูป
(คำเฉลย 2.85)

5.3 ความต้องการในการอ่านหนังสือทั่วไป ปรากฏว่าพระภิกษุสามเณรมีความต้องการในการอ่านหนังสือทั่วไป เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากระดับมากไปหาน้อยได้ดังนี้
ประเภทหนังสือทั่วไปที่มีความต้องการอ่านในระดับมาก ได้แก่

- หนังสือที่อธิบายถึงการสร้างความเจริญแก่ชีวิต โดยการใช้ความสามารถของตนเอง วิธีปรับปรุงตัว และการเสริมสร้างบุคลิกภาพ เช่น หนังสือที่อธิบายถึงวิธีชนะทุกข์ สร้างสุข การกำจัดปมค้อย วิธีจูงใจคนและวิธีครองใจคน (คำเฉลย 4.07)

- หนังสือเกี่ยวกับหลักภาษา ได้แก่ พจนานุกรมไทย ไวยากรณ์ อังกฤษ บาลีมหาไวยากรณ์ สันสกฤตไวยากรณ์ แบบเรียนภาษาอังกฤษด้วยตนเอง เป็นต้น (คำเฉลย 4.04)

- หนังสือเกี่ยวกับขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรม (คำเฉลย 3.95)

- หนังสือเกี่ยวกับจิตวิทยาและการใช้หลักจิตวิทยาให้เป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวัน (คำเฉลย 3.88)

- หนังสือที่ให้ความรู้ทั่วไป ให้เกร็ดความรู้สั้น ๆ รวมกันในเล่มเดียว เช่น หนังสือความรู้รอบตัว สารานุกรม สารานุกรมปัญหา (คำเฉลย 3.83)

- หนังสือเกี่ยวกับการแพทย์ การพยาบาลและสุขวิทยา เช่น การป้องกันโรค การใช้ยารักษาโรค สุขวิทยาส่วนบุคคล (คำเฉลย 3.78)

- หนังสือทางคานจริยศาสตร์ เช่น การปฏิบัติในสังคม (คำเฉลย 3.74)

- หนังสือที่ให้ความรู้เกี่ยวกับการศึกษา การเรียน การสอน หลักสูตรในโรงเรียน วิทยาลัย และมหาวิทยาลัย (คำเฉลย 3.67)

- หนังสือชีวประวัติบุคคลสำคัญ เช่น กษัตริย์และประมุขของประเทศ บุคคลสำคัญของโลก เป็นต้น (คำเฉลย 3.65)

- หนังสือเกี่ยวกับประวัติศาสตร์และอารยธรรมของประเทศต่าง ๆ
(ค่าเฉลี่ย 3.60)
 - หนังสือที่ให้ความรู้เกี่ยวกับการศึกษาผู้ใหญ่ เช่น การศึกษาค้นคว้า
สำหรับผู้ใหญ่ โรงเรียนผู้ใหญ่ (ค่าเฉลี่ย 3.58)
 - หนังสือเกี่ยวกับชื่อสถานที่ ประวัติของสถานที่ต่าง ๆ และภูมิศาสตร์
ของประเทศต่าง ๆ (ค่าเฉลี่ย 3.53)
- ประเภทหนังสือทั่วไปที่มีความต้องการอ่านในระดับปานกลาง ได้แก่
- หนังสือที่มีเรื่องราวเกี่ยวกับศิลปะ ศิลปะประจำชาติ และศิลปะ
แขนงต่าง ๆ (ค่าเฉลี่ย 3.46)
 - หนังสือเกี่ยวกับกฎหมายอาญา กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่ควรรู้
(ค่าเฉลี่ย 3.43)
 - หนังสือปรัชญาต่าง ๆ เช่น ปรัชญาตะวันออก (ค่าเฉลี่ย 3.41)
 - หนังสือเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ และประวัติรัฐธรรมนูญ (ค่าเฉลี่ย 3.40)
 - หนังสือวรรณกรรมไทยประเภทร้อยแก้ว เช่น สี่แผ่นดิน ละครแต่ง
ชีวิต (ค่าเฉลี่ย 3.27)
 - หนังสือวรรณกรรมไทยประเภทร้อยกรอง เช่น นิราศของสุนทรภู่
เสื่อไศคำฉันท์ (ค่าเฉลี่ย 3.11)
 - หนังสือทางกานเกษตรกรรม เช่น การเพาะปลูก การเลี้ยงสัตว์
(ค่าเฉลี่ย 3.02)

ประเภทหนังสือทั่วไปที่มีความต้องการอ่านในระดับน้อย คือ

- หนังสือเกี่ยวกับการทำนาย พยากรณ์ เช่น การทำนายฝัน
การทำนายลักษณะ การดูลายมือ (ค่าเฉลี่ย 2.11)

5.4 ความคาดหวังเกี่ยวกับห้องสมุดวัด ในด้านหนังสือและเอกสาร ของ
พระภิกษุสามเณร เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย ดังนี้

- หนังสือในห้องสมุดควรจัดหมวดหมู่ เพื่อสะดวกในการค้นคว้า
(คำเจดีย์ 4.46)
- สภาพหนังสือในห้องสมุด ควรอยู่สภาพดี มีการซ่อมแซมหนังสือที่ชำรุดอยู่เสมอ (คำเจดีย์ 4.37)
- ห้องสมุดควรมีหนังสือเกี่ยวกับศาสนาทุกประเภทและหนังสือที่ไม่ขัดต่อพระธรรมวินัย (คำเจดีย์ 4.24)
- ห้องสมุดควรมีหนังสือที่เป็นหลักทางพุทธศาสนา เช่น พระไตรปิฎก มังคลาทิปนี สังคีตถก ปฐมสมโพธิกถ ฯลฯ ครบทุกเรื่อง (คำเจดีย์ 4.23)
- ห้องสมุดควรมีวารสารทางศาสนาทุกฉบับ (คำเจดีย์ 4.07)
- ห้องสมุดควรมีหนังสือพิมพ์รายวันด้วย (คำเจดีย์ 4.03)
- ห้องสมุดควรจัดหาหนังสือที่ใหม่ ทันสมัย มาเพิ่มตลอดเวลา
(คำเจดีย์ 3.99)
- หนังสือทางงานพระพุทธศาสนาควร เน้นหนักทางด้านการเรียนการสอนพระปริยัติธรรม (คำเจดีย์ 3.97)
- นอกจากหนังสือทางศาสนาแล้ว ห้องสมุดควรมีหนังสือสาขาวิชาอื่น ๆ ด้วย (คำเจดีย์ 3.86)
- ห้องสมุดควรจัดหาหนังสือที่ได้รับรางวัลดี เค้นเข้าไว้ในห้องสมุดด้วย
(คำเจดีย์ 3.82)
- ท่านต้องการให้มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในการซื้อหนังสือเข้าห้องสมุดด้วย (คำเจดีย์ 3.80)
- ห้องสมุดควรตัดข่าวหรือภาพที่สำคัญรวบรวมไว้ (คำเจดีย์ 3.63)
- หนังสือสาขาวิชาอื่น ๆ ควรเป็นเรื่องที่ทำให้ความรู้อย่างกว้าง ๆ ทั่ว ๆ ไป ที่มีใจหลักวิชาการที่ดีแข็ง (คำเจดีย์ 3.58)
- นอกจากจะมีวารสารทางศาสนา ก็ควรมีวารสารทางวิชาการอื่น ๆ บ้าง เช่น วารสารการศึกษา วารสารเกษตร (คำเจดีย์ 3.48)

– ห้องสมุดวิศกรรม เป็นแหล่งรวบรวมหนังสืองานศพด้วย โดยเฉพาะหนังสืองานศพของวันนั้น ๆ (ค่าเฉลี่ย 3.13)

– ห้องสมุดวิศกรรมมีหนังสือทางบันเทิงคดีด้วย (ค่าเฉลี่ย 3.02)

5.5 ความคาดหวังของพระภิกษุสามเณรที่มีต่อห้องสมุดวัดบ้านครุภัณฑ์ เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย มีดังนี้

– ควรจะมีโต๊ะเก้าอี้ สำหรับนั่งอ่านในห้องสมุดด้วย (ค่าเฉลี่ย 4.43)

– ควรจะมีแผนป้ายสำหรับติดข่าวใหม่ ๆ หรือเกร็ดความรู้ หรือแนะนำหนังสือที่น่าสนใจและหนังสือใหม่ด้วย (ค่าเฉลี่ย 4.03)

– ควรจะมีชั้นวางนิตยสาร วารสารฉบับใหม่ และที่เก็บรวบรวมนิตยสาร วารสารฉบับเก่าด้วย (ค่าเฉลี่ย 4.01)

– ควรจะมีที่วางหนังสือพิมพ์ไว้โดยเฉพาะ และมีชั้นเก็บหนังสือฉบับเก่าด้วย (ค่าเฉลี่ย 4.00)

– ตู้และชั้นหนังสือในห้องสมุดวิศกรรม ควรเป็นแบบชั้นเปิด คือสามารถที่จะหยิบอ่านได้เองตามความต้องการ (ค่าเฉลี่ย 3.99)

5.6 ความคาดหวังพระภิกษุสามเณรที่มีต่อห้องสมุดวัดบ้านการไพบรวิหารของห้องสมุดวิศกรรม เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยมีดังนี้

– ชั้นหนังสือทุกชั้น ควรป้ายบอกหมวดหมู่ติดไว้ และเห็นได้ชัดเจน (ค่าเฉลี่ย 4.43)

– ห้องสมุดควรติดป้าย อธิบายการใช้ห้องสมุดให้ชัดเจน (ค่าเฉลี่ย 4.32)

– ห้องสมุดควรทำบัตรรายการให้กับหนังสือทุกเล่มที่มีอยู่ในห้องสมุด (ค่าเฉลี่ย 4.25)

– ห้องสมุดควรเปิดบริการทุกวัน (ค่าเฉลี่ย 4.03)

– ระยะเวลาในการยืมหนังสือ ไม่ควรต่ำกว่า 5 – 7 วัน (ค่าเฉลี่ย 3.99)

- ห้องสมุดควรมีบริการตอบคำถามและช่วยค้นคว้า (คำเจตีย์ 3.95)
- ควรที่จะจัดบริการแนะแนวการอ่าน การใช้ห้องสมุดและการค้นคว้า (คำเจตีย์ 3.92)
- ห้องสมุดควรมีประชาสัมพันธ์ถึงข่าวสารความเคลื่อนไหวของห้องสมุดให้ทราบอยู่เสมอ (คำเจตีย์ 3.90)
- สามารถ ยืมหนังสือออกไปอ่านนอกห้องสมุดได้ (คำเจตีย์ 3.82)
- ควรมีบริการยืมระหว่างห้องสมุดด้วย (คำเจตีย์ 3.76)
- ห้องสมุดควร เยี่ยม เติมวารสารลงเวลา เก็บไว้บริการ (คำเจตีย์ 3.59)

- 5.7 ความคาดหวังของพระภิกษุสามเณรที่มีต่อห้องสมุดวัดค่านบวรภารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุดวัด เรียงตามลำดับคำเจตีย์มีดังนี้
- พระที่เป็นภรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุด ควรเป็นผู้ที่สามารถให้คำแนะนำแก่ผู้ขอคำแนะนำคานหนังสือและแหล่งคณควาต่าง ๆ ได้ (คำเจตีย์ 4.49)
 - พระที่เป็นภรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุดควร เป็นผู้รักการอ่านและรู้เรื่องราวของหนังสือดี (คำเจตีย์ 4.46)
 - พระที่เป็นภรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุดควรมีความกระตือรือร้นในการให้บริการผู้ใช้ห้องสมุด (คำเจตีย์ 4.43)
 - ผู้ที่จะเป็นภรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุด ควรเป็นผู้ที่มีความรู้ทางด้านภรรณารักษ์ศาสตร์ (คำเจตีย์ 4.29)
 - ห้องสมุดวัดที่ยังไม่มีภรรณารักษ์ ควรส่งพระเข้ามาอบรมความรู้ทางด้านภรรณารักษ์ศาสตร์ (คำเจตีย์ 4.25)
 - ภรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุด ควรได้รับการเพิ่มพูนความรู้โดยการเข้ารับการอบรมทางภรรณารักษ์ศาสตร์อยู่เสมอตามเวลาอันควร (คำเจตีย์ 4.22)
 - พระที่จะมาอบรมเป็นภรรณารักษ์ ควรเป็นพระผู้ใฝ่แนโน้มจะบรรณาน (คำเจตีย์ 3.93)

– จำนวนบรรณาธิการหรือผู้ช่วยห้องสมุดวัด ควรอย่างน้อยอย่างละ 1 คน (ค่าเฉลี่ย 3.87)

5.8 ความคาดหวังของพระภิกษุสามเณรที่มีต่อห้องสมุดวัดค่านาคารสถานที่ เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยดังนี้

– ห้องสมุดวัดควรมีความสะอาดและความเป็นระเบียบ (ค่าเฉลี่ย 4.54)

– ห้องสมุดวัดควรมีอากาศถ่ายเทสะดวก (ค่าเฉลี่ย 4.53)

– สถานที่ตั้งหรืออาคารห้องสมุดวัด ควรตั้งอยู่ในที่ ๆ ไปมาสะดวก เป็นศูนย์กลางของวัด (ค่าเฉลี่ย 4.42)

– ห้องสมุดวัดควรมีความสงบ ห่างไกลจากเสียงรบกวน (ค่าเฉลี่ย 4.42)

– พื้นที่ที่เป็นห้องสมุด ควรมีความกว้างขวางพอเพียง (ค่าเฉลี่ย 4.30)

– ภายในห้องสมุดวัดควรจัดและตกแต่งให้สวยงามและชวนดู (ค่าเฉลี่ย 4.03)

– ห้องสมุดวัดควรมีบริเวณเป็นมุมสำหรับอภิปรายหรือถกเถียงกันได้ (ค่าเฉลี่ย 3.31)

ตอนที่ 6 เปรียบเทียบความต้องการและความคาดหวังของพระภิกษุสามเณรที่มีต่อห้องสมุดวัดในค่านาง ๆ แยกกัน คือ ความคิดเห็นเกี่ยวกับห้องสมุดวัด ความต้องการอ่านหนังสือทางศาสนา ความต้องการอ่านหนังสือทั่วไป ความคาดหวังค่านหนังสือและเอกสาร ความคาดหวังค่านครุภัณฑ์ ความคาดหวังค่านการให้บริการของห้องสมุดวัด ความคาดหวังค่านบรรณาธิการหรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุดวัด และความคาดหวังค่านอาคารสถานที่ ผลการเปรียบเทียบปรากฏดังนี้

6.1 ความต้องการและความคาดหวังของพระภิกษุสามเณรที่มีต่อห้องสมุดวัดในวัดต่างประเภทกัน มีความแตกต่างกันในด้านต่าง ๆ ดังนี้

6.1.1 ความคาดหวังด้านคุณวุฒิ พระภิกษุสามเณรในวัดประเภทที่มีการสอนพระปริยัติธรรมและมีห้องสมุดวัด มีความคาดหวังสูงกว่าพระภิกษุสามเณรในวัดประเภทที่ไม่มีการสอนพระปริยัติธรรมแต่มีห้องสมุดวัด และสูงกว่าพระภิกษุสามเณรในวัดประเภทที่มีการสอนพระปริยัติธรรมแต่ไม่มีห้องสมุดวัด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

6.1.2 ความคาดหวังด้านบรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุดวัด พระภิกษุสามเณรในวัดประเภทที่มีการสอนพระปริยัติธรรมและมีห้องสมุดวัด มีความคาดหวังสูงกว่าพระภิกษุสามเณรในวัดประเภทที่ไม่มีการสอนพระปริยัติธรรมแต่มีห้องสมุดวัด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

6.1.3 ความคาดหวังด้านอาคารสถานที่ พระภิกษุสามเณรในวัดประเภทที่ไม่มีการสอนพระปริยัติธรรมแต่มีห้องสมุดวัด มีความคาดหวังสูงกว่าพระภิกษุสามเณรในวัดประเภทที่มีการสอนพระปริยัติธรรมแต่ไม่มีห้องสมุด และสูงกว่าพระภิกษุสามเณรในวัดประเภทที่มีการสอนพระปริยัติธรรมและมีห้องสมุดวัด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ส่วนความต้องการและความคาดหวังอื่น ๆ นอกจากนี้ ไม่พบความแตกต่างระหว่างพระภิกษุสามเณรในประเภทวัดที่ต่างประเภทกัน

6.2 ความต้องการและความคาดหวังที่มีต่อห้องสมุดวัดของพระภิกษุสามเณรที่มีสถานภาพแตกต่างกัน

6.2.1 ในวัดประเภทที่มีการสอนพระปริยัติธรรมและมีห้องสมุดวัด

6.2.1.1 เมื่อเปรียบเทียบตามสถานภาพพบว่า เจ้าอาวาสมีความต้องการอ่านหนังสือทางศาสนาสูงกว่าพระที่สอนพระปริยัติธรรมและสามเณร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ส่วนความต้องการและความคาดหวังด้านอื่น ๆ นอกเหนือจากนี้ ไม่พบความแตกต่างระหว่างพระภิกษุสามเณรที่มีสถานภาพแตกต่างกัน

6.2.1.2 เมื่อเปรียบเทียบตามกลุ่มอายุของแต่ละสถานภาพพบว่า

1) พระที่สอนพระปริยัติธรรมกลุ่มอายุแตกต่างกัน คือ กลุ่มอายุ 20 - 30 ปี และกลุ่มอายุ 31 - 40 ปี มีความคาดหวังด้านคุณธรรมที่สูงกว่าพระที่สอนพระปริยัติธรรมกลุ่มอายุ 40 ปีขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ส่วนความต้องการและความคาดหวังด้านอื่น ๆ นอกจากนั้นไม่พบความแตกต่างระหว่างพระที่สอนพระปริยัติธรรมที่มีกลุ่มอายุแตกต่างกัน

2) พระภิกษุทั่วไปกลุ่มอายุแตกต่างกัน ในวัดประเภทที่มีการสอนพระปริยัติธรรมและมีห้องสมุดวัด ไม่พบความแตกต่างของความต้องการและความคาดหวังที่มีต่อห้องสมุดวัดในท่านต่าง ๆ

3) พระที่เป็นบรรณารักษ์หรือผู้ดูแลห้องสมุดกลุ่มอายุแตกต่างกันในวัดประเภทที่มีการสอนพระปริยัติธรรมและมีห้องสมุดวัด ไม่พบความแตกต่างของความต้องการและความคาดหวังที่มีต่อห้องสมุดวัดในท่านต่าง ๆ

6.2.2 ในวัดประเภทที่มีการสอนพระปริยัติธรรมแต่ไม่มีห้องสมุด

6.2.2.1 เมื่อเปรียบเทียบตามสถานภาพ พบว่า

1) พระที่สอนพระปริยัติธรรม และสามเณร มีความต้องการอ่านหนังสือทั่วไปมากกว่าเจ้าอาวาส อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2) พระที่สอนพระปริยัติธรรม พระภิกษุทั่วไป และสามเณร มีความคาดหวังด้านการให้บริการของห้องสมุดวัดสูงกว่าเจ้าอาวาส อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ส่วนความต้องการและความคาดหวังด้านอื่น ๆ นอกเหนือจากนี้ไม่พบความแตกต่างระหว่างพระภิกษุสามเณรที่มีสถานภาพแตกต่างกัน

6.2.2.2 เมื่อเปรียบเทียบตามกลุ่มอายุของแต่ละสถานภาพ พบว่า

1) พระที่สอนพระปริยัติธรรมกลุ่มอายุแตกต่างกัน ในวัดประเภทที่มีการสอนพระปริยัติธรรมแต่ไม่มีห้องสมุดวัด ไม่พบความแตกต่างของความต้องการและความคาดหวังที่มีต่อห้องสมุดวัดในด้านต่าง ๆ

2) พระภิกษุทั่วไปกลุ่มอายุแตกต่างกัน ในวัดประเภทที่มีการสอนพระปริยัติธรรมแต่ไม่มีห้องสมุดวัด ไม่พบความแตกต่างของความต้องการและความคาดหวังที่มีต่อห้องสมุดวัดในด้านต่าง ๆ

6.2.3 ในวัดประเภทที่ไม่มีการสอนพระปริยัติธรรมแต่มีห้องสมุดวัด

6.2.3.1 เมื่อเปรียบเทียบตามสถานภาพ พบว่าพระภิกษุทั่วไปและพระที่เป็นบรรณารักษ์หรือผู้ดูแลห้องสมุดวัด มีความต้องการอ่านหนังสือทางศาสนามากกว่าเจ้าอาวาส อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ส่วนความต้องการและความคาดหวังด้านอื่น ๆ นอกเหนือจากนี้ไม่พบความแตกต่างระหว่างพระภิกษุสามเณรที่มีสถานภาพแตกต่างกัน

6.2.3.2 เมื่อเปรียบเทียบตามกลุ่มอายุของแต่ละสถานภาพ พบว่า

1) พระภิกษุทั่วไปกลุ่มอายุแตกต่างกัน มีความคาดหวังแตกต่างกันในด้านต่อไปนี้

ความคาดหวังด้านครุภัณฑ์ พระภิกษุทั่วไปกลุ่มอายุ 20 - 30 ปี และกลุ่มอายุ 31 - 40 ปี มีความคาดหวังสูงกว่าพระภิกษุทั่วไปกลุ่มอายุ 40 ปีขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ความคาดหวังด้านการให้บริการของห้องสมุดวัด พระภิกษุทั่วไปกลุ่มอายุ 31 - 40 ปี มีความคาดหวังสูงกว่าพระภิกษุทั่วไป กลุ่มอายุ 40 ปีขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2) พระที่เป็นบรรณารักษ์หรือผู้ดูแลห้องสมุดวัดกลุ่มอายุแตกต่างกัน ในวัดประเภทที่ไม่มีการสอนพระปริยัติธรรมแต่มีห้องสมุดวัด ไม่พบความแตกต่างของความต้องการ และความคาดหวังที่มีต่อห้องสมุดวัดในด้านต่าง ๆ

อภิปรายผลและขอเสนอแนะ

ตอนที่ 1 เกี่ยวกับห้องสมุดวัด

จากการศึกษาความต้องการและความคาดหวังของพระภิกษุสามเณรที่มีต่อห้องสมุดวัด พบว่า ในด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับห้องสมุดวัด พระภิกษุสามเณรล้วนแต่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับห้องสมุดวัดอยู่ในระดับมาก แสดงว่าพระภิกษุสามเณรเห็นถึงความสำคัญของห้องสมุด คุณสมบัติที่จะได้รับจากห้องสมุด และมีความต้องการให้มีห้องสมุดในวัดโดยการสนับสนุนจากทั้งทางวัดและทางกรมการศาสนา มีบรรณารักษ์ที่มีความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์ เป็นผู้ดูแลและดำเนินงานและให้บริการ มีหนังสือทั้งทางศาสนาและสาขาอื่น ๆ อีกด้วย แต่เมื่อได้พิจารณาถึงสภาพที่เป็นจริงของห้องสมุดวัดที่มีอยู่ปรากฏว่าส่วนใหญ่ไม่ได้สนองความต้องการทางการศึกษาและการให้บริการของพระภิกษุสามเณร และยัง เมื่อเปรียบเทียบกับสภาพมาตรฐานของห้องสมุดวัด ซึ่งกรมการศาสนาได้กำหนดไว้เมื่อปี พ.ศ. 2511 (กรมการศาสนา 2511 : 1 - 3) แล้ว ทำให้เห็นได้ชัด เจนยิ่งขึ้นว่า วัดที่มีห้องสมุดน่าจะต้องเร่งพัฒนาปรับปรุงกิจการด้านห้องสมุดวัดอย่างจริงจังมากขึ้น เพื่อแสดงให้เห็นว่า ห้องสมุดวัดตั้งขึ้นมาอย่างมีจุดหมาย และมีความพยายามที่จะให้บริการบรรลุตามจุดหมายนั้นด้วย การพิจารณาเพื่อปรับปรุงนี้จำเป็นต้องพิจารณาจากความต้องการและความคาดหวังของพระภิกษุสามเณร เป็นสำคัญ เช่น ห้องสมุดวัดควรจัดหาหนังสือประเภทที่พระภิกษุสามเณรมีความต้องการอ่านไว้ในห้องสมุด และควรจัดดำเนินการให้เป็นไปตามความคาดหวัง เช่นกัน รายละเอียดที่ควรพิจารณาขอแยกออกเป็น 6 ด้าน ดังต่อไปนี้

1.1 อาคารสถานที่ จากมาตรฐานห้องสมุดประจำวัดของกรมการศาสนาที่แบ่งห้องสมุดวัดออกเป็นสี่ระดับ (ดูภาคผนวก เรื่องมาตรฐานห้องสมุดวัด) ห้องสมุดวัดในกรุงเทพมหานครอยู่ในระดับที่ 4 กล่าวคือ เป็นห้องสมุดวัดที่ตั้งอยู่ในวัดทั่วไปที่ไม่มีสำนักเรียนหรือเป็นวัดที่มีสำนักเรียน ซึ่งอาจจัดหาภูมิหรือศาลาที่ว่างและตั้งอยู่ในที่เหมาะสมมาดัดแปลงเป็นห้องสมุดได้ตามความจำเป็น

จากการศึกษาพบว่า ห้องสมุดวัดมีลักษณะเป็นอาคารเฉพาะ 16 แห่ง เป็นห้อง ๆ หนึ่งของภูมิหรืออาคารเรียนพระปริยัติธรรม 10 แห่ง บริเวณเนื้อที่ของห้องสมุดวัดแต่ละวัด

แตกต่างกันออกไปตามขนาดของวัด มีตั้งแต่ขนาดเล็กเพียง 13 ตารางเมตร คือ ห้องสมุดวัด
เทวราชกุญชร จนถึงขนาดใหญ่ 502.82 ตารางเมตร คือ ห้องสมุดวัดบวรนิเวศน์ ซึ่งเมื่อ
เทียบคานาณนิยมของ เนื้อที่ห้องสมุดแล้วจะอยู่ระหว่าง 50 – 54 ตารางเมตร จากมาตรฐาน
ของห้องสมุดวัดของกรมการศาสนาถือว่า ควรมีเนื้อที่มากพอสำหรับเก็บหนังสือ เป็นที่อ่าน
หนังสือ เป็นที่ทำงานและให้บริการต่าง ๆ โดยขนาดห้องสมุดวัดควรมีเนื้อที่ประมาณ
25 ตารางฟุต หรือ 2.25 ตารางเมตรต่อผู้อ่าน 1 คน และเมื่อรวมเนื้อที่สำหรับเก็บหนังสือ
ที่ทำงานและให้บริการ ห้องสมุดวัดควรมีเนื้อที่อย่างน้อยที่สุดไม่น้อยกว่ามาตรฐานขั้นต่ำของ
ห้องสมุดขนาดเล็กคือ ห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา ที่นักเรียนไม่เกิน 400 คนจะต้อง
มีห้องสมุดขนาดหนึ่งห้องเรียน (รัฐจวน อินทรกำแหง 2521 : 121) ทั้งนี้ในวัดที่มี
จำนวนพระภิกษุสามเณรไม่เกิน 400 คน เนื้อที่ห้องสมุดวัดจึงควรมีขนาดอย่างน้อยหนึ่งห้องเรียน
ซึ่งโดยทั่วไปแล้วขนาดหนึ่งห้องเรียนจะมีเนื้อที่ 54 หรือ 63 ตารางเมตร (พวา พันธุ์เมฆา
2525 : 64) นอกจากนั้นจากการสำรวจปรากฏว่า พระภิกษุสามเณรมีความคาดหวังเกี่ยวกับ
เนื้อที่ห้องสมุดวัด ควรมีความกว้างพอเพียงในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะพระภิกษุสามเณร
ต้องการให้ห้องสมุดวัดมีเนื้อที่กว้างขวางมาก แต่อาจเป็นไปได้ยากสำหรับวัดบางวัด เพราะ
เนื้อที่ของวัดเป็นส่วนหนึ่งที่ใช้จัดการขบขันยาย เนื้อที่ห้องสมุดวัด นอกจากเนื้อที่ห้องสมุดแล้ว
พระภิกษุสามเณรยังคาดหวังด้านอาคารสถานที่ของห้องสมุดวัดในระดับมากที่สุด ซึ่งเป็นสิ่งที่
ห้องสมุดวัดสามารถดำเนินการให้เป็นไปได้ตามที่คาดหวังได้ ในประเด็นที่ห้องสมุดวัดควรมีความ
สะอาด ความเป็นระเบียบ และมีอากาศถ่ายเทสะดวก

1.2 ครุภัณฑ์ ห้องสมุดวัดส่วนมากมีครุภัณฑ์ไม่กี่ประเภท จะเห็นได้ว่าจาก
จำนวนห้องสมุดวัดทั้งหมด 26 แห่ง ห้องสมุดวัด 24 แห่งไม่มีวางวารสาร ห้องสมุดวัด
18 แห่งไม่มีที่วางหนังสือพิมพ์ ห้องสมุดวัด 22 แห่งไม่มีตู้บัตรรายการ ห้องสมุดวัด 4 แห่ง
ไม่มีตู้จุลสาร ห้องสมุดวัด 18 แห่งไม่มีเครื่องพิมพ์ดีด จำนวนโต๊ะเก้าอี้ของแต่ละห้องสมุดวัด
ก็แตกต่างกันไปตามสภาพและเนื้อที่ของห้องสมุดวัด ครุภัณฑ์ที่เป็นมาตรฐานของห้องสมุดทุกประเภท
ที่ควรมีอันได้แก่ โต๊ะ เก้าอี้ ชั้นหรือตู้ไว้หนังสือ โต๊ะรับจ่ายหนังสือ ชั้นวางวารสาร

หนังสือพิมพ์ คู่มือรายการ ให้ได้สัดส่วนเหมาะสมแก่การใช้ ความไม่พอเพียงและขาดความเหมาะสมของครุภัณฑ์ทำให้ห้องสมุดวัดส่วนใหญ่อยู่ในลักษณะขาดความตั้งใจให้เข้าใช้ และไม่ สามารถอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ใช้ได้ พระภิกษุสามเณรมีความคาดหวังด้านครุภัณฑ์เกี่ยวกับเรื่องโต๊ะ เก้าอี้สำหรับนั่งอ่านในห้องสมุดในระับมาก แต่ค่าเฉลี่ยของเก้าอี้ในห้องสมุดวัดมีเพียง 15.92 ที่ ซึ่งโดยสภาพแล้วควรมีไม่น้อยกว่า 20 ที่ ตามมาตรฐานขั้นต่ำของห้องสมุดขนาดเล็กคือ ห้องสมุดโรงเรียนระดับประถมศึกษาที่ระบุไว้ว่า ควรมีอย่างน้อยสำหรับ 20 - 35 คน (รพจนานุกรม อักษรย่อ 2521 : 121) และห้องสมุดวัดควรเพิ่มจำนวนให้มากขึ้น เมื่อมีพระภิกษุสามเณร เพิ่มมากขึ้น เพราะถ้าห้องสมุดมีจำนวนที่นั่งมาก การที่ห้องสมุดจะถูกใช้เป็นทั้งอ่านหนังสือจะเพิ่มขึ้นด้วย (จิตติ ینگตระกูล 2523 : 92) สำหรับความคาดหวังเกี่ยวกับครุภัณฑ์ในระดับรองลงมา ได้แก่ ควรมีแผนป้ายสำหรับติดข่าวใหม่ ๆ หรือเกร็ดความรู้ หรือแนะนำหนังสือที่น่าสนใจและหนังสือใหม่ ควรมีชั้นวางนิตยสาร วารสาร และชั้นวางหนังสือพิมพ์ เพราะฉะนั้นถ้าห้องสมุดวัดสามารถจัดทำได้ตามความคาดหวังและให้มีขนาดเหมาะสมแก่การใช้แล้ว ย่อมเพิ่มความสนใจแก่ผู้ใช้ห้องสมุดและจะอำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้

1.3 หนังสือและเอกสาร ห้องสมุดวัดส่วนใหญ่มีหนังสือทางศาสนามากกว่าหนังสือประเภทอื่น ๆ จำนวนหนังสือมีตั้งแต่ต่ำสุด 400 เล่มไปจนถึง 130,200 เล่ม โดยห้องสมุดส่วนใหญ่จะมีหนังสืออยู่ระหว่าง 1,100 - 1,300 เล่ม สภาพของหนังสือส่วนใหญ่เป็นหนังสือเก่าแต่อยู่ในสภาพดี จำนวนหนังสือที่มีอยู่ส่วนใหญ่ได้มาจากการบริจาค ทำให้ไม่มีโอกาสเลือกหนังสือ หนังสือมีน้อยซ้ำเรื่องและไม่ค่อยทันสมัย ห้องสมุดวัดที่มีหนังสือทันสมัย ได้แก่ ห้องสมุดวัดพุทธมณฑล ห้องสมุดวัดประยุรวงศาวาส ห้องสมุดวัดเพลงวิไลสนา และห้องสมุดวัดอรุณราชวราราม ในเรื่องเกี่ยวกับหนังสือใหม่ ปรากฏว่าพระภิกษุสามเณรมีความคาดหวังในระดับมากต่อการที่จะให้ห้องสมุดวัดจัดหาหนังสือใหม่ทันสมัยมาเพิ่มตลอดเวลา ซึ่งตามเกณฑ์มาตรฐานของกรมการศึกษากำหนดให้เพิ่มหนังสือขึ้นปีละ ร้อยละ 10 ของหนังสือที่มีอยู่ ดังนั้นห้องสมุดวัดควรจัดหาหนังสือใหม่มาเพิ่มอยู่เสมอ และจะต้องคำนึงถึงคุณภาพควบคู่กับปริมาณด้วย เพราะห้องสมุดที่มีจำนวนหนังสือมากจะมีความดีในการใช้สูงและความดีในการใช้จะเพิ่มขึ้นตามปริมาณความทันสมัยของทรัพยากรห้องสมุด (จิตติ ینگตระกูล 2523 : 90, 91) ห้องสมุดวัด

จึงควรที่จะรวบรวมและจัดหาหนังสือประเภทต่าง ๆ ตามที่พระภิกษุสามเณรมีความต้องการในระดับมาก และที่ขาดไม่ได้คือ หนังสืออ้างอิงซึ่งเป็นสิ่งที่ทุกห้องสมุดควรมี เพราะเป็นสิ่งจำเป็นต่อการศึกษา และเพื่อเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของห้องสมุดวัดที่กำหนดวัตถุประสงค์ไว้เพื่อส่งเสริมการศึกษาพระปริยัติธรรมทั้งค่านักธรรมบาลีและระดับอุดมศึกษา

ค่านวารสารและหนังสือพิมพ์ ห้องสมุดวัดส่วนมากไม่สามารถจัดหาบริการได้ ห้องสมุดวัด 20 แห่ง ไม่มีวารสารประจำ ห้องสมุดวัด 9 แห่งไม่มีหนังสือพิมพ์ประจำ ทั้ง ๆ ที่วารสารและหนังสือพิมพ์จัดเป็นสิ่งพิมพ์ที่จะช่วยให้ผู้อ่านก้าวทันกับความเคลื่อนไหวและความเปลี่ยนแปลงของสังคมและโลก (สุริทอง ศรีสะอาด 2522 : 68) วารสารและหนังสือพิมพ์จึงมีความจำเป็นแกห้องสมุดทุกประเภท (อุมาพร อุบลาย 2522 : 6) การขาดแคลนวารสารและหนังสือพิมพ์ในห้องสมุดวัดนี้ เมื่อพระภิกษุสามเณรไม่ได้อ่านและไม่รู้เรื่องทันต่อเหตุการณ์ปัจจุบัน การพูดคุยหรือสนทนาธรรมหรือเทศน์กับประชาชนจึงไม่สัมพันธ์กับเรื่องปัจจุบัน ชาวบ้านจึงไม่อยากฟัง และจากการศึกษาก็พบว่า พระภิกษุสามเณรมีความต้องการอ่านวารสารค่านพุทธศาสนาในระดับมาก และมีความคาดหวังอย่างมากว่า ห้องสมุดวัดควรมีหนังสือพิมพ์รายวันด้วย ซึ่งถ้าห้องสมุดวัดสามารถจัดหาตามความต้องการและความคาดหวังของพระภิกษุสามเณรแล้ว การดำเนินงานห้องสมุดวัดก็เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งห้องสมุดวัดในข้อ 2 และข้อ 5 ที่ระบุไว้ว่า "เพื่อส่งเสริมให้พระภิกษุสามเณรมีความรอบรู้ทันต่อเหตุการณ์ และสามารถนำไปใช้ในการศึกษาและเผยแผ่พระพุทธศาสนา" และ "เพื่อให้บริการทางข่าวสารและความรู้ต่าง ๆ ทันต่อเหตุการณ์และความเคลื่อนไหวของศาสนาอื่นและของโลกปัจจุบัน"

1.4 การบริการ จากการศึกษาการให้บริการของห้องสมุดวัด ปรากฏว่าการให้บริการยังไม่เต็มที่เท่าที่ควรและไม่เอื้ออำนวยความสะดวกในการใช้ คือ มีห้องสมุดวัด 14 แห่งที่ไม่กำหนดเวลาเปิดห้องสมุดที่แน่นอนเพราะขาดเจ้าหน้าที่ประจำห้องสมุด และมีห้องสมุดวัด 11 แห่งที่จัดเก็บหนังสือไว้แบบชั้นเปิด ห้องสมุดวัด 17 แห่ง ไม่มีการจัดหมวดหมู่หนังสือ ทำให้ไม่สะดวกในการค้นหาหนังสืออ่าน มีห้องสมุดวัด 19 แห่ง ที่ไม่ได้วางกฎเกณฑ์การยืมหนังสือ หนังสือห้องสมุดวัดจึงสูญหายอยู่บ่อย ๆ จากการที่ห้องสมุดวัดมีลักษณะดังกล่าว

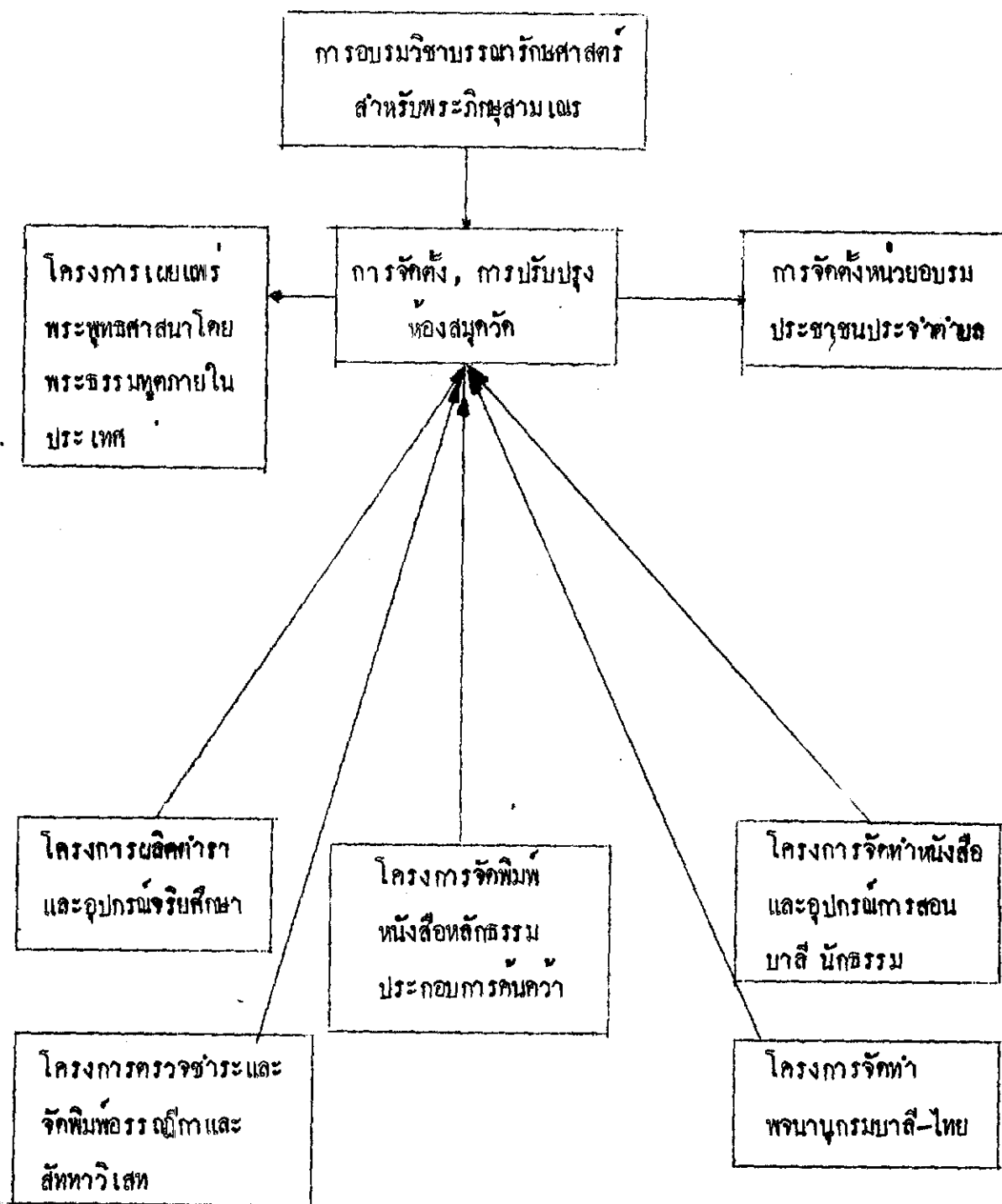
ข้างต้น สืบเนื่องมาจากการขาดแคลนบุคลากร และพระที่ทำหน้าที่บรรณารักษ์ไม่มีความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์ งานบริการเป็นหัวใจของการดำเนินงานของห้องสมุด บริการที่สำคัญที่ห้องสมุดควรจะมี ได้แก่ การจัดหาและการจัดเตรียมหนังสือ วัสดุการอ่าน สำหรับสนองความต้องการของผู้ใช้ห้องสมุดรวมทั้งให้สามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การจัดบริการให้แก่ผู้ใช้นั้น บรรณารักษ์เป็นตัวจักรกลที่สำคัญที่สุด พระที่ทำหน้าที่บรรณารักษ์ที่มีความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์ หรือได้รับการอบรมทางบรรณารักษศาสตร์ เท่านั้นที่จะสามารถดำเนินการจัดการห้องสมุดวัดให้ได้นั่นเอง ดังเช่น ห้องสมุดวัดพุทธคยา ห้องสมุดวัดสระเกศ ห้องสมุดวัดอรุณราชวราราม ห้องสมุดเหล่านี้อาคารไม่ใหญ่โตแต่ก็สามารถให้บริการได้เป็นอย่างดี เริ่มตั้งแต่การเลือกหนังสือที่เหมาะสมตรงกับความต้องการของผู้ใช้ มีหนังสือที่มีประโยชน์ จัดหนังสือเป็นหมวดหมู่ จัดสถานที่ให้ผู้ใช้มีความสะดวกสบาย จัดอุปกรณ์เพื่อเหมาะสมให้ความสะดวกในการเข้าใช้ ตลอดจนจัดบริการความสะดวกสบายอื่น ๆ เช่น มีพัดลมและน้ำดื่มให้บริการ

1.5 บุคลากร มีห้องสมุดวัดสี่แห่ง เท่านั้นที่พระที่เป็นบรรณารักษ์มีความรู้ทางด้านบรรณารักษศาสตร์ จากการศึกษาและสัมภาษณ์ปรากฏว่า หลายวัดที่เคยมีห้องสมุด แต่ต่อมาได้ยุบหรือปิดไป หรือเสื่อมลง เพราะขาดผู้นำที่บรรณารักษ์หรือดูแลห้องสมุดวัดที่มีความรู้ทางด้านบรรณารักษศาสตร์ เมื่อพระภิกษุบรรณารักษ์รูปนั้นเสียออกไป และจากการที่ศึกษากันพบว่า วัดห้องสมุดวัดใดไม่มีพระที่ทำหน้าที่บรรณารักษ์ที่มีความรู้ทางด้านบรรณารักษศาสตร์แล้ว การบริการของห้องสมุดวัดนั้นก็จะมีไม่ถึง ทั้งนี้เนื่องจากไม่เข้าใจในงานและหน้าที่ของบรรณารักษ์ห้องสมุดที่แท้จริง บรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ห้องสมุดวัดจะเป็นบุคคลสำคัญที่ทำให้กิจการห้องสมุดวัดดำเนินไปได้ผลดีและถึงคุณค่าห้องสมุด ดังนั้นการจะพัฒนางานห้องสมุดให้เจริญก้าวหน้า สิ่งที่ต้องพัฒนาอันดับแรกสุดและสำคัญที่สุด คือ ผู้ที่จะเป็นบรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ห้องสมุดวัด โดยวัดทุกวัดควรจัดให้พระภิกษุสามเณรภายในวัดที่จะทำหน้าที่นี้เข้าอบรมความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์ หรืออาจจะใช้วิธีขอความร่วมมือไปยังโรงเรียนหรือสถาบันที่มีการสอนวิชาบรรณารักษศาสตร์ เพื่อส่งผู้เชี่ยวชาญทางด้านห้องสมุดหรือนักศึกษาวิชาบรรณารักษศาสตร์มาให้คำแนะนำ มาช่วยจัดตั้งห้องสมุด มาช่วยในการวิเคราะห์เลขหมู่ ทำบัตรรายการ ดังเช่น ห้องสมุดวัดบวรนิเวศน์ได้รับความร่วมมือจากนักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ภาคใต้

และการที่ทางวัดมีห้องสมุดวัด มีหนังสือให้ทันสมัยบริการแก่พระภิกษุสามเณร ก็จะเป็นการช่วยให้พระภิกษุสามเณรมีความรู้ ความสามารถ และมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูตได้มากยิ่งขึ้น (สิริ เพ็ชรไชย เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ มนฤช วิทย์ไพศาล เป็นผู้สัมภาษณ์ ที่กองศาสนศึกษา เมื่อวันที่ 24 สิงหาคม 2525)

- สนับสนุนการจัดตั้งหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล การจัดตั้งห้องสมุดจะเป็นการสนับสนุนการจัดตั้งหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล (พระมหาสมทรง 2525 : 45) ซึ่งการจัดตั้งหน่วยนี้ขึ้นมา ก็เพื่อให้พระภิกษุสามเณรได้มีโอกาสอบรม แนะนำ ชี้แจงแก่ประชาชนในตำบลต่าง ๆ ที่จำเเนกการดำรงชีวิตประจำวันได้ตามควรแก่สภาพ โดยอาศัยหลักธรรมเป็นเครื่องโน้มน้าวจิตใจ เพื่อเพิ่มพูนประสิทธิภาพในการดำเนินงานของหน่วยอบรมประชาชนนี้ และเป็นการส่งเสริมให้พระภิกษุสามเณรได้มีบทบาทในการช่วยเหลือท้องถิ่นอย่างเต็มที่ พระภิกษุสามเณรที่จะทำหน้าที่นี้จะต้องมีความรู้กว้างขวางและทันสมัย และสามารถใช้ความรู้นี้ประยุกต์ให้เข้ากับหลักการหรือคำสอนทางศาสนาไปเผยแผ่แก่ประชาชนได้เป็นอย่างดี ซึ่งห้องสมุดวัดสามารถสนองตอบและสนับสนุนได้เป็นอย่างดี เพราะเป็นแหล่งความรู้ที่อยู่ใกล้และสะดวกสบายต่อการเข้าใช้ศึกษาค้นคว้าของพระภิกษุสามเณร เป็นอย่างยิ่ง

- โครงการจัดพิมพ์หนังสือหลักธรรมประกอบการค้นคว้า โครงการตรวจชำระและจัดพิมพ์อรรถกถาและสหท้าววิเสท โครงการจัดทำพจนานุกรมบาลี - ไทย โครงการผลิตตำราและอุปกรณ์จริยศึกษา และโครงการจัดทำหนังสือและอุปกรณ์การสอนบาลีอักษรธรรม (มาฉพ พลไพรินทร์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ มนฤช วิทย์ไพศาล เป็นผู้สัมภาษณ์ ที่กองแผนงานกรมการศาสนา เมื่อวันที่ 11 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2526) โครงการดังกล่าวเหล่านี้จะช่วยสนองการจัดตั้งห้องสมุดวัดเป็นอย่างดี เพราะล้วนแต่เป็นโครงการที่จัดพิมพ์หนังสือเกี่ยวกับศาสนาที่ห้องสมุดทุกแห่งควรมีไว้ทั้งนั้น และเป็นหนังสือที่พระภิกษุสามเณรในวัดทุกประเภทมีความต้องการอ่าน แผนงานและโครงการดังกล่าว สามารถสรุปเป็นแผนภูมิได้ดังนี้

แผนภูมิแสดงความสัมพันธ์

กับแผนงานและโครงการต่าง ๆ ของกรมการศาสนา เพื่อจัดให้มี
การอบรมวิชาบรรณารักษศาสตร์แก่พระภิกษุสามเณร

ตอนที่ 2 การศึกษาเปรียบเทียบความต้องการและความคาดหวังของพระภิกษุสามเณร
ที่มีต่อห้องสมุดวัด ผลการวิจัยพบว่า

2.1 ในด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับห้องสมุดวัด ปรากฏว่าไม่พบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระหว่างพระภิกษุสามเณรในทุกประเภทของวัด ทุกสถานภาพของวัด และทุกกลุ่มอายุในแต่ละสถานภาพ แสดงว่าพระภิกษุสามเณรในวัดทุกประเภท ทุกสถานภาพ และทุกกลุ่มอายุ เห็นถึงความสำคัญของห้องสมุดวัด และมีความต้องการให้มีการจัดตั้งห้องสมุดขึ้นในวัดโดยความร่วมมือกับกรมการศาสนา เหมือนกันทั้งหมด

2.2 ในด้านความต้องการอ่านหนังสือทางศาสนา

พระภิกษุสามเณรในวัดทุกประเภทมีความต้องการอ่านหนังสือทางศาสนา ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่า พระภิกษุสามเณรในวัดทุกประเภทต้องการอ่านหนังสือทางศาสนาเท่าเทียมกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการดำรงสมณเพศนั้น พระภิกษุสามเณรจะต้องศึกษาพระธรรมวินัย เพื่อเป็นแนวประพฤติปฏิบัติในขณะดำรงสมณเพศ และอาจเป็นเพราะการศึกษาของพระภิกษุสามเณรนั้นมีหลักสูตร เนื้อหาที่เป็นกฎเกณฑ์ที่พระภิกษุสามเณรทั่วไปต้องศึกษาเหมือนกัน

- ในวัดประเภทที่มีการสอนพระปริยัติธรรมและมีห้องสมุดวัด พบว่าเจ้าอาวาสมีความต้องการอ่านหนังสือทางศาสนามากกว่าพระที่สอนพระปริยัติธรรมและสามเณร ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเจ้าอาวาสเป็นผู้นำและเป็นผู้บริหารทางศาสนาของวัดแต่ละวัด และเจ้าอาวาสมักเป็นผู้นำในการประกอบพิธีทางศาสนา ฉะนั้น จึงมีความจำเป็นที่จะต้องรู้และแตกฉานเกี่ยวกับศาสนาเป็นอย่างดี ซึ่ง สมนัน ไซยานุกุล และ สังคม ชูชัยขยางกูร ได้เขียนวิเคราะห์ว่า เจ้าอาวาสนั้นมีความสำคัญ เป็นกลุ่มที่มีอำนาจ และมีหน้าที่ระบุไว้ชัดเจน เป็นผู้นำทางศาสนาที่จะเป็นทั้งผู้สร้างและทำลายศรัทธาของประชาชน (กรมการศาสนา 2525 : 25) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สวนา พรพจน์กุล เกี่ยวกับการศึกษาและการดำรงสมณเพศของสงฆ์ไทยที่พบว่า ผู้ที่ทำหน้าที่เป็นผู้อบรมสั่งสอนให้ความรู้ทั้งทางพระธรรมและทางวินัยสงฆ์นั้น 51.30 เปอร์เซ็นต์ คือ เจ้าอาวาส (สวนา พรพจน์กุล 2524 : 5 - 6) แต่ในกรณีนี้

พระที่สอนพระปริยัติธรรมในวัดประเภทที่มีการสอนพระปริยัติธรรมและมีห้องสมุดวัดมีความต้องการอ่านหนังสือทางศาสนาน้อยกว่าเจ้าอาวาสนั้น อาจเป็นเพราะในการสอนนั้นสอนโดยยึกตำราเพียงเล่มใดเล่มหนึ่งเป็นหลักในการสอน ความจำเป็นในการอ่านหนังสือทางศาสนาโดยทั่วไปจึงมีน้อย ส่วนสามเณรซึ่งมีความต้องการอ่านหนังสือทางศาสนาน้อยนั้น อาจเป็นเพราะวัยเยาว์อยู่ ความสนใจเกี่ยวกับศาสนาจึงยังมีน้อย

ในวัดประเภทที่ไม่มีการสอนพระปริยัติธรรมแต่มีห้องสมุดวัดพบว่าพระภิกษุทั่วไป พระที่ทำหน้าที่บรรณารักษ์หรือดูแลห้องสมุดวัด มีความต้องการอ่านหนังสือทางศาสนามากกว่าเจ้าอาวาส แต่ไม่พบความแตกต่างของความต้องการอ่านหนังสือทางศาสนาระหว่างพระภิกษุทั่วไป พระที่เป็นบรรณารักษ์หรือดูแลห้องสมุดวัด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในวัดประเภทนี้ไม่มีการสอนพระปริยัติธรรม ภาระหน้าที่ของเจ้าอาวาสจึงเน้นไปทางคันอื่น จึงไม่ไ้มุ่งอ่านหนังสือทางศาสนา เพื่อใช้ในการสอน ส่วนพระภิกษุทั่วไป และพระที่เป็นบรรณารักษ์หรือดูแลห้องสมุดมีความต้องการอ่านหนังสือทางศาสนามากกว่า อาจเป็นเพราะเพื่อศึกษาเล่าเรียนทางพระปริยัติธรรมซึ่งถึงแม้ในวัดที่ตนจำพรรษาอยู่ไม่ได้สอนแต่อาจไปศึกษายังวัดอื่นที่เปิดสอนพระปริยัติธรรมก็ได้

2.3 ในด้านความต้องการอ่านหนังสือทั่วไป ปรากฏว่าในวัดประเภทที่มีการสอนพระปริยัติธรรมแต่ไม่มีห้องสมุดวัด พระที่สอนพระปริยัติธรรมและสามเณรมีความต้องการอ่านหนังสือทั่วไปมากกว่าเจ้าอาวาส ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเจ้าอาวาสเป็นทั้งผู้นำและผู้บริหารของวัดมีภาระหน้าที่ทั้งด้านการสอนและด้านอื่น ๆ มากกว่าพระภิกษุสถานภาพอื่น ๆ ความสนใจและความต้องการอ่านหนังสือทั่วไปซึ่งไม่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับภาระหน้าที่ของท่านมากนัก จึงมีน้อยกว่าพระที่สอนพระปริยัติธรรมที่จะต้องรู้กว้างขวาง และสามเณรที่เข่าวัยและยังมีความอยากรู้อยากเห็นในเรื่องต่าง ๆ ส่วนพระภิกษุทั่วไปนั้นมีความต้องการอยู่ในระดับกลาง ๆ ของกลุ่มต่าง ๆ จึงไม่พบความแตกต่าง

2.4 ความคาดหวังด้านหนังสือและเอกสาร ปรากฏว่าไม่พบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติของพระภิกษุสามเณรในวัดต่างประเภทกัน ของพระภิกษุสามเณรในแต่ละ

สถานภาพในวัดแต่ละประเภท และของพระภิกษุสามเณรทุกกลุ่มอายุในแต่ละสถานภาพ แสดงว่าพระภิกษุสามเณรในวัดทุกประเภท ทุกสถานภาพ และทุกกลุ่มอายุ มีความคาดหวังด้านหนังสือและเอกสารพอ ๆ กัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสภาพแวดล้อมของการดำรงสมณเพศในทุกวัดคล้ายคลึงกัน อีกทั้งระบบการเรียนหลักสูตรและวิธีสอนอาจไม่เอื้ออำนวยให้มีการค้นคว้ามากนัก

(พระมหาอัมพร อมฺพโร 2516 : 29) ดังนั้นพระภิกษุสามเณรในวัดที่มีการสอนพระปริยัติธรรมกับวัดที่ไม่มีการสอนพระปริยัติธรรมจึงมีความคาดหวังด้านหนังสือและ เอกสารไม่แตกต่างกัน

2.5 ความคาดหวังด้านครุภัณฑ์ พระภิกษุสามเณรในวัดประเภทที่มีการสอนพระปริยัติธรรม มีห้องสมุดวัด มีความคาดหวังสูงกว่าพระภิกษุสามเณรในวัดประเภทที่ไม่มีการสอนพระปริยัติธรรมแต่มีห้องสมุดวัด และสูงกว่าพระภิกษุสามเณรในวัดประเภทที่มีการสอนพระปริยัติธรรมแต่ไม่มีห้องสมุดวัด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากในวัดประเภทที่มีการสอนพระปริยัติธรรมและมีห้องสมุดวัด พระภิกษุสามเณรที่เรียนหรือสอนพระปริยัติธรรมนั้นย่อมมีความต้องการใช้ห้องสมุดเพื่อศึกษาค้นคว้า มากกว่าพระภิกษุสามเณรในวัดที่ไม่มีการสอนพระปริยัติธรรม เมื่อมีความต้องการใช้ห้องสมุดมากกว่าก็ย่อมต้องการที่จะได้รับความสะดวกในการใช้ เช่น เกี่ยวกับตู้หรือชั้นหนังสือที่ควร เป็นแบบชั้นเปิด เพราะเมื่อต้องการอ่านต้องการค้นคว้าก็สามารถไปหยิบอ่านได้เองตามต้องการ และเมื่อได้หนังสือตามต้องการก็ย่อมปรารถนาที่จะได้นั่งอ่านอย่างสะดวกสบาย มีโต๊ะเก้าอี้ในห้องสมุดอย่างพอเพียงกับผู้ใช้ เป็นต้น พระภิกษุสามเณรในวัดประเภทที่มีการสอนพระปริยัติธรรมและมีห้องสมุดวัดจึงย่อมมีความหวังด้านครุภัณฑ์สูงกว่าพระภิกษุสามเณรในวัดประเภทที่มีการสอนพระปริยัติธรรมแต่ไม่มีห้องสมุดวัด เพราะจากสภาพเป็นจริงห้องสมุดวัดที่ผู้วิจัยได้ไปสำรวจและสัมภาษณ์ ห้องสมุดวัดส่วนใหญ่มีครุภัณฑ์ไม่พอเพียงและไม่ไถ่มาตรฐาน ฉะนั้นการคาดหวังของพระภิกษุสามเณรในวัดที่มีห้องสมุดก็ย่อมคาดหวังสูงและคาดหวังได้ถูกต้องมากกว่าพระภิกษุสามเณรในวัดที่ไม่มีห้องสมุด

ในวัดประเภทที่มีการสอนพระปริยัติธรรมและมีห้องสมุดวัด พระที่สอนพระปริยัติธรรมกลุ่มอายุ 20 - 30 ปี และกลุ่มอายุ 31 - 40 ปี มีความคาดหวังด้านครุภัณฑ์สูงกว่าพระที่สอนพระปริยัติธรรมกลุ่มอายุ 40 ปีขึ้นไป ทั้งนี้อาจเป็นเพราะพระที่สอนพระปริยัติธรรม

กลุ่มอายุ 20 - 30 ปี และกลุ่มอายุ 31 - 40 ปี มีความต้องการเข้าใช้บริการของห้องสมุดมากกว่าพระที่สอนพระปริยัติธรรมกลุ่มอายุ 40 ปีขึ้นไป เช่นเดียวกับในวัดประเภทที่ไม่มีการสอนพระปริยัติธรรมแต่มีห้องสมุด พระภิกษุทั่วไปกลุ่มอายุ 20 - 30 ปี และกลุ่มอายุ 31 - 40 ปี มีความคาดหวังด้านครุภัณฑ์สูงกว่าพระภิกษุทั่วไป กลุ่มอายุ 40 ปีขึ้นไป ทั้งนี้อาจเป็นเพราะพระภิกษุกลุ่มอายุ 20 - 30 ปี และกลุ่มอายุ 31 - 40 ปี มีความต้องการเข้าใช้บริการของห้องสมุดมากกว่ากลุ่มอายุ 40 ปีขึ้นไป เมื่อมีความต้องการเข้าใช้ห้องสมุดมากกว่าย่อมมองเห็นความไม่เพียงพอของครุภัณฑ์หรือสภาพครุภัณฑ์ที่ไม่อำนวยความสะดวกต่อการเข้าใช้ จึงมีความคาดหวังด้านครุภัณฑ์สูงกว่าผู้ที่เข้าใช้ห้องสมุดน้อยกว่า ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับคำให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับห้องสมุดวัดของพระวิสุทธาธิปคือ เจ้าอาวาสวัดไตรมิตรที่กล่าวว่า พระผู้ใหญ่ ๆ มักไม่เข้าใช้ห้องสมุด เพราะไม่สะดวกและตำรับตำราที่จะใช้อ่านกันควาล้วนใหญ่ก็มีเป็นของส่วนตัวที่ภิกษุของตนเอง (พระวิสุทธาธิปคือ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ มณฑุช วิทย์ไพศาล เป็นผู้สัมภาษณ์ ที่วัดไตรมิตรวิทยาราม เมื่อวันที่ 12 ตุลาคม พ.ศ. 2524)

2.6 ความคาดหวังด้านการให้บริการของห้องสมุด ในวัดที่มีการสอนพระปริยัติธรรมแต่ไม่มีห้องสมุด พระที่สอนพระปริยัติธรรม พระภิกษุทั่วไป และสามเณร มีความคาดหวังด้านการให้บริการของห้องสมุดสูงกว่าเจ้าอาวาส ทั้งนี้เพราะพระที่สอนพระปริยัติธรรม พระภิกษุทั่วไป และสามเณร มีความต้องการอ่านมากกว่าเจ้าอาวาส (สืบเนื่องจากข้อ 2.3) เมื่อพระที่สอนพระปริยัติธรรม พระภิกษุทั่วไป และสามเณร มีความต้องการอ่านมาก ถึงแม้ในวัดที่ตนจำพรรษาอยู่ไม่มีห้องสมุดก็อาจเป็นไปได้ที่ไปใช้ห้องสมุดที่อื่น ๆ ดังนั้นความคาดหวังด้านการให้บริการของผู้ที่มีความต้องการอ่านมากกว่าก็ย่อมสูงกว่า

ในวัดที่ไม่มีการสอนพระปริยัติธรรมแต่มีห้องสมุด พระภิกษุทั่วไปกลุ่มอายุ 31 - 40 ปี มีความคาดหวังด้านการให้บริการสูงกว่าพระภิกษุทั่วไปกลุ่มอายุ 40 ปีขึ้นไป เหตุผลก็สอดคล้องต่อเนื่องกับข้อ 2.5 คือ ผู้ที่เข้าใช้ห้องสมุดมากกว่าย่อมมีความคาดหวังเกี่ยวกับห้องสมุดในด้านการบริการที่จะอำนวยความสะดวกการใช้และการบริการตามที่ตนเองปรารถนา

สูงกว่าผู้ที่ไม่ค่อยจะได้เข้าใช้ห้องสมุด คือ พระภิกษุทั่วไปกลุ่มอายุสูงกว่า แต่การที่ไม่พบความแตกต่างของความคาดหวังด้านการให้บริการระหว่างพระภิกษุทั่วไป กลุ่มอายุ 31 - 40 ปี กับ กลุ่มอายุ 20 - 30 ปี ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากมีความต้องการด้านการให้บริการของห้องสมุดวัดพอ ๆ กัน

2.7 ความคาดหวังด้านบรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุดวัด พระภิกษุสามเณรในวัดประเภทที่มีการสอนพระปริยัติธรรมและมีห้องสมุดวัด มีความคาดหวังสูงกว่าพระภิกษุสามเณรในวัดประเภทที่ไม่มีการสอนพระปริยัติธรรมแต่มีห้องสมุดวัด ทั้งนี้เพราะว่า การให้บริการเป็นหัวใจของงานห้องสมุด แต่การให้บริการจะดีหรือไม่เพียงไรขึ้นอยู่กับบรรณารักษ์ที่จะทำให้ห้องสมุดวัดสนับสนุนการศึกษาพระปริยัติธรรมให้ได้ผลดีขึ้นได้ (พระมหาอัมพร อนุโพธิ์ 2516: 29) บทบาทของบรรณารักษ์ในวัดที่ไม่มีการสอนพระปริยัติธรรมจึงมีน้อย ดังนั้นความคาดหวังของพระภิกษุสามเณรในวัดที่มีการสอนพระปริยัติธรรมและมีห้องสมุดจึงสูงกว่า

2.8 ความคาดหวังด้านอาคารสถานที่ พระภิกษุสามเณรในวัดประเภทที่ไม่มีการสอนพระปริยัติธรรมแต่มีห้องสมุดวัด มีความคาดหวังด้านอาคารสถานที่สูงกว่าพระภิกษุสามเณรในวัดประเภทที่มีการสอนพระปริยัติธรรมแต่ไม่มีห้องสมุดวัด และสูงกว่าพระภิกษุสามเณรในวัดประเภทที่มีการสอนพระปริยัติธรรมและมีห้องสมุดวัด ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับความเป็นจริงที่พระภิกษุสามเณรในวัดที่ไม่มีห้องสมุดนั้น อาจจะไม่เคยรู้ไม่เคยเห็นหรือเคยเข้าใช้ห้องสมุดมาก่อน จึงไม่อาจระบุความคาดหวังเกี่ยวกับอาคารสถานที่ห้องสมุดวัดได้ถูกต้อง และอีกประการหนึ่ง วัดประเภทที่ไม่มีการสอนพระปริยัติธรรมแต่มีห้องสมุดวัดนั้น ห้องสมุดวัดจะเป็นศูนย์รวมศูนย์กลางที่พระภิกษุสามเณรในวัดไปอ่านหนังสือหรือศึกษาค้นคว้า แต่ในวัดประเภทที่มีการสอนพระปริยัติธรรมและมีห้องสมุดวัด โรงเรียนสอนพระปริยัติธรรมนั้นย่อมจะกว้างขวาง เกินและเป็นศูนย์รวมมากกว่าห้องสมุด ดังนั้นพระภิกษุสามเณรในวัดประเภทที่ไม่มีการสอนพระปริยัติธรรมแต่มีห้องสมุดวัด จึงมีความคาดหวังด้านอาคารสถานที่สูงกว่าพระภิกษุสามเณรในวัดที่มีการสอนพระปริยัติธรรมแต่ไม่มีห้องสมุดวัด และสูงกว่าพระภิกษุสามเณรในวัดที่มีการสอนพระปริยัติธรรมและมีห้องสมุดวัด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะต่อทางวัด

- วัดทุกวัดควรมีการจัดตั้งห้องสมุดวัดขึ้น วัดที่มีห้องสมุดอยู่แล้วก็ควรที่จะปรับปรุงห้องสมุดวัดให้ได้ผลดียิ่ง ๆ ขึ้น สามารถสนองความต้องการและความคาดหวังของพระภิกษุสามเณร

- การดำเนินงานของห้องสมุด ควรจัดให้คณะกรรมการในการดำเนินงาน คณะกรรมการห้องสมุดวัดนี้อาจมีฆราวาส เข้าร่วมเป็นกรรมการด้วย ทั้งนี้เพื่อความสะดวกและคล่องตัวในการดำเนินกิจกรรมบางประการของห้องสมุดวัด อาทิเช่น เป็นสื่อกลางระหว่างประชาชนกับทางวัดในการจัดหาทุนเพื่อดำเนินงานห้องสมุด หรือการก่อสร้างอาคารห้องสมุดวัด

- ทางวัดควรตั้งงบประมาณประจำปีให้แก่ทางห้องสมุดในการดำเนินงาน โดยปันเงินส่วนหนึ่งจากเงินบริจาค หรือคอกผลของเงินที่ประชาชนบริจาคแก่ทางวัด เป็นประจำปีมาใช้ในการจัดหาหนังสือ เอกสาร และสิ่งพิมพ์ใหม่ ๆ เข้าห้องสมุดวัด การแก้ปัญหาการขาดแคลนวัสดุ ครุภัณฑ์ หรือหนังสือ เอกสาร ตามที่ทางห้องสมุดวัดต้องการ อาจใช้วิธีการ "ทอดผ้าป่าหนังสือ" โดยทางห้องสมุดวัดจัดทำรายชื่อหนังสือ วารสาร สิ่งพิมพ์ หรือครุภัณฑ์ที่ทางห้องสมุดวัดขาดแคลนหรือต้องการ เติม แล้วให้มีการจองเพื่อจัดหาให้แกห้องสมุดวัด

- คำนมูกลางกรห้องสมุดวัด ถ้าทางวัดไม่สามารถจัดหาพระภิกษุสามเณรที่มีความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์มาดำเนินงาน การแก้ปัญหาในในระยะเริ่มแรกก็ควรคัดเลือกพระภิกษุสามเณรที่มีความรับผิดชอบที่จะมาทำหน้าที่ให้บริการได้อย่างสม่ำเสมอ และเป็นบุคคลที่รู้เรื่องราวเกี่ยวกับหนังสือดีพอสมควร รู้จักการลงทะเบียน การจัดแบ่งหนังสือตามเนื้อหาอย่างง่าย ๆ เพื่อให้ผู้ใช้ห้องสมุดวัดสามารถหยิบหรือเลือกหนังสือได้สะดวกรวดเร็วตามความต้องการ ในระยะต่อมาก็ควรที่จะจัดส่งผู้ที่ทำหน้าที่บรรณารักษณ์นี้ไปเข้ารับการอบรมความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์ ที่ทางสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยจัด เปิดอบรมเป็นประจำทุกปี (หรือเข้ารับการอบรมความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์ตามที่มีจัดขึ้นโดยหน่วยงานหรือสถาบันการศึกษาใดสถาบันการศึกษาหนึ่งจัดขึ้นสำหรับพระภิกษุสามเณรโดยเฉพาะ)

ห้องสมุดวัดควรจะมีการจัดกิจกรรมภายในห้องสมุดวัดที่นอกเหนือจากการบริการทั่วไป เช่น จัดนิทรรศการเผยแพร่หลักธรรมะ การจัดกรรพฐหรือบรรยายธรรมะ การแนะนำหรือสนทนาเกี่ยวกับหนังสือธรรมะ เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะต่อกรมการศาสนา

- กรมการศาสนาควรจะสนใจและให้การสนับสนุนต่อห้องสมุดวัดอย่างจริงจัง เช่น วัสดุพิมพ์หรือจัดตั้งหน่วยงานที่จะส่งเสริมทางด้านการวิชาการและการเงินแก่ห้องสมุดวัดเหมือนกับที่เคยมีแผนกตำราและห้องสมุด เมื่อปี พ.ศ. 2506 - 2515
- กรมการศาสนาควรเป็นสื่อกลางในการจัดหาทุนหาหนังสือให้แก่ทางห้องสมุดวัด โดยอาจขอความร่วมมือจากเอกชนหรือหน่วยราชการต่าง ๆ ที่มีการจัดพิมพ์หนังสือ เอกสารต่าง ๆ ที่เหมาะแก่พระภิกษุสามเณร จัดส่งไปให้ทางห้องสมุดวัดนั้น ๆ โดยตรงโดยที่ทางกรมการศาสนาทำหน้าที่ประสานพันธ์เรื่องนี้ให้ หรือทางกรมการศาสนาจะจัดหาหนังสือ เอกสาร โดยวิธีใดก็ตามแล้วก็นำไปให้ทางห้องสมุดวัดเอง
- ควรจัดพิมพ์มาตรฐานห้องสมุดประจำวัด และคู่มือพระภิกษุบรรณารักษ์ออกเผยแพร่และแจกจ่ายออกไปให้ทั่วทุกวัด เพื่อให้การจัดตั้งและการดำเนินงานห้องสมุดได้มาตรฐานตามที่วางไว้
- กรมการศาสนาควรจัดให้มีการอบรมวิชาบรรณารักษศาสตร์สำหรับพระภิกษุสามเณรโดยเฉพาะ
- ควรมีการติดตามผลการจัดตั้งหรือดำเนินงานห้องสมุดวัด เป็นระยะ ๆ โดยจัดส่งผู้เชี่ยวชาญทางด้านการห้องสมุด หรือการจัดตั้งคณะกรรมการเฉพาะกิจด้านห้องสมุดวัดไปให้คำปรึกษาแนะนำแก่ห้องสมุดวัด

3. ข้อเสนอแนะต่อสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย

- เปิดการอบรมความรู้ด้านบรรณารักษศาสตร์แก่พระภิกษุสามเณรโดยเฉพาะ
- จัดทำคู่มือหรือเอกสารการดำเนินงานห้องสมุดวัดแจกจ่ายแก่วัดต่าง ๆ
- จัดส่งเจ้าหน้าที่ของสมาคมไปให้คำปรึกษาในการจัดตั้งและการดำเนินงานแก่ห้องสมุดวัดต่าง ๆ

ນັກ ພາບ ກຸ່ມ

บรรณานุกรม

กล้า สมตระกูล "วัดสภามันที่ถูกลืม" การศึกษานอกโรงเรียน 107 : 40 - 43

กรกฎาคม - สิงหาคม 2524

การศาสนา, กรม กองแผนงาน แผนงาน งาน และโครงการของกรมการศาสนา

ในแผนพัฒนา ฉบับที่ 5 (2525 - 2529) 459 หน้า (พิมพ์กึ่ง)

การศาสนา, กรม กองศาสนศึกษา โครงการจัดตั้งห้องสมุดและพิพิธภัณฑ์ทางพระพุทธศาสนา

โครงการที่ 7/2508 (พิมพ์กึ่ง)

การศาสนา, กรม รายงานการศาสนาประจำปี 2508 โรงพิมพ์ศาสนา 2509, 383 หน้า

รายงานการศาสนาประจำปี 2511 โรงพิมพ์ศาสนา 2512, 473 หน้า

รายงานการศาสนาประจำปี 2512 โรงพิมพ์ศาสนา 2513, 353 หน้า

รายงานการศาสนาประจำปี 2513 โรงพิมพ์ศาสนา 2514, 350 หน้า

เอกสารประกอบการประชุมสัมมนาพระภิกษุบรรณารักษ์ เรื่องการจัดตั้งห้องสมุด

และพิพิธภัณฑ์ประจำวัด ระหว่างวันที่ 1 ถึง 4 ตุลาคม 2511

แก้ว กรินทร์ "การศึกษาของพระสงฆ์ : ปัญหาและข้อขัดแย้ง" พุทธจักร 6 : 18 - 22

มิถุนายน 2516

คณะพระนวกะวัดชลประทาน "ทำอย่างไรหนุ่มสาวจึงจะหน้าเข้าธรรม" พุทธจักร 12 :

6 - 14 ธันวาคม 2518

คามฟูโน (นามแฝง) "มหาตุลย์ยิ่งกว่าการสร้างโบสถ์" สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ 13 :

29 - 30 กันยายน 2523

จำนงค์ อภิวัฒน์สิทธิ์ "ความสัมพันธ์ระหว่างศาสนากับการศึกษา" พุทธจักร 9 : 53 - 59

กันยายน 2523

จิตติ ปิงตระกูล "ความสัมพันธ์ระหว่างบริการห้องสมุดกับการใช้" บรรณศาสตร์ 2 : 86 -

94 เมษายน 2523

- ชาย โพธิ์สีตา มหาวิทยาลัยสงฆ์ในสังคมไทย : การศึกษาบทบาทของมหาจุฬาลงกรณ
ราชวิทยาลัย มหาจุฬารามการ 2522, 295 หน้า
- คำรง เพ็ชรพลอย "บทบรรณาธิการ : ร.5 กับงานหอพระสมุด" วารสารหอสมุด
 2 : 103 - 106 มีนาคม - เมษายน 2510
- ทวีป อภิสิทธิ์ "พุทธศาสนากับพัฒนาสังคม การศึกษานอกโรงเรียน 107 : 14 - 21
 กรกฎาคม - สิงหาคม 2524
- ทองอยู่ แก้วไท "บทบรรณาธิการ" การศึกษานอกโรงเรียน 107 : 1 กรกฎาคม -
 สิงหาคม 2524
- ธาคาศักดิ์ วชิรปรีชาพงษ์ หลักสูตรบรรณารักษศาสตร์เบื้องต้น มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
 บางเขน 2522, 322 หน้า
- ธำรง แสงวุ่น "ความสำคัญของหอสมุด" วารสารหอสมุด 11 : 130 - 134
 พฤษภาคม - มิถุนายน 2510
- ธีระวิทย์ วัฒนพงศ์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ มนัญญ์ วิทย์ไพศาล เป็นผู้สัมภาษณ์ที่กองศาสนศึกษา
 กรมการศาสนา เมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2524
- นวลจันทร์ รัตนกร หอสมุดเฉพาะ มหาวิทยาลัยรามคำแหง 2522, 165 หน้า
- นิทานวณะ : จะสร้างนักวิชาการทางศาสนา พุทธจักร 3 : 3 - 4 มีนาคม 2520
- ป. คะเนวัน (นามแฝง) "สถาบันสงฆ์" พุทธจักร 2 : 19 - 22 กุมภาพันธ์ 2517
- "ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 269" ราชกิจจานุเบกษา (ฉบับพิเศษ) เล่ม 89 ตอนที่ 177
 ลงวันที่ 23 พฤศจิกายน 2515
- พระครูวิจิตรธรรมคม (เขมาจาโร) "พระไตรปิฎกฉบับโบราณในพระวิหารวัดราชบพิธ"
วารสารหอสมุด 5 : 304 - 309 กันยายน - ตุลาคม 2508
- พระมหาจรรยา ปญฺญาสลิต "พระสงฆ์กับการศึกษา" เสียงธรรม 6 : 66 - 74
 พฤศจิกายน - ธันวาคม 2517
- พระมหาสมทรง สิรินโร และคนอื่น ๆ บทบาทของวัดและพระสงฆ์ไทยในอนาคต
 คณะกรรมการศาสนาเพื่อการพัฒนา 2525, 107 หน้า

พระมหาอัมพร ฌมโพธิ์ "ห้องสมุดกับการศึกษาของพระสงฆ์" พุทธจักร 11 : 26 - 32
พฤศจิกายน 2516

"พระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการกรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2506"

ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 80 ภาค 2 ตอนที่ 98 ลงวันที่ 4 ตุลาคม 2506

พระราชันหมณี ความอยู่รอดของพุทธศาสนาในไทย อรรถมูชา 2525, 72 หน้า

พระราชวรณีย์ "งานหนึ่งของพระพุทธศาสนากับการศึกษา (ในประเทศไทย)" พุทธจักร
19 : 6 - 14 กันยายน 2523

พระวิสุทธิธำมณี เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ มนัญญ์ วิทย์ไพศาล เป็นผู้สัมภาษณ์ตัวต่อตัวไตรมิตร
วิทยาราม เมื่อวันที่ 12 ตุลาคม พ.ศ. 2524

พว้า พันธุ์เมฆา ห้องสมุดโรงเรียน ทฤษฎีและปฏิบัติ ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์
คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 2525, 232 หน้า

กัญญาพร นิตยประภา การประเมินผล "โครงการหอสมุดประชาชนทั้งสี่" ระหว่าง 5 ธันวาคม
2518 - 5 ธันวาคม 2519 วิทยานิพนธ์ อ.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2522,
474 หน้า อักษรานา

มานพ พลไพรินทร์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ มนัญญ์ วิทย์ไพศาล เป็นผู้สัมภาษณ์ที่กองแผนงาน
กรมการศาสนา เมื่อวันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2526

เน้นมาส ขวลิศ "หอสมุดแห่งชาติ" เอกลักษณ์ไทย 8 : 8 - 15 สิงหาคม 2520

วิญจวน อินทรกำแหง และ นวลจันทร์ รัตนากกร ห้องสมุดโรงเรียน มหาวิทยาลัย
รามคำแหง 2521, 153 หน้า

รว้าที ฤกษ์สมบุญ วัดพระเชตุพนฯ หอสมุดวัดประชาชนแห่งแรกในประเทศไทย เอกสาร
บรรณารักษศาสตร์ เล่ม 3 แผนกวิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย 2508, 77 หน้า

วิชรญาณวงศ์, สมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวง "สำเนาคำสั่งประกาศตั้งหอสมุดวัด
บวรนิเวศวิหาร" ใน บวรนิเวศวิหาร หน้า 1 โรงพิมพ์มหาจุฬาราชวิทยาลัย 2499

วิเชียร ไตรเพิ่ม เนตร แสงการ และ คณิง เสาร์สมัคร "บันทึกไม่ว่าแล้วครุฑ"

พุทธจักร 11 : 7 - 10 พฤศจิกายน 2522

ศรีนครินทร์วิโรฒ, มหาวิทยาลัย คู่มือการเขียนรายงาน ภาคนิพนธ์ และปริญานิพนธ์

ฉบับปรับปรุงแก้ไขครั้งที่ 3 บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทร์วิโรฒ 2523,

148 หน้า

ศรีทอง สีนางค์ หลักการใช้นั่งสือและห้องสมุด โรงพิมพ์อักษรเจริญทัศน์ 2510,

209 หน้า

_____ "ห้องสมุดหอใคร" วารสารห้องสมุด 4, 5, 6 : 398 - 401 กรกฎาคม -

สิงหาคม - กันยายน 2507

สนั่น ไชยานุกุล และ สังคม ชุชัยชาญกร "การศึกษาของพระสงฆ์" ใน เอกสาร

สำหรับใช้ประกอบการพิจารณาเรื่องการศึกษาของคณะสงฆ์ หน้า 25 - 32 กองศาสนา

ศึกษา กรมการศาสนา 2521

สวนา พรพัฒน์กุล การศึกษาและการดำรงสมณะเพศของสงฆ์ไทย รายงานการวิจัยฉบับที่ 4

ของภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทร์วิโรฒ 2524, 1 เล่ม

หน้าไม่เรียงลำดับ

สุทธิลักษณ์ อำพันวงศ์ "วิวัฒนาการของห้องสมุดในประเทศไทย" วารสารห้องสมุด 2 :

191 - 200 มีนาคม - เมษายน 2507

สิริ เพ็ชรไชย เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ มนฤๅช วิทย์ไพศาล เป็นผู้สัมภาษณ์ที่กองศาสนศึกษา

เมื่อวันที่ 24 สิงหาคม 2525

สุริทอง ศรีสะอาด "ความต้องการและปัญหาการใช้นั่งสือพิมพ์รายวันในห้องสมุด

มหาวิทยาลัย" บรรณศาสตร์ 4 : 67 - 83 ตุลาคม 2522

อุมาพร กุหลาบ วิเคราะห์วารสารภาษาไทยที่ตีพิมพ์ในปี พ.ศ. 2522 ปริญานิพนธ์ กศ.ม.

มหาวิทยาลัยศรีนครินทร์วิโรฒ ประสานมิตร 2525 , 579 หน้า อักษรนา

Feruson, George A. Statistical Analysis in Psychological and Education
4th.ed. Tokyo, McGraw - Hill Kogakusha, Ltd., 1976. 529 p.

ภาคผนวก

รายชื่อวัดที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

วัดที่มีการสอนพระปริยัติธรรมและมีห้องสมุดวัด

1. วัดกันมาตุบาราม	11. วัดประมูรวงศาवास
2. วัดฉัตรแก้วจงกลณี	12. วัดโพธิ์นิมิตร
3. วัดไทรมิตร	13. วัดเพลงวิปัสสนา
4. วัดดอนเมือง	14. วัดกุฎกัษัตริยาราม
5. วัดทองนพคุณ	15. วัดราชาธิวาส
6. วัดเทพากร	16. วัดสระเกษ
7. วัดอาคฤหอง	17. วัดสุทธาวาส
8. วัดนรนาถสุนทริการาม	18. วัดเสมียนนารี
9. วัดบวรนิเวศน์วิหาร	19. วัดอินทรวิหาร
10. วัดปทุมคงคา	20. วัดอรุณราชวราราม

วัดที่มีการสอนพระปริยัติธรรมแต่ไม่มีห้องสมุดวัด

1. วัดกลางดาวคนอง	35. วัดไผ่ตัน
2. วัดกำแพงบางจาก	36. วัดพระไกรสีห์
3. วัดกุณนทีรุทธาราม	37. วัดพระพิเรนทร์
4. วัดคณบดี	38. วัดพิชยญาติ
5. วัดเกร็ดวัดยวรวินาร	39. วัดกัลยีนาร
6. วัดจักรวรรดิราชาวาส	40. วัดมหาพฤฒาราม
7. วัดจันทร์โน	41. วัดโมลีโลกยาราม
8. วัดจันทร์ประดิษฐาราม	42. วัดยานนาวา
9. วัดเจ้ามูล	43. วัดระฆังโฆสิตาราม
10. วัดแจ้งรอน	44. วัดรางบัว

11. วัดชนะสงคราม
12. วัดขำนิทัศน์การ
13. วัดคาวคณอง
14. วัดคาวกิงมาราม
15. วัดคิสีทองมาราม
16. วัดทองธรรมชาติ
17. วัดทัศนารุณสุนทริการาม
18. วัดท่าพระ
19. วัดเทพธิดาราม
20. วัดเทพศิลา
21. วัดธรรมมาภิรตาราม (วัดสะพานสูง)
22. วัดวัดนาคกลาง
23. วัดนาคปรก
24. วัดวัดนางนอง
25. วัดนวลนรดิศ
26. วัดนิมมานรดี (วัดบางแค)
27. วัดบางปะกอก
28. วัดบพิตรพิมุข
29. วัดบางโพธิ์อมาวาส
30. วัดบุปผาราม
31. วัดประชาศรัทธาธรรม (วัดเสนาหิน)
32. วัดประดู่บางจาก
33. วัดประเสวีรัฐพิททาวาส
34. วัดปรีวาต
45. วัดราชคฤห์
46. วัดราชวรินทร์ (วัดสำเหร)
47. วัดราชนัคคา
48. วัดราชสีหราชาราม
49. วัดเวทวันวรวิหาร (วัดเชิงหวาย)
50. วัดวัดวรจรยาวาส
51. วัดวิมุกตอาราม
52. วัดเวตรณิตร
53. วัดสีตาราม
54. วัดสุทธอาราม
55. วัดสุทิวราราม
56. วัดสรอยทอง
57. วัดสวนพลู
58. วัดสวัสดิมารีสี่มาราม
59. วัดสุวรรณาราม
60. วัดหงส์รัตนาราม
61. วัดนิรภัย
62. วัดใหม่ทองลม
63. วัดใหญ่ศรีสุพรรณ
64. วัดอุทัยทาราม
65. วัดอนงคาราม
66. วัดอินทาราม
67. วัดอภัยทายาราม (วัดมะกอก)
68. วัดอาวตีกการาม

วัดที่ไม่มีการสอนพระปริยัติธรรม แต่มีห้องสมุดวัด

1. วัดดวงแข	4. วัดสันติธรรมาราม
2. วัดเทพราชกุญชร	5. วัดสุคันธาราม
3. วัดมณีรัตนการาม(วัดน้อย)	6. วัดหลักสี่

คำชี้แจง เกี่ยวกับแบบสอบถาม

1. แบบสอบถามนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาระดับปริญญาโท เพื่อทำวิทยานิพนธ์ สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ ในเรื่อง ความต้องการและความคาดหวังของพระภิกษุสามเณร ที่มีต่อห้องสมุดวัดในกรุงเทพมหานคร ซึ่งได้รับความเห็นชอบแล้วจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

2. ข้อมูลที่จะรับจากการตอบแบบสอบถามนี้ จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการพิจารณา เพื่อหาทางจัดตั้ง ส่งเสริม และปรับปรุงกิจการงานห้องสมุดวัดให้เจริญก้าวหน้า สามารถสนอง ความต้องการของพระภิกษุสามเณรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เพราะฉะนั้น ขอท่านได้โปรดตอบคำถามทุกข้อที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน คำตอบของท่านไม่ว่าจะเป็นอย่างไร จะไม่มีผลกระทบต่อท่านหรือบุคคลอื่นใดทั้งสิ้น

ผู้วิจัยขอกราบนิมิตการพระคุณเจ้าเป็นอย่างสูง ที่ได้กรุณาให้ความร่วมมือตอบแบบสอบถามฉบับนี้

มนฤญช์ วิทย์ไพศาล

นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

แบบสอบถามความต้องการและความคาดหวังของพระภิกษุสามเณรที่มีต่อห้องสมุด

ตอนที่ 1 รายละเอียดส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

โปรดเติมข้อความในช่องว่าง หรือ กเครื่องหมาย ลงในช่อง / / หน้า
ข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงเกี่ยวกับท่าน

1. ชื่อวัด.....

2. ขณะนี้ท่านดำรงตำแหน่ง เป็น

☐ เจ้าอาวาส

☐ พระที่ทำหน้าที่สอนพระปริยัติธรรม

☐ พระภิกษุที่ทำหน้าที่บรรพชาภิเษกห้องสมุด หรือผู้ดูแลห้องสมุดวัด

☐ พระภิกษุทั่วไป

☐ สามเณร

3. อายุของท่านขณะนี้

☐ ต่ำกว่า 20 ปี

☐ ระหว่าง 20 – 30 ปี

☐ ระหว่าง 31 – 40 ปี

☐ อายุเกิน 40 ปีขึ้นไป

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับห้องสมุดวัด และความต้องการในการอ่าน

ขอให้ท่านอ่านข้อความแต่ละข้อ แล้วประเมินดูว่า ท่านมีความคิดเห็นหรือต้องการในเรื่องนั้น ๆ มากน้อยเพียงใดตามลำดับ ดังนี้

– ถ้าท่านเห็นด้วยมากที่สุดหรือมีความต้องการมากที่สุด โปรดกเครื่องหมาย

ลงในช่องมากที่สุด

– ถ้าท่านเห็นด้วยมากหรือมีความต้องการมาก โปรดกเครื่องหมาย ลงใน

ช่องมาก

- ถ้าท่านเห็นด้วยปานกลางหรือมีความต้องการปานกลาง โปรดทำเครื่องหมายลงในช่องปานกลาง
- ถ้าท่านเห็นด้วยน้อยหรือมีความต้องการน้อย โปรดทำเครื่องหมายลงในช่องน้อย
- ถ้าท่านไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งหรือไม่มีความต้องการเลย โปรดทำเครื่องหมายลงในช่องน้อยที่สุด

ตัวอย่าง

อันดับที่	รายการ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
๐	ห้องสมุดวัดจะเป็นแหล่งการศึกษาค้นคว้าที่ ดีของพระภิกษุวัดนั้น ๆ					
๐๐	หนังสือที่อธิบายถึงการสะกดจิต					

จากตัวอย่าง แสดงว่าท่านมีความเห็นว่าห้องสมุดวัดเป็นแหล่งศึกษาค้นคว้าที่ดีของพระภิกษุนั้น ๆ มากที่สุด และท่านมีความต้องการหนังสือที่อธิบายถึงวิธีการสะกดจิต น้อย

ต่อไปนี้เป็นแบบสอบถามรายการความคิดเห็นเกี่ยวกับห้องสมุดวัดและความต้องการในการอ่าน ขอให้ท่านทำเครื่องหมายลงในช่องระดับความคิดเห็นหรือต้องการที่ตรงกับระดับความคิดเห็นหรือความต้องการของท่าน

อันดับที่	รายการ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	<u>ความคิดเห็นเกี่ยวกับห้องสมุดวัด</u>					
1	วัดทุกวัดควรมีห้องสมุดวัด เพื่อใช้ เป็นสถานที่เก็บรวบรวมคัมภีร์ พระไตรปิฎก และหนังสือต่าง ๆ อันเกี่ยวกับศาสนา					
2	นอกจากหนังสือทางศาสนาแล้ว ห้องสมุดควรมีหนังสือสาขาวิชาอื่น ๆ อีกด้วย					
3	ห้องสมุดวัดมีประโยชน์ต่อพระภิกษุสามเณร ในการศึกษาเล่าเรียนทั้งทางโลกและทางธรรม					
4	ห้องสมุดวัดมีคุณประโยชน์ต่อพระภิกษุสามเณร เป็นอย่างมาก สำหรับศึกษาค้นคว้า เพื่อเผยแพรศาสนาและสืบศาสนา					
5	ห้องสมุดวัดจะช่วยให้พระภิกษุสามเณร สามารถปรับปรุงตนให้มีความรู้กว้างขวาง และทันสมัยอยู่เสมอ					
6	ห้องสมุดวัดควรจะช่วยให้พระภิกษุสามเณร มีความรู้ทันต่อเหตุการณ์และสามารถใช้ความรู้นี้ประยุกต์หลักการหรือคำสอนทางพุทธศาสนา เผยแพร่แก่ประชาชนได้ เป็นอย่างดี					
7	การจัดตั้งห้องสมุดวัด จะก่อให้เกิดประโยชน์เด่นประการต่อการศึกษา ค้นคว้ากับการลงทุน					

อันดับที่	รายการ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
8	ห้องสมุดวัดควรมีบรรณารักษ์ที่มีความรู้ทางบรรณารักษ์ เป็นผู้ดูแล ค่าเนืองงาน และให้บริการ					
9	การดำเนินการห้องสมุดวัด ควรจะได้รับการสนับสนุนจากวัดและกรมการศาสนา เป็นอย่างยิ่ง					

อันดับที่	ประเภทของหนังสือที่ต้องการอ่าน	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	ก. <u>หนังสือทางศาสนา</u>					
10	หนังสือประวัติพุทธศาสนา ประวัติพระสงฆ์ และพุทธสาวก					
11	หนังสือคัมภีร์ทางศาสนา เช่น พระไตรปิฎก พระวินัยปิฎก พระสุตตันตปิฎก พระอภิธรรมปิฎก					
12	หนังสือพิธีทางศาสนา ศาสนพิธี หนังสือสวดมนต์					
13	หนังสือเกี่ยวกับวิปัสสนาธุระ					
14	หนังสือเกี่ยวกับความเชื่อในพระพุทธศาสนา เช่น นรก สวรรค์ พุทธปรัชญา เรื่องเกี่ยวกับชาติหน้า ปรโลกภพ ไตรภูมิพระร่วง เทศน์พระมาลัย					

อันดับที่	ประเภทของหนังสือที่ต้องการอ่าน	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
15	หนังสือชาดกต่าง ๆ เช่น เวสสันดรชาดก มิลินทปัญหา					
16	พจนานุกรมทางศาสนา					
17	หนังสือพุทธศาสนสุภาษิต					
18	หนังสือเกี่ยวกับพระพุทธรูป พระเครื่อง ตำนานพระพุทธรูป					
19	หนังสือพุทธศาสนานิกายต่าง ๆ					
20	หนังสือที่มีเรื่องราวเกี่ยวกับศาสนา ต่าง ๆ หลักคำสอนและพิธีกรรมของ ศาสนานั้น ๆ					
21	หนังสือเกี่ยวกับระเบียบข้อบังคับของ พระสงฆ์ พระราชบัญญัติคณะสงฆ์					
22	หนังสือแบบเรียนธรรมะชั้นต่าง ๆ เช่น หนังสือนวโกวิท หนังสือคู่มือนักธรรมบาลี ชั้นต่าง ๆ เฉลยธรรมะสนามหลวง หนังสือแปลบาลี					
23	วารสารทางพุทธศาสนา					
24	หนังสือนวนิยายอิงศาสนา เช่น เชิงตะ หิมพานต์ ลีลาวดี					

อันดับที่	รายการ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	ข. หนังสือทั่วไป					
25	หนังสือที่ให้ความรู้ ให้เกร็ดความรู้สั้น ๆ รวมกันในเล่มเดียวกัน เช่น หนังสือ ความรู้รอบตัว สารานุกรม สารพันปัญหา					
26	หนังสือที่อธิบายถึงการสร้างความเจริญ แก่ชีวิต โดยการใช้ความสามารถของ ตนเอง วิธีปรับปรุงตน และการสร้าง เสริมบุคลิกภาพ เช่น หนังสือที่อธิบายถึง วิธีชนะทุกข์สร้างสุข การกำจัดปมขัด วิธีจูงใจคน และวิธีครองใจคน					
27	หนังสือเกี่ยวกับการทำนาย พยากรณ์ เช่น การทำนายฝัน การทำนายลักษณะ การดู ลายมือ					
28	หนังสือปรัชญาต่าง ๆ เช่น ปรัชญาตะวันออก					
29	หนังสือทางศาสนจริยศาสตร์ เช่น การปฏิบัติ ตนในสังคม					
30	หนังสือที่เกี่ยวกับจิตวิทยาและการใช้หลัก จิตวิทยาให้เป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวัน					
31	หนังสือเกี่ยวกับสังคมวิทยา จิตวิทยาสังคม และสภาพสังคม					
32	หนังสือเกี่ยวกับกฎหมายอาญา กฎหมายแพ่ง และพาณิชย์ที่ควรรู้					
33	หนังสือเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ และประวัติ รัฐธรรมนูญ					

อันดับที่	รายการ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
34	หนังสือที่ให้ความรู้เกี่ยวกับการศึกษา การเรียน การสอน หลักสูตรในโรงเรียน วิทยาลัย และมหาวิทยาลัย					
35	หนังสือที่ให้ความรู้เกี่ยวกับการศึกษาผู้ใหญ่ เช่น การศึกษาค้นคว้าตนเองสำหรับผู้ใหญ่ โรงเรียนผู้ใหญ่					
36	หนังสือเกี่ยวกับชนบทชนบทนิยม ประเพณี และวัฒนธรรม					
37	หนังสือเกี่ยวกับหลักภาษา ได้แก่ พวก ไวยากรณ์ไทย ไวยากรณ์อังกฤษ บาลีมหาไวยากรณ์ สันสกฤตไวยากรณ์ แบบเรียนภาษาอังกฤษด้วยตนเอง เป็นต้น					
38	หนังสือเกี่ยวกับการแพทย์ การพยาบาล และสุขวิทยา เช่น การป้องกันโรค การใช้ ยารักษาโรค สุขวิทยาส่วนบุคคล					
39	หนังสือที่มีเรื่องราวเกี่ยวกับศิลปะ ศิลปะ ประจำชาติ และศิลปะแขนงต่าง ๆ					
40	หนังสือทางงานเกษตรกรรม เช่น การเพาะปลูก การเลี้ยงสัตว์					
41	หนังสือวรรณกรรมไทย ประเภทร้อยแก้ว เช่น สี่แผ่นดิน ละครแห่งชาติ					
42	หนังสือวรรณกรรมไทยประเภทร้อยกรอง เช่น นิราศสุนทรภู่ เสือโคคำฉันท์					

อันดับที่	รายการ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
43	หนังสือเกี่ยวกับชื่อสถานที่ ประวัติของ สถานที่ต่าง ๆ และภูมิศาสตร์ของประเทศ ต่าง ๆ					
44	หนังสือชีวประวัติบุคคลสำคัญ เช่น รัชสมัย และประมุขของประเทศ บุคคลสำคัญของ โลก เป็นต้น					
45	หนังสือเกี่ยวกับประวัติศาสตร์และ อารยธรรมของประเทศต่าง ๆ					
	ประเภทหนังสือที่ต้องการอื่น ๆ (โปรดระบุ)					
1						
2						
3						
4						
5						

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับความคาดหวังของพระภิกษุสามเณรที่มีต่อห้องสมุดวัด

คำชี้แจง ความคาดหวัง หมายถึง การมุ่งต่อสิ่งที่พึงปรารถนาหรือคาดหวังในสิ่งที่เชื่อว่าจะ เป็นไปได้
ขอใหท่านอ่านข้อความแต่ละข้อ แล้วประมาณดูว่า ท่านมีความคาดหวังในเรื่องนั้น ๆ มาก
น้อยเพียงใดตามลำดับดังนี้ แล้วเขียนเครื่องหมายลงในช่อง..... เมื่อท่านคาดคะเนว่า
ข้อความนั้น ๆ ควรจะเป็นไปได้มากที่สุด

- ถ้าท่านมีความคาดหวังมากที่สุด คือ คาดคะเนว่าควร เป็นไปได้ตามนั้นมากที่สุด

กาเครื่องหมาย ลงในช่องมากที่สุด

- ถ้าท่านมีความคาดหวังมาก คือ คาดคะเนว่าควร เป็นไปได้ตามนั้นมาก กาเครื่องหมาย

ลงในช่องมาก

- ถ้าท่านมีความคาดหวังปานกลาง คือ คาดคะเนว่าควร เป็นไปได้ตามนั้นปานกลาง

กาเครื่องหมาย ลงในช่องปานกลาง

- ถ้าท่านมีความคาดหวังน้อย คือ คาดคะเนว่าควร เป็นไปได้ตามนั้นน้อย กาเครื่องหมาย

ลงในช่องน้อย

- ถ้าท่านมีความคาดหวังน้อยที่สุด คือ คาดคะเนว่าควร เป็นไปได้ตามนั้นน้อยที่สุด

กาเครื่องหมาย ลงในช่องน้อยที่สุด

ตัวอย่าง

อันดับที่	รายการ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
๐	บรรณารักษ์ห้องสมุดวัดควร เป็นพระที่มี ความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์					
๐๐	ห้องสมุดวัดควรมีวารสารทางพุทธศาสนา ทุกฉบับ					

ข้อ ๐ แสดงว่าผู้ตอบมีความคาดหวังอย่างมากที่สุดที่บรรณารักษ์ห้องสมุดวิศกรรม เป็นพระที่มีความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์ หรือแสดงว่า ผู้ตอบคาดคะเนว่า เป็นไปได้มากที่สุดที่บรรณารักษ์ห้องสมุดวิศกรรม เป็นพระที่มีความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์

ข้อ ๐๐ แสดงว่าผู้ตอบมีความคาดหวังน้อยที่ห้องสมุดวิศกรรมจะมีความรู้ทางพุทธศาสนาทุกเล่ม หรือแสดงว่า ผู้ตอบคาดคะเนว่า เป็นไปได้น้อยที่ห้องสมุดวิศกรรมจะมีความรู้ครบทุกฉบับ

ต่อไปนี้ขอให้ท่าน ทำเครื่องหมาย ลงในแบบสอบถามความคาดหวังของพระภิกษุสามเณรที่มีต่อห้องสมุดวิศกรรม ทุกข้อ ให้ตรงกับระดับความคาดหวังของท่านในแต่ละรายการ

อันดับที่	รายการ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	<u>ความคาดหวังด้านหนังสือและเอกสาร</u>					
1	ห้องสมุดวิศกรรมมีหนังสือเกี่ยวกับศาสนาทุกประเภทและหนังสือที่ไม่ขัดต่อพระธรรมวินัย					
2	หนังสือทางานพุทธศาสนาควร เน้นหนักทางานการ เรียนการสอนพระปฏิบัติธรรม					
3	ห้องสมุดควรมีหนังสือที่เป็นหลักทางพระพุทธศาสนา เช่น พระไตรปิฎก มังคลัตถปิฎก สังคีตปิฎก ปฐมสมโพธิกถา ฯลฯ ครบทุกเรื่อง					
4	นอกจากหนังสือทางศาสนาแล้ว ห้องสมุดวิศกรรมมีหนังสือสาขาวิชาการอื่น ๆ ด้วย					
5	หนังสือตามข้อ 4 ควร เป็นเรื่องที่ให้ความรู้ อย่างกว้าง ๆ ทั่ว ๆ ไปที่มีใช้หลักวิชาการที่ลึกซึ้ง					

อันดับที่	รายการ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
6	ห้องสมุดวิศกรรมมีหนังสือทางบันเพิกคดีย					
7	ห้องสมุดวิศกรรมจัดหาหนังสือที่ใหม่ ทันสมัย เพิ่มตลอด เวลา					
8	ห้องสมุดวิศกรรมจัดหาหนังสือที่ได้รับรางวัล ก็เก็บเข้าไว้ในห้องสมุดด้วย					
9	ห้องสมุดวิศกรรม เป็นแหล่งรวบรวมหนังสือ งานศพด้วย					
10	หนังสือในห้องสมุดวิศกรรมจัดหมวดหมู่ เพื่อ สะดวกในการค้นคว้า					
11	ห้องสมุดวิศกรรมมีวารสารทางศาสนาทุก ฉบับ					
12	นอกจากจะมีวารสารทางศาสนา ก็กรรมมี วารสารทางวิชาการอื่น ๆ บ้าง เช่น วารสารการศึกษา วารสารการเกษตร					
13	ห้องสมุดวิศกรรมมีหนังสือพิมพ์รายวันด้วย					
14	ท่านต้องการมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น ในการซื้อหนังสือเข้าห้องสมุดด้วย					
15	ห้องสมุดควรจัดข่าวหรือภาพที่สำคัญ รวบรวมไว้					
16	สภาพหนังสือในห้องสมุด ควรอยู่ในสภาพดี มีการซ่อมแซมหนังสือที่ชำรุดอยู่เสมอ					

อันดับที่	รายการ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	<u>ความคาดหวังด้านครุภัณฑ์</u>					
1	ตู้และชั้นวางหนังสือในห้องสมุดควรเป็นแบบชั้นเปิด คือสามารถที่จะหยิบอ่านได้เองตามความต้องการ					
2	ควรจะมีชั้นวางนิตยสาร วารสารฉบับใหม่ และที่เก็บรวบรวมนิตยสาร วารสารฉบับเก่าด้วย					
3	ควรมีที่วางหนังสือพิมพ์ไว้โดยเฉพาะ และมีชั้นเก็บหนังสือพิมพ์ฉบับเก่าด้วย					
4	ควรมีโต๊ะ เก้าอี้ สำหรับนั่งอ่านในห้องสมุดด้วย					
5	ควรมีแผนป้ายสำหรับติดข่าวใหม่ ๆ หรือเกร็ดความรู้หรือแนะนำหนังสือที่น่าสนใจ และหนังสือใหม่ด้วย					
	<u>ความคาดหวังด้านการให้บริการของห้องสมุด</u>					
1	ห้องสมุดควรติดป้าย อธิบายการใช้ห้องสมุดให้ชัดเจน					
2	ชั้นหนังสือทุกชั้น ควรมีป้ายบอกหมวดหมู่ติดไว้ และ เห็นได้ชัดเจน					
3	ห้องสมุดควรมีบริการตอบคำถามและช่วยคนควา					

อันดับที่	รายการ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
4	ควรที่จะจัดบริการแนะนำการอ่าน การใช้ห้องสมุดและการยืมยืม					
5	สามารถยืมหนังสือออกไปอ่านนอกห้องสมุดได้					
6	ควรให้บริการยืมระหว่างห้องสมุดด้วย					
7	ห้องสมุดควรเก็บ เล่มวารสารลงเวลาเก็บไว้บริการ					
8	ห้องสมุดควรทำบัตรรายการให้กับหนังสือทุกเล่มที่มีอยู่ในห้องสมุด					
9	ห้องสมุดควรมีการประชาสัมพันธ์ถึงข่าวสารความเคลื่อนไหวของห้องสมุดให้ทราบอยู่เสมอ					
10	ห้องสมุดควร เปิดบริการทุกวัน					
11	ระยะเวลาในการยืมหนังสือ ไม่ควรต่ำกว่า 5 - 7 วัน					
	<u>ความคาดหวังงานบรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุด</u>					
1	พระที่เป็นบรรณารักษ์หรือ เจ้าหน้าที่ห้องสมุดควรมีความกระตือรือร้นในการให้บริการผู้ใช้ห้องสมุด					
2	พระที่เป็นบรรณารักษ์หรือ เจ้าหน้าที่ห้องสมุดควรเป็นผู้ที่รักการอ่านและรู้เรื่องราวของหนังสือ					

อันดับที่	รายการ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
3	พระที่เป็นบรรพชาหรือเจ้าหน้าที่ ห้องสมุด ควรเป็นผู้ที่สามารถให้คำ แนะนำคานหนังสือและแหล่งคนควา ต่าง ๆ ได้		5			
4	ผู้ที่จะเป็นบรรพชาหรือเจ้าหน้าที่ ห้องสมุด ควรเป็นผู้ที่มีความรู้ทาง บรรพชาศีลศาสตร์					
5	บรรพชาหรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุดควร ได้รับการเพิ่มพูนความรู้โดยการเข้ารับ การอบรมทางบรรพชาศีลศาสตร์อยู่เสมอ ตามเวลาอันควร					
6	ห้องสมุดที่ดียังไม่บรรพชา ควรส่ง พระเข้ามาอบรมความรู้ทางคาน บรรพชาศีลศาสตร์					
7	พระที่จะมาอบรมเป็นบรรพชา ควร เป็นพระผู้มีแนวโน้มจะบวชนาน					
8	จำนวนบรรพชาหรือผู้ช่วยห้องสมุดวัด ควรมีน้อยอย่างน้อย 1 คน					
	<u>ความคากหังคานอาคารสถานที่</u>					
1	สถานที่ตั้งหรืออาคารห้องสมุดวัด ควรตั้ง อยู่ในที่ ๆ ไปมาสะดวก เป็นศูนย์กลาง ของวัด					

อันดับที่	รายการ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
2	พื้นที่ที่เป็นห้องสมุด ควรมีความกว้างขวางเพียงพอ					
3	ห้องสมุดควรมีความสะอาดและเป็นระเบียบ					
4	ห้องสมุดควรมีอากาศถ่ายเทสะดวก					
5	ห้องสมุดควรมีความสงบ ทั่วไกลจากเสียงรบกวน					
6	ภายในห้องสมุดควรจัดและตกแต่งให้สวยงามและชวนดู					
7	ห้องสมุดควรมีบริเวณเป็นมุมสำหรับอภิปรายหรืออภิเษียงกันได้					
	อื่น ๆ (โปรดระบุ)					
1						
2						
3						
4						
5						

การประเมินค่าความชอบคุณสิ่งใดที่ควรยกแบบสอบตามทั้งหมดนี้

มนฤชัย วิทย์ไพศาล

นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

แบบสัมภาษณ์สภาพห้องสมุดวัด

วัด.....

ก. อาคารสถานที่

1. ลักษณะของห้องสมุด

☐ เป็นอาคารโดยเฉพาะ	☐ เป็นห้องๆ หนึ่งของกุฏิ
☐ เป็นเพียงมุมหนึ่งของกุฏิ	☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....

2. บริเวณเนื้อที่ของห้องสมุด มีประมาณ.....ตารางเมตร

ข. ครุภัณฑ์

1. ห้องสมุดมีโต๊ะและเก้าอี้นั่งอ่านหรือไม่

- ☐ มี จำนวนโต๊ะ.....ตัว จำนวนเก้าอี้.....ตัว ☐ ไม่มี

2. มีชั้นหรือตู้สำหรับจัดเก็บหนังสือหรือไม่

- ☐ มี ถ้าเป็นชั้น ขนาด.....ชั้น ชว่งยาว.....เมตร จำนวน.....ที่
ถ้าเป็นตู้ กว้าง..... สูง..... จำนวน.....ตู้

☐ ไม่มี

3. มีชั้นสำหรับวางวารสารหรือไม่

- ☐ มี ขนาดกว้าง..... ยาว.....จำนวน.....ที่
☐ ไม่มี

4. มีตู้บัตรรายการหรือไม่

- ☐ มี ถ้ามีขนาด.....คืบชัก จำนวน.....ตู้
☐ ไม่มี

5. มีตู้เก็บจุลสารหรือกฤตภาคหรือไม่

- ☐ มี ถ้ามีขนาด.....คืบชัก/ชั้น จำนวน.....ตู้ ☐

6. มีที่วางหนังสือพิมพ์หรือไม่

- ☐ มี เป็นแบบไม้หนีบ จำนวน.....ที่ วางได้.....ฉบับ
เป็นโต๊ะสำหรับวางหนังสือพิมพ์โดยเฉพาะ จำนวน.....ตัว
☐ ไม่มี

7. มีเครื่องพิมพ์ดีดหรือไม่

- ☐ มี เป็นเครื่องพิมพ์ภาษาไทย.....เครื่อง
เป็นเครื่องพิมพ์ภาษาอังกฤษ.....เครื่อง
☐ ไม่มี

ค. หนังสือและเอกสาร

1. หนังสือ

- ☐ มีหนังสือภาษาไทย จำนวน.....เล่ม
☐ มีหนังสือภาษาอังกฤษ จำนวน.....เล่ม

2. สภาพหนังสือในห้องสมุด

- ☐ เป็นหนังสือฉบับพิมพ์ใหม่เป็นส่วนใหญ่
☐ เป็นหนังสือฉบับพิมพ์ใหม่และเก่าพอๆ กัน
☐ ส่วนมากเก่าและชำรุด

3. การไ้มาของหนังสือ

- ☐ ได้รับบริจาค ☐ จัดซื้อโดยเงินของวัด
☐ ได้รับบริจาคและจัดซื้อด้วยเงินของวัด

4. มีวารสารหรือไม่

- ☐ มี ถ้ามีจำนวน.....ชื่อเรื่อง ไ้มาโดย.....
☐ ไม่มี

5. มีหนังสือพิมพ์หรือไม่

- ☐ มี ถ้ามีจำนวน.....ชื่อเรื่อง ไ้มาโดย.....
☐ ไม่มี

6. ห้องสมุดได้รับงบประมาณหรือไม่

- ☐ ไ้ ถ้าไ้ ปีละ.....ไ้มาโดย.....
☐ ไม่ได้

ง. การบริการ

1. หอสมุดจัดเก็บหนังสือไว้แบบใด
 - ☐ แบบชั้นเปิด ผู้ใช้สามารถเลือกหยิบหนังสือเองได้
 - ☐ แบบชั้นปิด เจ้าหน้าที่จะเป็นผู้หยิบให้ตามความต้องการของผู้ใช้
 - ☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....
2. หอสมุดเปิดโอกาสให้พระภิกษุสามเณรของวัดยืมหนังสือไปอ่านนอกหอสมุดได้หรือไม่
 - ☐ ได้ ถ้าได้ ยืมได้ครั้งละ.....วัน จำนวนเล่มที่ยืมได้.....เล่ม
 - ☐ ไม่ได้
3. หอสมุดเปิดบริการสัปดาห์ละ.....วัน คือ.....วันจะประมาณ.....ชั่วโมง
4. หอสมุดมีการจัดหมวดหมู่หนังสือหรือไม่
 - ☐ มี ระบบ.....
 - ☐ ไม่มี เพราะ.....

จ. บุคลากร

1. นอกจากพระบรรณาธิการหรือผู้ดูแลหอสมุดแล้ว หอสมุดวัดยังมีผู้ช่วยบริการหอสมุดหรือไม่
 - ☐ มี ถ้ามี.....คน
 - ☐ ไม่มี
2. วุฒิหรือความรู้ของบรรณาธิการหรือผู้ดูแลหอสมุดวัด
 - วุฒิสามัญ..... วุฒิทางสงฆ์.....
 - วุฒิหรือความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์
 - ☐ ประกาศนียบัตรการอบรมวิชาบรรณารักษศาสตร์จากสมาคมหอสมุดแห่งประเทศไทย

- ☐ เคยเข้าร่วมประชุมสัมมนาพระภิกษุบรรณารักษ์ที่
กรมการศาสนาจัดขึ้น
- ☐ เคยเข้าร่วมประชุมสัมมนาเจ้าอาวาสและพระผู้ทำหน้าที่
บรรณารักษ์ที่คณะกรรมการโครงการทอดผ้าป่าหนังสือ
จัดขึ้น
- ☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....

ด. ปัญหาและความต้องการ

1. ปัญหาในการดำเนินงานห้องสมุดวัด (เขียนหมายเลขเรียงตามลำดับ
ความสำคัญจากมากที่สุดไปย้งน้อยที่สุดของปัญหา)
- ☐ ขาดควาช่วยเหลือและสนับสนุนจากวัด
- ☐ ขาดคณะกรรมการดำเนินงานห้องสมุดประจำวัด
- ☐ ขาดแคลนเจ้าหน้าที่ช่วยเหลื่องานห้องสมุด
- ☐ ขาดงบประมาณในการดำเนินงาน
- ☐ ขาดความรู้ในการดำเนินงาน
- ☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....
2. ความต้องการเพิ่มพูนความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์โดยวิธีต่างๆ
(เขียนหมายเลขเรียงตามลำดับจากวิธีที่ต้องการมากที่สุด ไปยังวิธีที่
ต้องการน้อยที่สุด)
-ต้องการศึกษาเพิ่มพูนความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์จากหนังสือและ
ตำราทางบรรณารักษศาสตร์ด้วยตนเอง
-ต้องการเข้าอบรมวิชาบรรณารักษศาสตร์ที่จัดโดยสมาคมห้องสมุด
แห่งประเทศไทย

.....ต้องการให้มีการจัดอบรมวิชาบรรณารักษศาสตร์สำหรับพระภิกษุ

โดยเฉพาะ

.....ต้องการให้ผู้ที่มีความรู้ทางด้านห้องสมุดมาช่วยจัดห้องสมุดวัดและ
แนะนำความรู้ให้ห้องสมุดของท่าน

.....อื่นๆ (โปรดระบุ).....

มาตรฐานห้องสมุดประจำวัด

1. วัตถุประสงค์

เพื่อให้ห้องสมุดประจำวัดทำหน้าที่สถาบันสำคัญอันหนึ่งของชุมชน ห้องสมุดประจำวัดควรกำหนดวัตถุประสงค์ไว้ดังนี้

1. เพื่อส่งเสริมการศึกษาพระปริยัติธรรมทั้งค่านักธรรมบาลีและระดับอุดมศึกษา
2. เพื่อส่งเสริมให้พระภิกษุสามเณรมีความรอบรู้ทันต่อเหตุการณ์และสามารถนำไปใช้ในการศึกษาและเผยแพร่พุทธศาสนา
3. เพื่อให้การศึกษาค้นคว้าสืบเสาะหาความรู้แก่ประชาชนทุกชั้น ทุกวัย และทุกระดับ การศึกษาอย่างกว้างขวาง
4. ส่งเสริมพระภิกษุสามเณรและประชาชนให้มีความรักการอ่านและการศึกษาค้นคว้า
5. ให้บริการทางข่าวสารและความรู้ต่างๆ ที่ทันต่อเหตุการณ์และความเคลื่อนไหวของศาสนาอื่นและของโลกปัจจุบัน
6. ส่งเสริมและเผยแพร่วัฒนธรรมของชุมชนและประเทศ
7. ส่งเสริมและแนะนำให้ประชาชนเข้าใจและปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดี พุทธศาสนิกชนที่ดี
8. ส่งเสริมให้ประชาชนรู้จักใช้เวลาว่างในทางที่เกิดประโยชน์และความรื่นรมย์

2. คณะกรรมการห้องสมุดประจำวัด

เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยดี และได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่าย ควรมีคณะกรรมการห้องสมุดชั้นคณะหนึ่ง ซึ่งเจ้าอาวาสเป็นผู้แต่งตั้ง โดยการคัดเลือกหรือโดยการออกเสียงเลือกตั้งจากผู้เป็นสมาชิกฝ่ายฆราวาสมีจำนวน

อย่างน้อย 5 คน ให้เจ้าอาวาสหรือผู้แทนเจ้าอาวาสเป็นประธานโดยตำแหน่ง และมีพระสงฆ์เป็นกรรมการที่ปรึกษาโดยตำแหน่งมีจำนวนตามสมควร ให้คณะกรรมการบริหารอยู่ในตำแหน่งได้คราวละ 2 ปี และควรมีการประชุมโดยสม่ำเสมอ อย่างน้อย เดือนละ 1 ครั้ง

คณะกรรมการหอสมุดมีหน้าที่ดังนี้

1. เป็นผู้วางนโยบายของหอสมุด
2. เป็นผู้หาทางช่วยเหลือในการดำเนินงานหอสมุด เช่น ช่วยจัดหาเงินอุดหนุนเพื่อใช้สอยและจัดบริการให้มากขึ้น

3. สถานที่และขนาดของหอสมุด

หอสมุดประจำวัด ซึ่งตั้งอยู่ในชุมชนซึ่งพลเมืองรวมกันอยู่หนาแน่นและมีวัดเป็นจำนวนมาก ควรมีสถานที่เป็นของตนเองโดยเอกเทศ และตั้งอยู่ใกล้เคียงกับโรงเรียนพระปริยัติธรรม หรือในที่ซึ่งพระภิกษุสามเณรไปใช้ได้สะดวก

ขนาดของหอสมุดประจำวัด แบ่งออกเป็น 4 ระดับ คือ

1. หอสมุดขนาดใหญ่ คือหอสมุดที่ตั้งอยู่ในวัดที่มีสำนักเรียนและพระนักศึกษ ตั้งแต่ 100 รูปขึ้นไป ตั้งอยู่ในจังหวัดซึ่งเป็นที่ตั้งของภาคการศึกษาหรือเป็นจังหวัดใหญ่ มีวัดตั้งแต่ 100 วัด หรือมีพระภิกษุสามเณรตั้งแต่ 1,000 รูปขึ้นไป
2. หอสมุดขนาดกลาง คือหอสมุดที่อยู่ในวัดที่มีสำนักเรียนและพระนักศึกษ ตั้งแต่ 50 รูปขึ้นไป ตั้งอยู่ในจังหวัดหรืออำเภอซึ่งมีวัดตั้งแต่ 70 วัด หรือมีพระภิกษุสามเณรตั้งแต่ 800 รูปขึ้นไป
3. หอสมุดขนาดเล็ก คือหอสมุดที่อยู่ในวัดมีสำนักเรียน และมีพระนักศึกษ น้อยกว่า 50 รูปลงมา ตั้งอยู่ในจังหวัดหรืออำเภอหรือตำบลซึ่งมีวัดตั้งแต่ 50 วัด หรือมีพระภิกษุสามเณรตั้งแต่ 500 รูปขึ้นไป
4. หอสมุดของวัด คือหอสมุดที่ตั้งอยู่ในวัดทั่วไป ที่ไม่มีสำนักเรียน หรือเป็นวัดที่มีสำนักเรียน แต่ไม่อาจจัดหอสมุดให้สมบูรณ์ตามขนาดดังกล่าวได้

ลักษณะห้องสมุดหรือตัวอาคาร ควรให้ถูกต้องตามสุขลักษณะ โปร่ง และ
อากาศถ่ายเทได้ดี มีแสงสว่างพอเพียง การจัดภายในห้องต้องคำนึงถึงประโยชน์
ในการใช้สอยและความสวยงาม ตัวห้องต่างๆ ควรให้มีเนื้อที่มากพอสำหรับเก็บหนังสือ
เป็นที่อ่านหนังสือ เป็นที่ทำงานและให้บริการต่างๆ ประมาณเนื้อที่เป็นตารางเมตร
ตามลำดับความจำเป็นดังนี้

ห้องสมุดขนาดใหญ่					ห้องสมุดขนาดกลาง					ห้องสมุดขนาดเล็ก				
ห้อง	ห้อง	ห้อง	ห้อง	ห้อง	ห้อง	ห้อง	ห้อง	ห้อง	ห้อง	ห้อง	ห้อง	ห้อง	ห้อง	ห้อง
อ่าน	ทำ	เก็บ	น้ำ	สำ	อ่าน	ทำ	เก็บ	น้ำ	สำ	อ่าน	ทำ	เก็บ	น้ำ	สำ
หนังสือ	งาน	ของ		หรับ	หนังสือ	งาน	ของ		หรับ	หนังสือ	งาน	ของ		หรับ
210	50	24	16	100	140	50	20	10	80	100	24	18	8	50
รวมเนื้อที่ 400 ตารางเมตร					300 ตารางเมตร					200 ตารางเมตร				

(เกณฑ์การคำนวณข้างต้น ห้องอ่านหนังสือเนื้อที่ประมาณ 25 ตารางฟุต หรือ
2 $\frac{1}{3}$ ตารางเมตร ต่อผู้อ่าน 1 คน ห้องอ่านหนังสือขนาดใหญ่ จุผู้อ่านได้ประมาณ
90 คน ขนาดกลาง 60 คน และขนาดเล็ก 40 คน ทั้งนี้ ได้รวมเนื้อที่ของตู้และ
ชั้นเก็บหนังสือประเภทคนควาอาจอิงไว้ด้วยแล้ว)

หมายเหตุ ห้องสมุดของวัดประเทศที่ 4 นั้น อาจจัดหาภูมิหรือศาลาที่ว่างและตั้งอยู่
ในที่เหมาะสมมาดัดแปลงใช้เป็นห้องสมุดได้ตามความจำเป็น

4. ทรัพย์สินและวัสดุ

1. ให้มีทรัพย์สินและอุปกรณ์เครื่องใช้ที่จำเป็น เช่น โต๊ะ เก้าอี้ ชั้นวางหนังสือ
โต๊ะรับ - จ่าย หนังสือ ตู้ไว้วางสาร นิตยสาร และหนังสือพิมพ์ ตู้บัตรรายการ

ทุ้เก็บกตภาก ทุ้ประมวลข่าวสาร ฯลฯ ให้ได้สัดส่วนกับความต้งการของผู้ใช้และ
เนื้อที่รูปแบบของเครื่องไร้ทันสมัย ย่อมเพิ่มความสนใจแก่ผู้เข้ามาในห้องสมุด
และขนาดที่เหมาสมแก่การไร้ ย่อมอำนวยความสะดวกแก่ผู้เข้าใช้ห้องสมุดทุกวัย

2. ให้มีหนังสือวารสารทางศาสนาและสิ่งพิมพ์อื่นๆ ในทุกประเภทที่ไม่ขัดต่อ
ศีลธรรม มีคุณค่าทางส่งเสริมการสร้างสรรค์ความคิดริเริ่ม ส่งเสริมคุณธรรมและ
รสนิยมของประชาชน

3. จัดให้มีโสตทัศนวัสดุเท่าที่จะหาได้ เช่น รูปภาพ ลูกโลก แผนที่ ฯลฯ

4. ให้มีหนังสือใหม่ๆ ทันสมัยอยู่เสมอ หนังสือเหล่านี้อาจจัดหามาได้โดย
การซื้อ การขอ หรือใช้วิธีแลกเปลี่ยนหมุนเวียนกับห้องสมุดอื่นๆ

5. จำนวนหนังสือจะต้องมีพอที่จะให้อ่านและให้ยืมไปอ่านที่บ้านได้ ในเขต
ชุมนุมชนที่ห้องสมุดจัดตั้งอยู่ประมาณว่าจะมีผู้ใช้ห้องสมุด 10 % ของจำนวนประชากร
ในเขตนั้น ฉะนั้น ควรมีหนังสือ 2,000 - 3,000 เล่ม คอผู้ใช้ห้องสมุด 1,000 คน
หรือราว 2 - 3 เล่ม คอผู้ใช้เป็นรายหัว แล้วเพิ่มหนังสือขึ้นปีละ 10 % ของ
จำนวนหนังสือเดิมที่มีอยู่

ดังนั้น ห้องสมุดประจำวัดแต่ละระดับ ควรมีหนังสือดังนี้

ห้องสมุดขนาดใหญ่	ไม่น้อยกว่า 6,000 เล่ม	เพิ่มขึ้นอย่างน้อยปีละ 600 เล่ม
ห้องสมุดขนาดกลาง	" 4,000 เล่ม	" 400 เล่ม
ห้องสมุดขนาดเล็ก	" 2,000 เล่ม	" 200 เล่ม

5. บุคคล

เนื่องจากวิชาบรรณารักษศาสตร์เป็นวิชาเทคนิค ผู้บริหารงานในห้องสมุด
จำเป็นต้องไ้บุคคลที่มีความรู้ในทางนี้โดยเฉพาะเป็นผู้ควบคุมดำเนินงานในห้องสมุด
สำนักงานหรือราชการ องค์การ มหาวิทยาลัย และโรงเรียน ต่างต้องการไ้ผู้มี
วุฒิชั้นสูงทำหน้าที่บรรณารักษ์ เพื่อให้ได้หลักวิชาการในการแบ่งหมู่หนังสือ ทำบัตรรายการ

จัดชั้นหนังสือ และจัดบริการต่างๆ ให้แก่บุคคลในหน่วยงาน หรือแก่นักเรียนในสถานศึกษานั้นๆ

สำหรับบรรณารักษ์ห้องสมุดประจำวัด ต้องมีหน้าที่บริการแก่พระสงฆ์ และผู้สนใจทางศาสนา ตลอดจนประชาชนทั่วไป บรรณารักษ์ต้องทำงานเกี่ยวข้องกับหนังสือมากประเภท จึงจำเป็นต้องกำหนดคุณสมบัติของบรรณารักษ์ดังนี้

บรรณารักษ์

คุณสมบัติ ต้องมีความรู้อย่างน้อยปริญญา 5 ประโยคขึ้นไป และได้รับการอบรมวิชาการจัดห้องสมุดจากสถาบันใดสถาบันหนึ่ง

เสมียน

คุณสมบัติ อย่างต่ำจบการศึกษาระดับปีที่ 7 (มัธยมปีที่ 3 เดิม) สามารถพิมพ์ดีดได้พอสมควร มีความรู้พิเศษ เช่น วาดเขียน

อัตราค่าจ้าง

ขนาดห้องสมุด	จำนวนเจ้าหน้าที่	วุฒิที่ต้องการ	หมายเหตุ
ขนาดใหญ่	บรรณารักษ์ 1 คน	ปริญญาทางศาสนาและ อนุปริญญาทางศาสนา และได้รับอบรมวิชาการ จัดห้องสมุดจากสถาบันใด สถาบันหนึ่ง	ห้องสมุดขนาดใหญ่มาก มีกิจกรรมพิเศษบ่อยๆ และมีบริการกว้างขวาง คือ อาจเพิ่มบรรณารักษ์ ผู้ช่วยและเสมียนได้อีก ตามความเหมาะสม

ขนาดห้องสมุด	จำนวนเจ้าหน้าที่	วัสดุที่ต้องการ	หมายเหตุ
	บรรณารักษ์ผู้ช่วย 1 คน	เปรียญ 5 ประโยคขึ้นไป และได้รับการอบรมวิชา จัดห้องสมุดจากสถาบันใด สถาบันหนึ่ง	
	เสมียน 2 คน	ป. 7 (ม. 3 เดิม) พิมพ์ดีดได้	
	ภารโรง 1 คน	—	
ขนาดกลาง	บรรณารักษ์ 1 คน	อนุเปรียญทางศาสนา หรือเปรียญ 4 ประโยค ขึ้นไป และได้รับการอบรม วิชาจัดห้องสมุดจาก สถาบันใดสถาบันหนึ่ง	
	บรรณารักษ์ผู้ช่วย 1 คน	นักธรรมเอกและได้รับ การอบรมวิชาจัดห้องสมุด จากสถาบันใดสถาบันหนึ่ง	
	เสมียน 1 คน	ป. 7 (ม. 3 เดิม) พิมพ์ดีดได้	
	ภารโรง 1 คน	—	

ขนาดห้องสมุด	จำนวนเจ้าหน้าที่	วัสดุที่ต้องการ	หมายเหตุ
ขนาดเล็ก	บรรณารักษ์ 1 คน เสมียน 1 คน ภารโรง 1 คน	เปรียญ 3 ประโยคหรือนักธรรมโทขึ้นไป ได้รับ การอบรมห้องสมุดจาก สถาบันใดสถาบันหนึ่ง ประจำปี 4	

คู่มือ

สำหรับห้องสมุดขนาดใหญ่ ขนาดกลาง ขนาดเล็กนั้น บรรณารักษ์ควรมีคู่มือ
เปรียญ 5 เปรียญ 4 เปรียญ 3 ตามลำดับ หรือนักธรรมโทขึ้นไป

หากหาพระสงฆ์ที่มีคู่มือเช่นนั้นไม่ได้ ก็อาจได้พระภิกษุสามเณรหรือฆราวาส
ซึ่งได้รับการอบรมวิชาการห้องสมุดมาแล้วก็ได้

6. การเงิน

ประมาณการใช้จ่ายประจำปีในการจัดตั้งห้องสมุดประจำวัดแต่ละระดับดังนี้

หมวดเงิน	ขนาดใหญ่	ขนาดกลาง	ขนาดเล็ก	หมายเหตุ
ค่าครุภัณฑ์	62,150	30,200	21,200	รายการละเอียด
ค่าวัสดุ	60,000	40,000	20,000	ของแต่ละหมวด
ค่าใช้สอย	2,000	800	500	ปรากฏตามบัญชี
ค่าตอบแทน	1,000	500	500	แนบท้าย
ค่าที่ดินและสิ่งก่อสร้าง	150,000	100,000	60,000	
ค่าเงินเคียนและค่าจ้าง	37,800	26,400	17,400	

เอกสารประกอบมาตรฐานห้องสมุดประจำวัด
แสดงบัญชีประมาณการใช้จ่ายในการจัดตั้งห้องสมุดประจำวัดแต่ละขนาด

รายการ	ห้องสมุดขนาดใหญ่	ขนาดกลาง	ขนาดเล็ก	หมายเหตุ
<u>ประเภทครุภัณฑ์</u>				
ตู้และชั้นหนังสือ	15 ใบ 15,000	10 ใบ 10,000	5 ใบ 5,000	
โต๊ะอ่านหนังสือ	9 ตัว 4,500	6 ตัว 3,000	4 ตัว 2,000	
เก้าอี้	90 ตัว 2,250	60 ตัว 1,500	40 ตัว 1,000	
โต๊ะเก้าอี้เจ้าหน้าที่	4 ชุด 2,000	3 ชุด 1,500	2 ชุด 1,000	
โต๊ะเก้าอี้สำหรับเด็ก	3 ชุด 1,500	2 ชุด 1,000	1 ชุด 500	
ตู้หนังสือสำหรับเด็ก	3 ใบ 1,500	2 ใบ 1,000	1 ใบ 500	
เคาน์เตอร์รับส่งหนังสือ	1 ที่ 2,000	1 ที่ 2,000	1 ที่ 2,000	
ชั้นวางนิตยสาร	1 ที่ 1,000	1 ที่ 1,000	1 ที่ 1,000	
ป้ายนิเทศการ	4 แผ่น 1,000	2 แผ่น 500	2 แผ่น 500	
ชั้นบัตรรายการ	2 ตู้ 2,400	1 ตู้ 1,200	1 ตู้ 1,200	
ป้ายชื่อห้องสมุด	1 แผ่น 200	1 แผ่น 200	1 แผ่น 200	
เครื่องพิมพ์ดีด	1 เครื่อง 3,500	1 เครื่อง 3,500	1 เครื่อง 3,500	
เครื่องโรเนียว	-	-	-	
เครื่องเล่นแผ่นเสียง	-	-	-	
เครื่องบันทึกเสียง	1 เครื่อง 5,000	1 เครื่อง 3,500	1 เครื่อง 2,500	
เครื่องฉายภาพยนตร์	-	-	-	
เครื่องโสตทัศนศึกษาอื่นๆ	-	-	-	
ที่วางหนังสือพิมพ์	1 ที่ 300	1 ที่ 300	1 ที่ 300	
<u>รวมค่าครุภัณฑ์</u>	62,150	30,200	21,000	

รายการ	ห้องสมุดขนาดใหญ่	ขนาดกลาง	ขนาดเล็ก	หมายเหตุ
ประเภทวารสาร				
วารสารขอมหนังสือ	2,000	1,000	500	อาจแบ่งจ่าย
วารสารจัดกิจกรรมและบริการ	2,000	1,000	500	เป็น2ปี คือ
คาหนังสือ ภาพ แผนที่ ฯลฯ	6,000 เล่ม	4,000 เล่ม	2,000 เล่ม	60,000
	120,000	80,000	40,000	และ40,000
				และ20,000
				ตามลำดับ
รวมวารสาร	124,000	82,000	41,000	
ประเภทค่าใช้จ่ายไฟฟ้า				
น้ำ ฯลฯ	2,000	800	500	
ประเภทค่าตอบแทน				
จัดกิจกรรมพิเศษ	1,000	500	500	
ประเภทค่าที่ดินและ				
สิ่งก่อสร้างตัวอาคาร	150,000	100,000	60,000	
ประเภทเงินเดือนค่าจ้าง				
(เฉพาะปีแรก)	5 คน 7,000	4 คน 6,400	3 คน 17,400	รวมทั้ง
รวมทั้งสิ้น	376,950	239,900	140,600	การโรง

หมายเหตุ สำหรับห้องสมุดของวัด ให้พิจารณาตามความเหมาะสม

ความต้องการและความคาดหวังของพระภิกษุสามเณร
ที่มีต่อห้องสมุดวัดในกรุงเทพมหานคร

บทคัดย่อ
ของ
มนัญญ์ วิทย์ไพศาล

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้า
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
ธันวาคม 2526

การศึกษาครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายศึกษาสภาพของห้องสมุดวัดที่มีอยู่ ความต้องการ และความคาดหวังของพระภิกษุสามเณรที่มีต่อห้องสมุดวัด ตลอดจนเปรียบเทียบความต้องการ และความคาดหวังของพระภิกษุสามเณรโดยแยกตามประเภทของวัด สถานภาพของสมณเพศ และอายุ ซึ่งศึกษาจากห้องสมุดวัด 26 แห่ง และพระภิกษุสามเณร 1,806 รูป จากวัดที่เป็นตัวอย่าง 94 วัด โดยใช้แบบสำรวจสภาพห้องสมุดวัด และใช้แบบสอบถามความต้องการและความคาดหวัง ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

สภาพห้องสมุดวัด ห้องสมุดส่วนมากมีลักษณะ เป็นห้องสมุดเฉพาะ มีเนื้อที่ห้องสมุด แตกต่างกันตั้งแต่ 13 ตาราง เมตร จนถึง 502.82 ตาราง เมตร ส่วนใหญ่จะมีเนื้อที่ระหว่าง 50 - 54 ตาราง เมตร วัสดุอุปกรณ์มีไม่ครบถ้วน ส่วนใหญ่อยู่ในสภาพที่เก่าและล้าสมัย ประเภทของหนังสือส่วนใหญ่ เป็นหนังสือทางศาสนาและมีอยู่น้อยชื่อเรื่องและได้มาโดยการบริจาค ปัญหาที่สำคัญที่สุดในการดำเนินงานห้องสมุดวัดคือ ขาดบุคลากรที่ทำหน้าที่ประจำและมีความรู้ทาง ด้านบรรณารักษศาสตร์ และขาดงบประมาณประจำสำหรับห้องสมุดวัด

จากแบบสอบถามความต้องการและความคาดหวังของพระภิกษุสามเณรที่มีต่อห้องสมุดวัด ในแต่ละด้านดังนี้คือ มีความคิดเห็นว่า ห้องสมุดวัดมีคุณสมบัติสนองต่อพระภิกษุสามเณร เป็นอย่างมากสำหรับศึกษาค้นคว้า เพื่อเผยแพร่ศาสนาและสืบศาสนา หนังสือทางศาสนาที่มีความต้องการอ่าน สูงสุดคือ หนังสือคัมภีร์ทางศาสนา หนังสือทั่วไปที่มีความต้องการอ่านสูงสุดคือ หนังสือที่อธิบายถึง การสร้างความเจริญแก่ชีวิต โดยการใช้ความสามารถของตนเอง วิธีปรับปรุงตัวและการเสริม สร้างบุคลิก มีความคาดหวังว่าหนังสือในห้องสมุดวัดควรจัดหมวดหมู่เพื่อสะดวกในการค้นคว้า ควรมีโต๊ะเก้าอี้สำหรับนั่งอ่านในห้องสมุดด้วย ชั้นหนังสือทุกชั้นควรมีป้ายบอกหมวดหมู่ติดไว้ และ ให้เห็นได้ชัดเจน พระที่เป็นบรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุดวัดควรเป็นผู้ที่สามารถให้คำแนะนำ ค้นหนังสือและแหล่งค้นคว้าต่าง ๆ ได้ และห้องสมุดวัดควรมีความสะอาดและเป็นระเบียบ

เมื่อเปรียบเทียบความต้องการและความคาดหวังของพระภิกษุสามเณรที่มีต่อห้องสมุดวัด ในด้านต่าง ๆ ปรากฏว่า

1. ในวัดต่างประเภทกัน พบความแตกต่างกัน ในความคาดหวังด้านครุภัณฑ์ ด้าน บรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุดวัด และด้านอาคารสถานที่ ดังนี้

พระภิกษุสามเณรในวัดประเภทที่มีการสอนพระปริยัติธรรมและมีห้องสมุดวัด มีความคาดหวังด้านคุณภักดิ์สูงกว่าพระภิกษุสามเณรในวัดประเภทที่ไม่มีการสอนพระปริยัติธรรม แต่มีห้องสมุดวัด และสูงกว่าพระภิกษุสามเณรในวัดประเภทที่มีการสอนพระปริยัติธรรมแต่ไม่มีห้องสมุดวัด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

พระภิกษุสามเณรในวัดประเภทที่มีการสอนพระปริยัติธรรมและมีห้องสมุดวัด มีความคาดหวังด้านบรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุดสูงกว่าพระภิกษุสามเณรในวัดประเภทที่ไม่มีการสอนพระปริยัติธรรมแต่มีห้องสมุดวัด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

พระภิกษุสามเณรในวัดประเภทที่ไม่มีการสอนพระปริยัติธรรมแต่มีห้องสมุดวัด มีความคาดหวังด้านอาคารสถานที่สูงกว่าพระภิกษุสามเณรในวัดประเภทที่มีการสอนพระปริยัติธรรมแต่ไม่มีห้องสมุดวัด และสูงกว่าพระภิกษุสามเณรในวัดประเภทที่มีการสอนพระปริยัติธรรมและมีห้องสมุดวัด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. พระภิกษุสามเณรที่มีสถานภาพต่างกัน พบว่า

ในวัดประเภทที่มีการสอนพระปริยัติธรรมและมีห้องสมุดวัด เจ้าอาวาสมีความต้องการอ่านหนังสือทางศาสนามากกว่าพระที่สอนพระปริยัติธรรมและสามเณร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ในวัดประเภทที่มีการสอนพระปริยัติธรรมแต่ไม่มีห้องสมุดวัด พระที่สอนพระปริยัติธรรม และสามเณรมีความต้องการอ่านหนังสือทั่วไปมากกว่าเจ้าอาวาส อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และพระที่สอนพระปริยัติธรรมทั่วไป และสามเณร มีความคาดหวังด้านการให้บริการสูงกว่าเจ้าอาวาสอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ในวัดประเภทที่ไม่มีการสอนพระปริยัติธรรมแต่มีห้องสมุดวัด พระภิกษุทั่วไปและพระที่ทำหน้าที่บรรณารักษ์หรือดูแลห้องสมุดวัด มีความต้องการอ่านหนังสือทางศาสนาสูงกว่าเจ้าอาวาส อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. กลุ่มอายุต่างกัน พบว่า

ในวัดประเภทที่มีการสอนพระปริยัติธรรม และมีห้องสมุดวัด สถานภาพที่มีความแตกต่างของกลุ่มอายุ คือ พระที่สอนพระปริยัติธรรมกลุ่มอายุ 20 – 30 ปี และกลุ่มอายุ

31 - 40 ปี มีความคาดหวังด้านความรู้สูงกว่าพระที่สอนพระปริยัติธรรมกลุ่มอายุ 40 ปีขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ในวัดประเภทที่ไม่มีการสอนพระปริยัติธรรมแต่มีห้องสมุดวัด สถานภาพที่มีความแตกต่างของกลุ่มอายุ คือ พระภิกษุทั่วไป พระภิกษุทั่วไปกลุ่มอายุ 20 - 30 ปี และกลุ่มอายุ 31 - 40 ปี มีความคาดหวังด้านความรู้สูงกว่าพระภิกษุทั่วไปกลุ่มอายุ 40 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และพระภิกษุทั่วไปกลุ่มอายุ 31 - 40 ปี มีความคาดหวังด้านการให้บริการของห้องสมุดวัดสูงกว่าพระภิกษุทั่วไปกลุ่มอายุ 40 ปีขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

NEED AND EXPECTATION OF MONKS AND NOVICES TOWARDS
TEMPLE LIBRARIES IN BANGKOK

AN ABSTRACT

BY

MANARIN WITTAYAPAISARN

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education degree
at Srinakharinwirot University

February 1983

The purpose of this study were to survey the existing conditions of the temple libraries in Bangkok, to study the needs and expectations of monks and novices towards the temple libraries, and to make comparisons of needs and expectations among monks and novices according to different status of monkhood, different ages, and different types of temple. The subject were 1806 monks and novices from 94 temples in Bangkok where 26 temple libraries were located. The inventories and questionnaires were used to collect data. The results of this study were as the follows:

Most of temple libraries were specific libraries with different size ranging from 13 square meters to 502.82 square meters (mostly 50 - 54 square meters). They had not only very poor and out of date facilities, but also had a very small collection of donated religious books. The most crucial problems of administration were the inadequacy of qualified and knowledgable personnel as well as a very limitation of annual budget.

According to the question of what the monks and novices needed and expected most from the libraries, the results revealed as follows;

- The monks and novices belived that the temple libraries were very useful for religious learning and teaching
- The Scriptures were highly needed for religious a book collection.
- The books on self - developing, books on behavior modification and personality improvement were needed for general a book collection.

-- The books in the libraries should be classified systematically.
In addition, the book labels should be placed visibly to every book --
shelf.

- The desks and chairs should be provided sufficiently.
- Librarians should be competent
- Finally, Libraries needed to be neat and clean.

The results of comparing needs and expectations of monks and novices towards the temple libraries were as follows;

1. There were significant difference of needs and expectations among monks and novices from different types of temple on the aspects of facilities, librarians and library clerks and buildings.

- The monks and novices in the temples where there were the temple libraries and the Prapariyattitum study had higher expectations on facilities than those who stayed in the temples with temple libraries but no Prapariyattitum study, as well as those who stayed in the temples where there was a Prapariyattitum study but no temple libraries.

- The monks and novices who stayed in the temples where there were Prapariyattitum study and temple libraries had higher expectations on librarians and library clerks than those who stayed in the temples where there were temple libraries but no Prapariyattitum study. The differences were significant at .05 level.

- The monks and novices who stayed in the temples where there were temple libraries but no Prapariyattitum study had higher expectations on buildings and locations than those who stayed in the

temples where there was a Prapariyattitum study but no temple libraries, as well as those who stayed in the temples where there were Prapariyattitum study and temple libraries. The differences were significant at .01 level

2. The study also revealed that the monks with different monkhood status had different expectation on the following aspects;

- The abbots, in the temples where there were Prapariyattitum study and temple libraries, had more interests in reading religious books than the monks who taught the Prapariyattitum, as well as the novices. The differences were significant at .05 level.

- The monks who taught the Prapariyattitum and the novices who stayed in the temples where there was a Prapariyattitum study but no temple libraries had more needs and higher expectations on reading general books and library services than the abbots. The differences were significant at .05 level.

In addition, the monks, librarians or library clerks in the temples where there was a Prapariyattitum study but no temple libraries had more needs on reading religious books than the abbots. This was significantly different at .05 level.

3. When the monks, who taught Prapariyattitum were categorised into three groups according to ages; 20 - 30, 31 - 40, and over 40 years of age, the results were as follows.

In the temples where there were Prapariyattitum study and temple libraries, the monks in the groups 20 - 30 and 31 - 40 years of age showed higher expectation for furniture than those who were over 40 years of age.

In the temples where there were temple libraries but no Prapariyattitum study, the monks in the groups 20 - 30, and 31 - 40 years of age showed higher expectation for furniture than those who were over 40 years of age. And the monks, who were in the group 31 - 40 years of age showed higher expectation for the services of the libraries than those who were over 40 years of age. The differences were significant at .05 level.